

y41

6.50 9
2.3 = 6
15

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

5.150
7.50
12.
19.50
15
34.50

1 9 3 8

PODLSKIE KOPALNIE SKARBOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE

CHORZÓW I G.ŚL.

PLAC MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO 9-12, TEL. 400-01

SPRZEDAŻ
WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW
I SIARCZAMONU Z KOPALNÍ
„KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR.

CHORZÓW

SKARBOWE FERME

941

Administracja Tyg.
»Polska Gospodarcza«
zawiadamia zainteresowane

SPÓŁKI AKCYJNE

że—w związku z świętami
W i e l k a n o c y

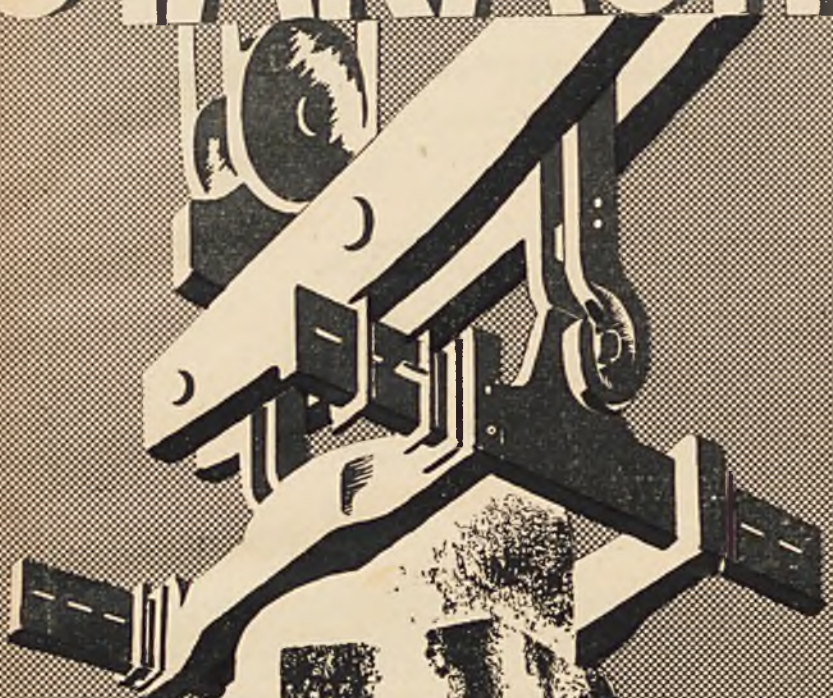
OGŁOSZENIA

do

ZESZYTU 16 TYGODNIKA

przyjmowane będą
wyłącznie
do środy 13/IV b. r.
do godz. 12

STARACHOWICE

STAL

**K. K. O.
KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI
POWIATU WARSZAWSKIEGO**

W WARSZAWIE
ul. Zgoda 7 (gmach własny)

Oddziały:
Pruszków, Piaseczno, Jeziorna, N. Dwór. Mazow.,
Wołomin

Książeczki oszczędnościowe — Rachunki czekowe — In-
kaso — Kredyty — 42 000 kont oszczędnościowych; 32 miln.
wkładów i lokat; 248 miln. obrotu rocznego

461

Ponad 125 000 osób

odbyło podróże polskimi samolotami

SAMOLOTY KURSUJĄ CODZIENNIE!
NISKIE CENY BILETÓW!

Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych
pod firmą

**Norblin, B-cia Buch
i T. Werner**

Zarząd w Warszawie, ul. Żelazna Nr 51
Telefon: Centrala 569-90 Skrzynka pocztowa Nr 617

Wykonywa na zamówienie:

BLACHĘ handlową, miedzianą i mosiężną,
jak również blachę paleniskową do kocio-
łków parowych
DRUTY miedziane, aluminiowe, mosiężne
i krzemobronzowe do telefonów, telegra-
fów i tramwajowe „Trolley“
RURY miedziane, aluminiowe, mosiężne cią-
gnięte, bez szwu, systemu Manesmann
PRĘTY i SZYNY miedziane, mosiężne i alu-
miniowe
KABLE—LINKI miedziane gołe

Poleca gotowe na składzie:

PLATERY: sztuciec z białego metalu, grubo
srebrzony, gładki i stylowy
GALANTERIE: kosze, etażery, cukiernice,
lichtarze itp.

Przedmioty kościelne—Urządzenia dla restauracji i hoteli

390

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7
KONTO P.K.O.2777

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd
bibliografii i prasy z zakresu pieniążnictwa
i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE

systematyczny przegląd i oświetlenie wszyst-
kich wydarzeń i zagadnień, mających zwią-
zek z bankowością i rynkiem pieniężno-
kapitałowym w Polsce i z a g r a n i c ą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18, PÓŁROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1.50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓŁROCZNA zł 6

W

tych imponujących zakładach przemysłowych,

znajdujących się w Warszawie, powstają znane w całym kraju ze swej dobroci wyroby Schichta. Teoretycy i praktycy, chemicy i technicy pracują od dziesiątków lat nad utrzymaniem wysokiego gatunku wyrobów. Nic więc dziwnego, że nazwa Schicht jest symbolem towarów pierwszej jakości. Kto nie zna rozpowszechnionych od dziesiątków lat produktów:

★
MYDŁO JELEŃ
RADION
LUX
VIM

★

SCHICHT-LEVER S. A. WARSZAWA

GIESCHE, SPÓŁKA AKCYJNA

WĘGIEL KAMIENNY

CYNK: surowy, rafinowany, elektrolityczny, prasowany
 BLACHA CYNKOWA, KADM
 OŁÓW
 WYROBY OŁOWIANE
 KWAS SIARKOWY, OLEUM

Wysokowartościowe WYROBY SZAMOTOWE

CEGLA wymiarów normalnych i kształtowa półkwaśna, neutralna, zasadowa, wysokozasadowa, kwasoodporna, izolacyjna

dla cegieł, wapienników, cementowni, szklarni, przemysłu metalurgicznego, cukrowniczego, naftowego, chemicznego

„GIESCHE“ FABRYKA PORCELANY

Sp. Akc.

PORCELANA stołowa: biała i dekorowana

Apteczna i laboratoryjna

Elektrotechniczna: instalacyjna, jak: izolatory, rolki, tulejki, fajki, rozetki sufitowe itp.

Montażowa, jak: gniazda, wyłączniki, oprawki, bezpieczniki, armatury hermetyczne itp.

IZOLATORY DO WYSOKIEGO NAPIĘCIA DO 35000 V

KATOWICE **UL. PODGÓRNA Nr 4**

TRZY ETAPY

pracy szybkiej, dokładnej i wydajnej
w systemie kart dziurkowanych Hollerith

DZIURKARKA
maszyna do dziurkowania danych cyfrowych w karcie

SORTOWNIK
maszyna do sortowania kart według dowolnej klasyfikacji

TABULATOR

maszyna wykonująca automatycznie z wydziurkowanych i posegregowanych kart gotowe wykazy

Tysiące przedsiębiorstw oraz urzędów państwowych całego świata opiera swe wszelkie prace w zakresie rachunkowości i statystyki na systemie kart dziurkowanych. Wszechświatowe zastosowanie tego najsprawniejszego systemu przyjęło się przede wszystkim dzięki szybkości i dokładności, z jaką pracują elektryczne maszyny Hollerith.

Praca maszyn elektrycznych tego systemu dzieli się na trzy zasadnicze etapy:

- 1) Utrwalenie danych cyfrowych oryginalnego dokumentu rachunkowego na karcie dziurkowanej;
- 2) Samoczynne sortowanie i grupowanie kart;
- 3) Samoczynne sporządzanie gotowych wykazów i zestawień z uprzednio dziurkowanych i sortowanych kart.

Jeżeli WP. interesuje zagadnienie szybkości, dokładności i wydajności pracy – prosimy zwrócić się do polskiej placówki, propagującej system Hollerith: WATSON BUSINESS MACHINES Sp. z o. o., Warszawa, Ossolińskich 6, która bez żadnych zobowiązań ze strony WP. zapozna lch z tym systemem, względnie bezinteresownie sporzadzi projekt zastosowania systemu kart dziurkowanych Hollerith dla potrzeb WPanów.

Karty	Wartość	DODATEK		BONIFIKATY		Prowizja z wydz.
		każdy	cały	gotunek	podległy	
1000	5000	17280	215045	4528	22809	
110	1000		5235	3465	817	
1000	1000	10074		4130	5000	
1007	1005	24725				
1017	1005					
1080	1005					

INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ
WATSON BUSINESS MACHINES (DAWNIEJ POLSKI HOLLERITH)
WARSZAWA, OSSOLIŃSKICH 6 – TEL. 608-46, 608-45

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
PROGRAM GOSPODARKI DROGOWEJ W OKRESIE 1938/39. — Z. K.	559	KRONIKA TYGODNIOWA:	
		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	582
		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	583
KRONIKA GOSPODARCZA:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
ULGI INWESTYCYJNE		BUDŻET	584
Przemówienie Pana Wicepremiera i Ministra Skarbu Inż. E. Kwiatkowskiego w Sejmie		PODATKI I OPŁATY	587
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH	565	Ruch świadectw przemysłowych w okresie 10-lecia 1928 — 1937 — M. Tyll	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		AKCYZY I MONOPOLE	591
HUTNICTWO	571	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	591
PRZEMYSŁ DRZEWNY	574	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
ROLNICTWO	576	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL:		OGÓLNE	593
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	580	TURCJA	593
RYNEK AKCYJNY	580	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	594
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	581	BIBLIOGRAFIA	594
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	582		

PROGRAM GOSPODARKI DROGOWEJ W OKRESIE 1938/39

OKRES budżetowy 1938/39 przynosi nader ważne posunięcie w odniesieniu do finansowania państwowej gospodarki drogowej. Powraca bowiem do budżetu państwowego pozycja wydatku na utrzymanie dróg i mostów państwowych, nie figurująca już w nim od kilku lat — w związku z trudnościami budżetowymi. Stanowiło to, oczywiście, wielki uszczerbek dla państwowej gospodarki drogowej.

W ciągu tych kilku lat, tj. poczynając od okresu budżetowego 1933/34, roboty konserwacyjne na drogach i mostach państwowych, ograniczone z konieczności przeważnie tylko do najniezbędniejszych, mających na celu niedopuszczanie do przerw w komunikacji, były pokrywane z różnorodnych źródeł, jako to: szarwark, udział finansowy samorządów, odrodek

ludności za podatki na podstawie art. 27 ustawy o Funduszu Pracy, pożyczki z Funduszu Pracy, odrodek ludności za świadczenia w naturze (zboże, mąka, sól), kredytowa dostawa materiałów kamiennych i drewna, kredytowane przewozy kolejowe materiałów, kredyty inwestycyjne.

Znaczna część z zacytowanych tu źródeł mogła być wykorzystana tylko w niektórych województwach, ponadto nie można było nigdy z góry ustalić, w jakim zakresie będzie możliwe uruchomić roboty ze względu na niejednolity i dorywczy charakter niektórych świadczeń. Różnorodność źródeł finansowych miała również tę ujemną stronę, że obciążała administrację drogową bardzo skomplikowaną dodatkową pracą, spowodowaną koniecznością prowadzenia dla nich oddzielnej ra-

chunkowości. Efekt zaś finansowy tych wszystkich źródeł był zupełnie niedostateczny w stosunku do rzeczywistych potrzeb.

W ostatnich dopiero 2 latach nastąpiła pewna zmiana na lepsze pod tym względem, gdyż wydatki na roboty konserwacyjne były pokrywane głównie z kredytów inwestycyjnych, co umożliwiało już ustalanie pewnego planu robót, mając do dyspozycji, aczkolwiek również niewielką, lecz ściśle określoną sumę. Jednakże konieczność łożenia na konserwację dróg z tych funduszy powodowała zmniejszenie się zakresu robót inwestycyjnych na drogach, a nadto nie odpowiadała właściwemu przeznaczeniu tych kredytów.

Przywrócenie więc wydatku na konserwację dróg w budżecie państwowym jest bardzo ważnym objawem powrotu do normalnych stosunków, umożliwiających państwowej gospodarce drogowej racjonalne działanie. We wszystkich bowiem państwach, gdzie gospodarka drogowa jest postawiona na właściwym poziomie, wydatek na konserwację dróg stanowi najpoważniejszą pozycję w budżetach drogowych.

Inną kwestią jest natomiast wysokość preliminowanej sumy. Drogi państwowe przedstawiają majątek narodowy wartości ok. zł 1½ mld. Aby go należycie konserwować, aby nie dopuścić do uszczuplenia go i nie żyć z kapitału, właściwie trzeba by przeznaczać rocznie na ten cel co najmniej zł 50 miln., jak to zostało ustalone przez powołane czynniki—nie licząc przy tym sum, które byłyby potrzebne na naprawę szkód, powstałych z nienależytej konserwacji dróg w okresie kryzysowym. Szkody te dotyczą przede wszystkim zmniejszenia się grubości nawierzchni dróg bitych, która normalnie powinna wynosić 20 cm, a—jak wykazały odpowiednie pomiary—obniżyła się w 1934 r. do 10 cm, a obecnie jeszcze jest mniejsza, co wykazały podjęte w b. r. nowe pomiary.

Suma, figurująca w budżecie Państwowego Funduszu Drogowego na okres 1938/39 na konserwację dróg i mostów państwowych, wynosi zł 20 miln. Nie wystarcza więc ona jeszcze na zaspokojenie potrzeb. Stanowi ona jednak poważny krok naprzód w stosunku do okresu 1937/38, w którym wydatek ten wyniósł tylko zł 12 miln., i to tylko pokrytych z kredytów inwestycyjnych. Za powyższą sumę zł 20 miln. zostaną wykonane następujące roboty: 1) pogrubienie ok. 1 392 km jezdni na drogach bitych, 2) drobne naprawy ok. 15 tys. km dróg bitych, 3) przebrukowanie i naprawa ok. 585 km dróg brukowanych, 4) naprawa ok. 660 km jezdni na drogach ulepszonych, 5) naprawa ok. 3 200 km nawierzchni na drogach gruntowych, 6) naprawa 41 500 m mostów i przepustów.

Ponadto suma ta obejmuje wydatki, związane z zakupem materiałów kamiennych, odnowieniem i uzupełnieniem znaków drogowych, naprawą domków drożniczych, utrzymaniem i uzupełnieniem drzewostanu drogowego itp.

Oprócz powyższej sumy zł 20 miln. budżet Państwowego Funduszu Drogowego zawiera jeszcze pozycje na wydatki administracyjne, związane z utrzymaniem służby drogowej na drogach państwowych, na kontrolę ruchu pojazdów mechanicznych, Drogowy Fundusz Pożyczkowy (łącznie zł 6·2 miln.), na obsługę zadłużenia Państwowego Funduszu Drogowego za roboty drogowo-mostowe, wykonane w ubiegłych okresach budżetowych (zł 23·8 miln.), czyli ogółem na cele drogowe preliminowana jest w budżecie Pań-

stwowego Funduszu Drogowego na okres 1938/39 suma zł 50 miln., podczas gdy w okresie 1937/38 preliminowano tylko zł 27·4 miln.

Z sum pozabudżetowych, przewidzianych ustawą o inwestycjach państwowych w 1938 r. i 1938/39 r., przeznaczone zostało na roboty drogowe zł 50 miln., tj. tyle samo co w ub. roku. Jednakże dzięki przeniesieniu wydatku na konserwację dróg do budżetu Państwowego Funduszu Drogowego można będzie w okresie 1938/39 zwiększyć wysokość kwot na poszczególne roboty.

Podział sumy zł 50 miln. przedstawia się następująco: 1) na budowę ulepszonych nawierzchni na drogach państwowych oraz studia i projekty—zł 31 123 tys. (w ub. okresie zł 23 455 tys.), 2) na budowę nowych dróg państwowych z twardą nawierzchnią—zł 4 421 tys. (w ub. okresie zł 3 455 tys.), 3) na państwowe roboty mostowe—zł 8 417 tys. (w ub. okresie zł 8·5 miln.), 4) na zapomogi dla samorządów—zł 6 039 tys. (w ub. okresie zł 2 590 tys.).

Budowa ulepszonych nawierzchni obejmuje roboty, związane z przebudową ok. 286 km nawierzchni na traktach państwowych, które łączą stolicę z większymi ośrodkami prowincjonalnymi i granicami Państwa i obciążone są największym ruchem. Są to przeważnie te same trakty, na których przebudowa nawierzchni jest prowadzona stopniowo od kilku lat.

Największe roboty przy ulepszaniu nawierzchni dróg państwowych będą wykonane na terenie województw: krakowskiego (69·5 km), kieleckiego (62·89 km), łódzkiego (53·1 km), warszawskiego (33 km) i lubelskiego (30 km).

W szczególności została uwzględniona w programie robót przebudowa nawierzchni: na trasie krakowskiej na odcinkach: Radom — Kielce i Myślenice — Nowy Targ — Zakopane, na trasie częstochowskiej na odcinkach: Warszawa — Piotrków i Piotrków — Radomsko — Częstochowa — Będzin — (Katowice), na trasie lwowskiej na odcinkach: Garwolin — Lublin — Tomaszów i Żółkiew — Lwów, na trasie poznańskiej na odcinku Łowicz—Kutno.

Poza tym będą wykonane drobniejsze roboty nawierzchniowe na odcinkach: Kielce — Busk, Krzywnica — Muszyna, Częstochowa — Wieluń i Łódź — Kalisz oraz pod Lwowem, Drohobyczem, Sandomierzem, Łodzią, Krakowem, Poznaniem, Toruniem, Grudziądem i Gdynią.

Program budowy nowych dróg państwowych realizuje w dalszym ciągu konsekwentnie—choć w skromnym rozmiarze—zamierzenia Ministerstwa Komunikacji zagęszczenia sieci drogowej na ziemiach wschodnich, gdzie w okresie 1938/39 zostanie pobudowane ok. 84 km, na pozostałym zaś obszarze Państwa—ok. 16 km, czyli razem ok. 100 km. Na poszczególne województwa wschodnie przypadające następujące ilości km nowych dróg: w woj. wileńskim—30, w woj. wołyńskim—11, w woj. nowogródzkim—20·5, w woj. poleskim—22·7. Z ważniejszych robót, które będą wykonane na terenie tych województw, należy wymienić roboty na drogach: Żuprany — Soly — Smorgonie — Lebedzew, Lebedzew — Mołodeczno, Kobylnik — Miadziol, Podbrodzie — Żułów — Świeciany w woj. wileńskim, Łuck — Kiverce — Kolki, st. kol. Małyńsk — Polany w woj. wołyńskim, Nowogródek — Korelicze, Miedwinowice — Slonim, (Holszany) — Traby — Iwie, (Zaniuny) — st. kol. Bastuny — Trokiele — (Lipniszki — Iwie) i odcinek Wsielub — Lesz-

czenia w woj. nowogródzkim, Kobryń — Pińsk (na odcinku Ogdemer — Pińsk) w woj. poleskim. Pozostałe roboty, obejmujące budowę ok. 16 km, zostaną wykonane w województwach: białostockim, kieleckim, lubelskim, tarnopolskim i warszawskim.

W programie państwowych robót mostowych z ważniejszych robót przewidywane są następujące: budowa stalowego mostu drogowo-kolejowego na Wiśle w Płocku o rozpiętości ok. 650 m, budowa mostu stalowego na Niemnie w Mostach o rozpiętości ok. 240 m, budowa mostu stalowego na Wiśle w Szczucinie o rozpiętości ok. 460 m, budowa mostów żelbetowych na Warcie w Kole na głównym korycie i na kanale ulgowym o łącznej rozpiętości ok. 280 m, przebudowa mostu stalowego na Wieprzu w Dorohuczycy, budowa mostów drewnianych na rz. Szczarze pod Słonimem i na Niemnie pod Zbójskiem o łącznej rozpiętości ok. 400 m, na rz. Słuczy w Sarnach i na rz. Styrze w Kołkach o łącznej rozpiętości ok. 630 m.

Most na Wiśle w Płocku będzie ukończony w jesieni b. r. Obecnie prowadzi się montaż konstrukcji stalowej, budowę dojazdów drogowych i kolejowych do mostu, układanie nawierzchni na moście. W tym samym czasie zostaną również ukończone wszystkie wymienione wyżej mosty z wyjątkiem mostu na Wiśle w Szczucinie, dla którego projektowane jest w b. r. tylko wykonanie podpór.

Obok tych dużych inwestycji mostowych — będzie wybudowany szereg mniejszych mostów państwowych — stalowych, żelbetowych i drewnianych — w poszczególnych województwach.

Z kwoty zł 6 039 tys., przewidzianej na zapomogi dla samorządów, zostało przeznaczono zł 4 539 tys. dla powiatowych związków samorządowych na budowę niektórych nowych dróg powiatowych i wojewódzkich, oraz zł 1 500 tys. dla gmin wiejskich na budowę dróg, wykonywanych systemem szarwarkowym.

Subwencje dla powiatowych związków samorządowych będą przyznawane w wysokości 20÷50% kosztów budowy. Dzięki tej pomocy Państwa samorządy będą mogły zbudować ok. 209 km nowych dróg powiatowych i wojewódzkich (niezależnie od dróg, budowanych przez samorządy z własnych funduszy), z czego ok. 90 km przypadnie na województwa wschodnie.

Zapoczątkowana w ub. okresie budżetowym przez Ministerstwo Komunikacji akcja pomocy finansowej dla gmin wiejskich na budowę nowych dróg gminnych z twardą nawierzchnią wydała nadspodziewanie pomyslnie rezultaty. Toteż na okres 1938/39 przewidziana została na ten cel kwota 3-krotnie większa niż w ub. okresie budżetowym (zł 500 tys.). Subwencje będą udzielane w dalszym ciągu tylko tym gminom, które przystąpią do budowy dróg gminnych z twardą nawierzchnią przy pomocy świadczeń w naturze, nadto przyznanie subwencji będzie uzależnione od jednoczesnego udzielenia przez odpowiednie samorządy zapomogi na budowę drogi gminnej — przynajmniej w takiej wysokości, jaką wynosi przyznana subwencja pań-

stwowa. W ten sposób łączna suma zapomóg, które otrzymają gminy wyniesie ok. zł 3 miln. Umożliwi to wykonanie ok. 600 km dróg, przyjmując, że na budowę 1 km drogi będzie przyznawane ok. zł 5 tys. Aczkolwiek w stosunku do potrzeb komunikacyjnych naszych wsi jest to jeszcze znikoma ilość, jednakże wynik ten stanowi już poważną pozycję w zapoczątkowanej akcji podniesienia ich poziomu ekonomicznego, a sądząc z ogromnego uznania, z jakim spotkała się inicjatywa Ministerstwa Komunikacji wśród gmin wiejskich — co znalazło m. in. wyraz w przemówieniach i rezolucjach na zjeździe delegatów gmin do Ligi Drogowej, który się odbył jesienią ub. r. — można wyrazić przypuszczenie, że z każdym rokiem będą uzyskiwane coraz lepsze rezultaty.

Zwiększenie w okresie budżetowym 1938/39 funduszy na budowę dróg państwowych i na zapomogi dla samorządów umożliwi wykonanie ok. 910 km nowych dróg z twardą nawierzchnią, czyli zostanie uzyskany wynik prawie dwa razy lepszy niż w ub. okresie budżetowym (500 km). Niezależnie od tego, wybudują jeszcze samorządy z własnych funduszy i przy pomocy świadczeń w naturze ok. 500 km, czyli należy się spodziewać, że sieć drogowa w okresie budż. 1938/39 wzrośnie o 1 400 km nowych dróg z twardą nawierzchnią.

Drugim niezmiernie ważnym posunięciem dla gospodarki drogowej w okr. budż. 1938/39 — oprócz wspomnianego na wstępie przywrócenia w budżecie pozycji na konserwację dróg — było udzielenie przez Ministerstwo Skarbu w końcu grudnia 1937 r. zaliczki w kwocie zł 5 miln. na poczet kredytów inwestycyjnych na okres 1938/39 — celem umożliwienia Ministerstwu Komunikacji przygotowania materiałów do robót drogowych. Skutkiem trudności budżetowych w ciągu ostatnich kilku lat przygotowywanie materiałów do robót drogowych następowało z konieczności jednocześnie z rozpoczęciem robót na drogach, co bardzo opóźniało i utrudniało rozwinięcie odpowiedniego tempa robót. Było to wbrew zasadom racjonalnej gospodarki drogowej i ze szkodą dla niej, gdyż okres miesięcy zimowych, kiedy roboty są zawieszane, daje właśnie możliwość dokładnego przygotowania odpowiednich ilości materiałów, a także nabycia ich i zwiezienia po znacznie niższej cenie niż na wiosnę, kiedy roboty polne są w pełni. Poza tym mając do dyspozycji potrzebne ilości materiałów, można z chwilą rozpoczęcia sezonu robót drogowych zatrudnić od razu większą liczbę robotników i poprowadzić roboty na właściwą skalę, zdobywając tym samym możliwość wykonania ich w całości, co ma ogromne znaczenie ze względu na krótkotrwały sezon tych robót — na skutek nie sprzyjających warunków atmosferycznych. Nadto uruchomienie robót w szerszym zakresie posiada również duże znaczenie z punktu widzenia zagadnienia bezrobocia, dając możliwość zatrudnienia większej liczby bezrobotnych w najcięższym okresie roku — na przednówku.

Z. K.

KRONIKA GOSPODARCZA

ULGI INWESTYCYJNE PRZEMÓWIENIE PANA WICEPREMIERA I MINISTRA SKARBU INŻ. E. KWIATKOWSKIEGO W SEJMIE¹⁾

Z programu prac finansowo-gospodarczych, realizowanych w b. r. na terenie parlamentarnym, przystępujemy do załatwienia ostatniego ogniwa i trzeciego kompleksu tych zagadnień.

Terminowo i zgodnie z wymogami Konstytucji pracowaliśmy i ustaliliśmy nowy budżet państwowy na okres 1938/39—oparty nadal o naczelną zasadę równowagi finansowej. Łącznie z ustawą o finansowaniu niektórych inwestycji omówiliśmy całokształt zagadnień robót publicznych i inwestycji na rok kal. 1938 i budż. 1938/39. Upoważnienia te już poczęły realnie funkcjonować i do dnia 20/III liczba maksymalna bezrobotnych spadła o ok. 18 tys. osób, a liczba nowozatrudnionych w całym Państwie wzrosła o zwyż 30 tys. osób w tym samym okresie. Wreszcie, kończymy prace nad reformą w zakresie podatków i podatkowych ulg dla inwestycji.

W bież. roku przeprowadziliśmy znaczną redukcję podatku specjalnego od wynagrodzeń, odciążyliśmy społeczeństwo przez nierekompensowane usunięcie resztek nadzwyczajnej daniny majątkowej, usunęliśmy tzw. podwójne opodatkowanie dochodów, działające szczególnie ujemnie na procesy produkcyjne, ustaliliśmy decyzję co do zniesienia świadectw przemysłowych w tej formie, w której działała ona hamującą na proces zatrudniania w przemyśle, handlu i rzemiośle. Obecnie przedstawia Rząd—po wspólnym i sumiennym pracowaniu z Komisją Skarbową—projekt ustawy: „o ulgach inwestycyjnych”—projekt ostatni z zamierzonego w obecnym okresie cyklu prac podatkowych, ale—wedle mego przeświadczenia—bardzo ważny i wcale trudny. Ważny—gdyż ta ustawa poważnie wzmocni natężenie koniunktury w Polsce, paraliżując częściowo depresyjne wpływy, idące już z zagranicy, i stwarzać będzie przez kilka lat automatycznie wzrastające tempo zatrudnienia; odwrotnie, brak tej ustawy załamałby całkiem widocznie—w okresie kilku miesięcy—natężenie zatrudnienia w porównaniu z 1937 r. o 80–100 tys. ludzi. Trudny—gdyż konstrukcja zasadnicza wynika wprost ze skomplikowanej i wysoce progresywnej struktury polskiego podatku dochodowego, a więc—nie znając dokładnie funkcjonowania samego podatku dochodowego—można stawiać łatwo i pozornie uzasadnione zarzuty obecnej konstrukcji ulg.

Ponadto obrona finansowego i podatkowego „status quo”—choćby pełnego błędów, czy niedomagań gospodarczych—jest dla Min. Skarbu względnie łatwa, bo obwarowana szeregiem ustaw i konstytucyjnych uprawnień. Naruszenie zaś zasadniczego stanu z inicjatywy Min. Skarbu dokonywało się ostatnio najczęściej—w sprawach istotnie ważnych—na podstawie pełnomocnictw i dekretoów. Obecnie—po raz pierwszy od wielu lat—z tak znacznym zakresem reformy stanęliśmy przed Parlamentem, mając za zadanie nie tylko zrealizowanie określonego programu gospodar-

czego, ale zarazem i niepoderwanie równowagi budżetowej i równowagi planu finansowania inwestycji. Można obiektywnie to stwierdzić, że załatwienie takich spraw i niedopuszczenie rozsądnego zasadniczej konstrukcji—przez małosłowne tendencje lokalne—wymaga dużej dojrzałości politycznej i rozumu stanu.

Stan faktyczny sprawy jest następujący:

1.—Ulg dla nowowznoszonych budowli—wedle zgodnej oceny wszystkich czynników—wymagają dość głębokiej nowelizacji. Nowelizacja ta nie może być realizowana w okresie dowolnym, gdyż na podstawie obowiązującego prawa tysiące osób angażują swój majątek i swoje kapitały. Normalnie okres budowy domu obejmuje dwa sezony i rozpoczyna się w kwietniu. Zapowiedź reformy—bez natychmiastowego i definitywnego ustalenia jej treści—musi sparaliżować sezon budowlany.

2.—Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 17/XI 1927 r., dotyczące ulg podatkowych dla wiertnictwa naftowego, wygasło pod koniec 1937 r. Z tą ustawą ledwie trzymamy się na powierzchni. Istnieje więc konieczność rozstrzygnięcia tego problemu—o ile nawet tak słaby ruch wiertniczy nie ma być sparaliżowany w 1938 r.

3.—Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 22/III 1928 r. istnieją ulgi podatkowe dla przedsiębiorstw przemysłowych w tzw. trójkacie bezpieczeństwa. Rozporządzenie to wygasa właśnie dn. 31/III 1938 r., tj. w momencie, gdy po 9 latach najslabszego wykorzystania tej ustawy przystąpiliśmy z inicjatywy Rządu do realizacji wielkiego planu gospodarczego w tym okręgu, który szybko przekształca charakter miast tego okręgu, jak to odbywa się obecnie w Rzeszowie, Nisku, Dębicy i in.

4.—Dekret Prezydenta Rzplitej o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych z dn. 7/V 1936 r. stracił moc obowiązującą z dniem 1/I 1938 r., a wykazał dowodnie liczbowo, jakie posiadał znaczenie dla rozwoju motoryzacji. Zakup samochodów w bież. roku spadł do kilku procent w porównaniu z analogicznym okresem w 1937 r.

Jeżeli do tego dodamy przytoczone już argumenty o różnorodności zasad, o chaosie i brakach, które stopniowo narastające ustawodawstwo w tej dziedzinie wywołało, próbując rozwiązywać fragmenty, które w danej chwili wydawały się najważniejsze—to zrozumiemy konieczność i pilność tego zagadnienia: kodyfikacji, rozszerzenia i ujednoczenia metod w zakresie ulg podatkowych dla inwestycji.

Cel, który tej pracy przyświecał—trzeba to wyraźnie i jasno stwierdzić—nie odnosił się do udzielenia ulg podatkowych jakiejś warstwie społecznej. Choć ulgi te w pierwszym okresie są dość ciężkie dla Skarbu z punktu widzenia ściśle fiskalnego—to jednak Minister Skarbu zdecydował się na nie, ale nie z punktu widzenia zmniejszenia czy złagodzenia nacisku podatkowego dla

¹⁾ Wygłoszone na plenum Sejmu w dn. 25 marca 1938 r.

warstw społecznych, które tego złagodzenia najwięcej może potrzebują. We wszystkich badaniach i studiach naszych zostało całkowicie wyjaśnione, że wszelka bezpośrednia pomoc Państwa może się obracać w granicach takich sum, że wobec narastania potężnych dylematów ludnościowych, gospodarczych, społecznych i narodowych pomoc taka jest prawie nieskuteczna, a często śmieszna. Dobrą wolą i troską abstrakcyjną nie ruszy się z miejsca tych zagadnień! W ciągu 10 lat obroty, przechodzące przez rynek, wyniosły ok. zł 90 mild. Gdybyśmy np. nie budowali Gdyni, czy niektórych kolei, nikt nie odczułby ulgi istotnej. Sumy kosztu tych inwestycji są niewspółmierne z sumami, reprezentującymi dobrobyt lub nędzę mas.

W omawianym dziś zarządzeniu—po dokładnym przygotowaniu wstępnych możliwości, zarówno od strony polityki rynku pieniężnego i lokacyjnego, jako też i od strony pionierskich inwestycji Państwa—idzie o stworzenie określonego ruchu kapitałów w kierunku współdziałania w fundamentalnym zadaniu uprzemysłowienia kraju.

Wiemy, że w okresie jednego pokolenia nie zmienimy całkowicie naszej struktury gospodarczej. W chemii znana jest tzw. metoda „Impf-Verfahren”—metoda szczepienia ośrodków krystalizacji. Takie nowe ośrodki krystalizacji kultury przemysłowo-fabrycznej stworzymy jednak szybko w ciągu kilku, może kilkunastu lat. Będą one miały na oku nie tylko umocnienie gospodarstwa od strony produkcji, związanej z obroną Państwa, w której to dziedzinie już zostały dokonane dość znaczne postępy, ale również będzie tu szło—wedle wytycznych, zawartych w ostatnim przemówieniu Pana Prezydenta Rzplitej—o odciążenie przeludnionej wsi, o wzrost natężenia walki naszej z klęską społeczną bezrobocia i—w efekcie końcowym—o unarodowienie i rozbudowę wszechstronną funkcji gospodarczych. Do realizacji tych celów musi stanąć cały naród i wszystkie warstwy społeczne. Musimy z tego punktu widzenia ustalić zasadę, że inwestycje przemysłowe są co najmniej tak samo ważne, jak produkcja.

Mimo silnej progresywności podatku dochodowego procesy ściśle produkcyjne nie są oczywiście obciążone tym podatkiem. Jeżeli do inwestycji zastosujemy tę samą metodę, to konsekwencje podatkowe narzucą się same przez się.

W kraju tak ubogim w kapitał płynny, jakim jest Polska, nie wszystkie ulgi podatkowe okazały się skuteczne. Na przykład, wszelka pomoc i wszelkie odciążenie podatkowe po wykonaniu dzieła i uzyskaniu efektów rentowności okazały się stosunkowo mniej skuteczne—choć były kosztowne fiskalnie—niż pomoc natychmiastowa, uzyskiwana przez odpisanie sum, zużytych na inwestycje, od podstawy wymiarowej podatku dochodowego. Toteż od 1936 r. spróbowaliśmy fragmentarycznie zastosować i dla inwestycji przemysłowych tę właśnie metodę i natychmiast osiągnęliśmy pożądane rezultaty—pod warunkiem, by cała polityka gospodarcza Państwa nie utrudniała zasadniczo dochodowości w procesach przemysłowych.

Prócz tego następujące momenty skłaniają do nadzwyczajnego traktowania przedłożenia o ulgach: Osłabienie koniunktury zagranicznej staje się co raz bardziej definitywne i wyraźne. Jeżeli dotychczas niepokój ograniczał się do rynku Stanów Zjednoczonych, gdzie między styczniem 1937 r. i styczniem 1938 r. produkcja węgla spadła z 41 miln. t na 31 miln. t (o 25%), a produkcja stali—z 4·8 miln. t na 1·8 miln. t,

to obecnie wskazuje się już na wzrost bezrobocia w Anglii i na wzrastające trudności gospodarcze na kontynencie.

Tymczasem w Polsce—w granicach ludzkich możliwości ponoszenia odpowiedzialności—mógłbym twierdzić i zapewniać, że o ile: a) budżet będzie zrównoważony, b) plan inwestycyjny będzie ściśle i energicznie realizowany, c) ustawy podatkowe—łącznie z obecną ustawą—będą na czas uchwalone, d) ceny płodów rolnych będą utrzymane w pobliżu obecnego poziomu i nie będzie katastrofy żywiolowej (nieurodzaju)—to rok 1938 będzie bardzo silny.

Ważnym elementem tej polityki jest projekt obecnie omawianej ustawy. Można uzasadniać, że w okresie przedwojennym, w okresie, który możnaby nazwać okresem uporządkowanego kapitalizmu, działały różnorodne motory inwestycyjne—bez konieczności ingerencji ze strony Państwa. Prawo rentowności, korygowane prawem potrzeby rynkowej, prawo zaspakajania potrzeb coraz wyższego rzędu, tradycje przemysłowe i fachowe kapitałów—były może wystarczającym motorem rozwoju produkcji wedle naturalnych warunków. Odkąd jednak zrozumiały całe społeczeństwa i narody, jak wielką siłą jest produkcja przemysłowa, odkąd zrozumiały, że dymiące kominy i warcząca maszyna stają się drugą armią, zdolną do walki i walczenia o pomyślną przyszłość i bezpieczeństwo narodu—odtąd nie mogą wyrzec się zastosowania tych wszystkich katalizatorów, które w sposób gospodarczo-logiczny mogą przyśpieszać proces uprzemysłowienia kraju.

Zagadnienie to dla Polski przedstawia jednak walor wyjątkowy, i dlatego nie przez generalną obniżkę podatków od przemysłu musimy dążyć do właściwego celu. Chcemy wywołać świadomie określone skutki, w określonych ośrodkach—z tym, że po osiągnięciu i pozytywnym rozwiązaniu jednego zadania możemy położyć nacisk na zadania inne, nowe, których rozwiązanie stanie się aktualnym. Dlatego też dla tych określonych celów, realizowanych przez gospodarkę prywatną i publiczną, musimy tworzyć warunki nie cieplarniane, nie wyjątkowe i anormalne, ale dogodne i pomyślne, obniżające wysokość faktyczną kapitału zakładowego, a więc zapewniające trwale pomyślniejszą niż dotychczas egzystencję i pewniejszą rentowność. Tej polityce ma służyć projektowana ustawa.

W Polsce po wojnie najłatwiej dostrzegalne straty dotyczyły zabudowań. W 13 województwach zniszczono 1 900 tys. budynków. Straty ściśle budowlane z wyłączeniem przemysłu ocenione zostały na obecnych zł 3½ mild. Emigracja zahamowana skierowała potrzeby budowlane. Atmosfera psychiczna wyrażała się często w następujące tendencje: rozumiałe jest posiadanie domu czy domów w mieście, a probowane jest kumulowanie zysków rentierskich na papierach wartościowych, a probowane jest gromadzenie pieniędzy na książeczkach oszczędnościowych, a probowana jest gra na loterii, a probowany jest zysk na Państwie, na oddłużeniu, na kredytach uprzywilejowanych. Jeśli idzie o przemysł—to wartość akcji w kraju o możliwościach drobnokapitalistycznych została zniszczona przez grynderkę w latach 1919÷1923. Istniał nacisk: skarbowy, społeczny, psychiczny. I podobne nastawienie do handlu, komunikacji, bankowości.

W tych warunkach: braku mieszkań, olbrzymiego niedorozwoju gospodarczego, zaniedbań strukturalnych w rolnictwie, handlu, przemyśle—zjawiała się interwencja

państwowa. Ustawy, preferujące inwestycje poczynając od września 1922 r. (ustawa o ulgach dla nowo-wznoszonych budowli z szeregiem dalszych modyfikacji), na odcinku przemysłowym rozpoczęły się po maju 1926 r. (o rozbudowie Gdyni—w 1927 r., o wiertnictwie naftowym—w 1927 r., o przemyśle w „trój-kacie bezpieczeństwa”—w 1928 r., o popieraniu elektryfikacji—w 1933 r., o motoryzacji—w 1936 r., o ruchu inwestycyjnym na ziemiach wschodnich—w 1936 r.). Ale przy najogólniejszym porównaniu treści dotychczasowych aktów ustawodawczych istniała na ogół zupełnie widoczna niewspółmierność między ulgami, służącymi budowie domów mieszkalnych, i ulgami, mającymi na oku inwestycje przemysłowe. Doszło do tego, że spółki akcyjne i najbogatsi przemysłowcy nie odnawiają warsztatów pracy—kotłów—a wygospodarowany dochód lokują w domach czyszowych. Stąd zjawisko, że w ciągu 10 lat cofnęliśmy się w stanie zatrudnienia przy przyroście ok. 3½ miliona ludzi!

Jednakże do niedawna i ruch budowlany nie koncentrował zbyt dużych nakładów inwestycyjnych. Wykorzystanie ulg w wielkich rozmiarach zjawilo się dopiero wówczas, gdy: a) skala podatku dochodowego w 1935 r. została bardzo znacznie podwyższona, a rentowność po kryzysie wzrosła; b) rentowność papierów państwowych—via kurs—poczęła spadać przez celową politykę Skarbu (rentowność w 1933 r.—19,5%, obecnie—7—8%, tzn. że tak był oceniany kredyt państwowy); c) tezauryzacja złota i obcych banknotów została bardzo utrudniona.

Wskaźniki budowlane stwierdzają, że kubatura domów wybudowanych—jeżeli za 100 przyjmujemy rok 1932—wynosiła w 1934 r.—107, w 1935 r.—143, w 1936 r.—201. Wskaźniki liczby izb wynosiły: w 1932 r.—100, w 1934 r.—100, w 1936 r.—176. Przebudowano od początku okresu zł 6 mild. Budowano jednak większe mieszkania. Wzrost mieszkań w 1936 r. w stosunku do 1932 r. wyniósł w całej Polsce: dla mieszkań 1-izbowych 58%, 2-izbowych—54%, 3-izbowych—82%, 4- i więcejizbowych—93%. W miastach ponad 20 tys. mieszkańców wzrost ten wyniósł: dla mieszkań 1-izbowych 107%, 2-izbowych—93%, 3-izbowych—135%, 4- i więcejizbowych—143%. W Warszawie: wzrost mieszkań 1-izbowych

—193%, 2-izbowych—378%, 3-izbowych—493%, 4- i więcejizbowych—912%. Ten stan faktyczny wskazywał na kierunek reformy w zakresie czynnika, dla koniunktury tak ważnego, jak ruch budowlany.

Reformę tę przeprowadzam z dużym umiarem. Zachowujemy—w myśl życzeń Komisji Sejmu—jeszcze na krótki okres 1 roku uprawnienia dotychczasowe, gdyż nie wolno w tej właśnie dziedzinie zaskoczyć ludzi, inwestujących na podstawie praw, obowiązujących w Państwie, nagłą decyzją. Można przypuszczać, że prawo to zostanie wyzyskane dość szeroko. Nowe zaś sformułowanie—jak mi się wydaje—odpowiada całkowicie potrzebom społecznym i uwzględnia krytykę publiczną, tak obszernie wypowiedzaną w tej sprawie.

O innych momentach szczegółowych projektowanej ustawy nie mam potrzeby mówić, gdyż wszystkie poprawki Komisji zostały uzgodnione z Rządem, a przeciwko poprawce mniejszości, prezentowanej przez P. Pos. Szymanowskiego do art. 25, nie walczę, gdyż nie zmienia ona zasadniczego nastawienia Ministerstwa Skarbu.

Rozmiar projektowanych ulg jest dość szeroki, ale określony zarówno co do tendencji ekonomicznych i przemysłowych, jako też i co do obszarów Państwa i terminów ważności. Formy ulg podatkowych były dobierane tak, by były skuteczne i dawały pożądany efekt. Moment fiskalny był usunięty w cień—w tej myśli, że załatwia się wielki problem społeczno-polityczny.

W okresach pomyślnej koniunktury w Polsce przekazy zysków od zagranicznych kapitałów, pracujących w Polsce, sięgały kilkuset milionów złotych rocznie. Złota stezauryzowanego jest w Polsce na ok. 300 miln. Coroczne wypłaty Skarbu i instytucji kredytu długoterminowego z tytułu kuponów i umorzeń kapitałowych sięgają zapewne powyżej zł 200 miln. Wzrastająca szybkość obrotów gospodarczych stwarza w wielu instytucjach i u wielu osób fizycznych i prawnych nowe możliwości lokat kapitałowych. Chcemy, by one szły—zgodnie z interesem Polski, zgodnie z potrzebą Państwa i Narodu, zgodnie z interesem socjalnym—do inwestycji przede wszystkim gospodarczych i produkcyjnych. Państwo otwiera i umacnia te warunki. Jest się bowiem o co pokusić!

UCHWAŁY RADY MINISTRÓW

W dn. 28/III b. r. odbyło się pod przewodnictwem Pana Prezesa Rady Ministrów Gen. F. Sławoja Składkowskiego posiedzenie Rady Ministrów.

Rada Ministrów przyjęła m. in. projekt dekretu Prezydenta Rzplitej o państwowej służbie geologicznej; dekret ten powołuje na zupełnie nowych podstawach Instytut Geologiczny oraz tworzy Państwową Radę Geologiczną, jako organ inicjatywy i koordynacji wszelkich poczyniń w dziedzinie prac geologicznych oraz kontrolowania ich postępów. Rada składać się ma z przedstawicieli sfer naukowych i gospodarczych oraz delegatów poszczególnych Ministerstw i instytucji państwowych.

Następnie, przyjęto projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-łotewskiego z marca 1938 r.

W dalszym ciągu posiedzenia uchwalono rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wykonania ustawy o zmianie granic województw: poznańskiego, pomorskiego, warszawskiego i łódzkiego. Rozporządzenie to przystosowuje do nowego stanu prawnego sprawy, związane z wyborami do sejmików wojewódzkich, sprawę działania wydziałów wojewódzkich, administracji dróg, urzędów rozjemczych itd.

Z kolei Rada Ministrów uchwaliła rozporządzenie o wyznaczeniu okręgów izb przemysłowo-handlowych, które wprowadza pewne zmiany w dotychczasowych okręgach izb w związku ze zmianą granic 4 województw.

Ponadto uchwalono rozporządzenie Rady Ministrów o zakazie poszukiwań górniczych w pustyni błędowskiej i okolicy.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

ZAMKNIĘCIE SESJI ZWYCZAJNEJ IZB USTAWODAWCZYCH

W dn. 31 marca doręczone zostało Panom Marszałkom Senatu i Sejmu zarządzenie Pana Prezydenta Rzplitej, zamykające—na podstawie art. 12 p. c ustawy konstytucyjnej—Sesję Zwyczajną Sejmu i Senatu.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU

Dn. 25 marca odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszły następujące rządowe projekty ustaw: o sądach ubezpieczeń społecznych i o ulgach podatkowych dla akcji Banku Polskiego. Jednocześnie przeszedł przez pierwsze czytanie projekt ustawy złożony przez Pos. Dudzińskiego w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 26/IX 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”.

Na wstępie posiedzenia referent generalny budżetu Pos. Sowiński referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o zmianach, wprowadzonych przez Senat do uchwalonego przez Sejm w dn. 24/II 1938 r. projektu ustawy skarbowej wraz z preliminarem na okres 1/IV 1938 r.÷31/III 1939 r. Senat przywrócił brzmienie rządowe art. 11 projektu ustawy skarbowej w sprawie użytkowania Lasów Państwowych. Komisja Budżetowa Sejmu proponuje zmianę tę przyjąć. Również pozytywnie wypowiedziała się Komisja w odniesieniu do podwyższenia wpłaty „Polminu” o zł 40 tys. oraz Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych o zł 60 tys. Natomiast Komisja ustosunkowała się negatywnie w stosunku do skreślenia wpłaty Państwowej Kopalni Węgla „Brzeszcze” w wysokości zł 100 tys., a pozytywnie—do zwiększenia etatów urzędników i funkcjonariuszów niższych w Ministerstwie Oświaty. W dyskusji Pos. Freyman wypowiedział się za odrzuceniem poprawki Senatu, przywracającej art. 11 w brzmieniu rządowym, powołując się na zajęte poprzednio stanowisko Sejmu, podyktowane troską o niedopuszczenie do nadmiernych wyrębów leśnych. W głosowaniu Izba przyjęła wszystkie poprawki Senatu—za wyjątkiem skreślenia wpłaty Kopalni „Brzeszcze”, tj. w myśl wniosków Komisji Budżetowej. W ten sposób prace Sejmu nad budżetem na rok 1938/39 zostały zakończone i budżet uchwalony w globalnej wysokości dochodów w kwocie zł 2 475 129 535, wydatków zaś w kwocie zł 2 474 935 020. Nadwyżka budżetowa przewidziana jest zatem w wysokości zł 194 515.

Następnie Pos. Boładź referował sprawozdanie Komisji Rolnej o zmianach, zaproponowanych przez Senat do uchwalonego przez Sejm w dn. 16/III 1937 r. projektu ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22/VIII 1937 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Komisja Rolna postanowiła odrzucić poprawki Senatu jako wychodzące poza zakres noweli rządowej, wychodząc ze stanowiska, że Rząd może—w razie istnienia realnej potrzeby—znowelizować odpowiednie przepisy powołanego rozporządzenia w drodze normalnej. W głosowaniu—wbrew stanowisku Komisji—Sejm zmiany Senatu przyjął.

Następnie Pos. Hyla referował zmiany Senatu do przyjętego przez Sejm w dn. 1/II 1938 r. projektu ustawy o ulgach w spłacie zaległości udziałów w publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych. W głosowaniu Sejm poprawki Senatu przyjął.

Z kolei Pos. Marchlewski i Pos. Wagner referowali kolejno sprawozdania Komisji Spraw Zagranicznych: o rządowym projekcie ustawy o ratyfikacji protokołu z dn. 28/XII 1937 r. między Polską i Szwajcarią, dotyczącego zniżek celnych na produkty chemiczne, oraz o rządowym projekcie ustawy w sprawie ratyfikacji porozumienia między Polską i Norwegią z dn. 10/IX 1937 r., dotyczącego zmiany protokołu taryfowego polsko-norweskiego z dn. 14/III 1936 r. Sejm oba te projekty w obu czytaniach przyjął.

Następnie Pos. Wojciechowski referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o rządowym projekcie ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1937/38. Dotyczą one budżetów Ministerstw: Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Sprawiedliwości. Kredyty w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zwiększają wydatki na Policję Państwową—stosownie do ustalonej w budżecie ilości etatów. Zwiększenia kredytów w pozostałych ministerstwach posiadają charakter formalny obrotu bezgotówkowego. Sejm projekt ten w obu czytaniach przyjął.

Następnie Pos. Wagner referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o złożonym przez siebie projekcie ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych. Ze względu na potrzebę rozciągnięcia opieki lekarskiej nad b. skazańcami politycznymi—projekt ustawy przewiduje odnośnie w tej sprawie postępowanie. Sejm w obu czytaniach ten projekt ustawy przyjął.

Następnie Pos. Widacki referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o złożonym przez siebie projekcie ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności. Do dn. 29/X 1937 r. komunalne kasy oszczędności były zobowiązane do uzupełnienia kapitałów zakładowych do zł 50 tys.; ponieważ odpowiedzialne za to są związki założycielskie—a więc związki samorządowe—powinny one do tego czasu kapitały zakładowe tych kas uzupełnić. Potrzebna do tego jest kwota zł 5÷6 miln., na co samorzady w chwili obecnej nie są w stanie zdobyć się. Projekt ustawy przedłuża obowiązek uzupełnienia kapitałów zakładowych kas komunalnych do dn. 29/X 1942 r. Sejm w obu czytaniach ten projekt ustawy przyjął.

Następnie Pos. Hoppe referował projekt ustawy o sprzedaży nieruchomości państwowej gminie m. Warszawy. Chodzi o sprzedaż gruntów o powierzchni ponad 10 ha za cenę zł 427 134,32 na Żeraniu pod budowę elektrowni oraz podstacji napowietrznej wysokiego napięcia. Konieczność rozbudowy sieci elektrycznej i brak terenów miejskich pod budowę elektrowni stwarzają nieodzowną potrzebę przyścia miastu z pomocą ze strony Państwa. Sejm projekt ustawy w obu czytaniach przyjął.

Następnie Pos. Hoppe referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o rządowym projekcie ustawy o pozbawianiu obywatelstwa. W dyskusji zabierali głos Posłowie: Morawski, Hutten-Czapski, Witwicki, Łazarski, Sommerstein, Snopczyński, Pełczyńska, Szczepański, poczem—po odpowiedzi referenta—Sejm projekt ustawy w obu czytaniach przyjął wraz z rezolucją, zaproponowaną przez Pos. Hutten-Czapskiego.

Z kolei Pos. Wróblewski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o złożonym przez siebie projekcie ustawy o uzupełnieniu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 4/XI 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym. Przywilej rozporządzenia królewskiego z dn. 23/IX 1867 r. zwalniał pewne kategorie płatników od danin komunalnych i dodatków samorządowych do podatku gruntowego, od nieruchomości, świadectw przemysłowych i podatku dochodowego. Projekt, złożony przez Pos. Wróblewskiego, znosi przywileje tylko dla płatników podatku gruntowego. Komisja rozszerzyła zasięg skasowania przywilejów w stosunku do pozostałych podstaw wymiarowych, znosząc powyższe rozporządzenie królewskie. W tym sensie projekt ustawy został preredagowany, otrzymując tytuł: „Ustawa o uchyleniu rozporządzenia królewskiego Nr 6885 z dn. 23/IX 1867 r.”. Sejm w obu czytaniach ten projekt ustawy przyjął.

Następnie Pos. Hołyński referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o rządowym projekcie ustawy o ulgach inwestycyjnych. Projekt ustawy jest skodyfikowaniem szeregu ustaw, zawierających ulgi podatkowe dla inwestycji. Projekt ten zwraca uwagę na niektóre ulgi, a rozszerza drugie. Zwróceniu uległy ulgi dla nowowznoszonych budowli. W projekcie ustawy skasowane zostały ulgi w podatku obro-

towym, natomiast zastosowane zostało zwolnienie od podatku dochodowego na okres 10 lat na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego w wypadkach szczególnie ważnych dla obrony Państwa. Ulgi dla pojazdów mechanicznych zostały zdemokratyzowane. Jedyne ulgi w Centralnym Okręgu Przemysłowym udzielane będą na indywidualne podania, inne ulgi, przewidziane w projekcie ustawy—przysługują z mocy samego prawa. Z ulg w podatku dochodowym będą korzystały w C. O. P. i te rzemiosła, które Minister Skarbu ustali w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu. Ulgi, stosowane w C. O. P., zastępują dawne ulgi w tzw. trójkącie bezpieczeństwa; te ostatnie nie dały efektów, gdyż teren nie był zainwestowany zasadniczymi inwestycjami komunikacyjnymi, energetycznymi etc., a więc nie stwarzał sprzyjających warunków dla powstawania przemysłu prywatnego. W związku z szeroko pomyślanym planem inwestycyjnym nasuwa się obawa, że zabraknie nam fachowych sił technicznych—zarówno robotniczo-rzemieślniczych, jak i inżynierskich. Toteż należy zwrócić uwagę na rozwój i poziom szkół zawodowych, aby dostarczały one odpowiednią liczbę odpowiednio przygotowanych fachowców. Zapewnienie dopływu młodych sił inżynierskich musi być również zrealizowane.

Komisja Skarbowa wprowadziła do projektu rządowego 66 poprawek. Na uwagę zasługuje poprawka, dotycząca terminu przyznawania ulg w C. O. P.; stanowi ona, że jeżeli od daty wniesienia podania o ulgi nie nadejdzie odpowiedź w okresie 3 miesięcy—ulgi zostają przyznane z mocy samego prawa. Komisja wprowadziła pewne poprawki w liście przedsiębiorstw, którym mają być przyznane ulgi w C. O. P. Komisja zwięzła ulgi w tych działach przemysłu, które nie są ściśle związane z obronnością kraju, a rozszerzyła tam, gdzie interes obronności jest b. ściśle związany z przemysłem. Chodzi o to, aby nie stwarzać zbytecznej konkurencji dla pewnych działów przemysłu w reszcie kraju. W ulgach, dotyczących ziem wschodnich, Komisja rozszerzyła ulgi nie tylko na zakup maszyn rolniczych i narzędzi, ale i na zakładanie lub powiększanie sadów owocowych i plantacji wikliny. Rozdział V traktuje o ulgach dla nabywców akcji i udziałów, jest to pewnego rodzaju novum. Rozdział ten zapewnia ulgi nabywcom akcji i udziałów w nowych przedsiębiorstwach, wykonujących inwestycje. Ulgi polegają na tym, że nabywca akcji lub udziałów ma prawo pokrycia ceny ich nabycia z dochodu podatkowego; ma to na celu spowodowanie dopływu pieniędzy do przedsiębiorstw, prowadzących inwestycje. Prawo potrącenia ceny akcji służy tylko pierwonabywcom i tylko wówczas, gdy akcje emituje nowo utworzona spółka akcyjna w okresie do dn. 31/XII 1942 r. Rozdział VII przewiduje ulgi dla nowowznoszonych budowli. Ulgi te obejmują: 10-letnie zwolnienie wszelkich nowych budowli od podatku od nieruchomości z przedłużeniem tego okresu do lat 15 dla domów mieszkalnych, zawierających wyłącznie lokale mieszkalne 1- i 2-izbowe. Dla budowli, wznoszonych w Gdyni, okresy zwolnień przedłużone są—odpowiednio—do lat 15 i 25; poza tym przewiduje się 10-letnie zwolnienie lokali w domach nowowznoszonych od podatku od lokali, przy czym zaznaczyć należy, że lokale 1- i 2-izbowe są od podatku od lokali zwolnione. Ważną ulgą jest prawo potrącenia kosztów budowy domów mieszkalnych i garaży od dochodu, podlegającego podatkom dochodowemu i podatkom specjalnemu. Komisja Skarbowa wprowadziła poprawkę, umożliwiającą potrącenie z ogólnego dochodu sum, wydatkowanych na przeprowadzenie wodociągów i kanalizacji. Rozdział VIII przewiduje ulgi dla nabywców pojazdów mechanicznych i statków powietrznych. Komisja rozszerzyła wysokość zwrotu sumy, wydanej na kupno pojazdu mechanicznego lub statku powietrznego, zamiast 15% do 15÷20%, przy czym w latach 1938 i 1939—wysokość ulgi określa się na 20%; zasadniczą różnicę w porównaniu z istniejącymi ulgami dla nabywców pojazdów mechanicznych stanowi potrącenie kosztu nabycia nie od dochodu, a od ogólnej kwoty podatku dochodowego i specjalnego za rok, w którym cena nabycia została całkowicie uiszczona. Referent podnosi, że system ulg inwestycyjnych jest pomyślany w ten sposób, że jeżeli będą one funkcjonowały sprawnie i bez utrudnień biurokratycznych—to sprawa uprzemysłowienia kraju powinna znacznie postąpić naprzód. Po referencji zabrał głos

Pan Wicepremier Inż. E. Kwiatkowski, którego przemówienie podaje my osobno (str. 562)

W dyskusji zabierali głos Posłowie: Szymanowski, Götz-Okocimski, Wierzbicki, poczem projekt ustawy wraz z poprawkami Komisji przyjęto w obu czytaniach. Przyjęta została poprawka Pos. Szymanowskiego, podwyższająca dla m. st. Warszawy normy potrąceń sum, potrącanych za koszty budowy domów mieszkalnych za pierwsze mieszkanie *zł* 20 tys., za następne *zł* 7 tys. Została przyjęta również rezolucja Komisji, wzywająca Rząd—z uwagi na katastrofalne położenie zawodu szewckiego—aby ulgi dla wytwórni obuwia mechanicznego uzależnił od produkcji jedynie obuwia typu wojskowego i zatrudniania w wytwórniach wykwalifikowanych szewców. Jednocześnie rezolucja wzywa Rząd do popierania zakładania spółdzielni szewskich.

W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Długosz referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o rządowym projekcie ustawy o zmianie granic województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego. Obecny projekt jest dalszym etapem na drodze porządkowania podziału administracyjnego Państwa. Dotychczasowy zły podział administracyjny Państwa jest wynikiem historycznego rozwoju różnych granic podziałów: na rządowe, oświatowe, administracyjne itd. Najważniejszym względem, któremu odpowiadać musi podział administracyjny, to obronność Państwa; dowódca okręgu korpusu musi niejednokrotnie mieć do czynienia z 4 wojewodami. Komisja przyjęła projekt rządowy niemal jednomyślnie. Pos. Pacholczyk wystąpił z wnioskiem o wyłączenie z projektu powiatu skierniewickiego i pozostawienie go przy województwie warszawskim. Województwo to traci obecnie 4 powiaty: kutnowski, łowicki, skierniewicki i rawski, otrzymując w zamian z woj. białostockiego 3 powiaty i z lubelskiego 3 powiaty. Ani względy komunikacyjne, ani inne nie przemawiają za wnioskiem Pos. Pacholczyka. Poprawa podziału administracyjnego Państwa następuje stopniowo. I tak, w roku przyszłym Rząd wystąpi z projektem ustawy o zmianie granic województw wschodnich. Projekt ustawy w brzmieniu komisyjnym został w obu czytaniach przyjęty.

Następnie Pos. Karśnicki referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Wankego o produkcji, sprzedaży i opodatkowaniu napojów winnych. Ustawa ma charakter pionierski i ma na celu przyczynić się do rozwoju przemysłu winiarskiego. Referent podaje historię przemysłu winiarskiego w Polsce. Nad rozwojem winiarstwa w Polsce zaciążyły podatki. Również zniżki, jakie udzieliliśmy na wina francuskie, wpłynęły hamująco na rozwój winiarstwa w Polsce. Dopiero znaczna obniżka stawek podatkowych w 1936 r. umożliwiła rozwój tego przemysłu, który dla wsi posiada duże znaczenie, tym więcej, że i warunki klimatyczne w niektórych połaciach kraju pozwalają na produkcję wina. W dyskusji zabierali głos Posłowie: Mincberg, Marchlewski i Wanke, poczem Izba projekt ustawy w obu czytaniach przyjęła z poprawką Pos. Marchlewskiego, że handel winami mszalnymi dozwolony jest tylko chrześcijanom.

Następnie Pos. Freyman referował sprawozdanie Komisji Rolnej o rządowym projekcie ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/VI 1937 r. o ochronie lasów, nie stanowiących własności Państwa, oraz o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Freymana o ochronie i zagospodarowaniu lasów, nie stanowiących własności Państwa. Wyłoniona została specjalna podkomisja, która przedstawiła Komisji jednolity projekt ustawy o zmianie omawianego rozporządzenia. Znaczenie lasu z punktu widzenia klimatu, a ostatnio i obronności—jest należycie doceniane. Te względy, a również i gospodarcze nakazują prowadzić kontrolę nad gospodarką w lasach prywatnych. W krajach, gdzie brak było takiej kontroli—obserwujemy niszczenie lasów lub prawie zupełny ich zanik. Jako dowód małego zainteresowania i opieki nad lasami służyć może choćby fakt, że Urząd Statystyczny od lat podaje niezmienną ilość lasów w Polsce w wysokości 8 322 tys. ha, choć wiemy, że lasów stale ubywa. Żądanie dokonania powszechnego spisu lasów nie jest przez Rząd uwzględniane. Fakt marnotrawstwa lasów oraz drewna jest oczywisty. Spalamy drewno—zamiast wydobywać z nie-

go całą energią drogą przeróbki chemicznej, z której otrzymujemy szereg produktów, bez których gospodarka obejść się dziś nie może, jak: karbol, jodoform, formalina, lakiery, celuloza, papier, nitroceluloza, celulooid, a więc filmy fotograficzne, sztuczny jedwab, fibra. Różne inne produkty, których zastosowanie ciągle wzrasta, utrzymuje się z drewna, które staje się coraz bardziej cenionym surowcem. Drewno uzyskuje coraz bardziej silniejszą pozycję w zakresie motoryzacji; np. w Niemczech coraz bardziej używa się jako środka napędowego drewna, którego 2½ kg zastępuje 1 l benzyny. Najnowsze badania stwierdziły, że drzewo posiada ok. 70% różnych cukrów, gdy burak cukrowy ma ich ok. 20%; poza tym mogą być uzyskiwane inne korzyści i zastosowania przeróbki drewna. Wobec tego, że roczne zapotrzebowanie na drewno w Polsce przekracza jego przyrost—gospodarkę drzewną należy uporządkować i poddać kontroli. Komisja, wzięwszy za podstawę obowiązujące rozporządzenie Prezydenta Rzplitej, wprowadziła do niego poprawki z projektu, wniesionego przez Rząd, oraz poselskiego. Uchwalony przez Komisję projekt ustawy nie tylko stworzył ramy dla gospodarki indywidualnej, ale wkroczył w dziedzinę gospodarki prywatnej. Projekt ustawy został przez Izbę w obu czytaniach przyjęty, przy czym uchwalono również 2 rezolucje Komisji; pierwsza z nich—wobec faktu, że grunty leśne do 10 ha nie są objęte żadną ochroną, że ulegają stałej dewastacji, że stan taki przynosi szkodę gospodarstwu społecznemu—wzywa Rząd, aby podczas sesji zwyczajnej w 1938/39 r. wniósł projekt ustawy o ochronie lasów do 10 ha, a druga—wzywa Rząd do rozszerzenia działalności izb rolniczych w kierunku utworzenia w nich inspektoratów leśnych celem rozszerzenia opieki nad leśnictwem.

Następnie Pos. Gromada referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Kamińskiego o zmianie ustawy o mleczarstwie. Mówca zaapelował do Ministra Spraw Wojskowych, aby dla podniesienia mleczarstwa w kraju spowodował zaopatrywanie się wojska w mleko w większej ilości. Projekt ustawy idzie po linii współdziałania w zakładaniu dużych spółdzielczych mleczarni nowoczesnych oraz zapewnienia im ciągłości produkcji. Komisja wprowadziła do projektu ustawy szereg zmian merytorycznych i stylistyczno-redakcyjnych. W dyskusji przemawiali Posłowie: Gładysz, Peleński, Sommerstein, W. Szymański, Wł. Kamiński, Lalewicz, Dębicki, Gromada, poczem na wniosek Pos. Gładysza sprawa została z powrotem odesłana do Komisji.

Następnie Pos. Długosz referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy, złożonym przez siebie w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych. Dotychczas przymus ubezpieczenia od ognia obowiązywał w wypadku, gdy go uchwaliła rada powiatowa. Projekt ustawy zmienia rozporządzenie w tym sensie, że jeżeli na terenie powiatu ⅔ rad gminnych uchwali przymus ubezpieczenia od ognia i wniosek taki zostanie przyjęty przez radę powiatową—to przymus taki będzie obowiązywał tylko w tych gminach, które za wnioskiem się wypowiedziały. Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie poniesie strat, a ustawa będzie miała znaczenie wychowawcze. Sejm projekt ustawy w obu czytaniach przyjął.

W końcu Pos. Dudziński referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy, złożonym przez siebie w sprawie zmiany ustawy o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. Referent omawia projekt ustawy Pos. Prystorowej, który po raz pierwszy ruszył sprawę uboju rytualnego z miejsca. Miał on na względzie humanitarność uboju i unormowanie handlu mięsem. W praktyce okazało się, że kontyngentowanie mięsa z uboju rytualnego odbywało się b. liberalnie, poza tym znalazły się różne sposoby, aby uniknąć obowiązku trybowania zadów i wprowadzać je do handlu z konkurencją dla zadów, pochodzących z uboju mechanicznego. Istnienie uboju rytualnego dezorganizuje rynek mięsny, jest więc z punktu widzenia gospodarczego szkodliwe. Projekt ustawy, wniesiony przez wnioskodawcę, realizuje ideę pierwotnego projektu ustawy Pos. Prystorowej, tj. znosi całkowicie ubój rytualny w Polsce.

Referent polemizuje ze stanowiskiem Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln., zajętem na Komisji, dochodząc do wniosku, że zniesienie uboju rytualnego nie pociągnie za sobą tych perturbacji na rynku, które przewiduje Ministerstwo, a w szczególności obawy o zmniejszenie konsumpcji mięsa są niezasadnione, gdyż potaniecie mięsa, które nastąpi w wyniku zniesienia uboju rytualnego—może tylko jego konsumpcję zwiększyć. Można przewidywać pewne perturbacje na rynku mięsnym w pierwszych kilku tygodniach po zniesieniu uboju, a ew. przesunięcie się konsumpcji z wołowiny na drób—leży nawet w interesie drobnego rolnika. Jeśli chodzi o sprawę przepisów religijnych—to była ona dostatecznie wyjaśniona w 1936 r. Walka o utrzymanie uboju rytualnego jest walką zainteresowanych o płynące z tego tytułu zyski ze szkodą dla gospodarki mięsnej.

Po referencji zabrał imieniem Rządu głos Pan Wiceminister Rolnictwa i Ref. Roln. M. Jaroszyński.

Ubój zwierząt jest ogniem obrotu gospodarczego. W odniesieniu do uboju rytualnego—jest on o tyle dopuszczalny, o ile nie wpływa dezorganizująco ani na produkcję, czy handel lub konsumpcję. Obecna ustawa wyszła z takiego właśnie założenia. Obowiązuje ona od dn. 1/1 1937 r. a więc rok i kwartał, co jest zbyt krótkim okresem czasu dla jej życiowej próby. Jednak pewne obserwacje mają swoją wymowę; oto już w I półroczu 1937 r. na terenach, gdzie ubój bydła, cieląt i owiec odbywał się przed wprowadzeniem ustawy wyłącznie sposobem rytualnym—ubój rytualny spadł do ok. 24% ogólnego uboju, przy czym w dalszym okresie czasu spadek spożycia mięsa z uboju rytualnego był znaczny. Świadczy to, że zapotrzebowanie na mięso z uboju rytualnego nie jest stałe. W I kwartale 1937 r. kontyngent mięsa rytualnego—w przeliczeniu na głowę żydowskiej ludności—wynosił 9·64 kg, w IV kwartale zaś spadł do 6·77 kg. Zaznaczyć należy, że koszty uboju rytualnego obciążają obecnie jedynie zainteresowaną ludność żydowską.

Zjawiskiem ujemnym, wpływającym dezorganizująco na rynek mięsny, jest przenikanie zadniego mięsa z uboju rytualnego na rynek nierytualny. Stwarza ono na tym ostatnim rynku poważną perturbację, gdyż mięso zadnie z uboju rytualnego może być odstępowane po niższych cenach, ponieważ mięso przednie rytualne osiąga znacznie wyższe ceny. Dla obrotu nierytualnego konkurencja z mięsem zadnim z obrotu rytualnego jest niemożliwa. Należy temu przeciwdziałać. Sposobem po temu jest takie przysposobienie mięsa zadniego z uboju rytualnego, aby ono mogło być spożywane jako rytualne po zastosowaniu zabiegu, zwanego trybowaniem, ponieważ poważna część ludności żydowskiej uważa mięso tak spreparowane za zdadne do konsumpcji rytualnej. Nasuwa się zatem potrzeba wprowadzenia przymusu trybowania mięsa zadniego, pochodzącego z uboju rytualnego, względnie przymusu wprowadzania do obrotu mięsa zadniego nietrybowanego tylko za pośrednictwem tzw. tanich jatek, gdzie sprzedaje się mięso niepełnowartościowe. Spowodowałyby to pewne dodatkowe koszty nadzoru i kontroli, jednak słuszne jest, aby obciążały one tylko ubój rytualny. Byłoby to dalszym, bardzo poważnym ograniczeniem uboju rytualnego, gdyż podniosłoby znacznie cenę mięsa rytualnego. Ponadto powinny być zastrzeżone sankcje karne w stosunku do nieprzestrzegania przepisów, w szczególności dozwolona być powinna konfiskata mięsa, pochodzącego z uboju nielegalnego, względnie nielegalnie do obrotu wprowadzonego.

Projekt, uchwalony przez Komisję, idzie w trzech kierunkach: 1) znosi zupełnie w art. 5 ubój rytualny, 2) wprowadza bezwzględny obowiązek co do sposobu dzielenia mięsa, 3) wprowadza dodatkową karę konfiskaty mięsa. Nie kwestionując punktu trzeciego, Pan Wiceminister podnosi poważne zastrzeżenia co do pierwszych dwóch. Zupełne zniesienie uboju rytualnego wprowadzić musi poważne załamanie równowagi na rynku mięsnym. Spadek konsumpcji mięsa wydaje się być nieunikniony, co wpłynęłoby ujemnie na ceny. Przykład naszego eksportu w tej dziedzinie, stanowiącego niewielki procent w tej produkcji—świadczy o tym, jak niewielkie liczby na naszym słabym rynku zwierzęcym grają poważną rolę. Wprowadzenie przymusu podłużnego dzielenia tusz zwierzęcych spowoduje techniczne trudności w przewozie i przechowaniu mięsa. Oprócz tego, stojąc na stanowisku znie-

sienia uboju rytualnego—projekt podłużnego dzielenia tusz zwierzęcych grzeszy niekonsekwencją. Pan Wiceminister podtrzymał poprawki rządowe, zgłoszone na Komisji, wypowiadając się przeciwko przyjęciu projektu w brzmieniu komisyjnym.

W dyskusji zabierali głos Posłowie: Rubinstein, Snochowski, Mincberg, Sommerstein, Prystorowa, poczem replikował sprawozdawca Pos. Dudziński. Powołując się na fachową opinię Pos. Snochowskiego mówca stwierdza, że względ gospodarczy jest w projekcie ustawy dominujący. Wniesiony przez Pos. Prystorową projekt ustawy o zniesieniu uboju rytualnego został ze względów politycznych ograniczony, a jako skutek okazało się, że uporządkowanie rynku mięsnego bez całkowitego zniesienia uboju rytualnego jest niewykonalne. Przez nowelizację ustawy—otrzymuje ona czysto gospodarczy charakter. W głosowaniu Sejm projekt ustawy w obu czytaniach przyjął.

*

Dn. 31 marca odbyło się posiedzenie Sejmu, na którym przez I czytanie przeszły następujące rządowe projekty ustaw: o ratyfikacji konwencji o uregulowaniu wymiarów oczek sieci rybackich z dn. 23/III 1937 r.; o ratyfikacji porozumienia między Polską i Finlandią z dn. 31/I 1938 r., dotyczącego clenia oleju żywnościowego; o ratyfikacji protokołu taryfowego między Polską i Estonią z dn. 19/II 1938 r. oraz o ratyfikacji protokołu dodatkowego z dn. 21/II 1938 r. do konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Czechosłowacją. Dalej m. in. przez pierwsze czytanie przeszły projekty ustaw, złożone przez Posłów: Hutten-Czapskiego—w sprawie prawa budżetowego, i Kroebła—w sprawie umów nabycia nieruchomości, sporządzonych na imię osób podstawionych, oraz o wykupie majątków, sprzedanych z powodu ograniczeń narodowości Komisji.

Następnie Pos. Sioda referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o zmianach, wprowadzonych przez Senat w dn. 24/III 1938 r. do uchwalonego przez Sejm w dn. 15/III 1938 r. projektu ustawy — Prawo o ustroju adwokatury. Przemawiał Pos. Sommerstein, poczem Izba częściowo przyjęła, a częściowo odrzuciła poprawki Senatu w myśl wniosków referenta.

Następnie Pos. Smoczkiewicz referował zmiany Senatu do projektu ustawy o ujawnianiu w księgach hipotecznych własności gruntów pounickich. W głosowaniu Sejm poprawki Senatu przyjął.

Z kolei Pos. Kamiński referował zmiany Senatu do projektu ustawy o zmianie ustawy o wykupie przez dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki, oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie. Senat m. in. przyjął poprawkę do art. 17, stanowiącą, że grunt, ulegający wykupowi, nie powinien przekraczać piętnastokrotnej powierzchni, zajętej pod budynki mieszkalne jak również zabudowania gospodarcze, stanowiące razem całość gospodarczą. Sejm tę zmianę Senatu przyjął, pozostałe zaś odrzucił.

Następnie Pos. Zakrocki referował zmiany, wprowadzone przez Senat do projektu ustawy o rejestrowych prawach rzeczowych na pojazdach mechanicznych, które Sejm przyjął w myśl propozycji Komisji.

Następnie Pos. Sikorski referował zmiany, wprowadzone przez Senat do projektu ustawy o podatku obrotowym. W myśl zmiany, wprowadzonej do art. 3, komunalne kasy oszczędności mają być zwolnione od płacenia podatku obrotowego, a w myśl zmiany, przyjętej przez Senat do art. 15—banki państwowe mają być również zwolnione od tego podatku. Zmiana, wprowadzona przez Senat do art. 7 ustawy, obniża podatek obrotowy od maklerów. W dyskusji zabierał głos Pos. Holyński, poczem Sejm poprawki przyjął w myśl wniosków Komisji. M. in. przyjęte zostały 3 powyższe poprawki Senatu.

Następnie Pos. Sikorski referował zmiany, wprowadzone przez Senat do projektu ustawy o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć. Komisja Skarbowa ustosunkowała się w większości wypadków negatywnie do poprawek Senatu, m. in. odrzuciła podwyższenie opłat dla kupców nierejestrowych, rzemieślników oraz drobnego przemysłu, gdyż przedsiębiorstwa te opłacają

wyższy podatek obrotowy. Przyjęta została poprawka Senatu, obniżająca opłaty od wydawnictw. Izba powzięła uchwały w myśl wniosków Komisji.

Następnie Pos. Karśnicki referował zmiany, wprowadzone przez Senat do projektu ustawy o opłatach stempłowych i sądowych, związanych z przeniesieniem własności nieruchomości. Sejm wszystkie poprawki Senatu przyjął.

W dalszym ciągu posiedzenia Pos. Szetela referował zmiany Senatu do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o uporządkowaniu wspólnot gruntowych, poczem Sejm wszystkie te zmiany przyjął.

W dalszym ciągu Pos. Hoffman referował zmiany, wprowadzone przez Senat do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w państwowych przemysłowych szkołach wyższych nieakademickich. Sejm w myśl wniosków Komisji Oświatowej wszystkie poprawki Senatu odrzucił.

Następnie Pos. F. Szymański referował zmiany, wprowadzone przez Senat do przyjętego przez Sejm projektu ustawy o zmianie ustawy z dn. 28/III 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym. Celem tej ustawy było, aby ubezpieczalnie społeczne nie korzystały z 15%-owej niżki w szpitalach samorządowych. Komisja sejmowa podzieliła to stanowisko, Senat natomiast uchwalił odrzucenie tej ustawy. Zarówno Komisja Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej, jak i Sejm stanowiska Senatu nie podzieliłi, przyjmując tym samym projekt ustawy w poprzednio przyjętym brzmieniu.

Następnie Pos. Surzyński referował sprawozdanie Komisji Zdrowia i Opieki Społecznej o rządowym projekcie ustawy o publicznej służbie zdrowia. Referent przedstawił na wstępie, co w dziedzinie służby zdrowia dotychczas u nas zrobiono. Projekt ustawy ujmuje w pewną całość to wszystko, co dotychczas robi się w dziedzinie zdrowia społecznego. Projekt zagęszcza sieć służby zdrowia na terenie wsi i miasteczek, opierając pracę na ośrodkach zdrowia. Realizacja tych ośrodków zaczęła się u nas od roku 1925. Ośrodki zdrowia są i powinny być narzędziem medycyny zapobiegawczej, a nie leczniczej. Prowadzą one walkę z gruźlicą, jaglicą, chorobami wenerycznymi, zadaniem ich jest opieka nad matką i dzieckiem, przestrzeganie higieny wody i żywności itd. Ilość tych ośrodków ma wynosić 1300. W dyskusji zabierali głos Posłowie: Prystorowa, Długosz, Sommerstein, poczem Sejm powziął uchwałę, odsyłającą projekt ustawy z powrotem do Komisji.

W dalszym ciągu Pos. Krupa referował sprawozdanie Komisji Zdrowia Publicznego i Opieki Społecznej o rządowym projekcie ustawy o zwalczaniu gruźlicy. Z uwagi na wielką społeczną wagę walki z tą chorobą projekt ustawy podejmuje próbę sprecyzowania form walki z gruźlicą i zabezpieczenia od zakażenia, m. in. w drodze rozbudowy szpitalnictwa. Najtrudniejsze zadanie zmontowania podstaw finansowych dla walki z gruźlicą zostało w granicach możliwości finansowych Państwa postawione, pewne kredyty mają być na ten cel w przyszłym budżecie Państwa wstawione. Do świadczeń pociągnięte są również i samorządy. Zabierali głos Posłowie: Pelczyńska, Gdula, Dąbrowski, Prystorowa, poczem Sejm powziął uchwałę o odesłaniu ustawy z powrotem do Komisji.

Następnie Pos. Madeyski referował projekt ustawy, złożony przez Pos. Miedzińskiego w sprawie zniesienia ordynacji rodzinnych. Referent przedstawił historyczny proces tworzenia się ordynacji rodzinnych w Polsce przedrozbiorowej oraz w czasach późniejszych. Obecnie obowiązujący stan prawny jest b. skomplikowany i w stosunku do różnych ordynacji—różny. Projekt przewiduje zniesienie ordynacji rodzinnych, zajmując się szczegółowo sprawą ich likwidacji. Specjalnie są traktowane w projekcie ustawy ordynacje rodzinne, z którymi są związane instytucje o szerszym znaczeniu dla kultury narodowej. Względ na interes publiczny wymaga, aby wielkie fortuny i wielkie kompleksy rolne, związane skomplikowanym stanem prawnym, nie utrudniały swym istnieniem normalnego biegu spraw, związanych z prawem własności i spadkobrania, które są w Państwie jedne dla wszystkich. Projekt ustawy wymaga, aby w odniesieniu do pewnych specjal-

nych ordynacji dla ich likwidacji następował osobny akt ustawodawczy. Wniosek mniejszości wymaga w tych wypadkach uchwały Rady Ministrów. Wniosek ten uzasadniał Pos. Hyla. Przemawiali następnie Posłowie: Miedziński i Krzeczunowicz, poczem projekt ustawy z poprawką mniejszości został przez Sejm w obu czytaniach przyjęty.

Następnie Pos. Zakrocki referował sprawozdanie Komisji Przemysłowo-Handlowej o projekcie ustawy, złożonym przez Pos. Snopczyńskiego o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym. Projekt ustawy ogranicza się do ustanowienia rzemioł koncesjonowanych i rozszerzenia uprawnień cechów. Poza tym projekt reguluje sprawę utworzenia związku cechów oraz kół czeladniczych. Komisja nie podzieliła opinii podkomisji specjalnej i nie uchwaliła przymusu należenia do cechów. Liczba ok. 400 tys. rzemieślników w Polsce, a ok. 1 miln. ludzi, żyjących z rzemiosła—wymownie dowodzą, że żywotne postulaty tak licznych mas, powinny być ujęte ustawowo. W dyskusji zabierali głos Posłowie: Hermanowicz i Jahoda-Zóltowski, poczem Sejm projekt ustawy w obu czytaniach przyjął.

Następnie Pos. Zaklika składał Sejmowi sprawozdanie z działalności Komisji Kontroli Długów Państwa w okresie 1/II 1937 ÷ 1/III 1938 r. Komisja zatwierdziła zestawienie długów i gwarancji Państwa, przedstawione przez Ministra Skarbu. Zadłużenie Państwa wynosi: w dziale długów wewnętrznych—kwotę zł 2 131 273 566·36, w dziale długów zagranicznych—zł 2 631 749 888·43; gwarancje Państwa wykorzystane na dz. 1/X 1937 r. wynosiły kwotę zł 1 707 197 928·51. Obieg bilonu wynosi zł 470 114 040, w czym zł 20 458 tys. znajdowało się w zapasie Banku Polskiego. Końcowe informacje referenta w sprawie uzgodnienia z Ministrem Skarbu sprawy sporządzania i przedstawiania Komisji stanu zadłużenia administracji, przedsiębiorstw państwowych i funduszy zamknęły sprawozdanie.

W końcu Pos. Ślaski referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o przedłożeniu rządowym o zamknięciu rachunków państwowych za okres 1/IV 1935 ÷ 31/III 1936 z wnioskiem Najwyższej Izby Kontroli Państwa o zatwierdzenie rachunków i udzielenie Rządowi absolutorium z gospodarki finansowej za powyższy okres budżetowy. Referent szczegółowo zanalizował poszczególne grupy zamknięć rachunków, przedstawiając dezycydaty w sprawie zestawień zadłużeń i obciążeń Skarbu Państwa z tytułu gospodarki budżetowej i pozabudżetowej. Zatwierdzając rachunki państwowe za powyższy okres czasu i wnosząc o udzielenie absolutorium, Komisja Budżetowa uchwaliła rezolucję, z których pierwsza wzywa Rząd do wydania zarządzeń, potrzebnych celem ujęcia wszystkich niewyrownanych zobowiązań Skarbu Państwa w ścisłą ewidencję, druga—wzywa Rząd do natychmiastowego rozwiązania przedsiębiorstw państwowych, nie opartych na obowiązujących statutach lub ustawach, a w szczególności przedsiębiorstw, założonych przez „Polmin”, wymienionych w sprawozdaniu N. I. K. W dyskusji zabierali głos Posłowie: Hermanowicz, Holyński i Zaklika, poczem—po wyjaśnieniach referenta—Sejm powziął uchwałę w myśl wniosków Komisji Budżetowej.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU

Dn. 24 marca odbyło się posiedzenie Senatu, na którym Sen. Lewandowski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o podatku obrotowym. Podatek obrotowy zastąpić ma podatek przemysłowy wraz ze świadectwami przemysłowymi, przy czym świadectwa te będą skasowane. Ubytek dochodów z tego tytułu wyniesie kwotę zł 45 miln., z czego Skarb Państwa poniesie uszczerbek w kwocie zł 27·6 miln. Zaznaczyć należy, że obniżka skali podatku przemysłowego, która zapowiadana była już od dawna, zmniejszyłaby dochody Skarbu Państwa. Samorząd terytorialny, gospodarczy i szkoły zawodowe tracą przy tej reformie ok. zł 14 miln. Aby to zrekompenzować—wprowadza się karty rejestracyjne.

Komisja Skarbowa Senatu wprowadziła do brzmienia sejmowego szereg poprawek. Wprowadzona w art. 3 poprawka zwalnia pocztę od podatku od przekazów pieniężnych i przesyłek pocztowych, bo

ta czynność należy do jej właściwego zakresu działania. W punkcie 14 tego artykułu wprowadzono poprawkę, mocą której zwolnione są od podatku wszystkie komunalne kasy oszczędności — nie tylko takie, których suma bilansowa mniejsza jest od zł 1 miln. W punkcie 16 tegoż artykułu zwolniono od podatku nie tylko stowarzyszenia sportowe, ale i stowarzyszenia turystyczne i krajoznawcze. Poza tym m. in. w art. 7 Komisja sprecyzowała dokładniej przepisy o przedsiębiorstwach agencyjnych. Wreszcie skreślony został art. 15, który podciągał pod opodatkowanie działalność banków państwowych z wyjątkiem Banku Akceptacyjnego; Komisja wyszła z założenia, że banki państwowe prowadzą czynności zlecone, na których nie zarabiają. Komisja nie uznała za możliwe jedne czynności tych banków opodatkować, inne zaś spod opodatkowania wyłączyć. Działalność banków państwowych jest ściśle związana z polityką finansową Państwa, świadczenia, do których banki te są pociągane, idą w dziesiątki milionów złotych, np. na oddłużenie. Przemawiał Sen. Dzieduszycki, przeciwdstawiając się zwolnieniu banków państwowych od podatku. W głosowaniu Senat projekt ustawy z wszystkimi poprawkami Komisji przyjął.

Następnie Sen. Domaszewicz referował projekt ustawy o sprzedaży, zamianie i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych. Senat projekt ten przyjął.

Następnie Sen. Heiman-Jarecki referował w sprawozdaniu Komisji Skarbowej projekt ustawy o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym. Projekt ten znosi podwójne opodatkowanie niektórych dochodów. Do takich dochodów należały zyski spółek akcyjnych, osób prawnych, wszelkiego rodzaju alimenty etc. Usunięcie tych nieprawidłowości wpłynie na dopływ kapitałów do przedsiębiorstw przemysłowych. Zarówno przez Komisję Skarbową, jak i przez Senat projekt ustawy w brzmieniu sejmowym został przyjęty.

Następnie Sen. Łucki referował projekt ustawy o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć. Rząd znosi anachronizm, jakim stały się świadectwa przemysłowe, nieznanne w innych krajach. Ponieważ ani Skarb Państwa, ani samorzady terytorialny i gospodarczy, ani szkoły zawodowe nie mogą zrezygnować z wpływów, jakie zapewniały im opłaty za świadectwa przemysłowe—przeto Skarb Państwa zamierza pokryć sobie te stratę wpływami z podatku obrotowego, a samorządom i szkołom zawodowym—zapewnić pokrycie z wpływów za karty rejestracyjne. Nowością jest w tej reformie, że opłaty za karty rejestracyjne stanowią samoistną daninę, ściąganą przez samorząd terytorialny, dzięki temu poborca podatkowy będzie bliższy płatnika, co zapewni sprawiedliwszy wymiar opłat. Komisja senacka wprowadziła szereg zmian, przyjętych wraz z ustawą przez Senat. W dyskusji zabierali głos Senatorowie: Trockenheim i Malski.

Następnie Sen. Serożyński referował sprawozdanie Komisji Społecznej o projekcie ustawy o przedłużeniu czasowego obniżenia składek za ubezpieczenia społeczne. Rządowy projekt ustawy należy rozpatrywać jako jedno z ogniw w łańcuchu środków, przedsiębranych przez Rząd dla osiągnięcia równowagi budżetowej. W 1935 r. Rząd nałożył na pracowników podatek specjalny, a chcąc choć częściowo poprawić ich sytuację—przeprowadził obniżkę cen oraz świadczeń. Obniżone zostały wtedy składki na ubezpieczenia, przy czym ulga przypadła również z tego tytułu i przemysłowi. Obecnie, gdy obciążenia podatkowe pozostają nadal bez zmiany—powrót do normalnej wysokości składek ubezpieczeniowej nie byłby wskazany. Podwyżka obciążałaby pracowników umysłowych w wysokości zł 14 miln., robotników zaś—zł 7 miln. Projekt rządowy przewiduje utrzymanie w mocy obniżki składek ubezpieczeniowych na okres 1/IV 1938 r. ÷ 31/III 1939 r. Komisja Senacka przyjęła projekt rządowy bez zmian. W dyskusji zabierali głos Senatorowie: Kudelska, Maciejewski, Heiman-Jarecki, poczem Senat ustawę w brzmieniu sejmowym przyjął.

W końcu Sen. Jeszke referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy prawo o ustroju adwokatury. W dyskusji

zabierali głos Senatorowie: Decykiewicz, Trockenheim, Róg, Petrażycki, poczem referent Sen. Jeszke odpowiadał na zarzuty w dyskusji. Wreszcie projekt ustawy został z poprawkami Komisji oraz Sen. Róga i sprawozdawcy przez Senat przyjęty.

*

Dn. 29 marca odbyło się plenarne posiedzenie Senatu, na którym Sen. Bisping referował sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych o projekcie ustawy o ratyfikacji protokołu polsko-szwajcarskiego z dn. 28/XII 1937 r., dotyczącego zniżek celnych na produkty chemiczne. Chodzi o chemikalia, używane w przemyśle tkackim, które nie są w Polsce wytwarzane, a których sprowadza Polska ogółem za sumę zł 300 tys., w czym ze Szwajcarii za ok. zł 120 tys. Obroty handlowe ze Szwajcarią rozwijają się, wykazując poprawę; w 1937 r. uzyskaliśmy saldo dodatnie w wysokości zł 4417 tys. Projekt ustawy Senat przyjął.

Następnie Sen. Pawelec referował projekt ustawy o ratyfikacji porozumienia polsko-norweskiego z dn. 10/IX 1937 r., dotyczącego zmiany protokołu taryfowego polsko-norweskiego z dn. 14/III 1936 r. Chodzi o skreślenie z pozycji, dotyczącej przywozu tranu z Norwegii, postanowień o tranie do użytku farmaceutycznego, bowiem przy oczyszczaniu tranu do użytku farmaceutycznego—tran traci witaminy A i C, przez co staje się mniej wartościowy. Senat projekt ustawy przyjął.

Następnie Sen. Kawecki referował sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej o projekcie ustawy o zmianie granic województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego. Projekt ten wiąże się ze zmianami granic województw zachodnich, uchwalonymi w ub. r. W wyniku tych zmian zarówno woj. łódzkie, jak i warszawskie poniosły pewne straty—zarówno terytorialne, jak ludnościowe, a również i finansowe w odniesieniu do samorządu gospodarczego. Projekt obecny brakuje te wyrównywa. poza tym usuwa anomalie, istniejące między podziałem dla celów wojskowych a administracyjnych. Projekt ustawy łącznie z zeszlórocznym porządkuje podział administracyjny na 1/2 terytorium Państwa. W dyskusji zabierali głos Senatorowie: Kleszczyński, Terlikowski, Decykiewicz, poczem Senat projekt ustawy przyjął.

Następnie Sen. Lewandowski referował projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzpltej o komunalnych kasach oszczędności. Ponieważ upłynął termin, w którym związki założycielskie miały dopełnić kapitały zakładowe kas do zł 50 tys., a ich stan finansów na to obecnie nie pozwala—nowela przedłuża okres dla spełnienia tego obowiązku do października 1942 r., upoważniając Ministra Skarbu do rozłożenia przypadających sum na spłaty roczne. Zabierał głos Sen. Decykiewicz, poczem Senat projekt ustawy przyjął.

W dalszym ciągu Sen. Dzieduszycki referował sprawozdanie Komisji Wojskowej o projekcie ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzpltej o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa. Senat projekt ten bez dyskusji przyjął.

Następnie Sen. Fudakowski referował sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o sprzedaży nieruchomości państwowych gminie m. st. Warszawy. Ponieważ gmina m. st. Warszawy zamierza budować elektrownię oraz podstację napowietrzną wysokiego napięcia, a nie posiada odpowiednich na to własnych terenów—zachodzi potrzeba odstąpienia jej terenu państwowego w Żeraniu. Prace będą rozpoczęte w obecnym sezonie budowlanym. Grunt o powierzchni 10 ha nie posiada uregulowanej hipoteki i dla potrzeb państwowych jest zbędny. Senat projekt ustawy uchwalił.

Następnie Sen. Karszo-Siedlewski referował projekt ustawy o zmianie ustawy o zakresie działania Ministra Kolei Żelaznych i o organizacji urzędów kolejowych. Projekt ustawy w niczym nie zmienia uprawnień Ministra Komunikacji. Wobec wejścia w życie tzw. konwencji rzymskich—okazała się potrzeba dostosowania do nich regulaminów przewozowych, czemu zadość czyni referowana nowela. Senat projekt ustawy uchwalił.

Następnie Sen. Głowacki referował sprawozdanie Komisji Prawniczej o projekcie ustawy o rejestrowych prawach rzeczowych na pojazdach mechanicznych. Rozwiązanie tego zagadnienia nosi charakter prowizoryczny. Nasuwały się pewne zasadnicze wątpliwości, czy obrona wierzyciela nie jest posunięta za daleko. Komisja wprowadziła pewne poprawki, m. in. rozciągnęła prawa rejestru i na ogumienie. Senat projekt ustawy z poprawkami Komisji przyjął.

W dalszym ciągu obrad Sen. Siudowski referował projekt ustawy o pozbawieniu obywatelstwa. Projekt ustawy stwarza uprawnienia dla Rządu pozbawienia obywatelstwa osób, działających za granicą na szkodę Państwa, bądź też tych, które straciły z nim kontakt. W dyskusji zabierali głos Senatorowie: Jaroszewiczowa, Decykiewicz, Trockenheim, Barański, poczem Senat projekt ustawy w brzmieniu Komisji przyjął.

Następnie Sen. Wierzbicki referował sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o uporządkowaniu wspólnot gruntowych. Wspólnoty gruntowe obejmują wg jednych obliczeń—obszar 1 741 tys. ha, a według innych—tylko 1 300 tys. ha. Grunty te są zaniedbane i źle gospodarowane. Projekt nie rozwiązuje wszystkich, związanych ze wspólnotami, zagadnień—m. in. brak jest w nim przepisów o częściowym znoszeniu wspólnot. Poprawki Komisji częściowo wypełniły te braki. Przemawiał Sen. Pawlikowski, poczem przemawiał Pan Wiceminister Rolnictwa i Reform Rolnych M. Jaroszyński. Obszar wspólnot obliczony jest na 1 700 tys. ha, jest to obszar olbrzymi, jeśli weźmiemy pod uwagę, że zapas ziemi, jakim rozporządzamy dla wykonania ustawy o reformie rolnej, wynosi 800-900 tys. ha. Na teren całej Małopolski przypada wspólnot ok. 400 tys. ha. W warunkach zawiłych stanów faktycznych i prawnych projekt ustawy musi stanowić pewne ryzyko, że nie rozwiąże wszystkich zagadnień, zmierza on jednak ostrożnie w tym kierunku, aby wszelki przymus ograniczyć do minimum. Bardzo ostrożnie odnosi się projekt do zagadnienia dzielenia wspólnot. Pozostawiony jest 10-letni termin dla dobrowolnych regulacji wspólnot. Dla przykładu, jak trudne jest ustawowe regulowanie wspólnot, może służyć fakt, że na terenie województw południowych istnieje od końca ub. stulecia ustawa, która nie ruszyła tego zagadnienia z miejsca. Jeśli chodzi o kompetencję izby rolniczej czy wydziału powiatowego—to wydział powiatowy jest bliższy sprawie, gdyż wspólnoty zdarzają się w każdej gromadzie, a więc właśnie wydział powiatowy jako organ samorządu terytorialnego jest powołany do odegrania roli czynnika fachowego. Specjalne zagadnienie stanowią lasy na terenie wspólnot. Po Panu Wiceministrze zabrał głos Sen. Fudakowski i referent Sen. Wierzbicki, poczem Senat projekt ustawy z poprawkami Komisji przyjął.

Następnie Sen. Miklaszewski referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o projekcie ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1937/38. W projekcie ustawy chodzi o pokrycie opłat pocztowych i częściowo płac policji, na co służą zwiększone wpływy z cel. Senat projekt ustawy przyjął.

W końcu Sen. Evert referował sprawozdanie Komisji Budżetowej o projekcie ustawy o ulgach inwestycyjnych. Projekt ustawy ma być bodźcem dla zakładania nowych placówek gospodarczych i inwestowania; zwiększy to nasz potencjał przemysłowy i obronny, spowoduje ożywienie gospodarcze i w konsekwencji podniesie dochody Skarbu Państwa. Projekt ustawy jest kodyfikacją istniejących przepisów o ulgach podatkowych w odniesieniu do nowych inwestycji. Ulgi inwestycyjne z różnym nasileniem i zróżnicowaniem pokrywają cały teren Państwa. Nowością w projekcie ustawy są ulgi dla nabywców udziałów i akcji. Projekt ustawy reguluje ulgi dla nowowznoszonych budowli i ulepsza je, wprowadza ulgi przy zaprowadzaniu wodociągów i kanalizacji, jednocześnie demokratyzuje i rozszerza ulgi przy nabywaniu pojazdów mechanicznych oraz statków powietrznych. Projekt ustawy jest ważnym czynnikiem ożywienia koniunktury i realizowania planu inwestycyjnego. Senat projekt ustawy w brzmieniu sejmowym przyjął.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

HUTNICTWO

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W IV KWARTALE 1937 R.

—W kwartale sprawozdawczym, w związku z trwającą w dalszym ciągu pomyślną koniunkturą dla hutnictwa żelaznego, kopalnictwo rud żelaznych utrzymywało się na wysokim poziomie. Pomimo okresu zimowego wydobycie rudy utrzymało się na ogół w tych samych granicach, co i w poprzednim kwartale. W całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 zaznaczył się w kopalnictwie rudy żelaznej bardzo poważny wzrost.

Wydobycie rud liczbowo przedstawiało się, jak następuje (w tonach):

	Okręgi górnicze:				Ogółem	Liczba robotników
	często- chowski	radom- ski	dąb- rowski	tarno- górski		
1936 — przec. mies.	31 605	5 112	1 760	—	38 477	3 853
I kwart. 1937 — przec. mies. . . .	39 531	7 404	1 591	—	48 526	5 124
II kwart. 1937 — przec. mies. . . .	47 885	9 993	1 936	—	59 814	5 893
III kwart. 1937 — przec. mies. . . .	61 604	11 888	1 223	327	75 042	7 246
Październik 1937 . . .	66 564	9 569	322	1 000	77 455	6 930
Listopad „ . . .	65 097	7 633	132	940	73 802	6 931
Grudzień „ . . .	63 925	6 193	281	480	70 879	6 530
IV kwart. 1937 — przec. mies. . . .	65 195	7 798	245	807	74 045	6 800
Cały rok 1937 . . .	642 645	111 254	14 983	3 400	772 282	—
„ „ 1936 . . .	379 259	61 338	21 115	—	461 712	—

Poza wykazaną powyżej rudą, otrzymano jeszcze rudę ze starych zwalów w ilości 674 t w październiku, 396 t w listopadzie i 371 t w grudniu—wobec 136 t, 288 t i 610 t w analogicznych miesiącach 1936 r. Przez cały rok 1937 wydobyto ze zwalów 7 870 t—wobec 4 947 t w 1936 r. Poza właściwą rudą żelazną wydobywano jeszcze piryt na kop. „Staszic” w okręgu radomskim w ilości 9 928 t w październiku, 6 504 t w listopadzie i 3 291 t w grudniu—wobec 4 010 t, 2 957 t i 3 730 t w odpowiednich miesiącach 1936 r. W całym roku 1937 wydobyto 73 549 t—wobec 33 757 t w roku 1936.

Jak widać z powyższych danych, ogólne wydobycie rudy osiągnęło w październiku najwyższy poziom w 1937 r., a w listopadzie i grudniu nieznacznie zmalało. W porównaniu z III kwart. 1937 r. wydobycie w okręgu częstochowskim utrzymywało się w kwartale sprawozdawczym na wyższym poziomie, a w okręgach radomskim i dąbrowskim uległo zmniejszeniu, co się tłumaczy okresem sezonowym (istnienie w tych okręgach kopalń odkrywkowych). W całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wydobycie rudy wzrosło bardzo poważnie. Wskaźniki wydobycia rudy żelaznej przedstawiały się następująco:

Okręgi	Paź- dziernik	Listopad	Grudzień	Cały rok	
				1936	1937
Częstochowski . . .	100	97·6	96·1	100	169·4
Radomski . . .	100	80·0	64·8	100	181·6
Dąbrowski . . .	100	41·0	87·3	100	71·4
Tarnogórski . . .	100	94·0	48·0	—	—
Ogółem w Polsce . . .	100	95·2	91·5	100	167·3

Udział poszczególnych okręgów w rocznym wydobyciu rudy wyniósł: częstochowskiego—83·2%, radomskiego—14·4%, dąbrowskiego—2·0% i tarnogórskiego—0·4%.

W październiku pracowało 21 kopalń, w listopadzie 22 i w grudniu 20. Większe kopalnie w okręgach częstochowskim i radomskim miały normalne zatrudnienie, a tylko w okręgu dąbrowskim drobne kopalnie odkrywkowe były przeważnie nieczynne.

Zapasy rudy wszelkiej, znajdujące się na kopalniach i w hutach, zwiększyły się z 91 042 t w końcu września do 127 338 t w końcu grudnia (40%). Z tej ilości—zapasy rudy ilastej, przygotowanej do prążenia i znajdującej się na kopalniach, zwiększyły się z 29 787 t do 37 922 t (27·3%), a zapasy rudy ilastej prażonej oraz brunatnej, przygotowanych do wielkiego pieca, wzrósł z 23 677 t do 24 161 t (2·1%); w tym rudy ilastej było 11 851 t i brunatnej 12 310 t. Zapasy rudy prażonej, znajdujące się w hutach, zwiększyły się z 57 578 t do 65 255 t (13·3%).

Ogólna liczba robotników wynosiła w październiku 6 930, w listopadzie 6 931 i w grudniu 6 530, zmniejszyła się zatem—w porównaniu z przeciętną III kwart.—w październiku i listopadzie o 4·4%

i w grudniu o 12%. W grudniu 1936 r. pracowało tylko 4 513 robotników, liczba więc ich w okresie rocznym wzrosła o 45%. Z ogólnej liczby—w październiku, listopadzie i grudniu pracowało: w okr. częstochowskim—odpowiednio—6 153, 6 141 i 5 901, w okr. radomskim 717, 735 i 566, w okr. dąbrowskim 10, 4 i 11 i w okr. tarnogórskim 50, 51 i 52; procentowo—w stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych robotników—wynosiło to: w okr. częstochowskim 88·8, 88·6 i 90·4, w okr. radomskim 10·3, 10·6 i 8·7, w okr. dąbrowskim 0·1, 0·1 i 0·2 i w okr. tarnogórskim 0·8, 0·7 i 0·7.

Przeciętny zarobek robotników (bez potrażeń) w listopadzie w okr. częstochowskim i radomskim wynosił (w zł):

	Na dniówkę:		Miesięcznie:	
	okr. częstoch.	okr. radomski	okr. częstoch.	okr. radomski
Ogół robotników . . .	3·87	3·47	87	69
Górnicy na dole . . .	4·47	4·68	98	80
Wykwalifik. na górze . . .	4·77	3·96	121	104
Niewykwalifikowani . . .	3·52	2·77	82	58

Wydatność pracy robotnika podana jest w poniższym zestawieniu (w tonach miesięcznie i dziennie), przy czym uwzględnieni zostali w tym obliczeniu jedynie robotnicy w kopalniach, dających wydobycie:

	Liczba robotn. w kop. z wydob.	Wydobycie na 1 robotn.:	
		miesięcznie	dziennie
Lipiec 1937 . . .	7 012	10·93	0·405
Sierpień „ . . .	7 242	10·93	0·408
Wrzesień „ . . .	7 245	9·87	0·380
Październik „ . . .	6 854	11·30	0·435
Listopad „ . . .	6 857	10·76	0·448
Grudzień „ . . .	6 478	10·94	0·456

Jak widać więc, wydajność pracy robotnika w kwartale sprawozdawczym wykazała pewien wzrost w stosunku do kwartału poprzedniego.

Przywóz rudy żelaznej zmniejszył się w kwartale sprawozdawczym—w porównaniu z kwartałem III—dosyć znacznie. Zmniejszył się także poważnie przywóz rudy manganowej. Fakty te należy przypisać w znacznym stopniu przyczynom sezonowym (utrudnienie żegluga morskiej w okresie zimowym). Liczbowo przywóz i wywóz przedstawiał się następująco (w tonach):

	Przywóz z zagranicy:		Wywóz rudy darn. i żużli
	rudy żelaznej	rudy manganowej	
1936 — przec. mies.	28 825	4 047	4 726
I kwart. 1937—przec. mies.	28 197	3 666	8 012
II kwart. 1937—przec. mies.	49 473	5 120	8 355
III kwart. 1937—przec. mies.	62 910	13 281	10 220
Październik 1937	42 174	6 620	1 355
Listopad „	43 353	4 046	1 205
Grudzień „	41 284	3 236	40
IV kwart. 1937—przec. mies.	42 270	4 634	833
Cały rok 1937	548 550	75 101	82 362
„ „ 1936	345 900	48 558	56 706

W roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 przywóz rudy żelaznej był wyższy o 58·6%, tworzyw, zawierających żelazo—o 54·6%, i rudy manganowej o 45·3%. Wywóz rudy darniowej i żużli zwiększył się o 44·5%.

HUTNICTWO ŻELAZNE W IV KWARTALE 1937 R.—W kwartale sprawozdawczym wytwórczość hut żelaznych utrzymywała się nadal na wyższym poziomie, niż w okresie najlepszej powojennej koniunktury w 1928 r. Zbyt krajowy wykazał pewne zmniejszenie w porównaniu z III kwart. 1937 r., natomiast eksport cokolwiek się zwiększył. Wskaźniki wytwórczości zasadniczych działów hutnictwa żelaznego (przy podstawie 1928 r.=100) przedstawiały się następująco:

	1 9 3 7			1 9 3 6	
	Październik	Listopad	Grudzień	Listopad	Grudzień
Wielkie piece . . .	113·0	120·0	132·1	95·3	96·0
Stalownie . . .	114·7	112·5	106·9	83·5	79·8
Walcownie . . .	105·8	99·0	94·4	81·9	76·1

Jak widać więc, wytwórczość utrzymywała się na wysokim poziomie, znacznie wyższym od odpowiedniego okresu 1936 r. Do tak pomyślnego rozwoju koniunktury w hutnictwie żelaznym, który trwał przez cały rok 1937, przyczyniło się przede wszystkim ożywienie rynku krajowego, zwłaszcza prywatnego, a w mniejszym stopniu wzrost eksportu.

Wytwórczość hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się, jak następuje (w tonach):

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walcow- niane	Rury	Liczba robotn.
a) w województwie kieleckim					
1936 — przec. mies.	14 382	32 185	22 977	1 935	13 300
I kwart. 1937—przec. mies.	15 102	35 977	23 466	2 658	14 690
II kwart. 1937—przec. mies.	15 504	42 357	31 503	2 790	15 871
III kwart. 1937—przec. mies.	17 694	46 289	34 221	3 048	17 516
Październik 1937	23 555	52 587	36 090	2 482	18 224
Listopad	24 972	55 559	33 055	2 657	17 857
Grudzień	25 934	50 450	32 380	2 453	18 001
IV kwart. 1937—przec. mies.	24 830	52 865	34 842	2 530	18 027
Cały rok 1937	219 361	532 469	379 085	37 067	—
„ „ 1936	172 589	386 220	275 728	23 212	—

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walcow- niane	Rury	Liczba robotn.
b) w województwie śląskim					
1936 — przec. mies.	34 316	63 194	45 407	3 184	22 313
I kwart. 1937—przec. mies.	40 856	71 499	53 658	4 311	23 937
II kwart. 1937—przec. mies.	41 347	76 799	55 213	5 542	24 871
III kwart. 1937—przec. mies.	42 232	77 137	59 179	5 851	25 989
Październik 1937	40 920	85 052	56 395	6 751	26 909
Listopad	43 411	79 464	53 524	5 280	27 037
Grudzień	47 295	77 845	49 779	3 762	27 039
IV kwart. 1937—przec. mies.	43 875	80 787	53 233	5 264	26 995
Cały rok 1937	504 935	918 470	663 849	62 903	—
„ „ 1936	411 792	758 323	544 879	38 210	—

	Su- rówka	Stal zlewna	Wytw. walcow- niane	Rury	Liczba robotn.
c) ogółem w Polsce					
1936 — przec. mies.	48 698	95 379	68 840	5 118	35 669
I kwart. 1937—przec. mies.	55 958	107 476	77 124	6 969	38 627
II kwart. 1937—przec. mies.	56 851	119 156	86 716	8 332	40 748
III kwart. 1937—przec. mies.	59 926	123 426	93 400	8 899	43 505
Październik 1937	64 475	137 639	92 485	9 233	45 143
Listopad	68 383	135 023	86 579	7 937	44 904
Grudzień	73 229	128 295	82 159	6 215	45 050
IV kwart. 1937—przec. mies.	68 696	133 652	87 074	7 762	45 032
Cały rok 1937	724 296	1 450 939	1 043 573	95 970	—
„ „ 1936	584 381	1 144 543	826 075	61 970	—

Małopolska huta „Kraów” w okresie sprawozdawczym była nieczynna, a od początku roku wyprodukowała w swojej walcowni 439 t drobnych profili. W październiku 1936 r. walcownia huty „Kraów” wyprodukowała 665 t, w listopadzie 858 t i w grudniu 730 t, a w całym roku 1936—5 468 t żelaza. Liczba robotników w końcu października, listopada i grudnia 1937 r. wynosiła po 10. Zarówno wytwórczość, jak i liczba robotników tej huty włączone zostały w powyższym zestawieniu do liczb ogólnopolskich.

W dziale surówki nastąpiło w kwartale sprawozdawczym — w porównaniu z kwart. III—pewne zwiększenie wytwórczości, zarówno w b. Kongresówce, jak i na Górnym Śląsku. W porównaniu z 1936 r. zarówno w b. Kongresówce, jak i na Górnym Śląsku zaznaczył się duży wzrost produkcji surówki. Zmiany wskaźnika wytwórczości przedstawia poniższe zestawienie:

	III kwart. przec. mies.	Paź- dziernik	Listopad	Grudzień	Cały rok 1936 1937
B. Kongresówka	100	133·3	141·2	145·2	100 127·1
Górny Śląsk	100	97·0	102·8	112·0	100 122·6
Ogółem w Polsce	100	107·5	118·0	122·0	100 124·0

Udział poszczególnych dzielnic w rocznej produkcji wynosił: b. Kongresówki 30·3% i Górnego Śląska 69·7%. Liczba wielkich pieców w ruchu wynosiła w październiku i listopadzie po 15, z których 6 pracowało w b. Kongresówce, a 9—na Górnym Śląsku, w grudniu zaś 16 (6 w b. Kongresówce i 10 na Górnym Śląsku). Ilość pieco-dni, przepracowanych w kwartale sprawozdawczym, wynosiła ogółem 442, 441 i 469, z czego w b. Kongresówce—180, 179 i 185, a na Górnym

Śląsku—262, 262 i 284. W odpowiednich miesiącach 1936 r. pracowało 11 wielkich pieców, dając 336, 322 i 339 pieco-dni.

Ogólny zbył surówki wykazał w kwartale sprawozdawczym w porównaniu z kwartałem poprzednim pewien spadek, przy czym zaznaczył się on jedynie na rynku wewnętrznym, podczas gdy wywóz nieznacznie się zwiększył. W roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 zbył krajowy i zagraniczny był wyższy o kilkadziesiąt procent. Liczbowo zbył surówki w poszczególnych miesiącach przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z w kraju	b za granicę	y razem	t Spójność własne
III kwart. 1937—przec. mies.	23 325	605	23 930	71 488
Październik 1937	14 773	1 574	16 347	76 133
Listopad	16 231	934	17 165	76 269
Grudzień	18 724	308	19 032	77 702
Cały rok 1937	221 930	12 485	234 415	664 676
„ „ 1936	158 900	8 130	167 030	506 377

Jak widać z powyższego, zbył krajowy w porównaniu z przeciętną miesięczną III kwart. zmniejszył się w październiku o 36·4%, w listopadzie o 30% i w grudniu o 19·7%, wywóz zaś zwiększył się w październiku o 260%, w listopadzie o 154·4%, lecz w grudniu spadł o 49·1%. Porównanie ogólnego zbytu w całym roku 1937 z rokiem 1936 wykazuje znaczny wzrost (gdzie o 40·4%) w 1937 r., przy czym zbył krajowy zwiększył się o 39·6%, a eksport o 53·6%. Zapasy surówki wzrosły z 31 898 t w końcu września do 36 173 t w końcu grudnia (13·5%).

W stalowniach ogólna wytwórczość wykazała pewien wzrost w stosunku do III kwart. 1937 r. Natomiast w całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wytwórczość była wyższa prawie o 27%. Zmiany wskaźnika wytwórczości wykazuje poniższe zestawienie:

	III kwart. 1937 r. —przec. mies.	Paź- dziernik	Listo- pad	Gru- dzień	Cały rok 1936 1937
B. Kongresówka	100	113·6	120·0	109·1	100 137·9
Górny Śląsk	100	110·4	103·2	100·1	100 121·1
Ogółem w Polsce	100	111·5	109·4	104·0	100 126·7

Wytwórczość stali—w porównaniu z przeciętną miesięczną III kwart. 1937 r.—zwiększyła się w b. Kongresówce w październiku o 13·6%, w listopadzie o 20% i w grudniu o 9·1%, na Górnym Śląsku zaś wzrosła w październiku o 10·4%, w listopadzie o 3·2% i w grudniu o 0·1%. Wynik rocznej produkcji był w 1937 r. lepszy niż w 1936 r.: w b. Kongresówce o 37·9% i na Górnym Śląsku o 21·1%. Udział poszczególnych dzielnic w rocznej produkcji wynosił: b. Kongresówki 36·7% i Górnego Śląska 63·3%. Ogólna liczba pieców martenowskich w ruchu wynosiła w październiku i listopadzie po 39, a w grudniu 37, z czego w październiku i listopadzie pracowało w b. Kongresówce po 17 i w grudniu 16, a na Górnym Śląsku w październiku i listopadzie po 22 i w grudniu 21. Przepracowano w październiku, listopadzie i grudniu w ogólnej sumie 977, 992 i 932 pieco-dni, z czego na b. Kongresówkę przypada 432, 444 i 405, a na Górny Śląsk 545, 548 i 527. W odpowiednich miesiącach 1936 r. pracowało ogółem 26, 28 i 27 pieców (750, 680 i 683 pieco-dni), z czego na b. Kongresówkę przypadało 10, 9 i 10 pieców z 258, 234 i 250 pieco-dniami, a na Górny Śląsk—16, 19 i 17 pieców z 492, 446 i 433 pieco-dniami. Pieców elektrycznych pracowało ogółem w październiku 10, a w listopadzie i grudniu po 9, dając 242, 245 i 239 pieco-dni; w b. Kongresówce były czynne po 4 piece (96, 85 i 94 pieco-dni), a na Górnym Śląsku 6, 5 i 5 (146, 160 i 145 pieco-dni). Zapasy stali wzrosły z 34 941 t w końcu września do 55 392 t w końcu grudnia, tj. o 60%.

W walcowniach wytwórczość ogólna wykazała pewien spadek w porównaniu z III kwart. 1937 r., co się tłumaczy przyczynami sezonowymi. Natomiast wynik roczny w 1937 r. w porównaniu z 1936 r. dał dużąwyżkę, wynoszącą dla b. Kongresówki ok. 37% i dla Górnego Śląska ok. 22%. Zmiany wskaźnika wytwórczości wykazuje poniższe zestawienie:

	III kwart. 1937 —przec. mies.	Paź- dziernik	Listo- pad	Gru- dzień	Cały rok 1936 1937
B. Kongresówka	100	105·6	96·7	94·7	100 137·3
Górny Śląsk	100	94·1	90·0	84·1	100 121·8
Ogółem w Polsce	100	101·2	92·7	88·0	100 126·3

Wytwórczość walcowni zwiększyła się—w porównaniu z przeciętną miesięczną III kwart. 1937 r.—w b. Kongresówce w październiku o 5·6%, lecz w listopadzie spadła o 3·3% i w grudniu o 5·3%; na Górnym Śląsku spadek produkcji wynosił w październiku 5·9%, w listopadzie 10% i w grudniu 12%. W całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wytwórczość wyrobów walcowniczych była wyższa w b. Kongresówce o 37·3% i na Górnym Śląsku o 21·8%. Udział

poszczególnych dzielnic w rocznej produkcji wynosił: b. Kongresówki 36·3% i Górnego Śląska 63·7%.

Zbyt wytworów walcowniczych w kwartale sprawozdawczym wykazał w porównaniu z III kwart. 1937 r. dosyć znaczną zniżkę na rynku krajowym i poważny wzrost eksportu (w listopadzie i grudniu). Zbyt ogólny w całym roku 1937 był większy niż w roku 1936 o 23·4%, przy czym zbyt krajowy zwiększył się o 30·7%, a wywóz o 1·2%.

Liczbowo zbyt wyrobów walcowniczych przedstawiał się, jak następuje (w tonach):

	Z b y t:			Spożycie własne
	w kraju	za granicę	razem	
III kwart. 1937 r.—przec. mies.	88 247	14 849	103 096	28 536
Październik 1937	84 608	14 682	99 290	28 597
Listopad „	69 654	18 329	87 983	26 916
Grudzień „	68 674	19 139	87 813	29 381
Cały rok 1937	896 566	229 221	1 125 787	326 926
„ „ 1936	685 781	226 364	912 145	244 911

Zbyt krajowy zmniejszył się—w porównaniu z III kwart. 1937 r.—w październiku o 4%, w listopadzie o 21% i w grudniu o 22·1%, natomiast w całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 zbyt krajowy zwiększył się o 30·7%. Wywóz zmniejszył się o 0·7% w październiku, lecz wzrósł o 23·6% w listopadzie i o 29% w grudniu; w całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wywóz zwiększył się zaledwie o 1·2%. Zapasy gotowych wyrobów walcowniczych wzrosły z 80 961 t w końcu września do 86 845 t w końcu grudnia, tj. o 7·3%.

W dziale rur nastąpiło w kwartale sprawozdawczym w porównaniu ze średnią miesięczną III kwart. 1937 r. pewne zwiększenie produkcji w październiku i dosyć znaczny spadek w listopadzie i grudniu. W całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wytwórczość rur wykazała bardzo znaczny wzrost. Wskaźniki wytwórczości rur przedstawiały się następująco:

	III kwart. 1937 —przec. mies.	Paź- dziernik	Listo- pad	Gru- dzień	Cały rok 1936	1937
B. Kongresówka	100	82·0	88·1	81·3	100	142·6
Górny Śląsk	100	115·4	90·3	64·3	100	164·6
Ogółem w Polsce	100	103·4	89·2	70·0	100	154·8

Jak widać z powyższego, produkcja w b. Kongresówce była w październiku niższa od przeciętnej III kwart. o 18%, w listopadzie o 11·9% i w grudniu o 18·7%, natomiast w stosunku rocznym była w 1937 r. wyższa niż w 1936 r. o 42·6%; na Górnym Śląsku wytwórczość w październiku była wyższa o 15·4%, a w listopadzie i grudniu niższa o 9·7% wzgl. o 36·7%, w całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 produkcja rur była wyższa o 64·6%. Udział poszczególnych dzielnic w produkcji rocznej wynosił: b. Kongresówki 34·4% i Górnego Śląska 65·6%.

Zbyt rur w kraju zmniejszył się w porównaniu z przeciętną miesięczną III kwart. 1937 r. w październiku o 11·1%, w listopadzie o 20·6% i w grudniu o 37·5%, lecz w całym roku 1937 w porównaniu z rokiem 1936 wzrósł o 78·8%; tak znaczny wzrost zbytu krajowego tłumaczy się budową gazociągu dla gazu ziemnego w Centralnym Okręgu Przemysłowym. Zbyt za granicę zmniejszył się w październiku o 8·8%, lecz w listopadzie wzrósł o 67·8% i w grudniu o 53·2%; w całym roku 1937 w stosunku do roku 1936 wywóz zwiększył się o 24%. Liczbowo zbyt rur przedstawiał się następująco (w tonach):

	Z b y t:			Spożycie własne
	w kraju	za granicę	razem	
III kwart. 1937 r.—przec. mies.	6 251	2 340	8 591	149
Październik 1937	5 550	2 133	7 683	123
Listopad „	4 960	3 925	8 885	115
Grudzień „	3 909	3 581	7 493	128
Cały rok 1937	59 126	35 558	94 684	1 443
„ 1936	32 912	28 675	61 587	828

Zapasy rur zmniejszyły się z 5 984 t w końcu września do 5 400 t w końcu grudnia, czyli o 9·4%.

Liczba robotników, zatrudnionych w hutach żelaznych, zwiększyła się—w porównaniu z wrześniem—w październiku o 2·3%, w listopadzie o 0·2% i w grudniu o 2·1%. W grudniu 1936 r. pracowało tylko 37 391 robotników, w okresie więc rocznym liczba ich wzrosła o 20·5%. Z ogólnej liczby robotników pracowało w grudniu w b. Kongresówce 39·5% i na Górnym Śląsku 60·5%. W Małopolsce w końcu grudnia było zapisanych tylko 10 ludzi. Liczba „świętówek” na Górnym Śląsku zmniejszyła się z 15 198 we wrześniu

do 5 459 w październiku i 11 942 w listopadzie, lecz w grudniu wzrosła do 24 284; w stosunku do ilości dniówek, jakie powinny były być przepracowane normalnie, stanowiły świętówki we wrześniu 2·21%, w październiku 0·77%, w listopadzie 1·80% i w grudniu 3·54%. W 1936 r. liczba świętówek wyniosła w październiku 14 598 (2·32%), w listopadzie 15 146 (2·57%) i w grudniu 24 058 (4·21%).

Przeciętne zarobki robotnicze (bez potrąceń) w listopadzie na dniówkę i miesięcznie wynosiły (w zł):

	Dniówka:		Miesięcznie:	
	b. Kongre- sówka	Górny Śląsk	b. Kongre- sówka	Górny Śląsk
Ogółem dla całej załogi	6·95	10·56	172	255
Dla wykwalifikowanych	11·60	14·00	292	322
Dla niewykwalifikowanych	6·64	7·68	135	190

Stan z a m ó w i e ń wewnętrznych wykazał w październiku i listopadzie pewną zniżkę w porównaniu z wrześniem i znaczny wzrost w grudniu. Zamówienia rządowe zmniejszyły się w październiku i listopadzie, natomiast wzrosły bardzo znacznie w grudniu; zamówienia prywatne przez cały kwartał sprawozdawczy miały tendencję zniżkową. Według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych zamówienia (bez surówki, rur i eksportu) wynosiły (w tonach):

	Wrzesień Paźdz.		Listopad Grudz.		Cały rok	
	Wrzesień	Paźdz.	Listopad	Grudz.	1936	1937
Rządowe	7 764	692	7 074	52 568	108 027	113 866
Prywatne	36 099	28 539	18 497	21 868	266 666	427 475
R a z e m:	43 863	29 231	25 571	74 436	374 693	541 341

Zamówienia rynku prywatnego—w porównaniu z wrześniem—zmniejszyły się w październiku o 20%, w listopadzie o 48·6% i w grudniu o 39%. W całym roku 1937 były one wyższe niż w roku 1936 o 60%.

Dostawa materiałów surowych odbywała się normalnie, lecz ceny surowców zagranicznych utrzymywały się na wysokim poziomie. Spożycie przez huty tworzyw w kwartale sprawozdawczym przedstawiało się następująco (w tonach): rudy żelaznej surowej do wielkich pieców 43 762, 54 716 i 63 352, rudy żelaznej prężonej do wielkich pieców 53 491, 52 021 i 52 132, innych tworzyw, zawierających żelazo, 24 810, 22 261 i 28 616, koksu do wielkich pieców 71 696, 73 215 i 82 797, węgla dla wszystkich celów (z wyjątkiem koksowni) 136 814, 119 250 i 132 399, żelastwa dla pieców wielkich i martenowskich 89 873, 103 279 i 89 377, w czym żelastwa własnego było 30 921, 36 632 i 29 786, rudy manganowej 10 483, 8 545 i 3 954.

Obrót z zagranicznym wytworami hutnictwa żelaznego wraz z obrotem uszlachetniającym podany jest w poniższym zestawieniu (w tonach i tys. zł); liczby wywozu zestawione są na podstawie danych Depart. Górn.-Hutn. Min. Przem. i Handlu, liczby zaś przywozu—na podstawie danych Gł. Urz. Stat.:

		Paźdz. 1937		Listopad 1937		Grudzień 1937	
		ton	tys. zł	ton	tys. zł	ton	tys. zł
Surówka	wywóz	1 574	630	934	374	308	123
	przyw.	1 591	972	506	1 188	910	378
Błoki i półwy- twór walcow.	wywóz	636	165	3 709	964	—	—
	przyw.	2 279	376	1 676	262	1 486	240
Żelazo i stal walc. (oprócz niżej wymien.)	wywóz	6 536	1 788	7 319	2 013	10 100	2 778
	przyw.	639	519	715	679	684	197
Szyby wszelk. wraz z akces.	wywóz	3 905	820	4 155	873	5 060	1 062
	przyw.	—	—	77	47	8	4
Blacha żelazna i stalowa	wywóz	3 605	1 370	3 146	1 195	3 979	1 512
	przyw.	509	348	554	415	959	610
Rury żelazne i stalowe	wywóz	2 133	906	3 925	1 668	3 584	1 623
	przyw.	31	71	13	48	31	63
Wytw. dalszej obróbki	wywóz	495	250	553	275	759	380
	przyw.	—	—	—	—	—	—
R a z e m	wywóz	18 884	5 929	23 741	7 362	23 790	7 478
	przyw.	5 049	2 286	3 541	2 639	4 078	1 492

Ogólny tonaż, wywieziony w kwartale sprawozdawczym, wyniósł 66 415 t wartości zł 20 769 tys., w stosunku więc do III kwart. wywóz zwiększył się wagowo o 20·4%, a wartościowo o 6·3%. W porównaniu z wywozem w IV kwart. 1936 r. wywóz tegoroczny był mniejszy wagowo o 15·1%, lecz większy wartościowo o 32·4%. W całym roku 1937 wywieziono 284 119 t wartości zł 82 299 tys., a w 1936 r.—260 747 t wartości zł 52 093 tys., co stanowi wzrost ilościowy o 9% i wartościowy o 58%.

PRZEMYSŁ DRZEWNY

PRZEMYSŁ DRZEWNY W STYCZNIU 1938 R.—Poprawa koniunktury w przemyśle drzewnym w styczniu b. r. w porównaniu ze styczniem ub. r. uzewnętrzyła się przede wszystkim we wzroście liczby robotników, zatrudnionych przy produkcji—o ok. 14%. W miesiącu sprawozdawczym zatrudnionych było w przemyśle drzewnym—wg danych Gł. Urz. Stat.—48 348 robotników, z czego 44 218 przy produkcji. Według ważniejszych działów przemysłu drzewnego zatrudnienie w styczniu b. r. przedstawiało się następująco: tartaki—27 732, fabryki dykt i fornierów—5 754, stolarnie—5 230, fabryki mebli giętych—3 598. W stosunku do grudnia ub. r. zatrudnienie w styczniu b. r. było większe o ok. 5%.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę ilość przepracowanych robotniko-godzin, to stwierdzamy wzrost w styczniu b. r. w stosunku do stycznia ub. r. o ok. 8%. W poszczególnych działach przemysłu drzewnego przepracowano (w tys. rob.-godz.): tartaki—1 900, fabryki dykt i fornierów—250, stolarnie—236, oraz fabryki mebli giętych—150. Ilość przepracowanych robotniko-godzin w stosunku do grudnia ub. r. wzrosła w styczniu o ok. 9-7%.

Dane o produkcji G. U. S. pozwalają na stwierdzenie miesięcznych zmian produkcji w 2 przemysłach drzewnych—przemysle dykt i fornierów oraz przemyśle mebli giętych. Według tych danych produkcja dykt w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu ze styczniem ub. r. wzrosła o ok. 47% pod względem ilości oraz o ok. 100% pod względem wartości. Produkcja dykt w styczniu b. r. wynosiła 15 tys. m³ wartości zł 3 756 tys. W produkcji fornierów natomiast nastąpił spadek zarówno ilości wyprodukowanych fornierów (o ok. 33%), jak i wartości produkcji (o ok. 22%). Produkcja osiągnęła w miesiącu sprawozdawczym 1 800 m³ wartości zł 116 tys. Na uwagę zasługuje fakt, że równocześnie ze spadkiem produkcji fornierów obserwujemy spadek importu fornierów (o ok. 45% pod względem ilości). Również spadek produkcji w styczniu b. r. wystąpił w fabrykach mebli giętych, mianowicie w stosunku do stycznia ub. r. o ok. 17-5% pod względem ilości oraz o ok. 20% pod względem wartości. W miesiącu sprawozdawczym wyprodukowano 122 tys. sztuk mebli giętych wartości zł 643 tys.

Zatrudnienie (robotników przy produkcji) w przemyśle drzewnym w stosunku do zatrudnienia w całym przemyśle przetwórczym stanowiło w styczniu b. r. ok. 8-6%. Nieczynnych zakładów w przemyśle drzewnym było 253—przy ogólnej liczbie czynnych—634. W porównaniu ze styczniem ub. r. liczba zakładów czynnych wzrosła o 62.

Trzeba pamiętać, że wszystkie dane powyższe odnoszą się tylko do zakładów, zatrudniających co najmniej 20 robotników.

Wywóz z Polski drewna i wyrobów drzewnych—wg danych G. U. S.—wyniósł w styczniu b. r. 126 978 t wartości zł 15 297 tys., wykazując wzrost w stosunku do stycznia ub. r. wagowo—o 24 276 t (24%) i wartościowo—o zł 3 957 tys. (35%). Wzrost eksportu przypadł na następujące grupy artykułów (w tys. zł): produkty przemysłu leśnego, jak pale i piloty oraz papierówka—o 3 113, materiały tarte—o 985, dykty i fornierzy—o 649. Spadek zaś eksportu objął (w tys. zł): drewno okrągłe—o 563, wyroby gotowe (w ujęciu poniższej tablicy)—o 208, oraz wiklinę i wyroby koszykarskie—o 38. Jeśli chodzi o ważniejsze artykuły, to zwyczajka wywozu dotyczyła następujących (w tys. zł): tarcicy iglastej—o 1 107, kopalniaków—o 1 093, papierówki—o 954, dykt—o 620, kompletów skrzynkowych—o 109, klepek nieobrobionych—o 78, zniżka zaś objęła (w tys. zł): drewno okrągłe iglaste—o 542, tarcicę liściastą—o 231, deszczułki posadzkowe—o 58, wyroby koszykarskie—o 54, wyroby drewniane (oprócz osobno wymienionych)—o 37. Stosunkowo biorąc, największy wzrost wartości eksportu wykazały następujące ważniejsze artykuły: papierówka—25-krotnie, kopalniaki—25-krotnie, opał i odpadki—o 263%, „inne” drewno ciosane i lupane (w tym gonty)—o 250%, fornierzy—o 153%, słupy—o 120%, welna drzewna, wyroby bednarskie oraz obręcze (oprócz wiklinowych)—o 100%, podkłady i slipry—o 93%, komplety skrzynkowe—o 52%, klepki nieobrobione—o 44%, dykty—o 38%. Największy natomiast spadek wartości eksportu objął: pale i piloty—o 100%, drzwi, ramy okienne, okiennice—o 87%, drewno iglaste—o 79%, deszczułki posadzkowe—o 50%, drewno użytkowe—o 40%, oraz wyroby koszykarskie—o 26%.

W stosunku do ub. miesiąca, tj. grudnia 1937 r., wywóz drewna oraz wyrobów drzewnych wykazał w styczniu b. r. spadek o 42 453 t (25%) i o zł 3 957 tys. (35%). Spadek eksportu przypadł na następujące grupy artykułów (w tys. zł): materiały tarte—2 566, produkty przemysłu leśnego, jak podkłady i slipry, oraz papierówka—1 297, drewno okrągłe—453, wyroby gotowe (w ujęciu poniższej tablicy)—450, dykty i fornierzy—447 oraz wiklina i wyroby koszykarskie—284.

Wywóz poszczególnych artykułów drzewnych w styczniu b. r. w porównaniu ze styczniem ub. r. i grudniem ub. r.—w tonach oraz tyśiącach zł—ilustruje następująca tablica:

(p. tablicę na następnej stronie)

Udział eksportu artykułów drzewnych w ogólnej wartości całego eksportu Polski wykazał w styczniu b. r. wzrost w stosunku do stycz-

nia ub. r. ok. 5-2 punktów. Eksport artykułów drzewnych stanowił w styczniu b. r. ok. 16-6% całego eksportu Polski, w styczniu natomiast ub. r.—tylko 11-4%.

Udział %-owy poszczególnych grup artykułów drzewnych w wartości eksportu drzewnego w miesiącu sprawozdawczym przedstawiał się następująco: materiały tarte—ok. 47%, produkty przemysłu leśnego—ok. 29%, dykty i fornierzy—ok. 15%, wyroby gotowe (wg tablicy)—ok. 5%, drewno okrągłe—ok. 3% oraz wiklina i wyroby koszykarskie—ok. 2%. Udział %-owy ważniejszych artykułów drzewnych pod względem wartości w całym eksporcie drzewnym w m-cu sprawozdawczym był następujący: tarcica iglasta—ok. 37%, dykty—ok. 15%, podkłady i slipry—ok. 13%, tarcica liściasta—ok. 8%, papierówka—ok. 7%, kopalniaki—ok. 7%, fryzy—ok. 3%, meble gięte—ok. 3%, komplety skrzynkowe—ok. 2%, drewno okrągłe iglaste—ok. 1%, wiklina—ok. 1% oraz wyroby koszykarskie—ok. 1%.

Przeciętna wartość eksportowa 1 t ważniejszych artykułów drzewnych w styczniu b. r. kształtowała się następująco (w zł; w nawiasach dane za styczeń 1937 r.): tarcica iglasta—12-9 (9-8), dykty—44-5 (38-2), podkłady i slipry—13 (7), tarcica liściasta—14-9 (10-8), kopalniaki—4-4 (3-4), papierówka—5-1 (4-8), fryzy—20 (14-4), meble gięte—131 (123), komplety skrzynkowe—20 (15-7), klepki nieobrobione—18-1 (17-3), drewno okrągłe liściaste do przeróbki—10 (8), drewno okrągłe iglaste—8-4 (6-3), wyroby koszykarskie—101 (82), wiklina—47-6 (52-7), deszczułki, taflę posadzkowe—49-2 (29-8).

Wskaźnik cen hurtowych na drewno surowe w styczniu b. r.—wg danych G. U. S.—wynosił 69-6—wobec 73-3 w styczniu ub. r. (1928 r. = 100). Wskaźnik natomiast cen hurtowych na drewno obrobione w styczniu b. r. wyniósł 53-3—wobec 52-4 w styczniu ub. r.

Dla zobrazowania kształtowania się cen drewna targowego eksportowego przytoczymy notowania cen C. I. B. (Comité International du Bois), przy czym obok polskich—dla porównania—również finlandzkich. Ceny podane są w funtach szterlingach za gatunki standartowe wymiarów 2½ × 7 cali; ceny polskie notowane są fob Gdańsk, ceny finlandzkie—fob pld. Finlandia:

	I/XII 1937	I/I 1938	I/II 1938
Sosna	{ ceny polskie 14.10.0	—	—
	{ ceny finlandzkie 12.15.0	12.05.0	12.17.6
Świerk	{ ceny polskie 12.10.0	12.00.0	11.10.0
	{ ceny finlandzkie 13.00.0	13.00.0	13.00.0
Jodła	{ ceny polskie 11.10.0	11.00.0	—
	{ ceny finlandzkie 13.00.0	13.00.0	13.00.0

Ceny ważniejszych artykułów drzewnych w kraju—wg notowań izb przemysłowo-handlowych w Lublinie i Lwowie—kształtowały się następująco (w zł za 1 m³—na początku danego miesiąca):

	Styczeń 1938 r.	Styczeń 1937 r.
Stolarka I i II kl. sosn. ¹⁾	80 ÷ 90	100 ÷ 110
Bale eksportowe angielskie sosnowe ¹⁾	50 ÷ 55	64 ÷ 65
Deski podłogowe sosn. ¹⁾	64 ÷ 68	65 ÷ 70
Deski i brusy budowlane ²⁾ :		
jodłowe	40	44
świerkowe	47	52
Deski i brusy nieobrobione ²⁾ :		
dębowe I kl.	120	125
" II "	85	95
" III "	75	70
bukowe	52	48
Fryzy krótkie dębowe ²⁾ :		
I kl.	135	140
II "	115	120
III "	95	95
Belki okrągłe sosnowe I kl. eksportowe ¹⁾	55 ÷ 60	65 ÷ 75
Drewno sosn. dłużycowe ¹⁾	27 ÷ 29	30 ÷ 33
Dłużyce jodłowe ¹⁾	18 ÷ 20	22 ÷ 24
Kłocę dębowe tartaczne ²⁾	42	43
Podkłady dęb. ¹⁾ —za 1 szt.	8 ÷ 8-25	7 ÷ 7-50
" sosn. ¹⁾ —za 1 szt.	5-75 ÷ 6	5-75 ÷ 6
Slipry sosn. ¹⁾ —za 1 szt.	11-50	11 ÷ 11-25
Kopalniaki ²⁾	18	15
Papierówka ²⁾	19	15
Deszczułki posadzkowe dębowe — za 1 m ² : ²⁾		
I kl.	6-75	6-60
II "	6-10	5-70
III "	5-30	4-80

¹⁾ Notowania Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie.

²⁾ Notowania Izby Przemysłowo-Handlowej w Lwowie.

Artykuły	W Y W O Z													
	S t y c z e ń				Wzrost (+) lub spadek (-) w 1938 r. w stos. do 1937 r.				Grudzień 1937 r.		Wzrost (+) lub spadek (-) w styczniu 1938 r. w stos. do grudnia 1937 r.			
	1938		1937		tony	tys. zł	% wagi	% wart.	tony	tys. zł	tony	tys. zł	% wagi	% wart.
	tony	tys. zł	tony	tys. zł										
Ogółem:	26 978	15 297	62 702	11 340	+ 24 276	+ 3 957	24	35	69 431	20 781	- 42 453	- 5 484	25	26
Opał i odpadki	1 095	29	323	8	+ 772	+ 21	239	263	445	12	+ 650	+ 17	146	142
Drewno użytkowe	27	3	120	5	- 93	- 2	78	40	150	7	- 123	- 4	82	57
Drewno okrągłe do przerobu	4 178	391	14 173	954	- 9 995	- 563	71	59	8 206	844	- 4 031	- 453	49	48
a) iglaste	1 718	145	10 876	687	- 9 158	- 542	84	79	6 115	652	- 4 397	- 507	72	81
b) liściaste	2 461	245	3 297	267	- 836	- 22	25	8	2 092	193	+ 369	+ 52	18	27
Produkty przemysłu leśnego	59 527	4 444	18 718	1 331	+ 40 809	+ 3 113	218	234	73 274	5 741	- 13 747	- 1 297	19	23
a) papierówka	16 454	1 001	808	39	+ 15 646	+ 962	19 razy	25 razy	24 051	1 310	- 7 597	- 309	32	24
b) żerdzie, drągi, tyki	119	8	355	10	- 236	- 2	66	20	108	7	+ 11	+ 1	10	14
c) słupy	515	44	365	20	+ 150	+ 24	41	120	-	-	+ 515	+ 44	100	100
d) pale i piloty	-	-	93	7	- 93	- 7	100	100	13	1	- 13	- 1	100	100
e) kopalniaki	25 679	1 136	1 249	43	+ 24 430	+ 1 093	20 razy	25 razy	22 755	1 064	+ 2 924	+ 72	13	7
f) podkłady, ślipry	15 229	1 984	14 753	1 030	+ 476	+ 954	3	93	22 870	2 909	- 7 641	- 925	33	32
g) klepki nieobrobione	1 422	257	1 037	179	+ 385	+ 78	37	44	1 407	280	+ 15	- 23	1	8
h) inne drewno cios. łup.	110	14	58	4	+ 52	+ 10	90	250	422	49	- 312	- 35	74	71
Materiały tarte	55 917	7 190	63 548	6 205	- 7 631	+ 985	12	16	79 246	9 756	- 23 229	- 2 566	29	26
a) tarcica iglasta	46 133	5 650	48 781	4 543	- 2 648	+ 1 107	5	24	58 072	6 733	- 11 939	- 1 083	21	16
b) „ liściasta	8 227	1 222	13 437	1 453	- 5 211	- 231	39	16	18 260	2 373	- 10 034	- 1 151	55	49
w tym: fryzy	2 303	461	3 017	435	- 714	+ 26	24	6	3 566	692	- 1 263	- 231	35	33
c) komplety skrzynkowe	1 558	318	1 330	209	+ 228	+ 109	17	52	2 914	650	- 1 356	- 332	47	51
Dykty i fornieri	5 079	2 283	4 239	1 634	+ 840	+ 649	20	30	2 942	2 730	- 863	- 447	15	16
a) dykty	5 020	2 235	4 219	1 615	+ 801	+ 620	19	38	5 768	2 568	- 748	- 333	13	13
b) fornieri	58	48	20	19	+ 38	+ 29	190	153	184	162	- 126	- 114	68	70
Wyroby gotowe	1 857	677	1 116	885	- 741	- 208	40	24	1 258	1 127	+ 599	- 450	44	40
a) meble gięte i ich części	319	418	358	441	- 39	- 23	11	5	403	520	- 84	- 102	21	20
b) meble stolarskie	65	72	110	65	- 45	+ 7	41	11	150	133	- 85	- 61	57	46
c) deszczułki, tafle posadzkowe	120	59	393	117	- 273	- 58	69	50	306	162	- 186	- 103	61	64
d) wełna drzewna	20	2	-	-	+ 20	+ 2	100	100	16	6	+ 4	- 4	25	20
e) wyroby bednarskie	71	16	-	-	+ 71	+ 16	100	100	68	22	+ 3	- 6	4	27
f) listwy, gzymsy, ramy	5	5	11	26	- 6	- 21	55	81	4	5	+ 1	-	25	-
g) drzwi, ramy okienne, okiennice	18	15	42	114	- 24	- 99	57	87	14	15	+ 4	-	29	-
h) skrzynie, klatki	-	-	-	-	-	-	-	-	24	103	- 24	- 103	100	100
i) obręcze—oprócz wiklin.	37	9	-	-	+ 37	+ 9	100	100	36	9	+ 1	-	3	-
j) wyroby drewn.—oprócz osobno wym.	81	81	200	118	- 119	- 37	60	31	226	141	- 145	- 60	64	43
Wiklina, wyroby koszyk. i plecione	420	280	465	318	- 45	- 38	10	12	910	564	- 490	- 284	54	50
a) wiklina	273	130	216	114	+ 57	+ 16	26	14	548	244	- 275	- 114	50	51
b) wyroby koszyk. oraz plecione	148	150	249	204	- 101	- 54	40	26	362	320	- 214	- 170	59	53

Wśród odbiorców polskich artykułów drzewnych w styczniu b. r. czołowe miejsca zajmują: Anglia—zł 7 695 tys. (51%), Niemcy—zł 2 156 tys. (14%) oraz Holandia—zł 1 057 tys. (7%). W stosunku do stycznia ub. r. udział Anglii w eksporcie drzewnym Polski wzrósł o 4%, spadł natomiast udział Niemiec—o 6%, oraz Holandii—o przeszło 3%.

Materiały tarte, będące najpoważniejszą pozycją naszego eksportu drzewnego, kierowane były w styczniu b. r. głównie do (w tonach): Anglii—31 226, Mozambiku—5 681, Niemiec—5 395, Holandii—5 350, Palestyny—2 035, Argentyny—1 922.

Jeżeli chodzi o tarcicę iglastą, to była ona eksportowana głównie do (w tonach): Anglii—26 378, Mozambiku—5 681, Niemiec—5 019, oraz Holandii—4 374. W eksporcie tarcicy iglastej przypadło 44 658 t na tarcicę nieheblowaną oraz 1 448 t na tarcicę heblowaną. Eksport tarcicy nieheblowanej objął tarcicę świerkowo-jodłową w ilości ok. 25 259 t oraz sosnową w ilości ok. 19 427 t.

Tarcica liściasta (nieheblowana) kierowana była głównie do (w tonach): Anglii—4 705, Szwecji—854, Holandii—708, Niemiec—376, Argentyny—326, Belgii—295, Finlandii—248, Szwajcarii—238. Na eksport tarcicy liściastej złożył się głównie eksport tarcicy (w tonach): dębowej—3 553, bukowej—1 418, jesionowej—747, oraz olszowej—159.

Eksport fryzów objął wyłącznie fryzy dębowe, które eksportowane były głównie do (w tonach): Anglii—570, Szwecji—560, Argentyny—326, Niemiec—313, oraz Szwajcarii—222.

Drewno okrągłe do przeróbki wyeksportowane było w 41% tonażu jako drewno iglaste. Eksport skierowany był głównie do Niemiec—1 588 t (92%) oraz Holandii—130 t. W eksporcie drewna iglastego ok. 67% tonażu przypada na drewno sosnowe, tj. 1 148 t, oraz 510 t — na drewno iglaste inne. Eksport drewna liściastego skierowany był głównie do (w tonach): Czechosłowacji—1 313, Niemiec—437, Portugalii—425. Udział ważniejszych gatunków w eksporcie drewna okrągłego liściastego był następujący (w tonach): dąb—714, brzoza—325, olcha—290, osika—167, inne—965.

Eksport dykt objął w 90% dykty olszowe, a kierowany był do 36 państw, w tym do (w tys. zł): Anglii—490, Argentyny—394, Włoch—183, Niemiec—147, Belgii—136, Egiptu—133, Palestyny—99, Holandii—85, Indji Bryt.—71, Meksyku—52, Grecji—52, Syrii—48.

Eksport fornierów kierowany był głównie do (w tys. zł): Belgii—14,5, Holandii—14,5, oraz Anglii—11.

Eksport podkładów i sliprów objął 11 337 t sliprów wartości zł 1 453 tys. oraz 3 892 t podkładów wartości zł 531 tys. Slipry w 100% wyeksportowane były do Anglii. Co do podkładów, to wyeksportowano podkładów iglastych 3 300 t oraz podkładów liściastych 592 t. Podkłady z drzew iglastych wywieziono do Anglii—2 593 t, Niemiec—473 t, oraz Holandii—234 t, podkłady zaś liściaste—głównie do Belgii—409 t.

Kopalniaki eksportowane były do (w tonach): Anglii—24 508, Belgii—700, oraz Holandii—470.

Eksport papierówki obejmował: papierówkę świerkowo-jodłową—15 450 t, osikową—144 t, oraz inną—278 t. Odbiorcami papierówki z Polski były nast. kraje (w tonach): Anglia—9 229, Holandia—2 591, Niemcy—1 946, Czechosłowacja—1 211, oraz Szwajcaria—1 199.

Meble gięte eksportowane były głównie do (w tys. zł): Anglii—139, Stanów Zjedn.—78, Holandii—39, Egiptu—34.

Eksport kompletów skrzynkowych skierowany był głównie do (w tonach): Palestyny—1 147, Holandii—268, oraz Anglii—143. Komplety skrzynkowe niemal w 98% wytarte były z drewna iglastego.

Klepki nieobrobione wyeksportowane zostały do (w tonach): Anglii—782, Niemiec—319, Francji—111, Holandii—96. Eksport klepek objął 1 356 t klepek dębowych oraz 66 t klepek bukowych.

Deszczułki posadzkowe wyeksportowano głównie do (w tonach): Anglii—68, Niemiec—30, Grecji—15.

Wiklina wyeksportowana została jako okorowana dla koszykarstwa—219 t wart. zł 109 tys., w postaci obręczy nieokorowana—12 t wart. zł 2 tys., oraz w postaci obręczy okorowana—42 t wart. zł 19 tys. Eksport wikliny skierowany był głównie do (w tys. zł): Niemiec—89, oraz Finlandii—13.

Wyroby koszykarskie eksportowane były głównie do Stanów Zjedn.—116 t wart. zł 100 tys., oraz do Anglii—21 t wart. zł 37,5 tys.

Przywóz artykułów drzewnych—wg danych G. U. S.—wynosił w styczniu b. r. 534 t wartości zł 343 tys., co w porównaniu z eksportem stanowi ok. 2,2% jego wartości. W stosunku do całego importu Polski w styczniu b. r. import artykułów drzewnych reprezentuje za ledwie ok. 0,3%.

Udział poszczególnych artykułów drzewnych w imporcie w miesiącu sprawozdawczym był następujący (w tys. zł): fornieri—ok. 133, drewno okrągłe do przeróbki—ok. 62, kora drzewa korkowego—ok. 43, wyroby drewniane (oprócz osobno wym.)—ok. 38, drewno użytkowe—ok. 22, mąka drzewna—ok. 11, taśmy plecione—ok. 7, materiały tarte—ok. 6, wyroby z korka—ok. 6, korki, szpunty—ok. 5, odpadki kory korkowej—ok. 5, kopyta i prawidła szewckie—ok. 2, szafki zegarowe—ok. 1.

Przywóz zatem, jak widzimy, obejmuje w niespełna 60% artykuły drzewne gotowe, w czym większą część stanowią fornieri, reszta jednak wartości importu, tj. przeszło 40%, przypada na surowce, których sprowadzanie do dalszej przeróbki staje się koniecznością dla zastąpienia importu gotowych artykułów z tychże surowców, bądź też na surowce, sprowadzane dla reeksportu w postaci wyrobów gotowych.

Udział ważniejszych dostawców w imporcie w styczniu b. r. był następujący (w tys. zł): Austria—111, Hongkong—56, Portugalia—45, Jugosławia—30, Francja—27.

Fornieri w styczniu b. r. sprowadzane były głównie z Austrii.

Drewno okrągłe do przeróbki, importowane w styczniu b. r., obejmowało cenniejsze gatunki drzew liściastych bądź w kraju nie posiadane, bądź w niedostatecznej ilości, bądź też w tym gatunku—i pochodziło głównie z Jugosławii, Francji oraz Kamerunu.

W stosunku do stycznia ub. roku daje się zauważyć wzrost przywozu surowców drzewnych przy równoczesnym spadku importu gotowych wyrobów o 1/3 wartości, który niemal w całości objął fornieri.

S.

ROLNICTWO

PROBLEMY APROWIZACJI

PRZEMÓWIENIE P. WICEMINISTRA ROLNICTWA I REF. ROLN.
M. WIERUSZ-KOWALSKIEGO NA KONFERENCJI PRASOWEJ¹⁾

Uchwały, powzięte przez Komitet Obrony Rzeczypospolitej w dziedzinie aprowizacji, nasunąć musiały pytanie, czy dotychczasowe prace państwowych resortów gospodarczych pomijały prace aprowizacyjne, oraz w jaki sposób zagadnienia te stały się obecnie tak aktualne, że stanowiły one przedmiot obrad najwyższych czynników w Państwie.

W odpowiedzi—należy przede wszystkim przypomnieć, w jakim trybie sprawy aprowizacyjne były załatwiane dotychczas.

Otóż, od chwili powstania Państwa Polskiego istniało Ministerstwo Apropowizacji, którego likwidacji dokonano w 1921 r. Uprawnienia tego Ministerstwa przekazane zostały wówczas Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, jednakże bardzo uszczuplone. Zredukowały się one do rozwiązywania zagadnień, powstających na tle zabezpieczenia podaży przedmiotów powszedniego użytku, wydawania zarządzeń o rzeczowych świadczeniach wojennych oraz o zwalczaniu lichwy. Pozostałe kompetencje Ministerstwa Apropowizacji, a w szczególności wpływ na zagadnienie produkcji i obrotu artykułami powszedniego użytku, zostały rozparcelowane pomiędzy resorty gospodarcze, które prowadziły politykę aprowizacyjną, każde w swoim zakresie działania.

Nie miało to większego znaczenia w czasie rozwoju nieomal zupełnie liberalnej polityki gospodarczej. Wówczas bowiem zapewnienie zaopatrzenia ludności w artykuły powszedniego użytku było wynikiem przede wszystkim normalnie układających się wzajemnie sił podaży i popytu. Jako ochrona przed ewentualnymi wyskokami lub przerozami, mogącymi zakłócić właściwe zaopatrzenie, służyły z jednej strony kompetencje Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, umożliwiające temu resortowi kontrolę poziomu cen i zwalczanie spekulacji w zakresie podaży, a z drugiej strony—wpływ, jaki posiadały inne minister-

stwa na organizację czy to produkcji, czy też obrotu przy pomocy właściwego wykorzystywania przepisów ustaw gospodarczych.

W okresie kryzysu gospodarczego natomiast, a później—w miarę wprowadzania w życie, ze względu na światową sytuację gospodarczą, reglamentacji gospodarczej—wspomniane rozparcelowanie wpływów poszczególnych resortów na aprowizację kraju stało się źródłem pierwszych trudności. Uwypuklały się one, gdy starano się, mimo reglamentacji, zabezpieczyć poszczególnym komórkom gospodarczym właściwy dopływ czy to surowców, czy to artykułów powszedniego użytku. Można powiedzieć, że okres ten stał się z punktu widzenia organizacji życia gospodarczego, na małą wprawdzie skalę, jednak w pewnej mierze miarodajną próbą gospodarki zorganizowanej, jaką wypadnie niewątpliwie prowadzić w okresie gospodarki wojennej. Uwydatnił on m. in. konieczność wprowadzenia zmian w dotychczasowym układzie prac poszczególnych komórek administracyjnych—na wypadek, gdyby waga, jaką należałoby przykładać zapewnieniu potrzeb, wynikających z właściwej polityki aprowizacyjnej, miała przybrać znaczenie pierwszorzędne.

W powszechnym wysięgu o prymat, względnie o należne każdemu narodowi miejsce, jaki od szeregu lat rozgrywa się na całej kuli ziemskiej, sprawy, związane z zapewnieniem zaopatrzenia kraju w przedmioty powszedniego użytku, odgrywają pierwszorzędą rolę. Zapewnienie należytej aprowizacji kraju, a więc zaopatrzenie go w artykuły, służące do zaspakajania koniecznych potrzeb życiowych ludności i zwierząt gospodarskich—i to nie tylko w warunkach normalnego bytowania, ale i na wypadek klęsk żywiołowych, lub innego zakłócenia zwykłego biegu zdarzeń—stanowi bowiem nie tylko o możliwości przetrwania, ale i o możliwości rozwinięcia i uruchomienia wszystkich sił narodu dla odparcia wszelkiej grożącej mu klęski. Należyta aprowizacja kraju musi być zatem postawiona w hierarchii potrzeb państwa na równi

¹⁾ Wygłoszone w dn. 29/III 1938 r.

z zapewnieniem mu środków energetycznych, zbrojeniowych, komunikacyjnych i wszystkich innych, które stanowią o materialnej jego zasobności i pełnym przygotowaniu do obrony.

Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 22/II b. r. o poruczeniu spraw aprowizacyjnych Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych daje wyraz właśnie tym intencjom, wskazując jasno cele i zadania w zakresie aprowizacji kraju oraz czynnik odpowiedzialny wobec Rządu i Głowy Państwa za ich realizację. Znajdujemy w nim właściwą definicję spraw aprowizacyjnych. Dekret dodaje jeszcze do tej definicji słowa: „z uwzględnieniem potrzeb gotowości obronnej Państwa”, wyrażając tym samym zasadniczą myśl, iż w tym czynniku należy się dopatrywać głównego powodu ścisłego sprecyzowania spraw aprowizacyjnych i wyrobienia im niepośledniego miejsca wśród innych spraw bieżącej polityki gospodarczej.

Nie tylko ścisła definicja miała nadać tym zagadnieniom prawo obywatelstwa w zespole tych spraw. Skupienie problemu aprowizacji w jednych rękach i obciążenie tych ostatnich odpowiedzialnością za bieżące, ciągłe i konkretne realizowanie zadań, wypływających z postawienia tego problemu, stało się koniecznością niezaprzeczną. Dekret postanawia, iż tym ośrodkiem jednolitej dyspozycji, a zarazem odpowiedzialności—jest Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

Wybór ten znajduje swoje uzasadnienie w następujących motywach:

Na czoło zagadnień aprowizacyjnych wysuwają się zagadnienia produkcji rolnej; w warsztacie rolnym bowiem należy szukać podstawowej komórki, mogącej zapewnić pośrednio lub bezpośrednio zaopatrzenie w przeważającą ilość artykułów powszedniego użytku. Poza tym najważniejsze zagadnienia przetwórstwa—z punktu widzenia aprowizacyjnego—są te, które odnoszą się do przetwórstwa rolnego; a wreszcie—zawsze z tego samego punktu widzenia—problem ten obejmować będzie w głównej mierze zagadnienia obrotu produktami pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Niewątpliwe było również, iż ściśle powiązanie zagadnień przerobu i obrotu z zagadnieniami produkcji rolnej może dać—dzięki właściwej koordynacji początną—najlepsze wyniki w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w te produkty. Zrozumiałe zatem jest, iż powierzenie tej grupy spraw Ministrowi Rolnictwa i Ref. Roln. było rozwiązaniem, które siłą rzeczy nasuwało się jako najsluszniejsze.

Prawda, że artykuły powszedniego użytku obejmują również i inne produkty—poza pochodzącymi z krajowej produkcji rolnej, a więc np. niektóre produkty kolonialne lub też artykuły przemysłowe, jak: węgiel, nafta, odzież itp. Dla tej grupy artykułów powszedniego użytku można było przyjąć dwa rozwiązania: pierwsze polegać by mogło na rozparcelowaniu odpowiedzialności za właściwą aprowizację pomiędzy poszczególne komórki właściwych resortów gospodarczych; w tym wypadku Ministrowi Rolnictwa i Ref. Roln. pozostawionoby jedynie sprawy, obejmujące zapewnienie zaopatrzenia w produkty, pochodzące z krajowych warsztatów rolniczych; drugie rozwiązanie mogłoby polegać na utrzymaniu łącznej odpowiedzialności w jednych rękach za całość spraw aprowizacyjnych, i to w rękach najbardziej zainteresowanych, a więc Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. W tym drugim wypadku w tej dziedzinie, która nie jest ściśle związana z produkcją rolną, piecza nad właściwym zaopatrzeniem polegałaby na ściślejszej współpracy z gospodarczymi komórkami, dysponującymi środkami polityki gospodarczej dla wpływania na produkcję, przerób lub obrót nierolniczymi artykułami powszedniego użytku.

Dekret przyjął to drugie rozwiązanie. Przewidział zarazem, iż Rada Ministrów ustala zakres sprawowania pieczy przez poszczególne resorty gospodarcze. Na tej podstawie Rada Ministrów przeprowadza odpowiednie przesunięcia w dotychczasowych kompetencjach poszczególnych ministrów gospodarczych. Zmiany te jednakże nie będą sięgać tak głęboko, aby wszystko, co dotyczy administracji przemysłowej i handlowej lub administracji sanitarnej, miało być odebrane tym władzom administracji, które obecnie sprawują nadzór w tych dziedzinach. Dekret zasadę tę formuluje w sposób zupełnie wyraźny, stwierdzając, iż nie zmienia on w niczym poszczególnych aktów ustawodawczych, normujących wykonywanie tych czynności.

W związku z tak ujętymi zmianami organizacyjnymi nasuwać się może teraz pytanie, czy w polityce, obejmującej gospodarkę tymi artykułami powszedniego użytku, nastąpi jakakolwiek zmiana kierunków, a jeżeli tak—to jaka. Dla otrzymania odpowiedzi przejdźmy po szczególne fazy, na które składa się zapewnienie zaopatrzenia w artykuły powszedniego użytku. Wpierw jednak należy zrobić jedno generalne spostrzeżenie.

Jest rzeczą niewątpliwą, iż zadośćuczynienie postulatowi, wyrażonemu w dekreście Prezydenta Rzplitej, mianowicie uwzględnienie potrzeb gotowości obrony Państwa, zmuszać będzie do tworzenia na każdym kroku tych rezerw, pośrednich lub bezpośrednich, artykułów powszedniego użytku, które pozwolą pokryć w odpowiedniej chwili zapotrzebowanie o wiele większe od wynikającego z normalnego poziomu konsumpcji krajowej w czasie pokoju. Rezerwy takie tworzyć można, jak mówiłem, bezpośrednio, jednakże nie we wszystkich artykułach powszedniego użytku, a poza tym w sposób zupełnie ograniczony, mianowicie na skutek unieruchamiania na tej drodze poważnych kapitałów. Można je tworzyć również w sposób pośredni. Do tej kategorii należeć będzie dążność do zbliżenia średniego poziomu konsumpcji, obliczonego na jednostkę w czasie pokoju, do analogicznego poziomu konsumpcji, obliczonego na jednostkę w czasie wojny. Do tej kategorii należeć będzie również produkcja eksportowa, a także wszelkiego rodzaju—choćby niewykorzystywane—zdolności produkcyjne, dające się uruchomić w chwili ważnej potrzeby.

Troska o rezerwy będzie zatem zasadniczą troską czynnika, odpowiedzialnego za całość spraw aprowizacyjnych.

Przechodząc do poszczególnych faz zaopatrzenia—jeżeli chodzi o fazę produkcji, to oczywiście w linii generalnej polityka nie może być inna, jak tylko zmierzająca do wzmożenia produkcji artykułów powszedniego użytku, a więc polityka, odpowiadająca zasadniczym kierunkom dotychczasowych prądów. Tutaj wprowadzenie zagadnienia aprowizacyjnego może być tylko bodźcem dla podwojenia wysiłków, które przyczyniłyby się do realizacji programu produkcji. Co natomiast może być nowością w stosunku do dotychczasowych prac w tym zakresie—to jest odpowiednie rozplanowanie produkcji w zależności od rozplanowania zapotrzebowania; to ostatnie będzie musiało być dokładnie przepracowane i na podstawie wyniku tych badań będą musiały być wytyczone właściwe kierunki dla poszczególnych ośrodków produkcji.

Postulat zapewnienia sobie już obecnie właściwej rezerwy w tej fazie produkcji znajdzie odpowiednią realizację przede wszystkim w organizowaniu produkcji na eksport. Eksport bowiem tworzy niewątpliwie w razie potrzeby najbardziej uchwytą rezerwę. Poza tym jednak rezerwą w pewnym stopniu stać się może również taka intensyfikacja produkcji rolnej—na nadających się do tego gruntach—która, podtrzymując ich wysoki stan kultury, zapewnia jednocześnie rezerwy wydajności. Tutaj zagadnienie nawozów sztucznych wysuwałoby się jako jeden z czołowych problemów.

W każdym razie wskazanie, w szczególności producentom rolnym, iż celem ich wysiłku winno być dążenie do osiągnięcia takiego poziomu i takiego rozmieszczenia produkcji, aby w jak najracjonalniejszy sposób zapewnić było zaopatrzenie, musi się przyczynić do rozpowszechnienia i urealnienia niezaprzeczalnie słusznej tezy, iż rolnictwo nie jest „formą egzystencji części ludności”, lecz przede wszystkim zespołem warsztatów produkcyjnych, mających do spełnienia wyrażone cele ogólnopaństwowe i gospodarcze.

W drugiej fazie zapewnienia zaopatrzenia, mianowicie w fazie przerobu—w szczególności gdy chodzi o przerób produktów spożywczych—również tak jak i przy fazie produkcji—wprowadzenie momentu aprowizacyjnego nie zmieni dotychczasowego kierunku polityki gospodarczej, prowadzonej na tym odcinku. Właściwa intensyfikacja, ściślejsze powiązanie z producentem artykułów, podlegających przerobowi, odpowiednie rozmieszczenie warsztatów przetwórczych na terenie Państwa i zapewnienie sobie potrzebnych rezerw—czy to produkcyjnych, czy to gotowych wyrobów—oto zasadnicze kierunki, jakie realizacja potrzeb aprowizacyjnych będzie musiała przyjąć przy rozwiązywaniu tej kategorii problemów.

W dziedzinie obrotu, czyli gromadzenia i rozdziału, wysunęły się na pierwszy plan najbardziej pilne zagadnienia; rozwiązanie ich jednakże przyniesie dla producenta niewątpliwie natychmiastowe korzyści, chodzić będzie bowiem o właściwą organizację zbytu produktów rolnych. Zapewnienie właściwego rozdziału artykułów powszedniego użytku nastąpić może na drodze różnorodnych rozwiązań. Począwszy od formy ultrareglamentacyjnej, opierającej się na działaniu biurokratycznego aparatu, a skończywszy na powierzeniu tego rozdziału komórkom gospodarczym, powstałym z inicjatywy prywatnej. Pierwsze rozwiązanie uznać należy za najprymitywniejsze i było stosowane w czasie wojny przez państwa o najprymitywniejszej organizacji gospodarczej. Dla drugiego rozwiązania potrzebny jest, oczywiście, poważnie rozbudowany aparat prywatny handlowy, gospodarujący z właściwym zrozumieniem potrzeb ogólnopolskich. Polska rzeczywistość zmusi prawdopodobnie do obrania drogi pośredniej, gdzie poza pracami, jakimi zająć się będzie musiała administracja państwowa, niepoślednia rola przypaść będzie musiała z jednej strony zdrowej zorganizowanej spółdzielczości, z drugiej strony—prywatnemu aparatowi handlowemu, dającemu gwarancję zrozumienia potrzeb państwowych.

Na zakończenie chciałbym dać parę objaśnień odnośnie organizacji i kierunku pracy, jaki mam zamiar jej nadać w najbliższej przyszłości.

Prace państwowej służby aprowizacyjnej będą niewątpliwie ściśle skoordynowane i skontaktowane z życiem gospodarczym, a w pierwszym rzędzie z samorządem, instytucjami gospodarczymi i branżowymi oraz organizacjami zawodowymi i społecznymi.

Ogromny zakres pracy, jaki w tej dziedzinie stoi przed nami—zarówno odnośnie wzmoczenia produkcji, unowocześnień procesów przetwórczych, wymiany towarowej, obsługi technicznej obrotu itp., jak i podniesienia stopy życiowej ludności, zapobieżenia charłactwu, grożącemu masom, gorzej sytuowanym, zracjonalizowania metod żywienia itp.—wymagać będzie jak najszerzego współdziałania całego społeczeństwa w dziele należytego rozwiązania sprawy aprowizacji kraju.

GOSPODARSTWA KARŁOWATE

Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach przeprowadził studia nad gospodarstwami karłowatymi w Polsce. Wyniki zostaną ujęte w 4 publikacjach: 1) „Opis badań gospodarstw karłowatych”, 2) „Reorganizacja i prowadzenie gospodarstwa karłowatego”, 3) „Spożycie rodziny chłopskiej w gospodarstwach karłowatych”, 4) „Opisy gospodarowania w gospodarstwach karłowatych”. Z tych 4 przyczynków pierwszy jest jeszcze w opracowaniu, a pozostałe 3 zostały już wydane. Trzecie z tych opracowań zostało omówione na łamach „Polski Gospodarczej”¹⁾; obecnie przystąpimy do charakterystyki „Opisów gospodarowania w gospodarstwach karłowatych”. Publikacja powyższa zawiera opisy gospodarowania w gospodarstwach karłowatych przez 15 gospodarzy i 15 gospodyń. Opisy te są odpowiedzią na ankietę, zorganizowaną przez Związek Izb i Organizacji Rolniczych w porozumieniu z Wydziałem Ekonomiki Rolnej Drobnych Gospodarstw Wiejskich Instytutu Puławskiego. Odpowiedzi na ankietę, zamieszczone w omawianej publikacji, zostały wyróżnione.

Ponieważ syntetyczne opracowania całkowitego materiału, uzyskanego z powyższych konkursów, ukażą się w najbliższej przyszłości, postaramy się zapoznać czytelnika tylko po krótko z wynikiem konkursu w zakresie odpowiedzi gospodarzy. Wypracowania konkursowe utrzymane są w formie odpowiedzi na pytania, zamieszczone w formularzu ankietowym. Ażeby ułatwić zapoznanie się z powyższymi odpowiedziami i ich charakterem, poniżej uwagi będą miały również formę odpowiedzi na pytania. Będą one małą syntezą wszystkich najważniejszych zagadnień. Odpowiedzi, dotyczące poszczególnych spraw, są prawie zgodne, nie spotyka się w nich dużej rozbieżności. Ewentualne rozbieżności podkreślamy.

Przechodząc do odpowiedzi gospodarzy, zaznaczyć należy, że: „celem tego konkursu było zebranie odpowiedniego materiału dla zapoznania się z rzeczywistym położeniem gospodarstw karłowatych, z ich niedomaganiem i potrzebami, oraz zorientowania się, jaka forma pomocy byłaby obecnie dla nich najbardziej skuteczna”. Według wymagań formularza ankietowego odpowiedź „powinna być poprze-

W pracach tych, pojętych szeroko, a przekraczających niewątpliwie ściśle określone bezpośrednie zadania Rządu, bardzo poważną i wielce pomocną rolę odegrać może prasa, popularyzując najważniejsze hasła i ucząc ich realizacji, jak to obserwujemy np. już dziś u naszych zachodnich sąsiadów, gdzie problem aprowizacji poczynił największe bodaj dotąd postępy.

Dla rozwiązania spraw aprowizacyjnych potrzebne jest przeprowadzenie całego szeregu badań w dziedzinie gospodarki artykułami powszedniego użytku. Do pracy tej, która w stosunkowo krótkim czasie powinna dostarczyć maksimum oświelenia tych zadań, a to dla umożliwienia odpowiedniego przedsięwzięcia szeregu decyzji wykonawczych, mam zamiar wciągnąć samorząd gospodarczy i branżowe organizacje gospodarcze.

Równoległe do tych zadań prowadzone będą wysiłki w kierunku zorganizowania współpracy rejonowych organizacji gospodarczych z komórkami administracji ogólnej, pozostającymi na poziomie wojewódzkim lub powiatowym, a którym powierzona będzie w tych okręgach piecza nad zagadnieniami aprowizacji.

Wreszcie, z chwilą wykończenia tych prac reorganizacyjnych, które we władzach centralnych dadzą Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych do ręki właściwe instrumenty do realizacji potrzeb aprowizacyjnych—co nastąpi niewątpliwie przed nowym rokiem gospodarczym—Ministerstwo będzie mogło przystąpić do faktycznego rozwiązywania problemów, związanych ze sprawami aprowizacyjnymi.

Pragnę wreszcie zaznaczyć, iż dla ściślejszego kontrolowania potrzeb aprowizacyjnych ludności mam zamiar zaktualizować postulat Międzynarodowego Komitetu Żywnościowego, na który przedstawiciele Rządu Polskiego wyrazili w ub. roku zgodę, mianowicie powołać do życia Polski Komitet Żywnościowy, który nie tylko utrzymywałby kontakt z analogicznymi placówkami zagranicznymi, ale również—i to przede wszystkim—spełniałby rolę ścisłego aparatu, koordynującego akcję rządowej komórki aprowizacyjnej z działalnością społecznych organizacji w dziedzinie najważniejszej czynności aprowizacji, jaką jest wyżywienie.

dzona wstępnym opisem gospodarstwa: skład rodzinny (w tym wymienić, kto w celach zarobkowych wyemigrował za granicę lub do miasta, jaki tam wykonywał, względnie wykonywał zawód, a jeżeli wrócił—to kiedy i dlaczego), powierzchnia i jakość posiadanej ziemi uprawnej, budynki, inwentarz żywy i martwy, rodzaje kultury rolnej i gałęzi hodowlanych, wysokość dochodów ubocznych, czerpanych niezależnie od posiadania warsztatu rolnego itp.”

Skład rodzinny opisujących przedstawia się b. różnie (3÷10 osób). Przeciętnie rodziny są 5-osobowe. Jest to liczba osób, utrzymujących się z jednego gospodarstwa karłowatego. Powierzchnia ziemi, jak już zaznaczyliśmy wyżej, wynosi 1÷5 ha. Jakość tej ziemi jest różna, albowiem odpowiedzi nadesłano z różnych okolic Polski. Ilość budynków jest prawie wszędzie taka sama, tzn. dom mieszkalny, składający się najwyżej z 3 izb wraz z komorą, częstokroć razem ze stajnią, lub oborą, chlew, często kurnik, stodoła, szopa lub wozownia. Jakość tych budynków jest natomiast różna—zależnie od zamożności i przygotowania rolniczego gospodarza, biorącego udział w ankiecie. Na ogół należy stwierdzić, że jakość budynków jest dobra, a to dlatego, że prawie wszyscy uczestnicy konkursu są to gospodarze, posiadający już pewną wiedzę rolniczą. Prawie każdy z nich był lub jest w dalszym ciągu czynnikiem przodującym w swojej wsi. Gospodarka wielu z nich jest gospodarką wzorową. Inwentarz żywy przedstawia się także w sposób rozmaity, a to zależnie od nastawienia gospodarki oraz od stanu gospodarstwa. Jeśli gospodarka jest nastawiona na hodowlę, inwentarz siłą rzeczy jest liczniejszy. Jeśli gospodarka jest nastawiona na produkcję roślinną, lub gdy główną jej gałęzią dochodową jest sadownictwo lub warzywnictwo, inwentarz żywy jest mniej liczny. Każde jednak gospodarstwo posiada krowy (1÷3), parę świń w ciągu roku—chowanych przeważnie na własny użytek, trochę drobiu, psa. Koń natomiast w tych gospodarstwach karłowatych jest rzadko spotykany i uważany za „złodzieja” i za „darmozjada”. Inwentarz martwy przedstawia się na ogół niezły, albowiem gospodarze dążą do posiadania jak największej ilości maszyn i narzędzi rolniczych, które zdobywają nieraz z ogromnym trudem, a częstokroć sami wyrabiają niektóre z nich. Do najczęściej spotykanych i posiadanych narzędzi, maszyn i urządzeń należą: wóz, pług, brony, radło, zbiornik na gnojówkę, wirówka, masielnica, sieczkarnia, buraczarka, wialnia do czyszczenia zboża, uprzęż na krowy, grabie, cepy, kosy, narzędzia

¹⁾ W artykule pt. „Polożenie gospodarstw włościańskich w 1936/37 r.” („Polska Gospodarcza” zes. 6/1938, str. 231).

rzemieślnicze, oraz inne drobne narzędzia rolne i ogrodowe. Rodzaj posiadanych narzędzi jest także zależny od charakteru gospodarki. Na stan i rodzaj kultury rolnej wpływa wiele czynników: jakość posiadanej ziemi, wykształcenie i wiadomości rolnicze, odległość od miasta itp. Stan ogólny jednak jest dobry, a u niektórych gospodarzy b. dobry. Dochodów ubocznych—poza zarobkiem koniem (konie mieli tylko 3 gospodarze—na 15 opisujących)—gospodarze prawie nie posiadają, niektórzy z nich nawet tych zarobków wyzbyli się, gdyż dążyli, aby ich gospodarstwo było samowystarczalne. Ażeby zaś to osiągnąć—należy się, zdaniem małorolnych, całkowicie oddać temu gospodarstwu i zrezygnować z dochodów innych—krótkotrwałych i niewielkich.

Opierając się na danych, osiągniętych z konkursu, można śmiało rzec, iż wieś, jakkolwiek z wielkim wysiłkiem, dąży jednak do uczynienia swoich gospodarstw opłacalnymi. Ponieważ wpływy z gospodarstw są bardzo małe, możliwości zaś zarabkowania ubocznego niemal nie istnieją, przeto gospodarze zmierzają do jak najdalej posuniętej samowystarczalności—tak, aby móc zaspokoić najtańszym kosztem prawie wszystkie potrzeby.

Przechodzimy do charakterystyki odpowiedzi, udzielonych na poszczególne pytania ankiety:

1.—Na pierwsze pytanie konkursowe: „jak wielkie co do powierzchni ziemi było gospodarstwo rodziców, na ile części zostało podzielone, oraz jak wielkie powstały w wyniku tego jednostki gospodarcze, z uwzględnieniem przyrostu obszaru z ożenku, wyjęcia za mąż, dokupna itp.”—otrzymano przeważnie takie odpowiedzi: Gospodarstwo ojców, a nawet dziadków (jeden z gospodarzy dał obraz gospodarowania 3 pokoleń) było w stosunku do wielkości gospodarstwa uczestników konkursu bez porównania większe (4÷5-krotnie). Prawie wszystkie gospodarstwa z opisywanych zostały rozdrobione i podzielone na małe części—zależnie od liczby dzieci-spadkobierców. Są wypadki, gdy ojcowie nie dzielili wcale swego majątku, zapisując go jednemu z dzieci (najstarszemu synowi), narzucając na niego obowiązek spłacenia reszty rodzeństwa. Takie postawienie sprawy było dla wielu ze spadkobierców ciężkie, a obowiązek narzucony został wykonany albo po sprzedaniu części ziemi, albo po zaciągnięciu pożyczki na ten cel. Gospodarstwa, powstałe z podziału, były małe (1÷3 ha), rzadko powiększane przez ożenek lub wyjęcie za mąż, bowiem małorolni żenią się przeważnie między sobą. Czasem tylko udało się któremuś z gospodarzy powiększyć swe gospodarstwo przez dokupno ziemi ($\frac{1}{4}$ ÷ $1\frac{1}{2}$ ha).

2.—„Przeprowadzenie porównania gospodarki własnej z gospodarką ojca oraz gospodarzą sąsiadów”—wypadło w każdej z 15 odpowiedzi na korzyść porównywanego. Źródłem tego jest posiadanie pewnej wiedzy rolniczej przez opisywanego, dążność do podniesienia stanu gospodarki, oraz własne doświadczenia, przekonujące o doskonałości i skuteczności wprowadzanych nowych metod. Każdy z tych gospodarzy—w porównaniu ze swoim ojcem—jest rolnikiem wykształconym i postępowym. Najważniejszymi zdobyczami młodych na niekorzyść starych gospodarzy są: przejście z gospodarki jednostronnej na możliwie wszechstronną, obsiewanie pola nie tylko roślinami kłosowymi, ale i okopowymi, dbałość o kulturę ziemi, a więc: zasilanie jej odpowiednimi nawozami zależnie od jakości gleby, odpowiedni płodozmian, zastosowanie maszyn i narzędzi; racjonalna uprawa i pielęgnacja roślin, przyczyniająca się do zwiększenia wydajności ziemi, stosowanie nawozów zielonych, produkcja pasz. Wielu z gospodarzy stwierdza, że ich zbiory w porównaniu ze zbiorami ojców były 3÷4-, a nawet 5-krotnie większe z 1 ha. Równie ważną zdobyczą jest zrozumienie, czym dla małorolnego stać się może hodowla, warzywnictwo i sadownictwo. Sposób gospodarowania sąsiadów jest gorszy od sposobu gospodarowania opisywanych, gdyż ci ostatni są z reguły w swojej wsi przodownikami i gospodarzami wzorowymi. Jeden z gospodarzy nazwał swoje gospodarstwo sprzed 30 laty nie karłowatym, ale „skarłowaciałym”. Sąsiedzi ich są przeważnie upartymi konserwatystami, gospodarującymi „sposobami ojcowskimi”, wyśmiewającymi i niedowierzającymi wszystkim nowościom. Ogólny poziom gospodarowania podnosi się dzięki kółkom rolniczym, będącym „oazą na pustyni wioski, z której idzie postęp”, a także kursom rolniczym, pokazom, wycieczkom i wystawom.

3.—„Sposób gospodarowania w chwili sporządzenia opisu w dziedzinie gospodarki roślinnej i hodowlanej” był następujący: „największa troska jest o zboże i okopowe (ziemniaki), aby nie było głodu”; drugą ważną rzeczą jest staranie o paszę i okopowe dla utrzymania krów. W gospodarce roślinnej stosują gospodarze uprawę mechaniczną, sami zdobywają sobie dobry nawóz przez zbudowanie zbiornika i prawidłowe przechowywanie w nim obornika i gnojówki. Powiększają uprawę roślin motylkowych—mieszanek i koniczyny. Sprowadzają nowe odmiany zbóż i okopowych, zakładają pola doświadczalne. Pielęgnają odpowiednio rośliny, przez co zwiększają ich wydajność. Stosują śródplony i poplony. Rolnicy wszyscy stwierdzają, że aby gospodarstwo było rentowne, musi wytworzyć u siebie jakąś gałąź dochodową. Wprowadzają więc u siebie wszelkiego rodzaju hodowle: hodowlę roślin leczniczych, np. rumianku lekarskiego (który jednemu z gospodarzy, zasiano na poletku 50-prętowym, dał 180 czystego zysku). Niektórzy z nich próbują nawet hodowli jedwabników. Zro-

zumienie i stwierdzenie, że sadownictwo i warzywnictwo jest na wsi konieczne—spotyka się prawie we wszystkich odpowiedziach. Zakładanie sadów owocowych jest dla gospodarzy kosztowne, ale zdobywają oni drzewka w wielu wypadkach sami, przez zakładanie szkółek owocowych. W zakładaniu sadów widać duży postęp, który się wyraża w pielęgnacji drzew, szczepieniu najlepszych odmian, odpowiednim sadzeniu itp. Racjonalna hodowla zwierząt rozwija się na wsi coraz lepiej. Każde gospodarstwo trzyma 1÷2 krowy, które są odpowiednio karmione; obory są widne, czyste i wietrzne, przez co podnosi się mleczność krowy. Odżywianie krów wpływa także na jakość obornika. Wiele gospodarstw ma charakter hodowlano-mleczny i mleko sprzedaje w mleczarniach spółdzielczych. Wprowadzają też gospodarze racjonalną hodowlę drobiu, budują odpowiednie kurniki i sprowadzają dobre i nośne kury. Rozwija się także pszczelarstwo. Najmniej opłacalną obecnie w gospodarstwach karłowatych jest hodowla trzody chlewnej. Na sprzedaż hoduje się mało, na własne potrzeby—2÷3 szt. w ciągu roku.

4.—Pytanie czwarte dotyczy „ulepszeń, wprowadzonych przez zarządzających opis, i ich wpływu na dochodowość gospodarstwa”. Gospodarze doszli do przekonania, że koń jest darmozjadem w gospodarstwach drobnych, że jego utrzymanie jest nieopłacalne, wobec czego używają obecnie do pracy krów, a w rzadkich tylko wypadkach wynajmują konia. Niektórzy utrzymują tylko młodego konia lub kupują tylko na okres wiosny i lata, a jesienią sprzedają. Wprowadzono w gospodarstwie szereg ulepszeń, jak zakładanie sadów i warzywników, znoszenie ugorów, drenowanie pól, prowadzenie poletek doświadczalnych, kopanie stawów, prowadzenie rachunkowości, a—obok tego—akcja organizowania się w kółkach i spółdzielniach. Wszystkie te czynności—powiększyły wydajność i dochodowość w sposób bardzo znaczny.

5.—Co się tyczy „doświadczeń z wprowadzaniem ulepszeń, które nie powiodły się”—to odpowiedzi stwierdzają, że do nieudanych prób należy zaliczyć np. próbę zasiewu lucerny w ziemi ciężkiej, wilgotnej, słabo przepuszczalnej (mimo dobrego nawożenia i przygotowania pod zasiew); u tego samego gospodarza zasiała na tomasynie azotniakowej, mimo że dobrze rosła, dała słaby plon—przypuszczalnie z powodu obfitych deszczów; u innego znów gospodarza nie udało się siew jęczmienia i lucerny na gruncie gliniastym itp.

6.—Jeśli chodzi o „sposób zbywania produktów własnych i dokonywania zakupów i wpływ tegoż na dochodowość”—to zrozumienie potrzeby organizowania się w spółdzielniach, zbiorowego zakupu towarów (np. węgla, nawozów) oraz płynących stąd korzyści spotyka się prawie we wszystkich odpowiedziach. Zbiorowych dostaw, sprzedaży w spółdzielniach, mleczarniach—oto czego pragną gospodarze. „Zorganizowanie zbytu w gospodarstwach karłowatych jest sprawą palącą, nie czekającą zwłoki”. Wielu spośród opisywanych ma wyrobioną klientelę i chętnych odbiorców-konsumentów—ze względu na jakość produktów. Większość jednak zbywa swe towary wyzyskującym ich pośrednikom—dlatego prawie wszyscy pragną zorganizowania zarówno zakupów, jak i sprzedaży. Pomocy w tym wypadku oczekują od Rządu i samorządu—przez organizowania spółdzielni, składów, udzielanie zaliczek itp.

7.—Na pytanie: „jakie czynniki pobudzały gospodarza do postępu w kierunku ulepszenia sposobu gospodarowania i zakupów”, oraz jakie były napotymane przy tym trudności—w odpowiedziach wyliczane jest m. in. powstawanie we wsi kółek rolniczych, emigracja, chęć zdobycia wiedzy, zamiłowanie do roli, należenie do organizacji rolniczych, czytanie prasy i książek fachowych, kursy rolnicze, wystawy, wycieczki do gospodarstw wzorowych, nieopłacalność produkcji dotychczasowej, lepsza egzystencja w młodości i chęć stworzenia lepszego bytu na przyszłość, przede wszystkim zaś chęć podniesienia dochodowości gospodarstw karłowatych. Trzeba zaznaczyć, że wielu gospodarzy osiągnęło opłacalność swego gospodarstwa po intensywnej pracy i posiada gospodarstwo niezadłużone. Trudności, jakie ogół gospodarzy napotykał przy wprowadzaniu ulepszeń—to brak gotówki, niska cena artykułów rolniczych, konserwizm rodziców i sąsiadów, w niektórych okolicach niedojrzałość ludności do współpracy i brak organizacji kulturalno-oświatowych, „wojna i zazdrość między działaczami na wsi” itp.

8.—Na pytanie: „jakie gospodarz posiada zamiary, dotyczące usprawnienia swej gospodarki”—opisujący wymieniają: pobudowanie odpowiednich budynków mieszkalnych i dla inwentarza, zamiana dachów słomianych na ogniotrwałe, zakładanie sadów, stawów, pasiek, powiększanie inwentarza żywego (koń), dokupno narzędzi i maszyn rolniczych, dokupno ziemi, starania o komasację; to są najważniejsze i najpowszechniejsze zamierzenia na najbliższą przyszłość.

9.—„Co stoi na przeszkodzie uskutecznieniu tych planów?”. Odpowiedzi otrzymane prawie takie same, jak na drugą część pytania siódmego, mianowicie: przede wszystkim—brak gotówki.

10.—Na pytanie: „na jakie cele najbardziej pożyteczne i produktowne zużytkowałyby kredyt niskoprocentowany, krótko- czy długoterminowy, w razie gdyby ten był dla niego dostępny”—ujawniła się największa rozbieżność odpowiedzi. Niektórzy z małorolnych uważają,

że podnoszenie gospodarki przy pomocy kredytu jest „niezdrowe”, natomiast pożądane jest udzielanie pożyczek pod postacią przysparzania źródeł dochodowych, np. drzewka do sadu owocowego, warsztaty liniarskie itp. Niektórzy przyznają tylko konieczność udzielania kredytu na cele parcelacyjne. Ci, którzy pragną kredytu, kredyt długoterminowy zużyłoby na spłaty rodzinne, na melioracje, przebudowę budynków gospodarskich i na dokupno ziemi; kredyt krótkoterminowy ułatwiłby im nabycie nawozów, narzędzi, inwentarza żywego itp.

11.—Odpowiedzi na pytanie: „co w chwili bieżącej uważałby za najbardziej pożyteczne i korzystne dla swojego gospodarstwa i gospodarstw karłowatych, położonych w tej samej okolicy” — świadczą o dużym uspołecznieniu opisujących gospodarzy, o zrozumieniu, czym jest współpraca na wsi, o dążności do wspólnego popierania wiejskich interesów, oraz o dojrzałości obywatelskiej chłopca. Spotyka się więc następujące rady i wskazówki: zgoda w gromadzie, organizowanie się w spółdzielniach dla zbiorowych zakupów i sprzedaży, zakładanie fachowych organizacji rolniczych, organizowanie rynków zbytu dla produktów rolnych (ponieważ „chłop jest silny przy pługu, ale słaby na targu”), uczenie chłopca oszczędności, zorganizowanie prac, zwią-

zanych z podniesieniem rolnictwa, np.: budowa dróg, melioracje, komasacja; pomoc organizacji rolniczych przy podnoszeniu jakości produktów rolnych i ich opłacalności; organizowanie najrozmaitszych kursów, wystaw, konkursów, wycieczek; instruowanie gospodyń wiejskich; przejście częściowo z uprawy zbóż na uprawę krzewów owocowych, hodowle wszelkiego rodzaju; ożywienie rzemiosła, stworzenie przemysłu ludowego (koszykarstwo, wyroby lniane); zakładanie stacji doświadczalnych; obniżenie różnych świadczeń pieniężnych, ponoszonych przez rolnictwo, a więc: opłat spadkowych, targowych, wekslowych itp.; zniesienie karteli i wyzyskiwania przez nich zubożalego społeczeństwa, zmniejszenie cen artykułów przemysłowych; rozwinięcie akcji zakładania sądów handlowych, organizowanie przetwórstwa owocowego; uprawa lnu, uprawa ziół leczniczych, uprawa wierzby koszykarskiej i przerabianie na miejscu, pasieki; rozpowszechnianie wiedzy rolniczej za pośrednictwem ogólnokształcącej szkoły powszechnej; rozwinięcie i ułatwienie emigracji; wreszcie podniesienie higieny i zdrowotności wsi.

I. Kaltenberg

HANDEL

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 14÷23/III 1938 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	14÷19/III	21÷26/III	Spadek %
Pszenica			
Warszawa . . .	29'25	27'87½	4'8
Poznań . . .	26'25	24'78	5'6
Lwów . . .	25'87½	24'96	3'6
Średnia . . .	27'12	25'87	4'7
Ż y t o			
Warszawa . . .	21'50	20'30	5'6
Poznań . . .	19'79½	18'21	8'0
Lwów . . .	20'00	18'58	7'1
Średnia . . .	20'43	19'03	6'9
O w i e s			
Warszawa . . .	20'25	20'12½	0'7
Poznań . . .	20'25	19'58	3'4
Lwów . . .	19'72½	19'72½	—
Średnia . . .	20'07	19'81	1'3
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	20'12½	19'75	1'9
Poznań . . .	—	—	—
Lwów . . .	21'30	20'29	4'8
Średnia . . .	20'71	20'01	3'4
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	18'25½	17'63	3'4
Poznań . . .	18'00	17'22	4'4
Lwów . . .	18'00	17'08	5'2
Średnia . . .	18'08	17'30	4'3

— W okresie sprawozdawczym (od 21 do 26 marca) na rynku zbóż nastąpiło silne załamanie tendencji—i w wyniku tego silny spadek cen. Na giełdzie warszawskiej zniżył (w zł na 100 kg) odnotowały: wszystkie rodzaje pszenicy 2'25, żyto I standart 2'00, jęczmień browarny 0'25 i pozostałe rodzaje 0'75, II standart owsa 0'25, I gat. 0÷30% i II 0÷50% mąki pszennej 2'50,—I gat. 0÷65% i II gat. 30÷65% 2'00, II gat. 50÷65% oraz III gat. 2'50, oba rodzaje I gat. mąki żytniej 2'00, I gat. 50÷65% 2'50 oraz razowa 0÷95% 2'00, wszystkie rodzaje otrąb pszennych 0'50, otręby żytnie 0'75 oraz otręby jęczmienne 0'50; na giełdzie poznańskiej zniżył kształtowały się następująco (analogicznie): pszenica 1'75, żyto 2'00, wszystkie rodzaje jęczmienia 1'25, wszystkie rodzaje mąki pszennej oraz żytniej 2'75, oba rodzaje otrąb pszennych 1'00, otręby żytnie 1'25 oraz otręby jęczmienne 1'00.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 7 684 t, w tym 1 583 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednio liczby wynosiły: 7 718 i 1 542).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego): pszenica czerwona szklista 27'50÷28'00 (29'75÷30'25), —jednolita 27'00÷27'50 (29'25÷29'75), —zbierana 26'50÷27'00 (28'75÷29'25), żyto I standart 19'25÷19'75 (21'25÷21'75), —I standart 683 grl bez notowań, jęczmień browarny 19'50÷20'00 (19'75÷20'25), —I standart 17'75÷18'00 (18'50÷18'75), —II standart 17'25÷17'50 (18'00÷18'25), —III standart 16'75÷17'25 (17'50÷18'00), owses I standart 21'50÷22'00,—eksportowy 478/488 grl bez obrotów, —II standart 19'75÷20'25 (20'00÷20'50), mąka pszena: I gat. 0÷30% 42'50÷45'00 (45'00÷47'50), —I gat. 0÷50% 39'50÷42'00 (42'00÷44'50), —I gat. A 0÷65% 37'50÷39'50 (39'50÷41'50), —II gat. 30÷65% 30'50÷32'00 (32'50÷34'00), —II gat. A 50÷65% 26'00÷29'00 (28'50÷31'50), —III gat. 65÷70% 23'00÷26'00 (25'50÷28'50), —razowa 0÷95% bez notowań (24'75÷25'50), —pastewna 16'50÷17'50 (19'00÷20'00), mąka żytnia I gat 0÷50% 30'50÷31'50 (32'50÷33'50), —I gat. 0÷65% 28'00÷28'50 (30'00÷30'50), —II gat. 50÷65%, 19'50÷20'50 (22'00÷23'00), —razowa 0÷95% 22'25÷23'00 (24'25÷25'00), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 16'25÷16'75 (16'75÷17'25), —średnie z przemiału standartowego 14'75÷15'25 (15'25÷15'75), —miałkie z przemiału standartowego 14'75÷15'25 (15'25÷15'75), otręby żytnie z przemiału standartowego 12'25÷12'75 (13'00÷13'50), otręby jęczmienne 13'25÷13'75 (13'75÷14'25).

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 24'00÷24'50 (25'75÷26'25), żyto 17'25÷17'50 (19'25÷19'50), jęczmień 638/650 grl 16'25÷16'50 (17'50÷17'75), —673/678 grl 16'50÷17'00 (17'75÷18'25), —700/717 grl 17'25÷17'50 (18'50÷18'75), —browarny bez notowań, owses I standart 18'50÷19'00 (20'00÷20'50), —II standart 17'50÷18'00 (19'00÷19'50), mąka wraz z workiem: pszena I gat. 0÷30% 41'50÷42'50 (44'25÷44'75), —I gat. 0÷50% 38'50÷39'50 (41'25÷41'75), —I gat. 0÷65% 35'50÷36'50 (38'25÷38'75), —II gat. 30÷65% 31'00÷32'00 (33'75÷34'25), —II gat. A 50÷65% bez notowań, —III gat. 65÷70% bez notowań, —razowa 0÷95% bez notowań, —pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat 0÷50% 27'00÷28'00 (29'75÷30'75), —I gat. 0÷65% 25'50÷26'50 (28'25÷29'25), —II gat. 50÷65% bez notowań, —razowa 0÷95% bez notowań, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 15'50÷16'00 (16'50÷17'00), —średnie z przemiału standartowego 13'50÷14'50 (14'50÷15'50), otręby żytnie z przemiału standartowego 11'50÷12'50 (12'75÷13'75), otręby jęczmienne 13'00÷14'00 (14'00÷15'00).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 21 do 26 marca 1938 r.

Po szeregu okresów, które cechował nastrój słabszy—w okresie sprawozdawczym nastąpiło wzmocnienie tendencji—i w konsekwencji zwykła notowań. Obroty lekko wzrosły, interesowano się głównie akcjami przedsiębiorstw metalowo-przetwórczych. Zyski tygodniowe (w zł) poszczególnych akcji przedstawiają się następująco: Bank Polski 1'50 (akcje na okaziciela) i 2'75 (akcje imienne), Warsz. Tow. Kopalni Węgla 1'50, Lilpop 2'50, Modrzejów 0'25, Norblin 4'50, Starachowice 0'25 oraz Tow. Zakładów Żyrdardowskich 2'00; jedynie akcje Warsz. Tow. Fabryk Cukru straciły zł 0'75.

Poniższe zestawienie ilustruje obrót akcjami na giełdzie warszawskiej w styczniu i lutym b. r.:

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Przemysł metalowy	443	791	282	504
„ maszynowy i elek- krotechniczny	1	1	2	2
Górnictwo	104	185	71	134
Przemysł spożywczy	119	171	64	105
„ chemiczny	3	4	—	—
„ mineralny	—	—	—	—
„ włókienniczy	116	210	82	157
Banki	315	911	262	743
w tym:				
Bank Polski	314	909	260	743
Inne przemysły	3	3	—	—
Ogółem:	1 104	2 276	763	1 645

W lutym w stosunku do stycznia na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej zarówno obroty, jak i liczba zawartych transakcyj zmalały—w pierwszym wypadku o ok. 28%, w drugim—o ok. 31%. Jeśli chodzi o udział obrotów poszczególnymi grupami akcji w obrotach ogólnych—to wzrosły jedynie obroty akcjami bankowymi, decydujące o kształtowaniu się obrotów ogólnych, i—w minimalnym stopniu—akcjami towarzystw górniczych.

Jeśli chodzi o giełdy prowincjonalne—to sporadyczne transakcje akcjami zawierano na giełdzie poznańskiej.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy w zł z a k c j ę	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	112·50	111·50	111·50
„ „ imienne	zł 100			112·00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	35·75	35·25	35·25
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	30·75	30·00	30·00
Lilpop	zł 100	66·00	65·00	65·50
Modrzejów	zł 50	14·50	13·25	13·25
Norblin	zł 100	80·00	77·00	80·00
Ostrowiec ser. B	zł 100			55·00
Starachowice	zł 100	38·50	36·25	36·25
Tow. Zakładów Żyrardowskich	zł 100	70·00	68·00	68·00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje — bez notowań.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum); w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy: Bank Polski 112·50 — 110·00 (113·75 — 110·00), Cukrownia „Kruszwica“ 700·00, Bank Cukrownictwa 65·00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

PRZEWOZY KOLEJOWE W IV KWARTALE 1937 r. przedstawiały się—według rodzaju towarów i kierunku przewozu oraz w zestawieniu z przewozami w latach ubiegłych — w sposób następujący (w tys. ton):

	N a d a n i e:				P r z y j ę c i e:			R a z e m:			
	wewnątrz kraju	do Gdyni	Gdańska	za granicę	z Gdyni	Gdańska	z zagranicy	1937	1936	1935	
Zboże	256·8	2·7	38·7	11·1	—	3·8	2·5	12·0	327·6	447·1	396·7
Mąka i kasze	195·5	0·1	1·9	0·1	0·1	0·2	—	0·4	198·3	207·5	170·1
Ziemniaki	235·3	3·7	7·3	4·3	—	0·1	0·1	84·2	335·0	250·4	275·3
Buraki	1 686·8	—	—	3·4	—	0·1	—	—	1 690·3	1 372·4	1 317·8
Siano i słoma	63·9	—	—	—	—	—	1·4	7·2	72·5	23·2	22·7
Zwierzęta	37·0	—	—	12·9	—	—	—	0·3	50·2	39·9	39·5
Kamienie	640·7	—	—	3·9	0·4	0·4	11·5	87·0	743·9	543·9	724·0
Wapno	140·3	—	—	9·1	—	—	0·1	8·3	157·8	122·9	119·4
Cement	246·8	9·7	0·1	0·7	—	—	0·1	15·8	273·2	194·4	152·7
Sól	101·6	1·4	0·6	2·6	—	—	—	3·5	109·7	101·0	109·1
Rudy	299·5	—	—	—	29·1	115·2	61·9	330·9	836·6	387·8	375·6
Węgiel, koks	3 913·2	1 699·8	910·8	404·2	—	0·2	15·8	518·8	7 462·8	7 034·7	5 837·8
Nafta	190·5	0·5	4·8	14·3	0·4	0·1	—	10·5	221·1	228·6	231·1
Cukier	80·5	9·1	—	2·1	—	—	—	0·1	91·8	71·4	80·0
Chemikalia	106·3	0·7	6·3	1·1	1·0	1·4	0·8	5·8	123·4	109·2	87·4
Nawozy sztuczne	144·1	10·9	29·3	2·5	47·4	0·5	0·1	54·0	288·8	287·4	208·8
Drzewo	969·5	65·5	150·0	109·0	—	0·9	1·4	106·4	1 402·7	1 330·6	1 175·4
Wyroby z drzewa	39·4	6·6	41·9	3·4	—	0·1	0·1	14·0	105·5	88·5	71·0
Ceramika	374·2	—	—	1·4	0·1	—	1·5	14·0	391·2	370·9	290·3
Żelazo i stal	443·9	24·3	2·3	24·2	157·6	4·4	9·9	60·1	726·7	656·2	491·7
Wyroby żelazne	108·7	13·7	0·4	8·1	1·1	1·5	1·9	36·3	171·7	137·4	112·7
Pozostałe	1 600·8	56·4	15·0	70·5	97·8	38·2	73·9	275·2	2 227·8	1 826·5	1 657·6
Przewozy handlowe zwy- czajne — razem:											
IV kwart. 1937	11 875·3	1 905·1	1 209·4	688·9	335·0	167·1	183·0	1 644·8	18 008·6	—	—
„ „ 1936	10 276·7	1 743·7	1 394·5	516·4	347·9	136·8	88·7	1 327·2	—	15 831·9	—
„ „ 1935	8 854·0	1 667·0	1 034·9	658·4	254·1	86·5	121·3	1 270·5	—	—	13 946·7
Przewozy:											
pośpieszne	114·6	9·2	0·4	5·9	0·4	0·1	0·9	76·6	208·1	182·3	159·9
gospodarcze	2 077·3	—	—	—	—	—	—	—	2 077·3	1 827·0	2 048·2
wojskowe	231·0	—	—	—	—	—	—	—	231·0	214·3	210·0
Ogółem przewozy:											
IV kwart. 1937	14 298·2	1 914·3	1 209·8	694·8	335·4	167·2	183·9	1 721·4	20 525·0	—	—
„ „ 1936	12 416·3	1 750·9	1 396·0	517·8	348·3	136·9	89·1	1 400·2	—	18 055·5	—
„ „ 1935	11 190·1	1 672·5	1 036·8	659·8	254·1	86·5	121·7	1 343·3	—	—	16 364·8

Jak z powyższego zestawienia wynika, sytuacja przewozowa w kwartale sprawozdawczym przedstawiała się pomyślnie. Poszczególne rodzaje przewozów kształtowały się w IV kwart. 1937 r. w porównaniu z IV

kwart. 1936 r. następująco (liczby w nawiasie oznaczają wzrost przewozów w stosunku do IV kwart. 1935 r.): ogół przewozów, obejmujący przewozy handlowe zwyczajne, pośpieszne, gospodarcze i wojskowe—

wzrósł o 2 469,5 tys. t, czyli o 13,7% (4 160,2 tys. t—25,4%), same przewozy handlowe zwyczajne—o 2 176,7 tys. t, czyli o 13,7% (4 061,9 tys. t—29,1%), a przewozy przesyłek pociągów—o 25,8 tys. t, czyli o 14,2% (48,2 tys. t—30,1%).

Wzrost przewozów wykazuje większa część towarów. Wzrost ten w porównaniu z IV kwart. 1936 r. wynosił przy: ziemniakach 84,6 tys. t (33,8%), burakach 317,9 tys. t (23,2%), sianie i słomie 49,3 tys. t (212,5%), zwierzętach 10,3 tys. t (25,8%), kamieniach 200,0 tys. t (36,8%), wapnie 34,9 tys. t (28,4%), cemente 78,8 tys. t (40,5%), soli 8,7 tys. t (8,6%), rudach 448,8 tys. t (115,7%), węgla i koksie 428,1 tys. t (6,1%), cukrze 20,4 tys. t (28,6%), chemikaliach 14,2 tys. t (13,0%), drzewie 72,1 tys. t (5,4%), nawozach sztucznych 1,4 tys. t (0,5%), wyrobach z drzewa 17,0 tys. t (19,2%), wyrobach ceramicznych 20,3 tys. t (5,5%), żelazie i stali 70,5 tys. t (10,7%), wyrobach żelaznych 34,3 tys. t (25,0%) i pozostałych towarach 401,3 tys. t (22,0%).

Dość poważny wzrost przewozów ziemniaków pozostaje w związku ze zwiększoną ich podażą na rynku krajowym. Na zwiększenie się przewozów buraków cukrowych złożyły się dobre na ogół zbiory, jak i pomyślny rozwój kampanii cukrowniczej. Bardzo duża zwyczajna tożność siana i słomy nastąpiła na skutek przewozu tych artykułów do okolic, dotkniętych klęskami żywiołowymi, co zostało umożliwione przez wprowadzenie daleko idących ulg taryfowych. Wzrost nadania zwierząt spowodowany został zwiększeniem się podaży bydła i trzody chlewnej na rynku krajowym na skutek braku pasz. Na wzrost przewozu cukru wpłynęły zwiększenie się konsumpcji wewnętrznej oraz ożywienie się eksportu w bardzo dużych rozmiarach do Anglii, Estonii i Danii. Do wzrostu eksportu cukru przyczyniło się zawarte ostatnio międzynarodowe porozumienie cukrowe w Londynie. W zakresie przewozów nawozów sztucznych nie zanotowano większego ożywienia, co przypisać należy obniżeniu się przesyłek tranzytowych i zmniejszeniu się eksportu. Wzrost przewozu materiałów budowlanych, jak: kamieni, wapna, cementu i wyrobów ceramicznych—jest następstwem wzmoczonego ruchu

budowlanego. Bardzo poważne zwiększenie się transportów rudy żelaznej jest wyrazem wzmoczonej produkcji w wielkich piecach. Przewozy żelaza i stali oraz wyrobów żelaznych miały tendencję zwykłą, dzięki zwiększeniu się produkcji w stalowniach i walcowniach. Do wzrostu przewozów węgla przyczyniło się zwiększone nadanie na rynek wewnętrzny, jak również i pomyślnie kształtowanie się eksportu. Przewozy drewna i wyrobów z drzewa wzrosły dzięki pomyślnej koniunkturze na rynku krajowym i zwykłej tendencji wywozowej. O ogólnej poprawie gospodarczej świadczy wzrost przewozów towarów najdroższych, oddzielnie w taryfie towarowej nie wymienionych.

Spadek przewozów w porównaniu z IV kwart. 1936 r. zanotowano przy: zbożu o 119,5 tys. t (26,7%), mące i kaszach 9,2 tys. t (4,4%) i nafcie 7,5 tys. t (3,3%).

Spadek przewozów zbóż i przetworów zbożowych spowodowany został ograniczeniami wywozowymi, bowiem przewozy tych towarów w komunikacji wewnętrznej miały w porównaniu z IV kwart. 1936 r. tendencję zwykłą. Nadanie ropy naftowej i jej przetworów obniżyło się—na skutek zmniejszenia się eksportu i przewozów tranzytowych.

O ile chodzi o kierunek transportów—to wzrost przewozów w stosunku do IV kwart. 1936 r. miał miejsce w komunikacji wewnętrznej o 1 881,9 tys. t (15,2%), przy przyjęciu z portów polskiego obszaru celnego o 17,4 tys. t (3,6%), przy nadaniu za granicę o 177,0 tys. t (34,2%), przy przyjęciu z zagranicy o 94,8 tys. t (106,4%) i w komunikacji tranzytowej o 321,2 tys. t (22,9%). Przy nadaniu do portów polskiego obszaru celnego nastąpił nieznaczny spadek przewozów, wynoszący w stosunku do IV kwart. 1936 r. 22,8 tys. t (0,7%). Udział Gdyni w ogólnym nadaniu do portów polskiego obszaru celnego wzrósł z 55,6% w IV kwart. 1936 r. do 61,3% w IV kwart. 1937 r.; przy przyjęciu z portów polskiego obszaru celnego procentowy udział Gdyni wynosił 66,7% wobec 71,8% w tym samym kwartale 1936 r.

M. S.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Ostatnie niepokoje w Europie nie wpłynęły na ożywienie obrotów międzynarodowych, a zatem i na wzrost zapotrzebowania na tonaż.

W portach La Plata sytuacja jest nadal beznadziejna i brak widoków na poprawę w najbliższej przyszłości wobec braku zamówień ze strony importerów europejskich. Upoważnienie armatorów do „zmniejszenia pojemności” statków zostało przedłużone do dn. 16/IV, a nadto Tramp Shipping Administrative Committee reglamentuje podróże statków do Ameryki Południowej, pragnąc w ten sposób przeciwdziałać dalszemu gromadzeniu się bezczynnego tonażu na tych wodach. Wywrze to jednak niekorzystny refleks na eksport węgla z Europy, w czym jest zainteresowany, jak wiadomo, i węgiel polski, gdyż już w ub. tygodniu płacono z Gdyni/Gdańska sh 17/6 za tonę i dalszy wzrost stawki może uniemożliwić nasz eksport do Ameryki Południowej.

W Ameryce Północnej ogólne zapotrzebowanie na tonaż również jest bardzo małe, toteż stawki zniżują nadal—nawet na złom do Japonii, który jest wywożony w większych ilościach.

W Australii i na Dalekim Wschodzie—sytuacja niezmiennie słaba. Nieco większe zapotrzebowanie na tonaż ujawniło się na morzu Śródziemnym pod ładunki rudy, ale oczywiście załadowcy z łatwością uzyskiwali tonaż po dotychczasowych niskich stawkach.

Na Bałtyku i morzu Północnym zapotrzebowanie na tonaż nieco wzrasta, ale transakcje nie są liczne, gdyż armatorzy stawiają większe

żądania w szczególności na terminy późniejsze. Akceptowanie jednak wyższych stawek należy do wypadków raczej odosobnionych.

Zdecydowanie różnie fracht na węgiel do Ameryki Południowej, o czym już wspomnieliśmy wyżej, natomiast do portów europejskich wahania są niejednolite—o tendencji zniżkowej do portów bałtyckich i zwykłej do portów zachodnio-europejskich i na morze Śródziemne.

WSKAŹNIK FRACHTOWY W LUTYM 1938 R.—Wobec zmiany metody obliczeń wskaźnika frachtowego, nowy wskaźnik został opublikowany z pewnym opóźnieniem.

Przy podstawie 1935 r.=100, wskaźnik (ważony) za luty b. r. wynosi 129,5, gdy za styczeń wynosił 138,2, a przeciętna za 1937 r.—175,6. Wskaźnik za luty wykazuje więc w porównaniu ze styczniem b. r. spadek o 6,3%, ale w porównaniu z lutym 1937 r. jest jeszcze o 18% wyższy. W ocenie tego ostatniego stosunku należy mieć na uwadze, że nie odzwierciedla on notowań jednostkowych, lecz ogólne wpływy za frachty na 7 najważniejszych szlakach transportów morskich.

Przy podstawie dotychczasowej, tj. 1929 r.=100, wskaźnik za luty 1938 r. wynosi zaledwie 97, za styczeń 103,5, a więc kształtuje się znacznie niżej niż w ub. r., kiedy wynosił 130,92 w lutym i 131,24 w styczniu.

Liczyby powyższe wskazują wyraźnie, że główną przyczyną spadku frachtów jest nie spadek transportów, lecz wzrost tonażu.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Wytwarzanie i handel dewocjonaliami i przedmiotami kultu religijnego—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 19/1938, poz. 149).

Ustawa skarbowa na okres od 1 kwietnia 1938 r. do 31 marca 1939 r.—ust. z dn. 19/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 20/1938, poz. 161).

Finansowanie niektórych inwestycji z funduszy państwowych w okresie do dn. 31/III 1939 r.—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 165).

Zaciągnięcie pożyczki na cele inwestycyjne Państwowego Zakładu Higieny—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 166).

Obrót olejem skalnym—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 167).

Zmiana rozporządzenia o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 168).

Ratyfikacja układu polsko-szwajcarskiego w sprawie płatności, związanych z wierzytelnościami finansowymi—ust. z dn. 25/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 169).

Konwersja obligacji 7% pożyczki stabilizacyjnej, opiewającej na funty szterlingi—ust. z dn. 29/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 170).

Przedłużenie czasowego obniżenia składek za ubezpieczenia społeczne—ust. z dn. 29/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 171).

Przejęcie przez Skarb Państwa wypłaty dodatku na mieszkanie dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych—ust. z dn. 29/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 172).

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:
Tymczasowe wprowadzenie w życie postanowień protokołu taryfowego polsko-estońskiego—rozporz. z dn. 28/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 175).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ceny soli i solanki—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 18/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 19/1938, poz. 158).

Powierzenie czynności wojewódzkich biur Funduszu Pracy związkom samorządowym i innym instytucjom prawnopublicznym—rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 12/III 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrem Spraw Wewnętrznych („Dz. Ust. R. P.” Nr 20/1938, poz. 162).

Zniesienie komunalnych urzędów pośrednictwa pracy—rozporz. Ministra Opieki Społecznej z dn. 12/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 20/1938, poz. 163).

Upoważnienie urzędów celnych do orzecznictwa w sprawach karnych skarbowych oraz ustalenie okręgów ich terytorialnej właściwości—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 14/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 20/1938, poz. 164).

Oznaczenie papierów wartościowych i ich kursów przy spłacie długów rolniczych—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 8/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 178).

Spłata papierami wartościowymi długów rolniczych, objętych układami konwersyjnymi—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 8/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 179).

Pomoc Skarbu Państwa dla instytucji, zawierających układy konwersyjne—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 8/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 180).

Zmiany w rozporządzeniu o uregulowaniu ceny cukru—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 16/III 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Przemysłu i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 181).

Umorzenie zaległości w zasadniczym podatku wojskowym—rozporz. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 22/III 1938 r., wyd. w poroz. z Ministrem Skarbu („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 184).

Podziałka, przepisana dla planów pól górniczych—rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 19/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 186).

Wykonywanie pomiarów i sporządzanie planów pól górniczych—rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 21/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 187).

Zniesienie niektórych powiatowych urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich—rozporz. Ministrów: Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Spraw Wewnętrznych z dn. 22/III 1938 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 21/1938, poz. 188).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

7 kwietnia:

— „Polskie Linie Samochodowe”, S. A.—o g. 11 w Płocku, Kościuszki 10.

14 kwietnia:

— Huta Żel. „Kraków”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Krakowie, Rynek Gł. 12.

20 kwietnia:

— „Warsz. Zakł. Przem. Wyr. Drożdży Pras., Słodu i Spirytusu”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Prózna 14.

— „Synd. Roln. Ciechanowski”, S. A.—o g. 15 w lok. Okr. T-wą. Org. i Kólek Roln. w Ciechanowie.

— Fabr. Wyr. Suk. „Ch. Rubin”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Tomaszowie Maz., Limanowskiego 32/34.

— „T-wo Kopalń i Zakł. Hutn. Sosnowieckich”, S. A.—o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Kapucyńska 3.

— „Dr St. Krzyżankiewicz” Fabr. Chem., S. A.—o g. 11 w lok. P. Nurkowskiego w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 23.

21 kwietnia:

— T-wo Ubezpiec. „Port”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Krak. Przedm. 59.

— „Drukarnia Bydgoska”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Bydgoszczy, Poznańska 12/14.

— Młyny Parowe „Hermanka”, S. A.—o g. 10 w lok. S-ki w Poznaniu, Fabryczna 22/23.

— „Międzynarodowy Bank Handlowy”, S. A.—o g. 17 w lok. B-ku w Katowicach, Mielęckiego 10.

22 kwietnia:

— „Fabr. Lin i Drutu dawn. A. Deichsel”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Sosnowcu, Niwecka 2.

— Manuf. Bawełn. „F. Eisenbraun”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 68.

— Zakł. Przem. „Sitkówka”, S. A.—o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Zielna 6.

— „Grodzieckie T-wo Kopalń Węgla i Zakł. Przem.”, S. A.—o g. 11 w W-wie, Czackiego 14 m. 2.

— Przem. Bawełn. „Adam Osser”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Kilińskiego 222.

— „Płaszowska Fabr. Dachówek i Cegiel”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Dunajewskiego 6.

— „B-cia Borkowscy” Zakł. Elektrot., S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Grochowska 306/308.

23 kwietnia:

— „Ludert & Müller” Fabr. Tkanin Techn. i Filców, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w Tomaszowie Maz., Wojciechowskiego 2/4.

— S. A. Bud. Transmisji i Maszyn i Odl. Żel. „J. John”—o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 217.

— „Zjedn. Zakł. Kartograf. i Wyd. T. N. S. W.”, S. A.—o g. 18 w lok. T-wa Kred. Ziem. we Lwowie, Kopernika 4.

— „Browar i Fabr. Kwasu Węgl. Sukc. K. Anstadta”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Pomorska 34/36.

— S. A. Gosp. Kraj. „Ekonomia”—o g. 16 w W-wie, Gdańska 2 m. 56.

— „Warsz. Fabr. Guzików”, S. A.—o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Radzyńska 7.

— „Sukc. Lebrechta Müllera”, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w Rudzie Pabjanickiej.

— „Kraj” Fabr. Maszyn i Narz. Roln. dawn. A. Vaedtkę, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Chmielna 26.

25 kwietnia:

— „Tomaszowska Fabr. Sztucznego Jedwabiu”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Wilcza 9a.

— Fabr. Wyr. Metal. „Fema”, S. A.—o g. 17½ w lok. S-ki w Bydgoszczy, Dr E. Warmińskiego 11.

26 kwietnia:

— „S. A. dla Destylacji Wina”—o g. 16 w lok. S-ki w Białej Krak., pl. Kościelny 8/9.

— „Spadkobiercy Juliusza Jarischa” Fabr. Śrub i Wyr. Tłoczonych, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Wodna 11/13.

— Manuf. Wełn. „Karol Bennich”, S. A.—o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Łąkowa 11.

— „T-wo Zakł. Żyrardowskich”, S. A.—o g. 11 w lok. Stow. Techników w W-wie, Czackiego 3/5.

— „Polski Przem. Korkowy”, S. A.—o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Marszałka Focha 9.

— Zakł. Przem. Metal. „Bracia Szajn”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w Będzinie, Małachowskiego 29.

27 kwietnia:

— „T-wo Manuf. Drezd. Tiuli, Koronek i Firanek”, S. A.—o g. 11½ w lok. S-ki w W-wie, Ś-to Jerska 10.

— T-wo Fabr. Firanek, Tiulu i Koronek „Szenkier, Gettlich i S-ka”, S. A.—o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Ś-to Jerska 10.

— „Wileński Bank Ziemiński”, S. A.—o g. 18 w lok. B-ku w Wilnie, Mickiewicza 8.

28 kwietnia:

— Fabr. Firanek, Tiulu i Koronek „Szenkier, Wydźga i Weyer”, S. A.—o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Dzielna 91.

— T-wo Górn.-Przem. „Saturn”, S. A.—o g. 15 w lok. T-wa w Czeladzi na kop. Saturn.

— Fabr. Chem. i Huta Szklana „Kijewski, Scholtze i S-ka”, S. A.—o g. 17½ w lok. S-ki w W-wie, Siarczana 6.

— „I Pol. T-wo Kapieli Morskich”, S. A.—o g. 18 w lok. T-wa Przerobność w W-wie, Świętokrzyska 23.

29 kwietnia:

— „Powszechnie Domy Składowe”, S. A.—o g. 10 w Ratuszu m. Lwowa.

30 kwietnia:

— „Gbioreczyk i S-ka”, S. A.—o g. 14 w lok. S-ki w Poznaniu, al. Pilsudskiego 27.

— „Wilhelm i Hugo Bracia Müller” Merceryzownia, Bielarnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia, S. A.—o g. 15 w lok. S-ki w Kaliszu, Majkowska 9a.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W LUTYM 1938 R. — Według danych tymczasowych, dochody i wydatki budżetowe Państwa w lutym 1938 r. — w porównaniu z lutym 1937 r. — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	luty 1937	1938	luty 1937	1938
A.—ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej . . .	3	4	205	228
Sejm	17	13	272	266
Senat	9	1	120	115
Kontrola Państwowa	1	—	377	416
Prezydium Rady Ministrów	—	1	260	272
Min. Spraw Zagranicznych	373	435	3 303	3 463
„ „ Wojskowych	191	150	62 606	63 793
„ „ Wewnętrznych	1 074	1 158	16 201	16 771
„ Skarbu	96 974	104 024	9 777	14 559
„ Sprawiedliwości	3 156	3 178	7 318	7 017
„ Przemysłu i Handlu	2 418	2 447	4 057	3 974
„ Komunikacji	887	1 440	2 338	2 446
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	114	138	1 726	3 271
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	1 771	1 838	27 989	27 292
„ Opieki Społecznej	487	536	3 524	3 638
„ Poczty i Telegrafów	—	1	138	141
Emerytury i zaopatrzenia	3 529	6 947	13 659	13 883
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	8 294	8 390
Długi państwowe	—	—	8 830	9 762
R a z e m :	111 004	122 311	170 994	179 697

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
Polska Agencja Telegr.	10	5	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia . .	—	—	—	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruś- zących	—	—	—	—
Państw. Zakłady Inżynierii	—	—	—	—
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	—	—
Państwowe Zakłady Umundurowania .	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Admin. i Pol. Państw. . . .	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	5	124	—	—
Nadania górnicze i tereny naft. . . .	85	639	—	—
Państw. Huta Ołowiu i Srebra w Strzybnicy	—	—	—	—
Żupa solna w Łanczynie	—	—	—	—
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min. . . .	175	—	—	—
Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze” . .	10	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	500	2 000	—	—
Państw. Wytwórnie Mater. Drogowych	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	1 000	2 000	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne	—	—	—	—
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbożowe	—	—	—	237
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publicznego:				
Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych	—	25	—	—

M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrowowska Państwowa	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny . . .	—	—	—	—
Szpital Państwowy	—	—	46	121
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon . .	1 613	2 155	—	—
Państw. Zakł. Tele- i Radiotechn. . .	—	—	—	—
R a z e m :	3 398	6 948	46	358

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	2 400	3 000	—	—
„ tytoniowy	31 000	26 000	—	—
„ spirytusowy	22 030	22 020	—	—
„ loteryjny	1 644	1 500	—	—
„ zapalczany	—	6	—	—
R a z e m :	57 074	52 526	—	—

D. — FUNDUSZE:

M-stwo Spraw Wojskowych:				
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Fundusz Pracy	—	—	—	—
R a z e m :	—	—	—	—
Ogółem:	171 476	181 785	171 040	180 055

Luty z reguły jest jednym z miesięcy, wykazujących najniższe dochody budżetowe. W związku z tym wykazuje on też z reguły spadek dochodów, przy czym wyjątkowo wzrost dochodów w 1934/35 r. był związany ze szczególnym wypadkiem zwiększenia dochodów Min. Skarbu—innych poza daninami. W latach deficytowych zwiększał się też normalnie w lutym niedobór budżetowy, a skurczenie się niedoboru w 1935/36 r. było już zapowiedzią poprawy budżetowej, bowiem środki sanacji budżetu zaczęły działać już pod koniec 1935/36 r. Nadwyżka budżetowa w lutym b. r. skurczyła się nieco w porównaniu ze styczniem, gdyż wydatki—aczkolwiek poszły w ślad za dochodami—jednak zmniejszyły się w nieco słabszym stopniu. W każdym razie nadwyżka budżetowa w lutym b. r. była 4-krotnie wyższa niż w lutym ub. r.

Wahania dochodów, jak również nadwyżek (deficytów) budżetowych—w miesiącach: styczniu i lutym—w okresie ostatniego 7-letcia ilustruje liczbowo następujące zestawienie (w miln. zł):

	1932/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
Dochody							
Styczeń	175·3	156·3	158·2	165·1	167·5	176·5	188·3
Luty	164·5	153·0	144·5	179·8	166·5	171·5	181·8
Deficyt (nadwyżka)							
Styczeń	— 2·8	— 24·6	— 37·0	— 21·8	— 9·6	— 3·1	+ 2·4
Luty	— 29·4	— 25·5	— 49·3	— 15·3	— 6·9	+ 0·4	+ 1·7

Dochody budżetowe wykazały w lutym b. r. spadek stosunkowo niewielki, bo o zł 6·5 miln., tj. o ok. 3½%—choć w poprzednich 2 latach spadek był jeszcze słabszy. Spadek dochodów w lutym b. r. dotyczył jedynie grupy administracji, której dochody skurczyły się z zł 132·5 miln. do zł 122·3 miln., podczas gdy jednocześnie wpłaty przedsiębiorstw podniosły się z zł 5·8 miln. do zł 6·9 miln., a wpłaty monopolów—z zł 50·0 miln. do zł 52·5 miln. O spadku dochodów administracji zdecydowała zniżka—najpoważniejszych w tej grupie—dochodów Min. Skarbu (z zł 116·5 miln. do zł 104·0 miln.), przy czym przede wszystkim zniżyła w wpływ w lutym (z zł 111·5 miln. do zł 100·3 miln.), choć i „pozostałe” dochody Min. Skarbu skurczyły się (z zł 5·0 miln. do zł 3·7 miln.). Wzrost wpłat przedsiębiorstw był głównie wynikiem podwyższenia wpłat: Poczty i Telegrafu (z zł 1·2 miln. w styczniu do zł 2·2 miln. w lutym) oraz nadań górniczych i terenów naftowych (z zł 0·06 miln. do zł 0·6 miln.), natomiast wpłata Lasów Państwowych w lutym nieco obniżyła się (z zł 2·5 miln. do zł 2·0 miln.).

Porównanie lutego bież. roku budż. z lutym ub. roku budż. wykazuje wyższy poziom dochodów w bież. roku—o zł 10·3 miln., tj.

o blisko 6%. Wyższe dochody w b. r. widzimy w grupie administracji—o zł 10·7 miln., tj. o ok. 9%, oraz w grupie przedsiębiorstw—o zł 2·3 miln., czyli o ok. 50%. Natomiast w ub. r. wyższe były niż w b. r. wpłaty monopolów, mianowicie o zł 2·7 miln., tj. o ok. 5%. W dochodach administracji gros wyższy w b. r. w stosunku do ub. r. koncentruje się w dochodach Min. Skarbu, które w b. r. były wyższe o zł 7·1 miln. (wzrost wpływów z danin). W zakresie wpłat przedsiębiorstw różnica na korzyść b. r. spowodowana została głównie wpłatą Polskich Kolei Państwowych w sumie zł 2·0 miln., której w lutym ub. r. wcale nie było, poza tym wyższa—o zł 0·4 miln.—była w b. r. wpłata nadań górniczych i terenów naftowych.

Wydatki budżetowe skurczyły się w lutym do zł 180·1 miln.—wobec zł 185·9 miln. w styczniu. Spadek wydatków nastąpił zarówno w grupie administracji (z zł 185·4 miln. do zł 179·7 miln.), jak i w (bardzo nieznacznej zresztą) grupie przedsiębiorstw, do których dopłaty spadły z zł 0·5 miln. do zł 0·4 miln. Zniżka wydatków administracji wystąpiła w większości resortów, przy czym stosunkowo silna była w zakresie obsługi długów (spadek z zł 12·1 miln. do zł 9·8 miln.). Wydatki Min. Skarbu wykazały wzrost (z zł 11·1 miln. do zł 14·6 miln.), co związane było ze spłatą przez Skarb Bankowi Polskiemu dalszych zł 5 miln. z tytułu kredytu bezprocentowego, w związku z czym zadłużenie Skarbu z tego tytułu w Banku Polskim zmniejszyło się do zł 75 miln.

W porównaniu z lutym ub. r. wydatki w lutym b. r. wykazują poziom wyższy o zł 9·0 miln., tj. o przeszło 5%. Wzrosły w b. r. zarówno wydatki administracji (o zł 8·7 miln.), jak i dopłaty do przedsiębiorstw (o zł 0·3 miln.). Wyższe w b. r. w stosunku do ub. r. były w grupie administracji zwłaszcza wydatki Min. Skarbu (o zł 4·8 miln.), co było związane ze wspomnianą wyżej spłatą części zadłużenia w Banku Polskim, oraz wydatki na obsługę długów (o zł 0·9 miln.).

W okresie 11 miesięcy bież. roku budżetowego dochody budżetowe wyniosły zł 2 110·8 miln., czyli dość znacznie więcej (o blisko 8%) niż w tym samym okresie ub. r. budż. (zł 1 960·6 miln.) i więcej też od $\frac{11}{12}$ budżetu na 1937/38 r. (zł 2 068·9 miln.). Wydatki budżetowe wyniosły w okresie 11 miesięcy bież. roku budż. zł 2 095·5 miln.—wobec zł 1 960·7 miln. w tymże okresie ub. r. budż. i teoretycznej sumy zł 2 068·9 miln., przypadającej według budżetu na okres 11-miesięczny. Nadwyżka dochodów za okres 11 miesięcy 1937/38 r. wynosiła zł 15·3 miln., gdy za ten sam okres 1936/37 r. był niedobór, choć tylko w sumie zł 0·05 miln.

Poprawa gospodarki budżetowej, rozpoczęta w 1935/36 r., uzyskana w pełni w 1936/37 r., a wzmoczona znacznie w bież. roku budżetowym—wyraża się z jednej strony wzrostem dochodów (a w ślad za nimi—wydatków), z drugiej zaś—przewyżką dochodów nad wydatkami. Te osiągnięcia uwydatniają się szczególnie wyraźnie przy porównaniu bież. roku budżetowego z szeregiem lat poprzednich. Mianowicie, porównanie 11 miesięcy 1937/38 r. z analogicznym okresem 1935/36 r. wykazuje wzrost dochodów w bież. roku budż. o zł 352·5 miln. i wzrost wydatków tylko o zł 89·5 miln. Porównanie zaś 11 miesięcy 1937/38 r. i 1934/35 r. wykazuje w bież. roku wyższe dochody o zł 355·7 miln., wydatków zaś tylko o zł 123·6 miln. Co-fając się dalej, dopiero w roku 1931/32 natrafiamy na zbliżone do sum bież. roku sumy wykonania budżetu; mianowicie, w okresie 11 miesięcy 1931/32 r. dochody budżetowe były niższe niż w tym samym okresie 1937/38 r. o zł 28·1 miln., ale znów wydatki były wyższe, i to aż o zł 146·4 miln. Zrównoważone, a właściwie tylko prawie zrównoważone wykonanie budżetu—stwierdzamy dopiero przed 7 laty, mianowicie w 1930/31 r., kiedy w okresie 11 miesięcy deficyt budżetowy—przy dochodach o zł 384·8 miln. wyższych od dochodów bież. roku—wynosił zł 16·9 miln. Powyższe porównania dają, oczywiście, tylko zupełnie przybliżony obraz ruchu dochodów i wydatków Państwa, gdyż choćby ze względu na zmiany w układzie budżetu liczby powyższe są bardzo słabo porównywalne. Podkreślić jednocześnie trzeba, że w międzyczasie—np. między 1931/32 r. i 1937/38 r., które wykazują zbliżony nominalny poziom dochodów (z zastrzeżeniem co do porównywalności)—nastąpił ogromny spadek cen—tak, że realna wartość takiej samej sumy jest w bież. roku budż. znacznie wyższa niż w 1931/32 r.

W stosunku do budżetu na cały rok 1937/38 dochody, faktycznie osiągnięte w okresie pierwszych 11 miesięcy (kwiecień—luty), stanowiły 93·5%, czyli dość znacznie więcej, niż przewiduje norma budżetowa dla 11 miesięcy—przy założeniu równomierności wykonywania budżetu (91·7%). Najlepiej przedstawiają się wpłaty przedsiębiorstw, które dały niemal 100% (bez 0·05) sumy, przewidzianej w budżecie na cały rok—przy czym wpłaty Lasów Państwowych, Państwowych Przetwórní Mięsnych, „Polminu”, „Brzeszcz”, „Gazety Administracji” i Państw. Wydawnictwa Książek Szkolnych dały już 100% budżetu, a wpłaty Polskich Kolei Państwowych oraz z tytułu nadań górniczych i terenów naftowych przekroczyły już całoroczny preliminarz budżetowy—pierwsze o 137·9%, drugie o 16·3%. Dobre wyniki dały wpłaty monopolów, mianowicie 94·0% budżetu, przy czym monopol solny skutecznie wpłatę w wys. 98·1% sumy, preliminowanej na cały 1937/38 r., a monopol spirytusowy—w wys. 97·1%.

Dochody administracji dały najmniej, bo 92·9% budżetu, przy czym najważniejsze z nich—dochody Min. Skarbu—dały 93·1% w stosunku do budżetu.

Wydatki w okresie 11 miesięcy bież. roku budżetowego stanowiły w stosunku do budżetu całorocznego 92·8%, a więc nastąpiło mniejsze niż w dochodach przekroczenie teoretycznej normy budżetowej. Takie sam jak ogółu wydatków procent wykonania budżetu wykazały wydatki administracji, natomiast dopłaty do przedsiębiorstw wyniosły w okresie 11 miesięcy bież. roku budż. bardzo nieznacznie mniej, bo 92·3% sumy całorocznej.

Stwierdzić należy, że w roku budż. 1936/37 wykonanie budżetu w okresie 11 miesięcy nie osiągnęło tych rozmiarów co w bież. roku budż. Mianowicie, dochody budżetowe dały w okresie pierwszych 11 miesięcy 1936/37 r. tylko 90·4% budżetu (wobec—jak wyżej—93·5% w b. r.), i tak samo wydatki wyniosły w stosunku do budżetu 90·4% (wobec—jak wyżej—92·8% w b. r.).

WPLYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W LUTYM 1938 R. — Według danych tymczasowych, wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w lutym 1938 r. — w zestawieniu ze styczniowymi — przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Styczeń	Luty
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE:		
Podatek gruntowy	5 002	3 877
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich	5 536	3 166
Podatek przemysłowy	22 308	19 788
„ dochodowy	21 747	20 895
„ od kapitałów i rent	672	436
„ „ energii elektrycznej	763	772
„ „ uboju	754	700
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	1 353	1 380
Razem:	58 135	51 014
2. — PODATEK MAJĄTKOWY		
	150	227
3. — NADZWYCZAJNA DANINA MAJĄTKOWA		
	1 009	755
4. — SPECJALNY PODATEK OD WY-NAGRODZEŃ		
	14 914	13 349
5. — PODATKI POŚREDNIE:		
Podatek od wina	254	153
„ „ piwa	549	499
„ „ cukru	10 430	9 878
„ „ drożdży	983	1 083
„ „ tłuszczów	52	3
„ „ olejów mineralnych	1 900	1 672
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	20	12
„ „ kwasu węglowego	28	38
„ „ cukru skrobiowego	123	175
Akcyzowe opłaty patentowe	338	43
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	17	3
Razem:	14 694	13 559
6. — DODATKI DO PODATKU OD CU-KRU		
	86	103
7. — CŁO		
	13 207	12 529
8. — OPŁATY STEMPOWE I DANINY POKREWNE:		
Opłaty stempowe	6 674	6 753
Podatek spadkowy i od darowizn	642	646
Razem:	7 316	7 399
9. — DODATKI DO DANIN PUBLICZNYCH		
	1 982	1 346
10. — PODATKI ZNIESIONE		
	1	25
11. — MONOPOLE		
Monopol solny	3 500	3 000
„ tytoniowy	28 000	26 000
„ spirytusowy	17 039	22 020
„ loteryjny	1 500	1 500
„ zapalczany	10	6
Razem:	50 049	52 526
Ogółem:	161 543	152 832

Luty daje z reguły spadek wpływów skarbowych (z danin i monopolów), a ponieważ i styczeń jest miesiącem spadkowym, wpływy skarbowe w lutym osiągają zazwyczaj jeden z najniższych w roku budżetowym poziomów. Lutowy spadek wpływów związany jest częściowo z układem terminarza podatkowego, częściowo—z wahaniami sezonowymi w obrotach, będących źródłem wpływu niektórych danin, wreszcie—częściowo z faktem krótkości tego miesiąca w stosunku do innych. Zniżka wpływów skarbowych w lutym bież. roku budżetowego była znacznie mniejsza niż w latach kryzysowych, lecz większa niż w ostatnich 2 latach poprawy finansów Państwa, z których w 1936/37 r. miała miejsce nawet lekka zwyżka wpływów—wbrew normalnej tendencji, a w związku z silną zwyżkową tendencją koniunkturalną.

Ruch wpływów z danin i monopolów w poszczególnych miesiącach 7-letniego budżetowego 1931/32—1937/38 przedstawia następujące zestawienie (+oznacza zwyżkę, —oznacza spadek wpływów):

	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38
	m i l i o n y zł						
Kwiecień . . .	-14.2	-8.1	+9.5	+1.4	-4.8	-13.8	+2.7
Maj . . .	+4.4	+14.9	-15.1	-15.4	-0.5	+0.2	-7.3
Czerwiec . . .	-23.0	-22.7	-10.5	-4.2	-10.3	+2.6	+5.1
Lipiec . . .	+6.2	+6.1	+8.2	+8.8	+11.3	+3.2	+4.5
Sierpień . . .	-10.5	-9.4	+5.8	-3.7	-3.9	-8.8	-5.6
Wrzesień . . .	-0.8	+3.4	+6.3	+13.7	-2.7	+4.6	+1.4
Październik . . .	+31.9	+19.4	+19.9	+13.1	+16.3	+12.2	+4.6
Listopad . . .	-15.0	+1.8	-11.0	-0.7	-9.7	+1.9	+18.4
Grudzień . . .	+8.8	+7.6	+14.9	+6.8	+28.2	+11.6	+3.6
Styczeń . . .	-12.5	-23.1	-19.2	-19.9	-14.5	-23.2	-26.8
Luty . . .	-23.4	-12.8	-21.1	-9.2	-4.7	+1.0	-8.7
Märzec . . .	+8.1	+11.5	+18.9	+11.2	+19.5	+11.3	

Spadek wpływów skarbowych w lutym w stosunku do stycznia nastąpił jedynie w zakresie danin, które dały w lutym o zł 11.2 miln., tj. o ok. 10% mniej niż w styczniu; natomiast wpłaty monopolów były w lutym wyższe niż w styczniu, mianowicie o zł 2.5 miln., tj. o ok. 5%.

Wpływy z podatków bezpośrednich, najpoważniejsze w całej grupie danin, wyniosły w lutym zł 51.0 miln.—wobec zł 58.1 miln. w styczniu. Nie spadły one jednak na rekordowo niski poziom, bo jeszcze niższe od lutowych były w bież. roku budż. wpływy majowe (zł 47.3 miln.) oraz sierpniowe i wrześniowe (po zł 50.7 miln.). Spadek wpływów w lutym—podobnie zresztą jak w styczniu—dotyczy wszystkich głównych podatków bezpośrednich. Wpływy z podatków: gruntowego i od nieruchomości, których ostatnie terminy płatności przypadały na listopad—od grudnia silnie spadają i obniżyły się też w lutym, mianowicie wpływy z podatku gruntowego z zł 5.0 miln. (w styczniu) do zł 3.9 miln., wpływy zaś z podatku od nieruchomości z zł 5.5 miln. do zł 3.2 miln. Wpływy z podatku przemysłowego—mimo że przypadał na luty termin płatności zryczałtowanego podatku od obrotu—obniżyły się (z zł 22.3 miln. do zł 19.8 miln.), do czego mógł przyczynić się i fakt, że w styczniu odbywał się jeszcze częściowo wykup świadectw przemysłowych. Na kształtowanie się wpływów z podatku dochodowego tylko niewielki bardzo wpływ mogła wywrzeć płatność do dn. 1/III tego podatku (zaliczki) na 1938 r. od osób fizycznych; obniżyły się też one w lutym do zł 20.9 miln.—wobec zł 21.7 miln. w styczniu.

W lutym 1937 r. wpływy z podatków bezpośrednich były mniejsze niż w lutym b. r., mianowicie o zł 2.8 miln., tj. o przeszło 5%. Niższe w ub. r. były wpływy zarówno z podatku gruntowego (o zł 0.6 miln.), jak i z podatku przemysłowego (o zł 1.4 miln.), jak wreszcie z podatku dochodowego (o zł 1.4 miln.). Jedynie wpływy z podatku od nieruchomości były w ub. r. o zł 0.7 miln. wyższe niż w b. r.

Dochód ze specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych—po znacznej zwyżce w styczniu (do zł 14.9 miln.)—powrócił w lutym (zł 13.3 miln.) mniej więcej do normy z grudnia (zł 13.5 miln.) i listopada (zł 13.4 miln.). W lutym ub. r. dochód z tego podatku był o zł 0.4 miln. wyższy niż w lutym b. r.

Wpływy z daniny majątkowej, która ostatnio pobierana była tylko od rolnictwa, i której całkowitą likwidację uchwalili już Izby Ustawodawcze—wyniosły w lutym (po silnej zwyżce w listopadzie i grudniu w związku z terminem płatności i znacznym spadku już w styczniu, mianowicie do zł 1.0 miln.) tylko zł 0.8 miln.—wobec zł 0.6 miln. w lutym 1937 r. Zlikwidowany już dawno podatek majątkowy dał w lutym dochód zł 0.2 miln.—wobec zł 0.15 miln. w styczniu i zł 0.05 miln. w lutym ub. r.

Wpływy z podatków pośrednich—po 3-miesięcznym okresie zwyżki—od stycznia znowu zniżają i w lutym wyniosły zł 13.6 miln. wobec zł 14.7 miln. w styczniu i zł 18.3 miln. w grudniu. Zmniejszył się przede wszystkim dochód z najważniejszego podatku pośredniego—podatku od cukru—z zł 10.4 miln. w styczniu

do zł 9.9 miln. w lutym. Poza tym zniżkowały wpływy z podatku od olejów mineralnych (z zł 1.9 miln. do zł 1.7 miln.), z podatku od wina, piwa, od tłuszczów, od kwasu octowego, zwyżkowały zaś wpływy z podatku od drożdży (z zł 1.0 miln. do zł 1.1 miln.), z podatku od cukru skrobiowego, od kwasu węglowego. Silnie skurczyły się (z zł 0.3 miln. do zł 0.04 miln.) wpływy z akcyzowych opłat patentowych, które w grudniu i styczniu—jak normalnie—utrzymywały się na wysokim poziomie.

W lutym 1937 r. wpływy z podatków pośrednich były bardzo nieznacznie niższe niż w lutym b. r. (tylko o zł 0.1 miln.). Wyższe wpływy w ub. r.—lecz tylko o zł 0.05 miln.—wykazał podatek od cukru, poza tym—podatek od tłuszczów, od kwasu octowego, od cukru skrobiowego. Wyższe w b. r. były wpływy z podatku od piwa, od drożdży, od olejów mineralnych i in.—z wyjątkiem jeszcze podatku od wina, który dał w b. r. dochód prawie identyczny z zesłorocznym.

Wpływy z ceł—mimo zwyżki wartości przywozu—wykazały w lutym spadek do zł 12.5 miln.—wobec zł 13.2 miln. w styczniu. Trzeba pamiętać jednak, że wpływy z ceł są raczej zależne od struktury importu, a nie jego sumy ogólnej, poza tym od wahań we wplatach W. M. Gdańska i szeregu innych czynników. W stosunku do lutego ub. r. wpływy z ceł w lutym b. r. były większe o zł 3.8 miln., tj. o przeszło $\frac{2}{5}$. Podkreślić należy, że poważny wzrost wpływów z ceł w 1937/38 r.—mimo że poziom ochrony celnej osłabł raczej pod działaniem zniek konwencyjnych lub ulg autonomicznych—tłumaczyć należy częściowo tylko wzrostem importu, a głównie zniesieniem lub redukcją wysokości zwrotów ceł.

Dochód z opłat stemplo wych (łącznie z daninami pokrewnymi)—po zwyżce w grudniu do poziomu rekordowego—w styczniu skurczył się (z zł 8.4 miln. do zł 7.3 miln.), ale już w lutym nieznacznie zwyżkował (do zł 7.4 miln.), osiągając poziom wyższy o zł 1.2 miln. od poziomu z lutego 1937 r. Zaznaczyć należy, że wzrost wpływów w lutym w stosunku do stycznia (z zł 6.7 miln. do zł 6.8 miln.) wykazały—związane z obrotem gospodarczym—opłaty stempłowe, natomiast dochód z podatku spadkowego i od darowizn pozostał bez zmiany (zł 0.64 miln.). W stosunku do lutego 1937 r. wpływy z opłat stemplo wych w lutym 1938 r. były wyższe o zł 11. miln., a wpływy z podatku spadkowego—o zł 0.1 miln.

Wpływy z dodatków do danin—wobec spadku w lutym wpływów z większości danin, do których odnosi się—silnie obniżyły się, mianowicie z zł 2.0 miln. w styczniu do zł 1.3 miln. w lutym. Były one o zł 0.1 miln. wyższe od wpływów w lutym 1937 r.

Wpłaty monopolów—po lekkiej zniżce w grudniu i styczniu (do zł 50.0 miln.)—w lutym zostały znów nieco podniesione (do zł 52.5 miln.). Wpłata monopolu loterii była w lutym uszczelniona w wysokości styczniowej (zł 1.5 miln.), wpłata monopolu tytoniowego była w lutym mniejsza niż w styczniu (zł 26.0 miln. wobec zł 28.0 miln.), tak samo—wpłata monopolu solnego (zł 3.0 miln. wobec zł 3.5 miln.), ale silniej zwyżce uległa wpłata monopolu spirytusowego (zł 22.0 miln. wobec zł 17.0 miln.).

W lutym 1937 r. wpłaty monopolów były wyższe niż w lutym 1938 r. (zł 57.1 miln. wobec zł 52.5 miln.). Jednakowa była w 1937 r. i w 1938 r. wpłata monopolu spirytusowego, wpłaty innych monopolów były w 1938 r. niższe: loterii o zł 0.1 miln. i tytoniowego o zł 5.0 miln.—z wyjątkiem tylko wpłaty monopolu solnego, która w 1938 r. była o zł 0.6 miln. wyższa,

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w lutym 1938 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1937/38 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w tym samym miesiącu 2 lat poprzednich—przedstawia się następująco (w miln. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu		L u t y	
	na 1937/38 r.	1938	1937	1936
Podatki bezpośrednie	59.8	51.0	48.3	42.0
Specjalny podatek od wynagrodzeń	14.2	13.3	13.8	13.7
Danina i podatek majątkowy	1.2	1.0	0.7	1.2
Podatki pośrednie	15.3	13.6	13.5	13.4
Dodatki do podatku od cukru	0.08	0.1	0.1	0.1
Cło	10.2	12.5	8.8	5.9
Opłaty stempłowe	6.8	7.4	6.2	5.9
Nadzwyczajny dodatek do danin	1.4	1.3	1.2	2.3
Monopole	52.6	52.5	57.1	58.2

Jak widzimy, w lutym 1938 r. spośród danin wyższe od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej były tylko wpływy z cła oraz z opłat stemplo wych, wpłaty zaś monopolów odpowiadały prawie ściśle normie budżetowej.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie 11 miesięcy roku budż. 1937/38 z wpływami, osiągniętymi w tymże okresie roku budż. 1936/37, oraz z budżetem na rok 1937/38 przedstawia się następująco:

Kwiecień ÷ luty

1936/37 1937/38

miln. zł % budżetu

Daniny publiczne	1104·5	1 229·6	94·1
Podatki bezpośrednie	596·1	641·4	89·4
w tym:			
podatki gruntowe	56·8	52·8	91·9
podatek od nieruchomości	78·2	78·5	95·7
,, przemysłowy	207·6	239·3	97·7
,, dochodowy	222·5	236·9	79·0
Podatki pośrednie	164·7	174·7	95·2
w tym:			
podatek od cukru	118·2	127·2	97·2
Cło	79·0	143·6	117·7
Opłaty stemplowe	75·4	80·5	99·3
Podatek majątkowy	1·6	2·4	55·0
Danina majątkowa	11·7	9·7	97·3
Specjalny podatek od wynagrodzeń	159·0	158·9	93·5
Dodatek do podatku od cukru	0·7	0·7	79·4
Nadzwyczajny dodatek do danin	16·1	17·3	102·0
Podatki zniesione		0·4	116·7
Monopole	585·3	593·4	94·0
w tym:			
tytoniowy	294·0	301·5	92·9
spirytusowy	217·3	220·7	97·1
Ogółem daniny i monopole:	1689·8	1 823·0	94·1

Wpływy z danin publicznych i monopolów państwowych dały w ciągu 11 miesięcy bież. roku budż. dochód, dość znacznie przekraczający normę budżetową, która—przy założeniu równomierności wpływów—wynosi za 11 miesięcy 91·7% całorocznego budżetu. Daniny publiczne dały w ciągu 11 miesięcy 94·1% sumy, preliminowanej w budżecie na cały rok, a wpłaty monopolów były prawie w takim samym stopniu większe od tego idealnego procentu budżetu, dając 94·0%. Spośród danin najlepsze w stosunku do budżetu wyniki (przekraczające normę) dały: podatki pośrednie, opłaty stemplowe, dodatki do danin, specjalny podatek od wynagrodzeń, a przede wszystkim—cło (przewyżka preliminarza całorocznego aż o 17·7%).

Wpływy w latach budżetowych 1937/38 i 1936/37 są na ogół porównywalne wobec obowiązywania w 1936/37 r. tych samych zasadniczych przepisów co obecnie i ze względu na mniej więcej ten sam terminarz podatków. Porównanie 11 miesięcy w bież. i ub. roku budż. wykazuje wzrost w bież. roku zarówno wpływów z danin (o zł 125·1 miln.), jak i wpłat monopolów (o zł 8·1 miln.). Spośród danin dały większe wpływy w bież. roku przede wszystkim daniny, związane ściśle z obrotami gospodarczymi: podatki pośrednie—o zł 10·0 miln., cło—o zł 63·6 miln., opłaty stemplowe—o zł 5·1 miln., a jednocześnie z danin bezpośrednich—związane z rozmiarami obrotów i dochodu: podatek przemysłowy—o zł 31·7 miln., podatek dochodowy—o zł 14·3 miln.

PODATKI I OPŁATY

ZRYCZAŁTOWANIE

PODATKU PRZEMYSŁOWEGO OD OBROTU DLA DROBNYCH PRZEDSIĘBIORSTW NA ROK 1938

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 29/III b. r., wydanym na podstawie art. 37 ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R.P.” Nr 46/1936, poz. 339), unormowany został na rok 1938 pobór podatku przemysłowego od obrotu w formie ryczałtu od drobnych przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych. Zryczałtowanie podlega w zasadzie ci płatnicy, którzy w latach podatkowych 1936 i 1937 opłacali podatek zryczałtowany na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 10/II 1936 r. („Dz. Ust. R.P.” Nr 10/1936, poz. 98), przy czym kwota płaconego na rok 1938 ryczałtu podatkowego odpowiada wysokości zryczałtowanego podatku, ustalonego w myśl tego rozporządzenia na dany rok podatkowy.

Z przedsiębiorstw, opłacających w latach podatkowych 1936 i 1937 zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu—w roku 1938 podlegają wyłączeniu od uiszczania podatku w formie ryczałtu następujące:

a) przedsiębiorstwa, które zostały lub zostaną przejęte przez spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie i inne osoby prawne, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia;

b) przedsiębiorstwa, których obrót za rok podatkowy 1936 lub 1937—po włączeniu obrotu artykułami, podlegającymi scalonemu podatkowi przemysłowemu—przewyższał kwotę zł 50 tys. lub był co najmniej o 25% wyższy od obrotu, przyjętego za podstawę do wymiaru podatku przemysłowego od obrotu za rok podatkowy 1935, przy czym ustalenie tej kwoty obrotu lub takiego wzrostu obrotu winno opierać się wyłącznie na danych, uzyskanych z zeznań i wyjaśnień płatnika, z ksiąg, z zapisków i innych pisemnych materiałów informacyjnych;

c) przedsiębiorstwa, które w terminie do dn. 1/V 1938 r. złożą właściwemu urzędowi skarbowemu pisemny wniosek o wyłączenie ich w roku podatkowym 1938 od opłaty zryczałtowanego podatku (wniosek taki nie podlega opłacie stemplowej);

d) przedsiębiorstwa, prowadzone w roku 1938 pod inną firmą lub przez inną osobę niż w roku 1937—jeżeli zmieniły przedmiot swej działalności lub jeżeli nie są prowadzone w obrębie tej samej miejscowości, co w roku 1937;

e) przedsiębiorstwa, które do dn. 1/V 1938 r. złożą właściwemu urzędowi skarbowemu pisemne oświadczenie, że od początku 1938 r. prowadzą prawidłowe księgi handlowe, bądź co do których urząd skarbowy stwierdzi, że księgi takie są prowadzone od początku 1938 r.;

f) przedsiębiorstwa, które na rok podatkowy 1938 winny nabyć świadectwa przemysłowe kategorii wyższych od przewidzianych w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 10/II 1936 r. („Dz. Ust. R.P.” Nr 10/1936, poz. 98).

Zaliczenia poszczególnych przedsiębiorstw do ryczałtu oraz wymiaru zryczałtowanego podatku urzędy skarbowe mają dokonać w terminie do dn. 15/V 1938 r. O wymiarze podatku płatnicy zostaną zawiadomieni za pomocą nakazów płatniczych. Wyłączenie przedsiębiorstw od opłaty zryczałtowanego podatku—w myśl powyżej omówionych zasad—nastąpi na skutek postanowienia urzędu skarbowego, który o tym zawiadomi płatnika w terminie do dn. 15/V 1938 r. Przedsiębiorstwa, wyłączone spośród przedsiębiorstw, opłacających zryczałtowany podatek—podlegają opodatkowaniu podatkiem obrotowym na zasadach ogólnych i opłacają zaliczki na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1938.

Zryczałtowany podatek na rok podatkowy 1938 płatny jest w 4 równych ratach: do 15/VI, do 15/IX, do 15/XI 1938 r. i do 15/II 1939 r.

Płatnikom przysługuje prawo wnoszenia odwołań od nakazów płatniczych na zryczałtowany podatek; odwołanie winno nastąpić w terminie 30 dni od doręczenia nakazu, a dotyczyć może wyłącznie niesłusznego pociągnięcia przedsiębiorstwa do opłaty zryczałtowanego podatku. Ponadto w terminie do dn. 15/VI 1938 r. płatnicy mają prawo wnoszenia zażeń w sprawie wyłączenia przedsiębiorstwa od opłacania podatku w formie ryczałtu oraz w sprawie niezaliczenia przedsiębiorstwa do rzędu przedsiębiorstw, opłacających zryczałtowany podatek w myśl postanowień omawianego rozporządzenia. Odwołania i zażalenia rozstrzyga komisja odwoławcza. Wniesienie jednakże odwołania bądź zażalenia nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia w przepisany terminie zryczałtowanego podatku, bądź też podatku, wymierzonego według zasad ogólnych, ani też prawa władzy skarbowej do ściągnięcia wymierzonego podatku.

Gr.

RUCH ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W OKRESIE 10-LECIA 1928 ÷ 1937

W związku ze zniesieniem świadectw przemysłowych i wprowadzeniem kart rejestracyjnych jest rzeczą ciekawą zbadanie ruchu świadectw w dłuższym okresie czasu. Ilość świadectw przemysłowych odpowiada w przybliżeniu ilości przedsiębiorstw i na tle okresu przedkryzysowego, kryzysu i obecnej poprawy koniunktury—analiza ruchu świadectw pozwala na wyprowadzenie szeregu wniosków—zarówno gospodarczych, jak i związanych z administracją skarbową.

Jednakże porównywalność ta w okresie 10 lat jest częściowo utrudniona, gdyż w grę wchodzi posunięcia administracyjne, zmierzające do uelastycznienia sztywnej taryfy świadectw przemysłowych i dostosowania

Ilość świadectw przemysłowych,
(łącznie z Gór-

Kategorie świadectw	1 9 2 8		1 9 2 9		1 9 3 0		1 9 3 1		1 9 3 2		1 9 3 3	
	roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.
Ogółem handlowe, przemysłowe i zajęcia przemysł.	609 805	55 788	599 570	50 005	581 200	45 438	528 735	49 193	570 879	62 828	556 407	60 308
Razem handlowe	423 466	42 415	421 786	38 947	418 551	36 682	402 845	40 815	381 058	44 286	363 568	42 362
I	1 204	54	1 166	59	1 109	49	987	50	752	11	682	21
II	34 306	2 159	37 125	1 957	37 281	1 861	34 202	2 151	28 077	1 900	21 743	1 531
III	206 801	14 988	216 771	14 534	218 705	13 510	211 705	14 069	189 287	14 379	140 850	10 814
IV	170 905	23 214	157 375	20 528	152 064	19 558	148 005	22 963	157 337	26 879	195 859	29 091
Va	1 300	247	1 209	276	1 180	191	892	209	670	190	580	137
Vb	8 950	1 753	8 140	1 593	8 212	1 513	7 054	1 373	4 935	927	3 854	768
Razem przemysłowe	181 112	12 759	172 337	10 593	158 233	8 386	122 310	8 076	187 174	18 231	190 328	17 632
I	262	4	281	1	265	—	241	1	214	6	187	2
II	177	11	182	6	170	6	148	3	111	2	114	6
III	438	30	441	11	413	9	352	20	284	15	288	15
IV	2 678	158	2 866	123	2 635	119	2 330	138	1 922	170	1 737	169
V	4 697	328	4 972	293	4 696	318	4 252	291	3 635	343	3 410	408
VI	7 947	562	8 179	455	8 114	441	7 881	478	7 267	503	7 158	644
VII	15 531	1 227	15 716	1 135	15 362	1 073	13 579	1 032	12 155	1 116	11 449	1 163
VIII	149 782	10 439	139 700	8 569	126 578	6 420	93 527	6 113	161 586	16 076	165 985	15 225
Razem zajęcia przemysłowe	5 227	614	5 447	465	4 416	370	3 580	302	2 647	311	2 511	314
I	16	2	9	1	5	—	2	—	7	—	34	1
II	2 490	289	2 438	216	2 183	166	1 705	154	1 164	147	1 046	156
III	622	31	757	73	726	47	697	32	636	46	604	66
IV	2 099	301	2 243	175	1 502	157	1 176	116	840	118	827	91
Razem karty rejestracyjne	20 779	1 273	22 494	1 374	24 090	1 305	23 518	1 556	22 442	1 792	22 370	1 970

wania tej taryfy do warunków egzystencji przedsiębiorstw, w wyniku czego nastąpiły wewnętrzne przesunięcia pomiędzy kategoriami.

Z zestawienia, które zamieszczamy, wynika, że ogólna ilość świadectw dla przedsiębiorstw handlowych w okresie tych 10 lat utrzymała się na niezmiennym prawie poziomie (98,1%), natomiast ilość świadectw dla przedsiębiorstw przemysłowych wzrosła (do 130,5%). Wzrost ten uzasadniony jest w dużym stopniu okolicznością, że poczynając od 1932 r. pociągnięto drobne zakłady rzemieślnicze do obowiązku wykupywania świadectw przemysłowych.

W okresie lat 1928÷1937 ogólna ilość świadectw dla przedsiębiorstw handlowych spadła do najniższego poziomu w 1934 r., osiągając 86,6% stanu z 1928 r.; najniższy poziom świadectw dla przedsiębiorstw przemysłowych obserwujemy w 1931 r., gdy wyniósł on 67,3% stanu z 1928 r.; w następnym roku wobec pociągnięcia do obowiązku wykupywania świadectw drobnych zakładów rzemieślniczych obraz zmienia się.

Gdyby jednakże przyjąć za dno kryzysu rok 1933—otrzymalibyśmy, że ilość świadectw handlowych do 1937 r. wzrosła o 11,5%, a przemysłowych o 21,6% (w liczbach bezwzględnych odnośne dane wzrostu wynoszą: dla świadectw handlowych 50 966, dla świadectw przemysłowych 44 988).

Ogólny wzrost ilości świadectw przemysłowych w latach 1934 i 1935, które nie wykazały jeszcze wzrostu opodatowanego obrotu, tłumaczy się zarówno wzrostem ludności, jak i powstawaniem drobnych warsztatów, zakładanych przez fachowców, nie mogących znaleźć zatrudnienia w dużych zakładach przemysłowych. Odwrotnie zaś—poprawa koniunktury w latach następnych nie wpłynęła na powstawanie nowych przedsiębiorstw w takimże stopniu, w jakim wzrasta wskaźnik produkcji.

Przy ocenie ruchu świadectw przemysłowych w poszczególnych kategoriach wchodzi w grę dwie przesłanki: gospodarcza (zmiany w koniunkturze) i administracyjna (ulgi przy nabywaniu świadectw przemysłowych)—z pewną korektywą, związaną z usprawnianiem administracji skarbowej. Obie te przesłanki w wielu wypadkach grają w sensie wzajemnie niwelującym się i utrudniają uzyskanie dokładniejszego obrazu.

W świadectwach, wykupionych dla przedsiębiorstw handlowych, obserwujemy: 1) spadek wykupionych świadectw rozpoczyna się w 1929 r. w kat. I i IV, w 1930 r.—w kat. II, i w 1931 r.—w kat. III; 2) wzrost wykupionych świadectw rozpoczyna się w kat. IV od 1933 r., w kat. I—od 1935 r., w kat. II—od 1936 r., w kat. III—od 1937 r.; 3) kat. I i II w 1937 r. osiąga 61% stanu z 1928 r., kat. III—44,4%, a kat. IV—170,5%.

Odnosnie przesłanek koniunkturalnych należy stwierdzić, że zmiany w nabywaniu świadectw dla przedsiębiorstw handlowych w latach kryzysu nastąpiły na skutek likwidacji większych przedsiębiorstw han-

dlowych (hurtowych), względnie zmniejszania ich rozmiarów, przejścia większych firm na handel komisowy, a nawet zmiany rodzaju branży. Dlatego też spadek liczby przedsiębiorstw większych był znacznie poważniejszy w porównaniu ze spadkiem przedsiębiorstw mniejszych. Lata zaś poprawy koniunktury nie wykazują poważniejszego zwiększenia handlu hurtowego, a to ze względu na fakt, że przedsiębiorstwa przemysłowe, narażone w okresie kryzysu na olbrzymie straty, spowodowane przez upadłość przedsiębiorstw handlowych, starają się docierać bezpośrednio do drobnych nawet detalistów. Nie zostało to bez wpływu i na unieruchomienie warsztatów przemysłowych, dotkniętych niewypłacalnością przedsiębiorstw hurtowych. Pod tym względem małe warsztaty wytwórcze, utrzymujące kontakt bezpośrednio z konsumentem, niewątpliwie znalazły się w dogodniejszej sytuacji.

Należy więc, przechodząc do omówienia ulg, podkreślić, że zarówno system tych ulg jak i przesłanki koniunkturalne grały w jednym kierunku, powodując, że ilość wykupionych świadectw przez większe przedsiębiorstwa utrzymała się na niskim poziomie.

Ulg, udzielane przedsiębiorstwom handlowym, uzależnione są od obrotu, osiągniętego w roku podatkowym, poprzedzającym o 2 lata rok podatkowy, na który przedsiębiorstwo wykupuje świadectwo przemysłowe, względnie na podstawie liczby zatrudnionych pracowników lub innych znamion, określających ruchliwość przedsiębiorstwa; ulga ta polega na prawie prowadzenia przedsiębiorstwa na podstawie świadectwa niższej kategorii.

Ulgą drugiego rodzaju, dotyczącą przedsiębiorstw handlowych, nie wpływa na wysokość kategorii, gdyż zezwala na prowadzenie pewnego rodzaju przedsiębiorstw na podstawie półrocznych (za cenę półroczną) świadectw przemysłowych.

Ulgą pierwszego rodzaju, zezwalającą na wykupywanie świadectw niższych kategorii, ma szczególnie liczne zastosowanie przy kategorii III handlowej, i tym tłumaczy się brak wzrostu ilości wykupionych świadectw tej kategorii, a tak poważny wzrost kat. IV. Niewątpliwie, wchodzi tu również w grę wzrost ilości drobnych przedsiębiorstw handlowych.

W świadectwach handlowych, jak wynika z powyższego zastosowania ulg—że się tak wyrazimy graficznie—poziomych (półroczne—zamiast całorocznych) i pionowych (niższe kategorie—zamiast wyższych), przeprowadzenie oddzielnie analizy świadectw rocznych i półrocznych jest w ten sposób bardzo utrudnione.

Odnosnie świadectw dla przedsiębiorstw przemysłowych obserwujemy: 1) spadek wykupionych świadectw wszystkich kategorii—z wyjątkiem III i VIII—rozpoczął się w roku 1930; 2) wzrost wykupionych świadectw I÷VI kat. rozpoczął się od 1934 r., kat. VII i VIII—w 1935 r.; 3) w 1937 r. kat. I÷V oscylują w stosunku do 1928 r. na poziomie 61,9÷77,8%, kat. VI wzrasta do 101,5%, VII—do 86,2%, VIII—do 139,8%.

wykupionych w latach 1928 ÷ 1937
nym Śląskiem)

1 9 3 4		1 9 3 5		1 9 3 6		1 9 3 7		1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.	roczne	pólr.	w s k a ż n i k i świadectw rocznych i półrocznych razem (1928 r. = 100)								
554 908	64 621	546 881	96 734	548 923	121 033	568 510	146 482	97.6	94.1	86.8	95.2	92.7	93.1	96.7	100.7	107.4
358 094	45 410	340 357	78 270	328 594	103 005	331 619	125 277	98.9	97.7	95.2	91.3	87.1	86.6	89.9	92.6	98.1
532	21	534	62	526	85	722	52	97.4	92.1	82.4	60.7	55.9	44.0	47.4	48.6	61.5
18 359	1 504	18 352	1 453	18 671	1 457	19 970	2 323	107.2	107.3	99.7	82.2	63.8	54.5	54.3	55.2	61.1
109 833	9 005	96 438	7 728	90 071	7 044	90 320	8 235	104.3	104.7	101.8	91.8	68.4	53.6	47.0	43.8	44.4
225 342	33 967	221 341	68 131	215 809	93 356	217 151	113 731	91.6	88.4	88.1	94.9	115.9	133.6	149.1	159.3	170.5
486	152	504	151	451	353	476	190	96.0	88.6	71.2	55.6	46.3	41.2	42.3	52.0	43.1
3 542	761	3 188	745	3 066	710	2 980	746	90.9	90.9	78.7	54.8	43.2	40.2	36.7	35.3	34.8
194 219	18 846	203 401	18 102	216 917	17 397	232 746	20 202	94.4	85.9	67.3	105.9	107.3	109.9	114.3	120.9	130.5
193	3	196	6	200	2	200	5	106.0	99.6	91.0	82.7	71.1	73.7	75.9	75.9	77.1
122	7	131	8	126	2	127	3	100.0	93.6	80.3	60.1	63.8	68.6	73.9	68.1	69.1
298	13	331	28	327	5	352	12	96.6	90.2	79.5	63.9	64.7	66.5	76.7	70.9	77.8
1 899	153	1 784	132	1 643	52	1 643	112	105.4	97.1	87.0	73.8	67.2	72.4	67.6	59.8	61.9
3 600	356	3 216	273	3 412	176	3 550	254	104.8	99.8	90.4	79.2	76.0	78.7	69.4	71.4	75.7
7 237	617	7 352	578	7 524	474	8 083	554	101.5	100.5	98.2	91.3	91.7	92.3	93.2	94.0	101.5
10 877	1 258	11 462	1 408	11 697	1 272	12 584	1 518	103.0	100.5	89.3	81.1	77.1	74.2	78.7	79.3	86.2
169 993	16 439	178 929	15 669	191 988	15 414	206 207	17 744	92.5	83.0	62.2	110.9	113.1	116.4	121.5	129.4	139.8
2 595	365	3 123	362	3 412	631	4 145	1 003	101.2	81.9	66.5	50.6	48.4	50.7	59.7	69.2	88.1
24	1	19	1	1	—	2	2	55.6	27.8	11.1	38.9	194.4	138.9	111.1	5.6	22.2
1 119	169	1 284	169	1 258	473	1 392	737	95.8	84.8	67.1	47.3	39.8	46.5	52.5	62.5	76.9
572	64	743	73	836	49	918	54	127.1	118.4	111.6	104.4	102.6	97.4	125.0	135.5	148.9
880	131	1 077	119	1 317	109	1 833	210	100.8	69.1	49.7	39.9	38.3	46.3	49.8	59.4	85.1
24 166	2 304	24 952	2 674	26 189	2 565	27 960	3 328	108.2	115.2	113.7	109.9	110.4	120.0	125.3	130.4	141.9

Zasługuje na uwagę, że wzrost wskaźnika ilości wykupionych świadectw przemysłowych w kat. I ÷ VI poprzedza o jeden rok wzrost wskaźnika ilości przedsiębiorstw handlowych, co odpowiada tendencjom narastającej koniunktury gospodarczej (wskaźnik produkcji dóbr wytwórczych).

Większy wzrost wskaźnika ilości wykupionych świadectw dla przedsiębiorstw przemysłowych w porównaniu z ilością świadectw dla przedsiębiorstw handlowych jest objawem strukturalnie pomyślnym. Wzrost ilości świadectw VIII kat. przemysłowej został już uprzednio usadniony, niemniej jednak pewną część wzrostu świadectw tej kategorii należy przypisać poprawie koniunktury.

Co do ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych — w przeciwieństwie do ulg, udzielanych przedsiębiorstwom handlowym — to ulgi te dotyczą tych przedsiębiorstw, które zwiększają liczbę zatrudnionych robotników (rozdz. XIV, XVIII, XIX cz. II lit. c taryfy) i zwolnione są od obowiązku dopłat do wyższych kategorii. W ten sposób wzrost ilości przedsiębiorstw kategorii wyższych w wielu wypadkach został zahamowany, z drugiej zaś strony słaby wzrost przedsiębiorstw przemysłowych kategorii wyższych należy również tłumaczyć chłonnością przedsiębiorstw większych zarówno pod względem możliwości powiększenia produkcji, jak również — zwiększania liczby zatrudnionych robotników w ramach jednej kategorii.

Świadectwa półroczne wydawane są przedsiębiorstwom: 1) sezonowym, 2) powstałym w II półroczu, 3) handlowym — w drodze ulgi. Pomijając fakt stałego wzrostu ilości świadectw półrocznych dla przedsiębiorstw handlowych, należy stwierdzić, że ilość ta wzrosła również z racji szerszego stosowania świadectw sezonowych.

Wzrost półrocznych świadectw w przedsiębiorstwach przemysłowych należy tłumaczyć znaczną poprawą koniunktury w roku 1937 i powstaniem wielu przedsiębiorstw w II półroczu tegoż roku. W przedsiębiorstwach handlowych stały spadek świadectw calorocznych został w roku 1937 zahamowany, natomiast ilość świadectw półrocznych, koncentrujących się prawie wyłącznie w IV kat., przekroczyła 22 tys. świadectw.

Wzrost liczby przedsiębiorstw w poszczególnych dzielnicach Polski przedstawia się, jak następuje:

Województwa	Rok	Przemysłowe		Handlowe		Razem przemysł. i handlowe	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zachodnie	1928	39 580		75 200		114 780	
	1937	58 297	+17.3	76 673	+2.0	134 970	+17.6
Centralne	1928	69 427		177 935		247 362	
	1937	100 620	+44.9	177 880	-0.04	278 500	+12.6

Południowe	1928	41 144		120 028		161 172	
	1937	44 210	+7.5	109 463	-8.8	153 673	+4.7
Wschodnie	1928	25 296		61 706		87 002	
	1937	31 479	+24.4	60 406	-2.1	91 885	+5.6
M. st. Warszawa	1928	18 424		31 012		49 436	
	1937	18 342	-0.4	32 474	+4.7	50 816	+2.8

W województwach zachodnich i centralnych obserwujemy bardzo poważny wzrost liczby przedsiębiorstw przemysłowych przy utrzymaniu się liczby przedsiębiorstw handlowych na jednakowym — w porównaniu z 1928 r. — poziomie. Województwa południowe wykazują niewielki wzrost liczby przedsiębiorstw przemysłowych przy jednoczesnym dosyć znacznym spadku liczby przedsiębiorstw handlowych. Województwa wschodnie wykazują dosyć znaczny wzrost liczby przedsiębiorstw przemysłowych przy małym spadku liczby przedsiębiorstw handlowych.

Na ewolucję struktury zawodowej ludności wskazuje następujące zestawienie ilości wykupionych świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych — na 1 000 mieszkańców w najważniejszych miastach Polski:

	1 9 2 8		1 9 3 7	
	Ilość świadectw ogółem	na 1 000 mieszkańców	Ilość świadectw ogółem	na 1 000 mieszkańców
Warszawa . . .	31 012	29.5	32 474	26.4
Łódź	15 830	27.2	16 320	25.0
Lwów	8 097	34.0	8 026	25.3
Poznań	5 720	24.1	6 303	23.8
Kraków	6 525	31.8	6 802	28.1
Katowice	3 123	26.2	3 242	24.6
Ogółem	70 307	28.9	73 167	25.8

Uwidoczniony spadek świadczy o poprawie struktury zawodowej ludności w miastach. Zasługuje na uwagę, że najwyższa marża w 1928 r., wynosząca 9.9 przedsiębiorstw handlowych (Lwów i Poznań), spadła w 1937 r. do 4.3 (Kraków i Poznań).

M. Tyll

LIKwidACJA ZALEGŁOŚCI PODATKOWYCH. — W związku z likwidacją zaległości podatkowych, odroczonej na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dn. 15/IV 1935 r., Min. Skarbu okólnikiem z dn. 24/III 1938 r. L. D. V 7678/38 zarządziło, co następuje:

I. — Wygaśnięcie ulg z rozporządzenia z dn. 15/IV 1935 r.

Wobec wygaśnięcia z dniem 31/III 1938 r. ulg podatkowych z rozporządzenia z dn. 15/IV 1935 r. („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr 11/1936,

poz. 369) urzędy skarbowe powinny z dniem 1/IV 1938 r. przystąpić do przymusowego ściągania zaległości podatkowych, które nie zostały zlikwidowane w okresie odroczenia, tj. w latach budżetowych 1935/36 ÷ 1937/38.

Fakt wygaśnięcia ulg z powołanego rozporządzenia nie wyklucza, oczywiście, możliwości stosowania przez władze skarbowe I i II instancji—w granicach posiadanych uprawnień—indywidualnych ulg w sprawie niezlikwidowanych w okresie odroczenia zaległości na indywidualne należycie uzasadnione prośby płatników.

II.—Stosowanie ulg z § 5 ust. 1 p. 2 rozporządzenia w przypadku, gdy płatnikowi nie przypisano podatku w latach budżetowych 1935/36 ÷ 1937/38.

W myśl art. 5a ust. 1 rozporządzenia, płatnik, któremu nie przypisano w latach budżetowych 1935/36 ÷ 1937/38 lub w jednym z tych lat podatku, zachowuje prawo do umorzeń, przewidzianych w p. 2 ust. 1 § 5, jeżeli w odpowiednim następnym roku budżetowym (1936/37, 1937/38 lub 1938/39) zostanie mu przypisany podatek za 2 lub więcej lat i płatnik uiszcza ten podatek w roku budżetowym, w którym nastąpił przypis.

Ponieważ z powołanego przepisu wynika, że również w przypadku przypisania podatku w roku budż. 1938/39 na podstawie § 4, odnośnie których wymiar podatku musiał być dokonany i przypisany normalnie w latach budżetowych 1935/36, 1936/37 i 1937/38 (np. podatek dochodowy na lata podatkowe 1935, 1936 i 1937), płatnik, w razie uiszczenia w roku budżetowym 1938/39 przypisanego mu w tym roku za powyższe lata podatku, ma prawo do umorzenia części zaległości, odroczonej na podstawie § 4 rozporządzenia—Ministerstwo Skarbu, celem umożliwienia realizacji tej ulgi, przesunęło do dn. 31/III 1939 r. termin odroczenia tej części zaległości, odroczonej na podstawie § 4 rozporządzenia z dn. 15/IV 1935 r., jaka podlegałaby umorzeniu w myśl § 5 ust. 1 p. 2 tego rozporządzenia, gdyby przypis danego podatku nastąpił we właściwym czasie i gdyby płatnik uiszczył wymierzony mu podatek w roku budżetowym, w którym podatek ten przypisano (p. przykłady 1 i 2, podane poniżej).

W przypadku, gdy zaległość, odroczone na podstawie § 4, wynosi w dn. 1/IV 1938 r.—wskutek dokonanych na poczet tej zaległości w okresie do dn. 31/III 1938 r. uiszczeń—mniej niż część tej zaległości, co do której przysługiwałoby płatnikowi w myśl ustępu poprzedniego prawo do odroczenia jej do dn. 31/III 1939 r.—odraca się tylko pozostała na dz. 1/IV 1938 r. zaległość i tylko ta zaległość ewent. podlega umorzeniu na podstawie § 5 ust. 1 p. 2 w myśl § 5a ust. 1 rozporządzenia (przykład Nr 3).

Część zaległości, odroczone do dn. 31/III 1939 r., może być spłacana również papierami wartościowymi w granicach i na warunkach, określonych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 18/III 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 27, poz. 197), zmienionym rozporządzeniem z dn. 15/V 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 37, poz. 285).

Od wpłat na poczet zaległości, odroczonej w myśl części II tego okólnika, dokonywanych w okresie do dn. 31/III 1939 r., nie będą pobierane odsetki. Zaległości, odroczone do dn. 31/III 1939 r. a nie zlikwidowane w okresie odroczenia (np. wskutek umorzeń z § 5 ust. 1 p. 2) rozporządzenia lub wskutek wpłat, dokonanych w okresie odroczenia na poczet tych zaległości—zostaną pobrane po dn. 31/III 1939 r. z odsetkami od dn. 1/IV 1934 r. w wysokości 0.75% miesięcznie.

Przykład Nr 1.—Płatnikowi odroczone—na podstawie § 4 rozporządzenia—do dn. 31/III 1938 r. zł 4 tys. podatku przemysłowego od obrotu. Płatnik skorzystał z umorzenia na zasadzie § 5 rozp. w wysokości 10% i 15% zaległości odroczonej, tj. zł 1 tys. W latach budżetowych 1936/37 i 1937/38 nie przypisano płatnikowi podatku wskutek niedokonania wymiaru, wobec czego nie mógł on skorzystać z umorzenia 20% i 25% zaległości odroczonej. Płatnik nie uiszczył również żadnej kwoty na poczet odroczonej zaległości. Zaległość odroczonej na dn. 31/III 1938 r. będzie zatem wynosiła, o ile oczywiście nie nastąpią na poczet niej uiszczenia, zł 3 tys. Z zaległości tej podlega odroczeniu do dn. 31/III 1939 r. tylko zł 1 800, tj. 45% zaległości odroczonej.

W razie dokonania w 1938/39 r. przypisu podatku przemysłowego od obrotu za lata 1935 i 1936 lub za jeden z tych lat i w razie uiszczenia przez płatnika do dn. 31/III 1939 r. przypisanego podatku—uzyskuje on odpowiednie umorzenie, jakie przysługiwałoby mu na zasadzie § 5 ust. 1 p. 2 rozporządzenia.

Przykład Nr 2.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporządzenia odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 500 podatku dochodowego. Płatnik skorzystał na zasadzie § 5 rozp. z umorzenia w wysokości 10%, i 20% zaległości odroczonej, tj. z umorzenia zł 150 (30%). Z umorzenia 15% i 25% tej zaległości płatnik nie skorzystał, gdyż w latach 1935/36 i 1937/38 przypisu nie dokonano wskutek zwolnienia płatnika od podatku na rok pod. 1935—wobec zastosowania niżki z art. 27 ustawy o państw. pod. doch., a na rok pod. 1937—wskutek nieosiągnięcia dochodu, podlegającego opodatkowaniu. Płatnik nie korzysta w ogóle z odroczenia zaległości do dn. 31/III 1939 r., gdyż przypis nie nastąpił wskutek zwolnienia go od podatku i nieosiągnięcia dochodu, nie zaś wskutek niedokonania wymiaru.

Przykład Nr 3.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporządzenia odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 1 tys. podatku dochodowego. Płatnik skorzystał z umorzenia na zasadzie § 5 rozp. w wysokości 10%, 15% i 20% zaległości odroczonej, tj. zł 450 (45%). Z umorzenia 25% zaległości płatnik nie skorzystał wskutek niedokonania mu wymiaru i nieprzypisania w 1937/38 r. podatku. Na poczet zaległości odroczonej wpłacił płatnik z bonifikatą z § 9 rozp. w 1936/37 r.—zł 150, pokrywając zł 300 tej zaległości, w roku zaś 1937/38—zł 50, pokrywając zł 75 zaległości—tak, że zaległość odroczonej wynosi zł 175 (zł 1 000 — zł 450 — zł 375). O ile zaległość ta do dn. 31/III 1938 r. nie ulegnie dalszemu zmniejszeniu—odroczeniu do dn. 31/III 1939 r. będzie podlegała tylko kwota zł 175.

W razie dokonania płatnikowi zaległego wymiaru podatku dochodowego na rok pod. 1937 i przypisania go do dn. 31/III 1939 r. i w razie uiszczenia przez płatnika tego wymiaru do dn. 31/III 1939 r., płatnik w zasadzie miałby prawo do umorzenia w wysokości 25% zaległości, odroczonej na zasadzie § 4 rozporządzenia, tj. zł 250. Ponieważ jednak zaległość jego, odroczone do dn. 31/III 1939 r., wynosi zł 175 — będzie mógł skorzystać tylko z umorzenia do wysokości tej zaległości.

III.—Spłata zaległości podatkowych, nie zlikwidowanych na podstawie rozporządzenia z dn. 15/IV 1935 r. przez rolników, dotkniętych klęskami żywiołowymi.

Mając na względzie ograniczoną zdolność płatniczą właścicieli gospodarstw wiejskich, dotkniętych w roku 1937 klęskami żywiołowymi, Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 1 i 5 ustawy z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 50/1935, poz. 336), zarządziło, co następuje:

1) Płatnikom, którzy według ustaleń urzędu skarbowego ponieśli w roku 1937 straty z powodu klęsk żywiołowych w wysokości co najmniej 15% normalnego przychodu, jaki osiągnęliby z gospodarstwa, gdyby klęska nie nastąpiła—odraca się do dn. 31/XII 1938 r. tę część zaległości w podatku gruntowym i dochodowym, odroczonej na zasadzie § 4 rozporządzenia z dn. 15/IV 1935 r., która nie została zlikwidowana w terminie do dn. 31/III 1938 r. (przykład Nr 4).

Odroczenie do dn. 31/XII 1938 r. zaległości, o których mowa w ustępie poprzednim, nie obejmuje jednak tej części zaległości, odroczonej na podstawie § 4 rozporządzenia, co do której płatnik utracił w myśl § 5a ust. 2 rozporządzenia prawo do odroczenia wskutek nieuiszczenia w roku budżetowym 1935/36 i 1936/37 przypisanego mu w tych latach podatku (przykład Nr 5).

2) Płatnikom, którym odroczone zaległości do dn. 31/XII 1938 r. w myśl p. 1, a którzy uiszcza (dobrowolnie lub przymusowo) w okresie od dn. 1/IV 1938 r. do dn. 31/XII 1938 r. zaległości w podatku gruntowym lub dochodowym, przypisanym w roku budżetowym 1937/38, umarza się 25% zaległości, odroczonej na podstawie § 4 rozporządzenia, tj. taką kwotę zaległości, jaka zostałaby płatnikowi umorzona w każdym z tych podatków na zasadzie § 5 ust. 1 p. 2 rozporządzenia, gdyby uiszczenie podatku przypisanego w roku budżetowym 1937/38 nastąpiło do dn. 31/III 1937 r. (przykład Nr 6).

Jeżeli zaległość, odroczonej na dn. 31/XII 1938 r., wynosi mniej niż 25% zaległości, odroczonej na podstawie § 4 rozporządzenia—wówczas umorzeniu podlega tylko kwota zaległości, odroczonej do dn. 31/XII 1938 r., ponieważ płatnik mógł zlikwidować część zaległości przy wykorzystaniu bonifikaty z § 9 rozporządzenia (przykład Nr 7).

Uiszczenie po dn. 31/XII 1938 r. podatku gruntowego i dochodowego, przypisanego w roku budżetowym 1937/38, pozbawia płatnika ulgi w postaci umorzenia 25% zaległości odroczonej nawet w tym przypadku, gdy płatnik na indywidualne podanie uzyskał postanowienie o odroczeniu terminu płatności wymienionych podatków po dz. 31/XII 1938 r.

Zaległości, odroczone do dn. 31/XII 1938 r., mogą być spłacane również papierami wartościowymi w granicach i na warunkach, określonych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 18/III 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 27, poz. 197), zmienionym rozporządzeniem z dn. 15/V 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 37, poz. 285).

Od wpłat na poczet zaległości, odroczonej w myśl części III p. 1 omawianego okólnika, dokonywanych w okresie do dn. 31/XII 1938 r.—nie będą pobierane odsetki. Wpłaty, dokonane na poczet tych zaległości po dn. 31/XII 1938 r., zostaną pobrane z odsetkami od dn. 1/IV 1934 r. w wysokości 0.75% miesięcznie.

Ulg, przewidziane w części III okólnika, stosuje się z urzędu do wszystkich płatników, którzy według ustaleń urzędu skarbowego ponieśli w 1937 r. stratę z powodu klęski żywiołowej w wysokości co najmniej 15% normalnego przychodu—bez względu na to, czy podanie o ulgi zostało zatwierdzone czy też nie.

Przykład Nr 4.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporządzenia odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 1 tys. podatku gruntowego. Wobec uiszczenia przez płatnika w ubiegłych okresach budżetowych przypisanego mu w tych okresach podatku, umorzono mu na zasadzie § 5 rozp. 10%, 15% i 20%, razem 45% odroczonej zaległości, tj. zł 450. Jeżeli nie nastąpi dalsze zmniejszenie tej zaległości wskutek dokonanych do dn. 31/III 1938 r. na poczet niej uiszczeń (§ 9 rozp.) lub wskutek uzyskania przez płatnika prawa do umorzenia z § 5 rozp.

25% zaległości w razie uiszczenia przypisanego w 1937/38 r. podatku—odroczeniu do dn. 31/XII 1938 r. podlegać będzie zaległość w kwocie zł 550.

Przykład Nr 5.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporz. odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 1 tys. podatku dochodowego. Płatnik skorzystał z umorzenia na zasadzie § 5 rozporz. w wysokości 10% i 20% tej zaległości, tj. zł 300, natomiast utracił prawo do umorzenia i odroczenia 15%, tj. zł 150 (§ 5a ust. 2 rozporz.). Jeżeli do dn. 31/III 1938 r. płatnik nie uiszczył tej ostatniej kwoty (zł 150) i nie nastąpi dalsze zmniejszenie pozostałej zaległości odroczonej (tj. zł 550) bądź wskutek uiszczeń na poczet tej zaległości (§ 9 rozporz.), dokonanych do dn. 31/III 1938 r., bądź też wskutek uzyskania przez płatnika prawa do umorzenia z § 5 rozporz. 25% zaległości w razie uiszczenia do dn. 31/III 1938 r. przypisanego w 1937/38 r. podatku—odroczeniu do dn. 31/XII 1938 r. podlegać będzie tylko kwota zł 550, tj. bez zaległości zł 150, co do której płatnik utracił prawo do odroczenia i umorzenia.

Przykład Nr 6.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporządzenia odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 3 000 podatku gruntowego. Z zaległości tej—kwota zł 1 000—podlega odroczeniu do dn. 31/XII 1938 r. Na poczet podatku gruntowego, przypisanego w roku 1937/38 w kwocie zł 2 000, płatnik uiszczył w dn. 15/XII 1937 r. zł 500, dn. 15/IX 1938 r.—zł 500, ściągnięty w drodze przymusowej dn. 15/XI 1938 r.—zł 750, resztę zaś przypisu (zł 250) uiszczył płatnik w dn. 23/XII 1938 r. Umorzeniu podlegać będzie kwota zł 750, tj. 25% zaległości, odroczonej na podstawie § 4 (zł 3 000).

Przykład Nr 7.—Płatnikowi z mocy § 4 rozporządzenia odroczone do dn. 31/III 1938 r. zł 1 000 podatku dochodowego. W dn. 31/III 1938 r. zaległość ta wynosiła zł 150, gdyż płatnikowi na zasadzie § 5 umorzono 10%, 15% i 20% zaległości, tj. zł 450, zł 409 zaś zaległości pokrył płatnik wpłatami w latach 1936/37 i 1937/38, wykorzystując bonifikatę z § 9 rozporz. Odroczeniu zatem do dn. 31/XII 1938 r. podlegać będzie kwota zł 150 i tylko ta kwota będzie mogła być umorzona, o ile płatnik w terminie do dn. 31/XII 1938 r. pokryje przypisany mu w 1937/38 r. podatek dochodowy, mimo, iż płatnikowi przysługiwałoby zasadniczo umorzenie 25% zaległości odroczonej, tj. zł 250.

KALENDARZYK PODATKOWY NA KWIECIEŃ 1938 R.—W kwietniu są płatne następujące podatki:

1) do 5 kwietnia—podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii w okresie 15÷31/III 1938 r.; do 20 kwietnia—tenże podatek, pobrany w okresie 1÷15/IV 1938 r.;

2) do 7 kwietnia—podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, wypłaconych przez służbodawcę w marcu 1938 r.;

3) do 15 kwietnia—I rata (półroczna) podatku dochodowego od uposażeń z tytułu różnicy, wynikającej z kumulacji uposażeń, otrzymanych w 1937 r.;

4) do 25 kwietnia—zaliczka miesięczna na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1938 w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w marcu 1938 r.—przez wszystkie przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych obrotach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia, a z innych przedsiębiorstw—przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. oraz przemysłowe I÷V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe;

5) do 25 kwietnia—zaliczka kwartalna (za I kwartał) na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1938 w wysokości podatku, przypadającego od obrotu, osiągniętego w ubiegłym kwartale—przez przedsiębiorstwa, niewymienione wyżej w p. 4 a prowadzące prawidłowe księgi handlowe;

6) do 30 kwietnia—I rata (półroczna) podatku gruntowego za rok 1938;

7) do 30 kwietnia—I rata (półroczna) podatku od lokali za 1938 r.;

8) do 1 maja—przedpłata na podatek dochodowy na rok podatkowy 1938 przez osoby prawne—w wysokości połowy podatku, jaki przypada od zeznanego dochodu.

Ponadto płatne są w kwietniu zaległości, odroczone lub rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, oraz podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności również w kwietniu 1938 r.

AKCYZY I MONOPOLE

ZMIANA USTAWY O OPODATKOWANIU PIWA.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 18/1938, poz. 136 została ogłoszona ustawa z dn. 16/III 1938 r. o zmianie ustawy o opodatkowaniu piwa. Nowela w wprowadza w art. 3 obowiązującej ustawy z dnia 22/X 1931 r. o opodatkowaniu piwa („Dz. Ust. R. P.” Nr 99/1931, poz. 762) nowy przepis, uprawniający Ministra Skarbu do obniżania w drodze rozporządzeń stawek podatku od piwa.

KWAS WĘGLOWY DO GAZOWANIA NAPOJÓW.—Ustawa z dn. 18/III 1935 r. o opodatkowaniu kwasu węglowego („Dz. Ust. R. P.” Nr 23/1935, poz. 151) upoważniła w art. 2 Ministra Skarbu do wprowadzenia w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia zakazu stosowania przy wyrobieniu napojów gazowanych innego kwasu węglowego, niż skroplony z butli stalowych.

W praktyce używano do gazowania napojów—oprócz kwasu węglowego w stanie skroplonym, wyrabianego w specjalnych fabrykach i wprowadzanego do obrotu handlowego w butlach stalowych—również kwasu węglowego, wyrabianego prymitywnym sposobem w tak zwanych „produktach” za pomocą działania kwasem siarczanym na kredę. Otrzymywany w ten sposób kwas węglowy zużywany był bezpośrednio w stanie gazowym i wobec tego nie podlegał opodatkowaniu w myśl wyżej wymienionej ustawy, ponieważ nie był skraplany. Używanie kwasu węglowego, wyrabianego w produktach do gazowania napojów, nie tylko stało na przeszkodzie do należytego wykorzystania opodatkowania kwasu węglowego jako źródła dochodów Skarbu Państwa, lecz nadto było niepożądane z punktu widzenia interesów spożywców, a to dlatego, że wyrabiany w produktach kwas węglowy był niedostatecznie oczyszczony z kwasu siarkowego, co czyniło go szkodliwym dla ludności, spożywającej napoje, gazowane takim kwasem węglowym.

Z tych względów Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej wprowadził rozporządzeniem z dn. 7/III b. r., ogłoszonym w „Dz. Ust. R. P.” Nr 18/1938, poz. 138, zakaz używania przy wyrobieniu napojów gazowanych po dn. 30/IV b. r. innego kwasu węglowego, niż skraplany z butli stalowych.

B. L.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 21 do 26 marca 1938 r.

Okres sprawozdawczy na rynku dewiz minął pod znakiem tendencji niejednolitej; obroty lekko wzrosły—przy umiarkowanej podaży. Poza utrzymanymi dolarami i funtami szterlingami—pozostałe dewizy okres sprawozdawczy zamknęły następującymi saldami (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem plus—zysk, ze znakiem minus—strata): franki francuskie —0,09, franki szwajcarskie —0,05, belgi —0,05, korony czechosłowackie +0,05, liry włoskie +0,22, floreny holenderskie +0,15, korony szwedzkie +0,15, korony duńskie —0,05 oraz korony norweskie ÷0,10.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5:30 ¹ / ₄	5:30	5:30 ¹ / ₄
„ „ „ telegr.	\$ 1	5:30 ¹ / ₂	5:30 ¹ / ₄	5:30 ¹ / ₂
Funty szterlingi	£ 1	26:38	26:32	26:33
Franki francuskie	100 fr.	16:35	16:12	16:31
Franki szwajcarskie	100 fr.	121:80	121:65	121:75
Belgi	100 blg.	89:30	89:25	89:25
Marki niemieckie	100 RM	—	—	—
Korony czechosłow.	100 kor.	18:52	18:50	18:52
Liry włoskie	100 lir.	—	—	27:97
Floreny holenderskie	100 fl.	294:20	293:60	293:70
Guldery gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	136:00	135:55	135:75
Korony duńskie	100 kor.	—	—	117:55
Korony norweskie	100 kor.	132:55	132:25	132:35

W poniższym zestawieniu podane jest kształtowanie się obrotów dewizami na giełdzie warszawskiej w styczniu i lutym b. r.:

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Ogółem	745	33 111	774	36 402
w tym:				
dolary Stanów Zjedn.	110	8 402	107	9 151
funty szterlingi	135	11 079	153	15 416
franki francuskie	112	5 545	117	4 417
franki szwajcarskie	87	414	42	333
belgi	83	1 776	72	1 635
marki niemieckie	—	—	—	—
korony czechosłowackie	97	1 617	112	1 675
liry włoskie	3	10	3	11
floreny holenderskie	65	1 307	65	1 229
guldery gdańskie	7	58	6	47
korony szwedzkie	43	2 515	49	2 112
korony duńskie	16	120	17	125
korony norweskie	18	212	26	237
inne dewizy	9	66	5	14

W lutym w stosunku do stycznia na rynku dewiz giełdy warszawskiej nastąpił wzrost zarówno liczby transakcji, jak i obrotów—w pierwszym wypadku o ok. 4%, i w drugim o ok. 9%; w związku z tym przeciętna wartość transakcji minimalnie wzrosła. Jeżeli chodzi o udział obrotów poszczególnymi dewizami w obrotach ogólnych—to wzrósł jedynie udział obrotów funtami szterlingami. Pierwsze miejsce pod względem obrotów utrzymały funty szterlingi, którymi obroty stanowiły 42·4% obrotów ogólnych (w styczniu—33·5%), drugie—przypadło dolarom (25·1% — wobec 25·4%) trzecie — frankom francuskim (12·1%—wobec 16·7%), czwarte—koronom szwedzkim (5·8%—wobec 7·6%), piąte—koronom czechosłowackim (4·6%—wobec 4·9%) itd.

Rynek papierów lokacyjnych państwowych po 2 tygodniach słabego nastroju—obecnie wykazał wybitne wzmocnienie tendencji; wszystkie notowania silnie zwyżkowały, ożywiły się również obroty. Premiovki okres sprawozdawczy zamknęły następującym zyskiem (w zł): sztuki I emisji 3% Poż. Inwestycyjnej 2·50, serie teje emisji 1·50, sztuki II emisji teje pożyczki 3·00 i serie 2·50, oraz 4% Poż. Dolarowa 1·00; jeśli chodzi o pozostałe pożyczki—to: 4% Poż. Konsolidacyjna zwyżkowała o 1·75% nom., 4½% Poż. Wewnętrzna o 2·37% nom. oraz 5% Poż. Konwers. o 1·25% nom.

Również mocniejsza—choć już nie tak jednolita, jak dla papierów państwowych—tendencja wystąpiła na rynku papierów lokacyjnych prywatnych; większe zainteresowanie przejawilo się w grupie listów zastawnych towarzystw kredytowych miast prowincjonalnych. Salda tygodniowe (w %—ach nominalu) kształtowały się następująco: 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego +1·00, 4½% L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.: emitowane w zł—zyskały +2·00, — w zł w zł. straciły 0·38, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy: zwykłe +3·25, z 1933 r. +0·75, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r. —2·00, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r. +0·38 oraz 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. +0·75.

Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy w zł	Kurs naj-niższy za sztukę	Ostatni kurs w ty-godniu

Papier państwowe			
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna	I emisja sztuki	zł w zł. 100	83·50 81·50 81·50
	„ „ serie	„ „ „ „	92·50 90·50 90·50
	II „ sztuki	„ „ „ „	83·00 81·00 81·00
	„ „ serie	„ „ „ „	92·00 89·50 89·50
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa		\$ ¹⁾	41·75 40·25 40·75
		w %	% nominalu
4% Pożyczka Konsolidacyjna		zł w zł. 67·50	66·25 66·75
4½% „ Wewnętrzna		zł 65·50	65·25 65·50
5% „ Konwersyjna		zł 71·00	70·50 70·50
		-71·25 ²⁾	-71·00 ²⁾ -71·25 ²⁾
		-71·25 ³⁾	-71·00 ³⁾ -71·25 ³⁾
5% „ Konwers. Kol.		zł —	— —
Listy zastawne i obligacje banków			
		w %	% nominalu
7% L. Z. Państw. Banku Roln.		zł w zł. 1927	83·25 83·25 83·25
8% „ „ „ „		zł w zł. 1927	94·00 94·00 94·00
7% „ „ „ „ Banku Gosp. Kraj.		zł w zł. 1927	83·25 83·25 83·25
8% „ „ „ „ „		zł w zł. 1924	94·00 94·00 94·00
7% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.		zł w zł. 1927	83·25 83·25 83·25
8% „ „ „ „ „		zł w zł. 1924	94·00 94·00 94·00
8% Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.		zł w zł. 1927	93·00 93·00 93·00
5½% L. Z. „ „ „		zł w zł. 1924	81·00 81·00 81·00
5½% „ „ „ „ „		zł w zł. 1927	81·00 81·00 81·00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.		zł w zł. 1924	81·00 81·00 81·00
5½% „ „ „ „ „		zł w zł. 1927	81·00 81·00 81·00
Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych			
8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego ⁴⁾		zł 79·00	78·00 79·00
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego		zł 63·50	62·00 62·00
4½% „ „ Pozn. Ziem. Kredyt.		zł —	62·00
4½% „ „ „ „ „		zł w zł.	62·25
4½% „ „ „ „ „		zł 74·50	74·00 74·25
			-74·00
5% „ „ „ „ „		zł 71·25	69·00 69·00
			-69·25

1) \$ 5 = zł 44·57.

2) Dotyczy odcinków po 100.

3) Dotyczy drobnych odcinków.

4) Gwarantowane przez Skarb Państwa.

5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1936 r.	zł			70·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r.				60·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	63·50	62·63	62·75 -63·00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	61·50	59·75	59·75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł	57·50	57·25	57·25
Obligacje miast					
VI 6%	Poż. Konw. m. Warszawy	zł			75·00
8%	Pożyczka Szkolna m. Warszawy	zł w zł.			75·00

Poniżej zestawione są obroty na giełdzie warszawskiej w zakresie papierów procentowych państwowych i prywatnych w styczniu i lutym b. r.:

	Styczeń		Luty	
	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)	ilość transakcyj	na kwotę (tys. zł)
Papiery państwowe	1 909	6 907	1 836	6 728
w tym:				
pożyczki państwowe	1 636	6 220	1 572	6 046
listy zastawne i obligacje banków państwowych	273	687	264	682
Papiery prywatne	751	2 216	758	2 403
w tym:				
listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego	16	81	18	88
listy zastawne tow. kred. ziemskich	252	805	221	736
listy zastawne tow. kred. miejskich	428	1 170	469	1 494
obligacje miast	55	160	50	85
różne	—	—	—	—
Ogółem: 2 660	9 123	2 594	9 131	

Jak wynika z powyższego zestawienia, w lutym w stosunku do stycznia w zakresie obrotów papierami państwowymi i prywatnymi nastąpił minimalny, gdyż 2%—owy, spadek liczby zawartych transakcji—przy utrzymaniu obrotach. Jeżeli chodzi o udział obrotów papierami państwowymi w obrotach ogólnych—to wzrósł on zaledwie o 1% (do 75%) przy tej samej liczbie (72%) zawartych transakcji.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	7÷12/III	14÷19/III	21÷26/III
New York			
6% dolarowa	65¼—60—60 (32 000)	60—44 ⁷ / ₈ —49½ (43 000)	58 ¹ / ₈ —50—50 (13 000)
8% Dillon	60½—58 ¹ / ₈ —58¼ (23 000)	50—42—50 (68 000)	55—47½—50 (22 000)
7% stabilizac.	80½—78 ⁵ / ₈ —78 ⁵ / ₈ (5 000)	73—60½—63 (19 000)	72—66—66 (13 000)
7% Warszawy	59 ³ / ₄ —55 ³ / ₄ —55 ³ / ₄ (24 000)	46 ¹ / ₈ —40 ³ / ₄ —46 ¹ / ₈ (22 000)	53—43—44 (30 000)
7% Śląska	59—55 ³ / ₄ —55 ³ / ₄ (33 000)	46 ¹ / ₈ —41 ⁷ / ₈ —46 ¹ / ₈ (17 000)	53—50—53 (10 000)
Londyn			
7% stabilizac.	62·17—61·42—61·67	60·22—53·22—55·22	57·84—54·59—56·09
Zurych			
7% stabilizac.	—	—	—
Paryż ²⁾			
7% stabilizac.	56·24—54·86	54·62—53·00	53·94—53·41
Mediolan			
7% włoska	101·57—100·72—101·07 (150)	100·94—100·64—100·64 (175)	100·90—100·25—100·25 (250)

1) Kursy — w %—ach nominalu, obroty—w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie—w tysiącach).

2) Notowania w stosunku do parytetu pożyczki w guldenach.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

WŁÓKNA SYNTETYCZNE. — Włókna syntetyczne zaczynają w ostatnich latach odgrywać w gospodarce światowej coraz większą rolę. Składa się na to szereg przyczyn o charakterze zarówno strukturalnym, jako też koniunkturalnym. Wśród szeregu przyczyn, które spowodowały gwałtowny rozwój produkcji włókien syntetycznych, wymienić należy m. in. pogłębiające się w latach ostatnich tendencje autarkiczne. Kraje surowco ubogie, jak Niemcy, Włochy, Japonia, oraz państwa mniejsze dążą do niezależnienia się od przywozu surowców importowanych, obciążających ich bilanse handlowe częstokroć w stopniu, przekraczającym możliwości gospodarcze tych państw. Równoległe z tym proces umacniania się produkcji włókien syntetycznych w światowej gospodarce włókienniczej doznał poparcia pod wpływem zbrojeń. Poza tymi momentami pewną rolę odgrywa jeszcze jeden czynnik, na ogół niedostatecznie doceniany, Czynnikami tym jest postęp mody, która—w poszukiwaniu coraz nowych efektów—znajduje doskonale tworzywo w postaci tkanin z włókien syntetycznych bądź też z mieszanek surowców zastępczych z włóknami naturalnymi. Wreszcie, nie można pominąć również i tak ważkiego czynnika, jakim jest moment względnej stabilizacji cen włókien syntetycznych, niezależnionych w dużej mierze od gwałtownych zmian atmosferycznych i od międzynarodowej spekulacji.

Te po krótko omówione przyczyny oddziaływały na sytuację wytwórczości włókien syntetycznych również i w 1937 r. Produkcja sztucznego jedwabiu w 1937 r. — wg danych niemieckiego Instytutu Badania Koniunktur—wyniosła 534 tys. t. Produkcja krótkich włókien ciętych w tym okresie wyraziła się liczbą 290 tys. t. Szacowania te, ustalające wytwórczość surowców syntetycznych, tj. sztucznego jedwabiu i włókien ciętych, na ponad 800 miln. kg, pokrywają się mniej więcej z obliczeniami źródeł angielskich, opublikowanymi w „Financial Times”. Dynamika rozwoju produkcji tych włókien w okresie ostatnich 5 lat jest jednak znacznie większa w zakresie krótkich włókien ciętych aniżeli w zakresie sztucznego jedwabiu. Wystarczy stwierdzić, że w 1932 r. produkcja sztucznego jedwabiu na świecie wynosiła 243 tys. t, a więc wzrosła od tego czasu o przeszło 100%; natomiast wytwórczość włókien ciętych w 1932 r. wynosiła zaledwie 10 tys. t, toteż wzrost wytwórczości w tym dziale jest niemal 30-krotny.

Wśród głównych producentów włókien syntetycznych pierwsze miejsce zajmuje Japonia, która w 1937 r. wyprodukowała 224 900 t. Na dalszych miejscach figurują: Niemcy—165 000 t, Stany Zjedn.—150 700 t, Włochy—120 000 t i Anglia—70 200 t. Mniejsze ilości daje produkcja: Francji, Holandii i Belgii. Wytwórczość włókien syntetycznych rozkłada się na ogół dość nierównomiernie w poszczególnych krajach na włókna cięte i sztuczny jedwab. W Niemczech, Japonii i Włoszech produkcja włókien ciętych odgrywa rolę dominującą, w innych krajach

natomiast przeważa produkcja sztucznego jedwabiu. Wśród producentów krótkich włókien ciętych na pierwszym miejscu figurują Niemcy, które w 1937 r. wyprodukowały 100 tys. t, natomiast głównym producentem sztucznego jedwabiu na świecie jest Japonia, której wytwórczość w 1937 r. dochodziła do 150 tys. t. W ten sposób przeszło 30% światowej produkcji krótkich włókien ciętych przypada na Niemcy, ok. 27% na Japonię i ok. 25% na Włochy. Te 3 kraje reprezentują więc łącznie ponad 85% światowej produkcji krótkich włókien ciętych. Produkcja sztucznego jedwabiu w 1937 r. wyniosła w Niemczech 65 tys. t. Produkcja w Japonii w ciągu ostatnich 6 lat zwiększyła się 5-krotnie, w Niemczech zaś — 3-krotnie. Wytwórczość włókien ciętych w Japonii wzrosła w tym samym czasie 80-krotnie, w Niemczech — 50-krotnie. Stany Zjedn. w 1937 r. po raz pierwszy wyprzedzone zostały przez Japonię w zakresie wytwórczości sztucznego jedwabiu, którego wyprodukowały 141 600 t. Produkcja włókien ciętych, wynosząca zaledwie 9 tys. t, znajduje się co prawda dopiero w pierwszych stadiach rozwoju, ale spożycie tego surowca w Stanach Zjedn. wzrasta gwałtownie. Ponieważ zapotrzebowanie na włókna cięte w Stanach Zjedn. przekroczyło w 1937 r. 18 tys. t, zwiększając się w ciągu roku o przeszło 50%, przeto niedobór ten musiał być pokryty importem w rozmiarach ponad 9 tys. t. Włochy, które wyprodukowały w 1937 r. łącznie 120 tys. t jedwabiu sztucznego i włókien ciętych, zwiększyły niemal o 50% produkcję włókien ciętych (do 71 tys. t), wytwórczość zaś sztucznego jedwabiu (49 tys. t) wzrosła w ciągu roku w stopniu stosunkowo słabszym. Na podkreślenie zasługuje natomiast wydatny wzrost spożycia wewnętrznego. Tak więc z produkcji włókien syntetycznych, wynoszącej 120 tys. t, przeszło 75 tys. t przypadło w ub. r. na spożycie wewnętrzne, a ok. 45 tys. t—na eksport, podczas gdy do niedawna zaledwie 30% całej produkcji konsumował rynek wewnętrzny, reszta zaś znajdowała zbyt za granicą. Poważne postępy uczyniła również produkcja krótkich włókien ciętych w Anglii. Jakkolwiek wyniosła ona w ub. r. tylko 16 tys. t, to jednak zwrócić należy uwagę, że zapoczątkowana została dopiero przed 3 laty. Produkcja sztucznego jedwabiu, która wyniosła w 1937 r. przeszło 54 tys. t, wykazuje w latach ostatnich na terenie Anglii również poważny rozwój.

Podane powyżej liczby ilustrują silny rozwój produkcji i spożycia włókien syntetycznych na świecie. Wystarczy stwierdzić, że w ciągu 5 lat wytwórczość zwiększyła się o 324%, podczas gdy produkcja konopii wzrosła zaledwie o 83%, a juty o 99%. Poza tym o dynamice rozwoju wytwórczości włókien syntetycznych świadczy fakt, że w 1932 r. udział ich w produkcji światowej wszystkich surowców włókienniczych wynosił zaledwie 3,4%, a obecnie wynosi 9,3%. Jest rzeczą zrozumiałą, że lata najbliższe przyniosą dalszy rozwój produkcji włókien syntetycznych—wobec stałego ich doskonalenia i olbrzymich osiągnięć technicznych w dziedzinie chemii włókienniczej.

M. K.

TURCJA

HANDEL ZAGRANICZNY W ROKU 1937.—Liczby statystyczne handlu zagranicznego wykazują od dawna stałą poprawę; to stwierdzenie ilustruje poniższe zestawienie (w tysiącach funtów tureckich):

	Import	Eksport	Ogólny obrót
1934	86 790	92 149	178 939
1935	88 823	95 861	184 684
1936	92 531	117 733	210 264
1937	114 379	137 983	252 352

Szybkie uprzemysłowienie kraju nie wpłynęło bynajmniej ujemnie na handel zagraniczny, lecz odwrotnie—przyczyniło się do spotęgowania wymiany z krajami obcymi. Istotnie, import turecki zwiększył się pokaźnie w 2 latach ostatnich; zwiększenie to objęło przeważnie takie produkty, jak: żelazo i stal, tkaniny bawełniane, maszyny, przędzę bawełnianą i wełnianą. Należy zaznaczyć, że właśnie w latach 1934–1937 powstał w Turcji przemysł włókienniczy, produkujący ok. 83 miln. m tkanin bawełnianych. Co się tyczy przemysłu metalurgicznego — to znajduje się on jeszcze w zaczątkach.

Jak widać z zestawienia, bilans handlowy Turcji jest od lat stale dodatni. W 1937 r. nadwyżka eksportu nad importem wyniosła ok. 24 miln. funtów tureckich; mn. w. tyleż, bo 25 miln., wynosiło saldo w ub. r.

Głównymi państwami, handlującymi z Turcją, były: Niemcy, Stany Zjedn., Wielka Brytania, Z. S. R. R., Włochy, Czechosłowacja, Egipt, Szwecja, Indie Brytyjskie i Brazylia. Obroty tych krajów z Turcją kształtowały się w ostatnich 2 latach następująco (w tysiącach funtów tureckich):

	Import		Eksport	
	1936	1937	1936	1937
Niemcy . . .	41 742	48 152	60 042	50 412
Stany Zjedn. . .	8 993	17 295	13 419	19 203
Anglia . . .	6 103	7 129	6 356	9 796
Z. S. R. R. . .	5 034	7 092	3 964	6 508
Włochy . . .	2 026	6 085	4 343	7 266
Czechosłow. . .	3 627	3 006	4 012	6 093
Egipt . . .	1 134	2 451	1 050	1 449
Szwecja . . .	2 057	2 148	1 661	1 921
Indie . . .	572	2 040	1 135	820
Brazylia . . .	1 607	2 006	361	357

W stosunku do obrotów z Polską i Gdańskiem statystyka turecka notuje dla 1937 r. po stronie przywozu (tureckiego) 361 tys. funtów tureckich i po stronie wywozu—2 261 tys. funtów.

W handlu zagranicznym Turcji wielką rolę odgrywały w ostatnich czasach Niemcy. Istotnie, udział Rzeszy w przywozie tureckim wynosi ok. 42%, i w wywozie ok. 37%. Po przyłączeniu Austrii do Niemiec udział niemiecki w handlu tureckim musi naturalnie jeszcze bardziej wzrosnąć, gdyż z Austrii Turcja przywoziła w 1937 r. towarów na sumę 1 847 tys. funtów tureckich i wywoziła na sumę 2 799 tys. funtów.

Jak podała niedawno prasa turecka, Niemcy postanowiły spotęgować w przyszłości, o ile

możności, swą ekspansję handlową w krajach bałkańskich i Bliskiego Wschodu.

W. G. D.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie 14÷26/III 1938 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	14÷19/III	21÷26/III	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	169·80 ½	169·80 ½	—
Chicago . . .	3·42	3·36	— 1·8
Buenos Aires	3·74	3·62	— 3·3
Liverpool . .	4·36	4·22	— 3·3
Wiedeń . . .	brak notowań		
Hamburg . . .	—		
Żyto			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	136·62 ½	136·62 ½	—
Chicago . . .	2·68	2·58	— 3·8

	brak notowań		
Wiedeń . . .	—		
Hamburg . . .	4·55 ½	4·55 ½	—
O w i e s			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	124·20	124·20	—
Chicago . . .	2·27 ½	2·29 ½	+ 0·8
Buenos Aires	2·32	2·29 ½	— 1·3
Liverpool . .	3·99	3·99	—
Wiedeń . . .	brak notowań		
Hamburg . . .	2·74 ½	2·74 ½	—
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	137·00	137·00	—
Chicago . . .	3·60	3·62	+ 0·5
Wiedeń . . .	brak notowań		
Hamburg . . .	—	—	—

BIBLIOGRAFIA

„ZAGADNIENIA SCALENIA GOSPODARSTW WIEJSKICH W POLSCE”. INŻ. J. RADWAN.—„INWESTYCJE DLA USPRAWNIAENIA OBROTU ROLNICZEGO”. INŻ. F. OSTROWSKI.—„AKTUALNE ZAGADNIENIA KREDYTU ROLNEGO”. ST. ORLIKOWSKI.—„ZABUDOWA OSAD NA TLE REFORMY ROLNEJ W POLSCE”. INŻ. Z. CELARSKI.—Ostatnio ukazały się nakładem czasopisma „Rolnictwo” wyżej wymienione broszury, poświęcone omówieniu najbardziej aktualnych problemów polskiej polityki agrarnej.

Praca Inż. Radwana dotyczy niezmiernie ważnej dziedziny życia wsi—likwidowania tzw. szachownicy. Autor omówił warunki gospodarowania na gruntach, położonych w szachownicy, zmiany tych warunków, osiągnięte przez scalenie, charakterystyczne cechy polskiego ustawodawstwa scaleniowego, potrzeby w zakresie scalenia gruntów i natężenie akcji scaleniowej. Omówiona została również sprawa finansowania tej akcji i skutki gospodarcze dokonanych scaleni. Praca zaopatrzona jest w 4 plany wsi—przed i po scaleniu.

Broszura Inż. Ostrowskiego omawia zagadnienia inwestycyjne pod kątem widzenia potrzeb usprawnienia obrotu rolniczego. Rozwija więc

ona problemy, które ostatnio stały się specjalnie aktualne w związku z ustalaniem ogólnopolskiego planu inwestycji. Autor porusza znaczenie urządzeń dla usprawnienia obrotu oraz daje przegląd inwestycji już zrealizowanych.

W pracy pt. „Aktualne zagadnienia kredytu rolnego” P. St. Orlikowski analizuje właściwości kredytu rolnego, jego rozwój i warunki, w jakich rozwój ten następuje. Broszura omawia poszczególne rodzaje kredytu rolnego, jak kredyty obrotowe, pod zastaw ziemiopłodów, pod zastaw zwierząt, kredyty na działy rodzinne itp. Praca zaopatrzona została w szereg tablic, ilustrujących omawiane przez autora zagadnienia.

Praca Inż. Celarskiego, zaopatrzona w doskonałe zdjęcia i wykresy, przedstawia w sposób jasny i wyczerpujący kwestię zabudowy osad, powstałych w wyniku parcelacji.

„ZAGADNIENIA LEŚNE I DRZEWNE W POLSCE”. DR W. BABIŃSKI.—Jest to zbiór prac i artykułów autora, który jest Dyrektorem Związku Właścicieli Lasów, zebranych przez grono pracowników z okazji 10-lecia pracy autora.

Zebrane artykuły (przeszło 60), z okresu lat 1927÷1937, dotyczą wyłącznie gospodarki leśnej i spraw, z nią ściśle związanych. Tworzą one pewną całość, będącą wyrazem za-

patrywań autora na zagadnienia ustaw leśnych, rynku drzewnego, podatków gruntowych, ochrony lasów itp.

„WIELKIE PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLU DETALICZNEGO WE FRANCJI”. DR L. KOZMIŃSKI.—Nakładem Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie ukazała się ciekawa praca Dra L. Kozmińskiego o wielkich magazynach paryskich. Autor na wstępie daje historię powstania słynnych magazynów, jak: „Printemps”, „Au Bon Marche”, „Louvre” itp., następnie analizuje ich organizację, zaznajamia czytelnika z systemem zaopatrywania w towary, z zasadami i techniką sprzedaży itd. Osobno potraktowana została kwestia ustosunkowania się innych przedsiębiorstw handlowych detalicznych do wielkich magazynów. W zakończeniu podaje autor szereg zestawień porównawczych bilansów magazynu „Au Bon Marche”—w celu zorientowania czytelnika w rozmiarach i strukturze interesów.

„USTAWA O ZAPEWNIENIU PRACY I ZAOPATRZENIU UCZESTNIKÓW WALK O NIEPODLEGŁOŚĆ PAŃSTWA POLSKIEGO”. MGR JAN JANKOWSKI.—Książka powyższa obejmuje prócz objaśnień i komentarzy całokształt przepisów prawnych, związanych z ustawą.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZA GRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwycz.: 1 str. — zł 300, ½ str. — 200, ¼ str. — zł 125, ⅛ str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ⅓ str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, ⅛ str. — zł 55, ⅙ str. — zł 40, ⅑ str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse itp. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysłu Pończosznego Jakób Rohan podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w siedzibie Zarządu Spółki w Łodzi, przy ul. Zeromskiego 23, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937 i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej z pełnionych czynności; 3) Uchwała co do podziału zysku; 4) Wybór członków Zarządu, prezesa Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje Zarządowi Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.
403-14-15

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Powszechnych Domów Składowych, Spółka Akcyjna

we Lwowie, w likwidacji

mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 10 w Ratuszu m. Lwowa na I p. z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1936 i 1937 r.; 2) Udzielenie pokwitowania likwidatorom; 3) Wybór likwidatorów.

Uwaga. — PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć akcje najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w Kasie Zarządu Miejskiego król. stoł. m. Lwowa w Ratuszu.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku obrad najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.
394-14-16

Kolej Lokalna Toruń-Lubicz, Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans likwidacyjny na cz. 31/XII 1937 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Wartość kolei zł 436 405'03; Majątek płynny: Kasa i banki (Pom. Wojew. Komun. Kasa Oszcz. r-k bież. zł 7 120'00; Pom. Wojew. Komun. Kasa Oszcz. książeczka wkładowa zł 4 784'94; Kasa Spółki zł 124'75) = zł 12 029'69; Papiery wartościowe zł 6'00; Dłużnicy (Niemiecki Bank i Tow. Dyskontowe w Królewcu zł 1 749'85, różni zł 185'52) = zł 1 935'37; Rachunek zysków i strat (straty z lat ubiegłych zł 256 866'07, strata za 1937 r. zł 55 446'95) = zł 312 313'02; Razem zł 762 689'11.

STAN BIERNY. — Kapitał własny (Kapitał akcyjny zł 476 000'00; Fundusz umorzenia kapitału zł 10 784'94; Fundusz budowlany zł 4'00; Rezerwa podatkowa zł 13 531'87) = zł 500 320'81; Zobowiązania (Dyrekcja Okr. Kolei Państw. w Toruniu zł 176 708'25, Izba Skarbowa w Grudziądzu zł 84 285'05, Urząd Skarbowy w Toruniu zł 1 375'00) = zł 262 368'30; Razem zł 762 689'11.

Rachunek zysków i strat za 1937 r.

WINIEN. — Koszty likwidacji zł 27 935'41; Odsetki zł 27 707'98; Podatki i opłaty skarbowe zł 1 467'81; Amortyzacja zł 25 843'18; Razem zł 82 954'38.

MA. — Ryczałt dzierżawny zł 25 000'00; Odsetki zł 290'76; R-k różnic kursowych zł 488'27; Reszta nadwyżki eksploatacyjnej za 1934 r. zł 1 728'40; Strata za 1937 r. zł 55 446'95; Razem zł 82 954'38.
404

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Saturn“

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

XXXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 15 w Biurze Głównym Towarzystwa w mieście Czeladzi na kopalni „Saturn“.

Porządek obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny Spółki od 1 stycznia do 31 grudnia 1937 r., oraz udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania z wykonania przez nich obowiązków;

2) Zadysonowanie przez Walne Zgromadzenie funduszem rezerwowym;

3) Wybory do Rady Nadzorczej;

4) Wybór Komisji Rewizyjnej;

5) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

6) Wolne wnioski.

Dla uzyskania prawa uczestnictwa i głosu w Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze obowiązani są — w myśl art. 399 Kodeksu Handlowego — przedstawić Zarządowi przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje na okaziciela lub zaświadczenie na dowód złożenia akcyjnego notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej, lub w Dresdner Banku w Berlinie i jego oddziałach.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do książki akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie umieszczenia dodatkowych spraw w porządku obrad, winni zgłosić swój wniosek na piśmie nie później, jak na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Jeżeli Walne Zgromadzenie w dniu tym nie odpowie warunkom § 12 statutu, to powtórne Zgromadzenie będzie wyznaczone stosownie do przepisów, zawartych w tymże § 12.

396

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Warszawskich Fabryk Śrob i Bratu J. Wołanowski

zawiadamia, że w dn. 13 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w poł. w siedzibie Spółki w Warszawie ul. Gliniana 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936/37;

2) Określenie wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej;

3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej. 391

I OGŁOSZENIE

Zarząd S-ki Akc. „Kraj“ Fabryka Maszyn i Narzędzi Rolniczych dawniej A. Vaedtke w Kutnie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. dwudziestym trzecim kwietnia 1938 r. o godz. 12 w lokalu Spółki przy ul. Chmielnej Nr 26 odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków i udzielenie Zarządowi absolutorium za 1937 r.;

3) Zatwierdzenie planu działania i budżetu na 1938 r.;

4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

400-14-15

I OGŁOSZENIE

We wtorek dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 10 przed poł. odbędzie się w Katowicach w lokalu biurowym Lignozy Spółki Akcyjnej przy ul. Dworcowej 13

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Lignozy, Spółki Akcyjnej

W KATOWICACH

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937;
- 2) Zatwierdzenie zamknięć rachunkowych za rok operacyjny 1937 i podział czystego zysku;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Dostosowanie statutu Spółki do postanowień obowiązującego Kodeksu Handlowego;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady i Wydziału Rady Nadzorczej (§ 18 statutu).

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje lub też kwity na akcje zdeponowane w banku lub u notariusza wraz z pisemnym wykazem co najmniej 3 dni przed Walnym Zgromadzeniem w kasie Spółki w Katowicach przy ul. Dworcowej 13. O złożeniu akcji względnie kwitów na akcje wystawia się zaświadczenie, służące jako legitymacja do wstępu na Walne Zgromadzenie i jako dowód ilości głosów.

Katowice, dn. 24 marca 1938 r.

Zarząd:

Szefer

STATUT SPÓŁKI LIGNOZA, SPÓŁKA AKCYJNA W KATOWICACH

CZĘŚĆ I

Firma, siedziba, przedmiot przedsiębiorstwa, kapitał akcyjny

§ 1

1. Firma Spółki brzmi: Lignoz a, Spółka Akcyjna.
2. Spółka ma swą siedzibę w Katowicach.

§ 2

1. Przedmiotem przedsiębiorstwa jest budowa i prowadzenie w kraju i za granicą zakładów przemysłowych do wytwarzania, przetwarzania i przerabiania produktów chemicznych i technicznych dla celów handlowych, jak również dokonywanie wszelkich czynności i transakcyj, które ze względu na powyższy cel Spółki mogą być konieczne lub wskazane.

2. Spółka może brać udział w przedsiębiorstwach o takim samym lub podobnym przedmiocie, jako też przedsiębiorstwa takie nabywać lub dzierżawić, o ile na to wyrazi zgodę Rada Nadzorcza.

3. Uchwałą, powziętą większością $\frac{2}{3}$ głosów przy obecności osób, przedstawiających przynajmniej połowę kapitału akcyjnego, może Walne Zgromadzenie zmienić przedmiot przedsiębiorstwa bez przewidzianego w art. 409 § 3 K. H. wykupu akcji.

§ 3

1. Kapitał akcyjny Spółki wynosi pięć milionów złotych i dzieli się na dwadzieścia pięć tysięcy sztuk akcji po dwieście złotych. Akcje opiewają na okaziciela.

2. Przy podwyższeniu kapitału akcyjnego uchwała Walne Zgromadzenie cenę emisyjną nowych akcji lub też ustala jej dolną granicę i upoważnia Zarząd lub Radę Nadzorcza do ostatecznego oznaczenia ceny emisyjnej.

§ 4

1. Akcja powinna być opatrzona pieczęcią Spółki oraz podpisem Zarządu. Podpis może być mechanicznie odtworzony.

2. Akcje mogą być wydawane w odcinkach zbiorowych.

3. Do akcji dołącza się kupony dywidendowe na lat dziesięć i talon. Talon upoważnia do pobrania kuponów na dalsze dziesięć lat i talonu o prawach tych samych co talon poprzedni.

§ 5

Kupony dywidendowe, niepodjęte w przeciągu pięciu lat po upływie roku kalendarzowego, w którym były płatne, przepadają na korzyść Spółki, o ile nie nastąpiła przerwa w biegu przedawnienia odnośnej wierzytelności.

§ 6

W razie tak znacznego uszkodzenia akcji, talonu lub kuponu dywidendowego, iż nie nadają się one do dalszego obiegu, co orzeka Rada Nadzorcza, Spółka wyda na żądanie posiadacza w zamian dawnego nowy egzemplarz za zwrotem kosztów sporządzenia.

§ 7

1. Ogłoszenia Spółki umieszcza się w „Monitorze Polskim”.

2. Dla zwołania Walnych Zgromadzeń obowiązują tylko przepisy Kodeksu Handlowego.

CZĘŚĆ II

Władze Spółki

A. — Zarząd

§ 8

1. Zarząd składa się według uznania Rady Nadzorczej z jednego lub większej liczby członków.

2. Członków Zarządu wybiera i odwołuje Rada Nadzorcza.

3. Do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, nie mogących sprawować swoich czynności, może Rada Nadzorcza delegować członków Rady Nadzorczej, jednak na czas nie dłuższy niż jeden rok. Członek Rady Nadzorczej, delegowany do wykonywania czynności członka Zarządu, nie może być jednocześnie czynnym w Radzie Nadzorczej.

§ 9

Członków Zarządu obowiązują regulamin, który może wydać Rada Nadzorcza, określając w nim bez naruszenia postanowień prawa zakres działania każdego z członków Zarządu.

§ 10

W stosunku wewnętrznym może Zarząd tylko za zgodą Prezesa Rady Nadzorczej udzielić prokury lub pełnomocnictwa handlowego, nie będącego prokurą. Ustanowienie winien Zarząd podać do wiadomości Radzie Nadzorczej.

§ 11

1. Rada Nadzorcza może każdemu członkowi Zarządu nadać prawo do samoistnego reprezentowania Spółki.

2. Poza tym wymagane jest, jeżeli Zarząd jest wieloosobowy, do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki, współdziałanie dwóch członków Zarządu albo też jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

B. — Rada Nadzorcza

§ 12

Rada Nadzorcza składa się najmniej z pięciu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie.

§ 13

1. Członków Rady Nadzorczej wybiera się na przeciąg trzech lat.

2. Ponowny wybór członka Rady Nadzorczej jest dopuszczalny.

3. W miejsce ustępującego członka Rady Nadzorczej można, a jeżeli Rada Nadzorcza składa się z mniej aniżeli pięciu członków, należy wybrać następcę na resztę okresu mandatu ustępującego członka, i to najpóźniej w terminie trzech miesięcy.

§ 14

1. Rada Nadzorcza wybiera corocznie po Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Prezesa i jego zastępcę.

2. Gdy tak u Prezesa, jak u zastępcy zajdzie przeszkoda w pełnieniu obowiązków, pełni je na czas istnienia przeszkody najstarszy wiekiem lub przez Radę Nadzorcza wybrany członek Rady Nadzorczej.

§ 15

1. Radę Nadzorcza zwołuje Prezes, ilekroć ze względu na interes Spółki będzie to uważał za wskazane. Na pisemny wniosek Zarządu lub dwóch członków Rady Nadzorczej zwołuje Prezes Radę Nadzorcza tak, by się posiedzenie odbyło w przeciągu dwóch tygodni, licząc od dnia otrzymania wniosku.

2. Na pierwsze posiedzenie po Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu zwołuje Radę Nadzorcza Zarząd.

3. Na zlecenie Prezesa zwołuje Radę Nadzorczą Zarząd; w zaproszeniach powołuje się Zarząd na otrzymane zlecenie z wymienieniem zleceniodawcy.

4. Jeżeli zwołanie następuje listami, zaleca się podać porządek obrad.

5. Do zdolności do powzięcia uchwał konieczna jest obecność najmniej trzech członków Rady Nadzorczej.

6. Uchwały Rady Nadzorczej zapadają bezwzględna większością głosów; przy równej ilości głosów rozstrzyga głos Prezesa, a przy wyborach los, jednak sprawy, które nie są pilne, należy na wypadek równości głosów przekazać na następne posiedzenie.

7. Protokół z posiedzenia Rady Nadzorczej winien być podpisany przez wszystkich na posiedzeniu obecnych członków Rady Nadzorczej.

8. W nagłych wypadkach może Rada Nadzorcza za zgodą Prezesa lub jego zastępcy powziąć uchwały w drodze pisemnej lub telegraficznej.

§ 16

Pisemne oświadczenia Rady Nadzorczej podpisują pod firmą Spółki, do której dodaje się słowa: „Rada Nadzorcza — Prezes”, Prezes lub z zaznaczeniem zastępstwa zastępca Prezesa albo uprawniony do zastępowania na mocy § 14 ust. 2 statutu członek Rady Nadzorczej.

§ 17

1. Rada Nadzorcza może dla siebie uchwalić regulamin.

2. Rada Nadzorcza może delegować członków do indywidualnego wykonywania poszczególnych czynności nadzorczych lub ustanowić w tym celu Wydział Rady Nadzorczej, złożony z kilku członków Rady Nadzorczej.

§ 18

Wynagrodzenie dla członków Rady i Wydziału Rady Nadzorczej jako też ryczałt z tytułu poniesionych przez nich w związku z urzędowaniem wydatków i kosztów podróży — ustala Walne Zgromadzenie.

C. — Walne Zgromadzenie

§ 19

1. Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbyć w ciągu pięciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego.

2. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje się, gdy Rada Nadzorcza lub Zarząd uznają to za wskazane. Na mocy art. 394 K. H. mogą się domagać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariusz lub akcjonariusze, przedstawiający przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego.

2. Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd. Rada Nadzorcza może żądać, gdy uzna to za wskazane, by Zarząd zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w przeciągu dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania.

4. Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenia; pierwsze powinno być dokonane przynajmniej na trzy tygodnie, a drugie przynajmniej na dziesięć dni przed terminem Zgromadzenia. Przy obliczeniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym ogłoszenie się ukazuje.

5. W przedmiotach, nieobjętych porządkiem obrad, uchwały powzięć nie można, chyba że cały kapitał akcyjny jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu a nikt z obecnych nie podniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Wniosek o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia oraz wnioski o charakterze porządkowym mogą być uchwalone, chociaż nie były umieszczone na porządku obrad.

§ 20

Do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu dają prawo akcje, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej, która będzie wymieniona w ogłoszeniach o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

§ 21

1. Każda akcja na dwieście złotych daje na Walnym Zgromadzeniu prawo do jednego głosu, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 406 K. H.

2. Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosowania osobiście lub przez przedstawicieli. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i dołączone do protokołu.

§ 22

Na Walnym Zgromadzeniu przewodniczy Prezes Rady Nadzorczej lub jego zastępca a w razie ich nieobecności inny członek Rady Nadzorczej, którego wybiera Walne Zgromadzenie.

§ 23

1. Za wyjątkiem wypadku, przewidzianego w § 2 ust. 3 statutu, Walne Zgromadzenie jest zdolne do powzięcia uchwał bez względu na ilość obecnych, jeżeli zwołanie nastąpiło zgodnie z przepisami.

2. O ile o sposobie głosowania nie stanowi prawo, to przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza sposób głosowania według własnego uznania.

3. Uchwały zapadają bezwzględna większością głosów od danych, jeżeli przepisy prawa nie stanowią inaczej.

4. Jeżeli przy wyborach w pierwszym głosowaniu nikt nie osiągnie bezwzględnej większości głosów, odbywają się ściśle wybory pomiędzy tymi dwoma kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów. Przy równości głosów w ścisłych wyborach rozstrzyga los.

CZĘŚĆ III

Rachunkowość Spółki

§ 24

Rokiem obrotowym Spółki jest rok kalendarzowy.

§ 25

Zarząd obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy po upływie roku obrotowego sporządzić i złożyć Radzie Nadzorczej do rąk jej Prezesa bilans na ostatni dzień roku obrotowego, rachunek zysków i strat za rok ubiegły oraz dokładne pisemne sprawozdanie z działalności Spółki w tym okresie. Dokumenty te powinny być podpisane przez wszystkich członków Zarządu.

§ 26

1. Czysty zysk, wykazany w zatwierdzonym bilansie rocznym, dzieli Walne Zgromadzenie według własnego uznania, jednakże z uwzględnieniem przepisów art. 427 § 1—3 K. H.

2. Walne Zgromadzenie może tworzyć i zasilać pod nazwą rezerwowych kapitały na pokrycie szczególnych strat lub wydatków.

399-14-16

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej „Kijewski, Scholtze i S-ka”

zawiadamia, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w lokalu Spółki (Warszawa, Siarczana 6) w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 17.30 z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;

2) Ustalenie liczby, wynagrodzenia i okresu urzędowania oraz wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu i jego zabezpieczenia.

351-13-14

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej dla Handlu i Przemysłu Włóknistego
„WŁÓKNO POLSKIE”**

zawiadamia, że w dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 19 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Okrąg Nr 6/8 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu, rachunku zysków i strat za rok ubiegły oraz udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz ustalenie wynagrodzenia za posiedzenia; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje w biurze Spółki na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

393-14-16

Steinhagen i Saenger Fabryki Papieru i Celulozy

zawiadamia powtórnie, iż we wtorek dn. 12 kwietnia 1938 r. o godz. 10 w lokalu biura Zarządu Spółki, mieszczącego się w Warszawie przy ul. Smolnej Nr 17, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937 oraz pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania obowiązków; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysków i o określeniu dywidendy.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 399 K. H. — w biurze Zarządu, nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, swe akcje lub zaświadczenie notariusza, instytucji kredytowych krajowych, względnie Banque de Paris et des Pays Bas, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia. 477

I OGŁOSZENIE**Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki „Polsof”****Polska Spółka dla Obrotu Towarowego, Spółka Akc. we Lwowie**

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie przy ul. Szajnochy 2

**XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie przedłożonego sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1937; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, wydelegowanej z grona Rady Nadzorczej do sprawozdania ksiąg i bilansu za rok 1937; 3) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi za rok 1937; 4) Powzięcie uchwały co do użycia wykazanego zysku; 5) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w tym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami w kasie Spółki we Lwowie, ul. Szajnochy 2 najpóźniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, tj. do dn. 21 kwietnia b. r., gdzie otrzymają poświadczenie, które opiewać będzie na nazwisko z zapodaniem ilości akcji i głosów przysługujących upoważnionemu akcjonariuszowi. Poświadczenie służyć będzie jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Zdeponowane akcje wydane będą po Walnym Zgromadzeniu za zwrotem poświadczenia.

Ponadto wskazuje się — stosownie do § 13 statutu — na możliwość zgłoszenia przez akcjonariuszy, reprezentujących 1/10 część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny o ile to nastąpi najpóźniej do dn. 15 kwietnia 1938 r. 481-14-16

I OGŁOSZENIE**Zarząd Zakładów Włókienniczych Karol T. Buhle w Łodzi
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w biurze Spółki przy ul. Hipotecznej Nr 7/9

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1937; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących oraz Rady Nadzorczej.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania wniosków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki. 488

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

**„Karpalit” dla Fabrykacji Kart do Gry, Wyrobów Papierowych
i Przemysłu Litograficznego we Lwowie, ul. Zielona 20**

zaprasza niniejszym PP. Akcjonariuszów Spółki na
**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w dn. 4 maja 1938 r. o godz. 12 w poł. w biurze Spółki Akcyjnej „Karpalit” we Lwowie, ul. Zielona 20.

Porządek obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937; 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków względnie pokryciu strat; 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonywanych przez nich obowiązków; 4) Wnioski i interpelacje.

Dla wykonania prawa głosowania winien Akcjonariusz złożyć w Spółce Akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia albo akcje albo zaświadczenia o dokonanej w tym celu akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej, dopuszczonej brzmieniem art. 399 par. 2 K. H. 486-14-17

Komisja Likwidacyjna**Wileńskiej Fabryki Drutu i Gwoździ, Spółka Akcyjna w Wilnie**

zwołuje na dz. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 18

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w lokalu Wileńskiego Prywatnego Banku Handlowego w Wilnie przy ul. Mickiewicza pod Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej i udzielenie jej absolutorium oraz zatwierdzenie bilansu za 1937 rok;
3) Wybory członków Komisji Likwidacyjnej i Komisji Rewizyjnej;
4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni w terminie do dn. 23 kwietnia b. r. do godz. 12 złożyć w Zarządzie Komisji Likwidacyjnej (Wilno, ul. Mickiewicza Nr 8) swoje akcje lub dowody depozytowe o złożonych na przechowanie akcjach w instytucjach kredytowych. Upoważnienie na prawo głosu w formie listu winno być złożone nie później jak na trzy dni przed Walnym Zgromadzeniem. Termin dodatkowych spraw upływa dn. 14 kwietnia b. r. 471

I OGŁOSZENIE**Zarząd firmy Bolesław Kotkowski i S-ka, Zakłady Graficzne****Spółka Akcyjna w Łodzi**

podaje niniejszym do wiadomości Akcjonariuszów, że — stosownie do art. 56 i 57 prawa o spółkach akcyjnych — w sobotę dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 6 po poł. w lokalu Spółki w Łodzi, przy ulicy Dowborczyków 18 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;
3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie Zarządowi absolutorium;
4) Podział zysków za 1937 r.;
5) Sprawy budowlano-inwestycyjne;
6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 59 prawa o spółkach akcyjnych — złożyć swoje akcje w Zarządzie na 7 dni przed zebraniem, tj. do dn. 23 kwietnia 1938 r. 450-14-16

Korzystajcie z poczty lotniczej !!!

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiej Spółki Obuwia „Bata“, Spółki Akcyjnej

w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

VIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 6 maja 1938 r. o godz. 11 przed poł. w Krakowie przy ul. Sławkowskiej Nr 5 z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937, jako też sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej, udzielenie absolutorium Zarządowi i rozdział czystego zysku; 2) Wybór Zarządu; 3) Wybór Rady Nadzorczej; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć najpóźniej do dn. 29 kwietnia 1938 r. w Centrali Spółki w Krakowie swoje akcje lub zaświadczenia zdeponowania akcji na czas aż po Walnym Zgromadzeniu, wydane przez banki: Schweizerische Bank Gesellschaft w Zurychu lub Guaranty Trust Company of New York, Oddział w Londynie lub Böhmische Union Bank, Oddział w Ołomuńcu zgodnie z zezwoleniem Ministerstwa Skarbu z dnia 19 maja 1937 r. Nr D. II 12200/1/37. 484-14-16

Polska Spółka Obuwia „Bata” S. A.

I OGŁOSZENIE

Zakłady Przemysłowe „Emil Eisert i Bracia Schweikert“

Spółka Akcyjna w Łodzi

podaje do ogólnej wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu w Łodzi przy ul. Gdańskiej Nr 47 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 rok; 4) Podział zysku za 1937 r.; 5) Pokwitowanie Zarządu z dotychczasowej działalności; 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1938 rok; 7) Wybór członków Zarządu; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący brać udział w powyższym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 15 statutu Spółki — złożyć na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu odnośne dowody. Akcjonariusze, zgodnie z art. 54 Ustawy „Prawo o Spółkach Akcyjnych” z dn. 22/III 1928 r., mają prawo zgłaszać Zarządowi dodatkowe sprawy do porządku dziennego na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

476

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Bracia Kobyłańscy

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w Warszawie przy ul. Widok 19 w lokalu Sp. Akc. odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zatwierdzenie bilansu zamknięcia i r-ku strat i zysków za 1937 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Pokwitowanie władz Spółki; 6) Upoważnienie Zarządu do kupowania i sprzedawania nieruchomości oraz do zaciągania zobowiązań hipotecznych; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r.; 8) Podział zysków; 9) Wybór Komisji Rewizyjnej i określenie wynagrodzenia; 10) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zgłoszą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

479-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowska Przedziałnia Welny Czesankowej, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w poł. w lokalu Spółki w Łodzi przy ul. Przejazd 30 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1937; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi; 4) Podział zysku za rok 1937; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie członków Komisji Rewizyjnej.

Do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni będą akcjonariusze, którzy złożą w Spółce swoje akcje lub zaświadczenia, o których jest mowa w art. 399 K. H., przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie odbiorą ich przed jego ukończeniem. 482-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Chustek Fantazyjnych i WYROBÓW Włókienniczych
„Toga“, Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi przy ul. Ks. Mackiewicza Nr 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1937; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór członka Zarządu na miejsce ustępującego oraz Komisji Rewizyjnej; 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania wniosków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki. 483

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Handlowo-Przemysłowego „Jakub Gutman“
Spółka Akcyjna w Będzinie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 16.30 w lokalu Zarządu Spółki w Będzinie przy ul. Kołłątaja Nr 35 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków za rok operacyjny 1937; 4) Uchwalenie wynagrodzenia dla władz Spółki; 5) Uchwalenie budżetu i planu działania na rok operacyjny 1938; 6) Wolne wnioski. 485-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Wydawniczo-Drukarskiej „Rom“ w Wilnie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 6 po poł. w lokalu Zarządu w Wilnie przy ul. Cerkiewnej Nr 2 z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i protokołu Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937; 3) Budżet na rok 1938; 4) Kwestia podwyższenia kapitału zakładowego; 5) Wybór członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski. 487-14-15

Komisja Likwidacyjna

Towarzystwa Akcyjnego Cukrowni „Młodzieszyn Fabryczny”

w l i k w i d a c j i

zawiadamia PP. Akcjonariuszów tegoż Towarzystwa, że w dn. 25 kwietnia b. r. o godz. 16.30 w lokalu Banku Zachodniego przy ul. Fredry Nr 6 w Warszawie odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie likwidacyjne i zatwierdzenie ostatecznych rachunków;
- 3) Ustanowienie osoby, której na przechowanie oddane będą księgi i dokumenty Spółki;
- 4) Uznanie likwidacji za zakończoną.

492

Komisja Likwidacyjna

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Paweł Koproński i S-ka, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu przy ul. Moniuszki 9 m. 26 o godz. 4 po poł. w dn. 21 kwietnia 1938 r. z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat; 4) Upoważnienie dla Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążania nieruchomości; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje w Zarządzie Spółki na tydzień przed terminem.

480-14-15

Zarząd Fabryki Fortepianów i Pianin J. Kerntopf i Syn

w Warszawie, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Szpitalnej 9.

Porządek obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu z rachunkiem zysków i strat za 1937 r. oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Upoważnienie Zarządu do nabywania i obciążania nieruchomości; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

458

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. Bracia Borkowscy Zakłady Elektrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1938 r. o godz. 18 w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Grochowskiej Nr 306/308 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym.

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937, wraz z powzięciem uchwały o podziale zysków i pokwitowanie Zarządu z działalności; 3) Wybory 3 członków Komisji Rewizyjnej oraz sprawa wynagrodzenia władz Spółki; 4) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży przypadającej Spółce należności od Gminy Letnisko-Falenica; 5) Uzupelniające wybory jednego członka Zarządu.

466

**PODRÓŻUJ CIE
SAMOLOTAMI**

Zarząd Fabryki Garbarskiej Temler i Szwede, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Warszawie w dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 16 w biurze Zarządu przy ul. Okopowej 78.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1937 r.; 3) Rozpatrzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Pokwitowanie Zarządu z działalności; 6) Wybory 2 członków Zarządu; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub dowody na nie na 7 dni przed terminem Zebrania.

475

I OGŁOSZENIE

Zarząd „Parfumerie d'Orient”, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 4 pp. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Czackiego 16 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za rok 1937 oraz podział zysków; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie złożonego przez Zarząd preliminarza budżetowego na rok 1938; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w biurze Zarządu posiadane akcje na okazy ciela lub kwity depozytowe, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

474

I OGŁOSZENIE

Zarząd Anstro Daimler, Stayer, Puch
Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów, Spółka Akcyjna
w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 4 po poł. w lokalu Spółki, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937; 3) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Zmiana brzmienia firmy w myśl żądań Wydziału Przemysłowego Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy; 6) Wolne wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w myśl przepisów ustawy.

465

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Wyrobów Metalowych Jan Serkowski
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w siedzibie Spółki przy ul. Nowolipie Nr 76/78 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937, udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, zobowiązani są przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki posiadane akcje lub kwity depozytowe.

464

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Elektryczne Koleje Dojazdowe“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 10 odbędzie się w Warszawie w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“, Marszałkowska 94

XV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 rok, oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 4) Odpisanie kapitału odnowienia na częściowe pokrycie wydatków renowacyjnych, dokonanych w 1937 r.;
- 5) Zatwierdzenie preliminarzy na 1938 r.;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1938 rok.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, tj. najpóźniej w dn. 21 kwietnia b. r. w biurze Spółki w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Nr 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucjach kredytowych.

Akcjonariusze zagraniczni mogą składać zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji, w firmie „Trust Metallurgique Electrique et Industriel“, S. A. w Brukseli, 168, rue Royale. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 12 Statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

469

I OGŁOSZENIE

Zarząd Tow. Przemysłowo-Handlowego „Łobna“, Spółki Akc.

zawiadamia, że w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w kancelarii Notariusza Stanisława Jurkiewicza w Warszawie Kapucyńska 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat, powzięcie uchwały i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej; 5) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu akcje lub dowody depozytowe.

463

I OGŁOSZENIE

Zarząd Karolewskiej Manufaktury Karol Krönig i S-ka

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 17 w lokalu Zarządu przy ul. 6 Sierpnia Nr 5 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 rok; 3) Podział zysku; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki

489-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Myszowska Przędzalnia August Schmelzer, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej Nr 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysku i strat za okres od 1 stycznia 1937 r. do 1 stycznia 1938 r.; 4) Ustalenie budżetu na rok 1938; 5) Wybór władz, oraz ustalenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu i obciążania należących do Spółki nieruchomości; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni co najmniej na 7 dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Trębacka Nr 4) akcje Spółki lub poświadczenie odpowiednich instytucji kredytowych o zdeponowaniu tamże akcji.

490

I OGŁOSZENIE

Porządek obrad

ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZGROMADZENIA

T. B. O.—Towarzystwa Budowy Osiedli, Spółki Akc. w Gdyni

w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 11 w Komisariacie Rządu w Gdyni:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności w 1937 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r.;
- 5) Powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 6) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków;
- 7) Zatwierdzenie budżetu i planu finansowo-gospodarczego, eksploatacyjnego i inwestycyjnego;
- 8) Otwarcie pod zabudowę terenów budowlanych na Oksywiu;
- 9) Wybór Rady Nadzorczej;
- 10) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 11) Wolne głosy i wnioski.

491-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Sepewe“ Eksport Wytworów Polskiego Przemysłu

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia o godz. 17 m. 30. odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Wilczej 65 m. 1

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu Spółki za 1937; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu za 1937 r.; 5) Udzielenie Zarządowi absolutorium; 6) Powzięcie uchwały co do podziału zysku za rok operacyjny 1937; 7) Wybór 5 członków Zarządu na 1938 r.; 8) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej na 1938 r.; 9) Wolne wnioski.

Walne Zgromadzenie, zwołane na dz. 26 kwietnia, będzie ważne bez względu na liczbę obecnych na Zgromadzeniu przedstawicieli Akcjonariuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcji (art. 401 K. H.). Każdy Akcjonariusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej, przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego na piśmie przedstawiciela (art. 405 K. H.). Upoważnienie dla przedstawiciela, posiadającego prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonariusza, winno być zaopatrzone stemplem w kwocie nominalnej zł 500. Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Zarządu Spółki do dn. 22 kwietnia 1938 r.

478

Zarząd

Zarząd Elektrowni Zgierskiej, Spółki Akcyjnej

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

które odbędzie się w **środę dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 10** w lokalu Spółki w Zgierzu przy Rynku Kilińskiego Nr 8, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937 i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Podział zysku za rok operacyjny 1937;
- 4) Zatwierdzenie budżetów na rok operacyjny 1938;
- 5) Wybór dwóch członków Zarządu;
- 6) Zmiana i dostosowanie statutu Spółki do wymagań Kodeksu Handlowego.

Zmiana i dostosowanie statutu Spółki do wymagań Kodeksu Handlowego przeprowadzone będą w ten sposób, że dotychczasowy statut Spółki zmieniony zostanie na statut o następującym brzmieniu:

S T A T U T

Spółki Akcyjnej pod firmą:

„ZGIERSKIE TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE SPÓŁKA AKCYJNA”

Cel Spółki, brzmienie firmy, siedziba

§ 1. — (1) Spółka Akcyjna, istniejąca dotychczas pod nazwą „Elektrownia Zgierska, Spółka Akcyjna”, obecnie nosi nazwę: „Zgierskie Towarzystwo Elektryczne, Spółka Akcyjna”.

§ 2. — (1) Siedzibą Spółki jest miasto Zgierz.

§ 3. — (1) Czas trwania Spółki jest nieograniczony.

§ 4. — (1) Celem Spółki jest budowa, nabywanie, zbywanie, organizowanie, eksploatacja, odstępowanie, branie lub oddawanie w dzierżawę wszelkiego rodzaju przedsiębiorstw w dziedzinie elektrotechniki i elektrochemii, a w szczególności zawodowe wytwarzanie, przetwarzanie, przesyłanie i rozdzielanie energii elektrycznej dla oświetlenia, siły napędowej, trakcji, ogrzewania i elektrochemii w Polsce, uczestniczenie w tego rodzaju przedsiębiorstwach, jak również handel artykułami elektrotechnicznymi i elektrochemicznymi w Polsce.

(2) Spółka obecnie w szczególności korzysta z uprawnień miejskiego z dnia 30 lipca/12 sierpnia 1910 roku, dotyczącego elektryfikacji miasta Zgierza, i uprawnień rządowego Nr 184 z dnia 27 kwietnia 1932 roku na dostarczanie energii elektrycznej do miasta Ozorkowa.

Kapitał akcyjny Spółki i obligacje

§ 5. — (1) Kapitał akcyjny Spółki wynosi dwa miliony osiemset osiemdziesiąt siedem tysięcy pięćset (2887500) złotych, określonych w rozporządzeniach Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 roku („Dz. U. R. P.” Nr 88, poz. 790) i z dnia 5 listopada 1927 roku („Dz. U. R. P.” Nr 97, poz. 855), i podzielony jest na dziewiętnaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt (19250) akcji na okaziciela, całkowicie opłaconych, po sto pięćdziesiąt (150) złotych każda (NrNr 1 do 19250).

§ 6. — (1) Spółka może powiększyć swój kapitał akcyjny drogą emisji nowych akcji. Wszelako tego rodzaju powiększenie nie może nastąpić, o ile poprzednio wydane akcje nie zostały jeszcze całkowicie opłacone.

(2) Powiększenie kapitału akcyjnego następuje na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia, powziętej w warunkach, określonych w artykułach 433 do 439 Kodeksu Handlowego, drogą zmiany właściwych postanowień statutu w tej sprawie.

(3) Prawo subskrypcji na akcje nowej emisji przysługuje przede wszystkim właścicielom akcji poprzednio emitowanych, proporcjonalnie do ilości i rodzaju posiadanych akcji. Jednakże Walne Zgromadzenie może rozporządzać całkowicie lub częściowo prawem subskrypcji dotychczasowych akcjonariuszów na mocy uchwały, powziętej większością czterech piątych (4/5) oddanych głosów i szczegółowo umotywowanej. Tego rodzaju wyłączenie dotychczasowych akcjonariuszów od subskrypcji ważne jest tylko pod warunkiem, że sprawa ta była wyraźnie zapowiedziana w ogłoszonym porządku dziennym Walnego Zgromadzenia.

(4) Jeżeli dotychczasowi akcjonariusze nie skorzystali w pierwszym wyznaczonym dla nich terminie z przysługującego im prawa subskrypcji lub też skorzystali z niego tylko częściowo, należy niezwłocznie wyznaczyć drugi termin co najmniej dwutygodniowy (2), w ciągu którego wszyscy dawni akcjonariusze mogą wykorzystać swe prawa do subskrypcji wszystkich jeszcze nie subskrybowanych akcji. Wówczas dodatkowy podział akcji dokonywany jest proporcjonalnie do nowych subskrypcyj. Pozostałe akcje, które nie zostały subskrybowane w drugim terminie, będą następnie rozdzielone przez Zarząd stosownie do swego uznania, lecz po cenie nie niższej od emisyjnej.

§ 7. — (1) Obniżenie kapitału akcyjnego dokonywa się na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia, powziętej w warunkach określonych w artykułach 440 do 443 Kodeksu Handlowego.

(2) Obniżenie kapitału akcyjnego może również nastąpić na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia drogą umarzenia akcji z zysków; w tym wypadku przepisy artykułów 440 do 443 Kodeksu Handlowego nie mają zastosowania. W zamian akcji umorzonych będą wydane akcje użytkowe stosownie do artykułu 364 Kodeksu Handlowego.

§ 8. — (1) Spółce przysługuje prawo, na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia, wypuszczania obligacji na warunkach przewidzianych prawem.

Władze Spółki

§ 9. — (1) Władzami Spółki są:

- a) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów,
- b) Zarząd,
- c) Rada Nadzorcza.

a) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

§ 10. — (1) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów bywają zwyczajne lub nadzwyczajne; odbywają się one w Zgierzu, Łodzi, Warszawie lub Poznaniu.

(2) Walne Zgromadzenia są zwoływane przez Zarząd: stosownie do swego uznania, na żądanie Rady Nadzorczej lub na żądanie akcjonariuszów, reprezentujących łącznie co najmniej jedną dziesiątą (1/10) część kapitału akcyjnego. Jednakże żądanie zwołania Zgromadzenia przez akcjonariuszów jest obowiązujące dla Zarządu tylko wówczas, o ile zostanie jemu przedstawione na piśmie i o ile akcjonariusze, żądający zwołania Zgromadzenia, udowodnią posiadanie swych akcji. Żądaniu takiemu należy zadość uczynić w ciągu dwóch (2) tygodni; w razie niezwołania przez Zarząd Walnego Zgromadzenia w tym terminie, stosuje się artykuł 395 Kodeksu Handlowego.

§ 11. — (1) Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się corocznie najpóźniej trzydziestego pierwszego (31) maja po upływie roku operacyjnego.

(2) Do kompetencji Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności, bilansu i rachunku zysków i strat za ubiegły rok operacyjny, rozważanie wniosków Rady Nadzorczej, powzięcie uchwał dotyczących podziału czystego zysku lub, w razie potrzeby, pokrycia strat i kwitowanie władz Spółki z wykonanych czynności.

§ 12. — (1) Oprócz spraw wymienionych wyżej w § 11, ustęp (2), które należą do kompetencji Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, sprawy niżej wskazane wymagają bezwarunkowo uchwały Walnego Zgromadzenia Zwyczajnego lub Nadzwyczajnego:

- a) wybór, zawieszenie i odwołanie członków Rady Nadzorczej i Likwidatorów;
- b) wyznaczenie stałego wynagrodzenia i ewentualnej bonifikacji żetonowej dla Rady Nadzorczej i Likwidatorów, jak również tantiemy dla Rady Nadzorczej, przewidzianej w § 41 niniejszego statutu;
- c) zbycie lub wydzierżawienie przedsiębiorstwa należącego do Spółki oraz ustanowienie na nim prawa użytkowania;
- d) zbycie nieruchomości należących do Spółki i służących do eksploatacji;
- e) emisja obligacji;
- f) zmiana lub poprawki statutu, podwyższenie lub obniżenie kapitału akcyjnego, rozwiązanie i likwidacja Spółki;
- g) fuzja Spółki z inną spółką;
- h) wyznaczenie dziennika dla zamieszczenia ogłoszeń, zgodnie z § 51 niniejszego statutu;
- i) wszelkie postanowienia, dotyczące roszczeń o naprawie-

nie szkody, wyrządzonej przy zawiązaniu Spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru.

§ 13. — (1) Jeżeli cały kapitał akcyjny jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, może się ono odbyć bez formalnego zwołania, o ile nikt z obecnych nie wniesie sprzeciwu ani co do odbycia Walnego Zgromadzenia, ani co do wniesienia na porządek dzienny poszczególnych spraw. W braku sprzeciwu takie Walne Zgromadzenie może rozpatrywać i decydować o wszystkich sprawach obchodzących Spółkę. Uchwały w ten sposób powzięte, z wyjątkiem podlegających wpisowi do Rejestru Handlowego, powinny być w ciągu miesiąca ogłoszone w „Monitorze Polskim”.

§ 14. — (1) Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne, następujące po sobie ogłoszenia w pismach wymienionych w § 51. Pierwsze ogłoszenie w „Monitorze Polskim” winno się ukazać co najmniej trzy (3) tygodnie, a drugie co najmniej dziesięć (10) dni przed terminem danego Zgromadzenia.

§ 15. — (1) W ogłoszeniach należy podać dzień, godzinę i miejsce odbycia Walnego Zgromadzenia oraz szczegółowy porządek dzienny. W razie zmiany lub poprawek statutu należy powołać się na obowiązujące paragrafy jako też podać treść projektowanych zmian lub poprawek.

§ 16. — (1) Akcjonariusze korzystają z prawa uczestniczenia i głosowania na Walnym Zgromadzeniu, o ile co najmniej na tydzień przed Zgromadzeniem złożą swe akcje w kasie Spółki w Zgierzu i nie podejmą ich przed zamknięciem Zgromadzenia.

(2) Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, stwierdzające złożenie akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej w Polsce lub też w instytucji kredytowej za granicą, na którą zezwoli Minister Skarbu; te ostatnie instytucje kredytowe należy za każdym razem wymienić w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Zaświadczenia stwierdzające złożenie akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed zamknięciem Walnego Zgromadzenia.

§ 17. — (1) Lista akcjonariuszów, uprawnionych do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, podpisana przez Zarząd i obejmująca nazwiska i imiona uprawnionych, ich miejsce zamieszkania, ilość, rodzaj i numery akcji tudzież ilość głosów, winna być wyłożona w biurze Zarządu na przeciąg trzech (3) dni powszednich, poprzedzających datę Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusze mogą przeglądać listę w rzeszonym biurze oraz mają prawo żądania odpisu jej za zwrotem kosztów sporządzenia.

(2) Akcjonariusze mają również prawo żądać odpisu wniosków w sprawach, dotyczących porządku dziennego, w ciągu tygodnia przed Walnym Zgromadzeniem, za zwrotem kosztów sporządzenia odpisu.

§ 18. — (1) Walne Zgromadzenie otwiera prezes Rady Nadzorczej lub w razie niemożności — wiceprezes Rady Nadzorczej. Następnie wybiera się przewodniczącego Zgromadzenia spośród osób uprawnionych do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu.

§ 19. — (1) Lista obecności podpisana przez przewodniczącego Zgromadzenia, zawierająca spis uczestników Walnego Zgromadzenia z wymienieniem rodzaju i ilości akcji przez każdego z nich reprezentowanych i ilości przysługujących im głosów, powinna być sporządzona niezwłocznie po wyborze przewodniczącego i wyłożona podczas Zgromadzenia.

(2) Na żądanie akcjonariuszów, posiadających jedną dziesiątą (1/10) część kapitału akcyjnego, reprezentowanego na Zgromadzeniu, lista obecności powinna być sprawdzona przez wybraną w tym celu komisję, złożoną przynajmniej z trzech (3) osób. Wnioskodawcy mają prawo wyboru jednego członka komisji.

§ 20. — (1) Akcjonariusze mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu bądź osobiście, bądź przez pełnomocników. Upoważnienia winny być wydane na piśmie pod rygorem nieważności i złożone Zarządowi lub przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia. Upoważnienia powinny być załączone do protokołu.

(2) Członkowie Zarządu i pracownicy Spółki nie mogą być pełnomocnikami na Walnych Zgromadzeniach.

§ 21. — (1) Dla ważności uchwał Walnego Zgromadzenia konieczna jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących łącznie co najmniej jedną piątą (1/5) część kapitału akcyjnego.

(2) Jeżeli akcjonariusze obecni na Walnym Zgromadzeniu lub ich pełnomocnicy nie reprezentują jednej piątej części kapitału akcyjnego, Zarząd zwołuje w drodze jednorazowego ogłoszenia drugie Walne Zgromadzenie, które może się odbyć dopiero po upływie dwóch (2) tygodni od dnia ogłoszenia.

Zgromadzenie to i jego uchwały są ważne bez względu na ilość akcji reprezentowanych przez akcjonariuszów uczestni-

czących w Zgromadzeniu osobiście lub przez pełnomocników, o czym należy nadmienić w ogłoszeniu. Na tym drugim Zgromadzeniu mogą być omawiane tylko sprawy wniesione na pierwsze Zgromadzenie, które nie mogło się odbyć.

(3) W żadnym wypadku Zgromadzenie nie może powziąć ważnych uchwał w sprawach dotyczących zmiany lub poprawek statutu, emisji obligacji, podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego, fuzji z inną spółką, rozwiązania, likwidacji Spółki lub zbycia jednego z jej przedsiębiorstw, o ile obecni na nim akcjonariusze lub ich pełnomocnicy nie będą reprezentowali łącznie co najmniej połowy kapitału akcyjnego.

§ 22. — (1) Każda akcja uprawnia do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

(2) Akcjonariusze nie mogą głosować ani osobiście, ani przez pełnomocników, ani też jako pełnomocnicy innych osób przy powzięciu uchwał, dotyczących ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, ich wynagrodzenia tudzież umów lub sporów pomiędzy nimi a Spółką.

§ 23. — (1) Uchwały Walnego Zgromadzenia są ważne, o ile zapadły większością oddanych głosów.

(2) Uchwały w przedmiocie zmian lub poprawek statutu, emisji obligacji, podwyższenia lub obniżenia kapitału akcyjnego, fuzji z inną spółką, rozwiązania i likwidacji Spółki, jak również zbycia przedsiębiorstwa winny zapadć większością trzech czwartych (3/4) oddanych głosów.

(3) Uchwała dotycząca zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki wymaga większości dwóch trzecich (2/3) oddanych głosów i powzięta zostaje zgodnie z artykułem 409 Kodeksu Handlowego.

§ 24. — (1) O ile Spółka wydała akcje z różnymi prawami, uchwały w przedmiocie zmiany lub poprawek statutu, mogące naruszyć prawa poszczególnych kategorii tych akcji, winny być powzięte w drodze oddzielnego głosowania w każdej grupie akcjonariuszów.

(2) W każdej grupie akcjonariuszów powinna zapadć uchwała taką większością oddanych głosów, jaka jest wymagana do ważności tego rodzaju uchwały na Walnym Zgromadzeniu.

§ 25. — (1) Głosowanie na Walnym Zgromadzeniu odbywa się jawnie. Tajne głosowanie odbywa się na żądanie choćby jednego z obecnych akcjonariuszów.

(2) Tajność głosowania jest nieodzowna, jeżeli chodzi o powzięcie uchwał, dotyczących wyboru lub odwołania członków władz Spółki jak również Likwidatorów, pociągnięcia ich do odpowiedzialności, oraz w sprawach osobistych.

b) Zarząd

§ 26. — (1) Zarząd w rozumieniu artykułów 366 do 375 Kodeksu Handlowego składa się co najmniej z dwóch (2) członków.

(2) Członkowie Zarządu wybierani są przez Radę Nadzorczą spośród akcjonariuszów Spółki lub z poza ich grona. Do kompetencji Rady Nadzorczej należy ponadto odwoływanie lub zawieszanie członków Zarządu zgodnie z § 36 niniejszego statutu. Odwołanie, które może nastąpić w każdej chwili, nie uwłacza w żadnym razie prawom do odszkodowania na rzecz członka lub członków odwołanych, mogącego im przysługiwać na mocy umów o pracę.

(3) Pierwsi członkowie Zarządu są wybierani na przeciąg dwóch (2) lat, następni zaś na trzy (3) lata. Mandaty członków Zarządu gasną z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia, zatwierdzającego sprawozdanie z działalności, bilans oraz rachunek zysków i strat za ostatni rok operacyjny ich urzędowania. Ustupujący członkowie mogą być ponownie wybrani.

(4) Członek lub członkowie nowoWybrani obejmują mandat członka lub członków, na miejsce których zostali wybrani.

§ 27. — (1) Członkowie Zarządu spełniają swe czynności zgodnie z prawem i z regulaminem ustalonym przez Radę Nadzorczą.

(2) Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby; są one zwoływane przez tego członka Zarządu, którego w tym celu wyznaczyła Rada Nadzorcza, a w razie niemożności — przez jego zastępcę.

(3) Uchwały Zarządu są ważne, jeżeli wszyscy członkowie Zarządu zostali prawidłowo zwołani i o ile uchwały te zapadły jednomyślnie gdy Zarząd składa się z dwóch (2) członków, a większością głosów gdy Zarząd składa się z więcej aniżeli z dwóch członków. W razie rozbieżności głosów co do pewnej uchwały, członek Zarządu, który przewodniczył na danym posiedzeniu, przedstawia sprawę, celem rozstrzygnięcia, prezesowi Rady Nadzorczej, który decyduje ostatecznie.

(4) Członek Zarządu, który nie zgadza się z zapadłą uchwałą, może żądać zaprotokolowania swego odrębnego zdania; w tym wypadku unika odpowiedzialności za zapadłą uchwałą.

§ 28. — (1) Uchwały Zarządu są wciągane do księgi protokołów. Protokoły te powinny stwierdzać porządek dzienny,

nazwiska i imiona obecnych członków Zarządu, ilość głosów oddanych za poszczególne uchwały oraz zdania odrębne. Protokoły winny być podpisane przez wszystkich członków obecnych na posiedzeniu.

(2) Zarząd mianuje prowadzącego protokół bądź spośród własnych członków, bądź też z poza ich grona.

(3) Wyciągi z protokołów i dokumentów wykonawczych posiedzeń Zarządu są podpisywane przez dwóch członków Zarządu.

§ 29. — (1) Wynagrodzenie dla Zarządu wyznacza Rada Nadzorcza.

§ 30. — (1) Zarząd ma prawo i obowiązek zarządzania całym majątkiem i kierowania wszystkimi sprawami Spółki, z wyjątkiem jedynie tych, które w myśl prawa lub niniejszego statutu należą wyłącznie do kompetencji Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej.

(2) W żadnym razie członkowie Zarządu nie mogą ważnie działać, jeżeli nie zażądali i nie otrzymali przedtem upoważnienia od Rady Nadzorczej, gdy chodzi o:

1) poczynienie w ciągu roku operacyjnego wydatków nie figurujących w budżetach: eksploatacyjnym i budowlanym, ułożonych przez Radę Nadzorczą;

2) nabycie, zbycie, wynajmowanie lub wdzierżawianie nieruchomości należących do Spółki lub obciążenie tych nieruchomości hipoteką albo jakimkolwiek serwitutem;

3) zaciągnięcie zobowiązań dla Spółki przez poręczenia lub jakiegokolwiek zastawy ruchome lub nieruchome;

4) zaciągnięcie zobowiązania wekslowego w imieniu Spółki;

5) zaciągnięcie pożyczek na ciężar Spółki;

6) kupno i sprzedaż papierów wartościowych lub zaciągnięcie jakiegokolwiek zobowiązań pod papiery wartościowe należące do Spółki;

7) umieszczenie w instytucji kredytowej funduszy, jakimi Spółka rozporządza;

8) zawieranie układów uzupełniających lub zmieniających w jakikolwiek sposób jedno z uprawnień rządowych lub miejskich, nie wyłączając układów dodatkowych, z których Spółka już obecnie korzysta, lub które w przyszłości obchodzić ją mogą.

(3) Rada Nadzorcza może jednakże upoważnić drogą uchwały o charakterze ogólnym jednego lub kilku delegatów, którym na mocy § 40, ustępu (1), niniejszego statutu poruczony został specjalny nadzór nad Zarządem, by ci w zastępstwie Rady nadali Zarządowi takie lub inne upoważnienie, niezbędne dla Zarządu w myśl punktów 1 do 8 ustępu (2) niniejszego paragrafu.

§ 31. — (1) Członkowie Zarządu ponoszą odpowiedzialność za prawidłowe prowadzenie ksiąg i rachunkowości Spółki, nie wyłączając kasy.

(2) Członkowie Zarządu nie mogą zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako spółnicy jawni lub członkowie władz, bez uprzedniego upoważnienia przez uchwałę Rady Nadzorczej w każdym poszczególnym wypadku

(3) Umowy między członkami Zarządu a Spółką zawiera Rada Nadzorcza zgodnie z § 36, ustęp (1), punkt 1, niniejszego statutu.

(4) Na żądanie Rady Nadzorczej każdy członek Zarządu winien uczestniczyć w posiedzeniach Rady Nadzorczej z głosem doradczym, lecz nie decydującym.

§ 32. — (1) Zarząd reprezentuje Spółkę wobec sądów i we wszystkich innych okolicznościach. W sprawach wymienionych w artykule 388, punkty 3, 4 i 5 Kodeksu Handlowego, Zarząd działa ważnie tylko na podstawie uprzedniej uchwały Walnego Zgromadzenia.

(2) Oświadczenia skierowane do Spółki oraz przeznaczone dla niej pisemne zawiadomienia mają moc obowiązującą, jeżeli są dokonywane wobec jednego członka Zarządu.

(3) Z drugiej strony podpis firmowy i oświadczenia wydane przez Spółkę są dla niej obowiązujące wobec osób trzecich tylko pod warunkiem, gdy zostały skutecznie wspólnie przez dwóch członków Zarządu lub jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

c) Rada Nadzorcza

§ 33. — (1) Rada Nadzorcza w rozumieniu artykułów 377 do 387 Kodeksu Handlowego składa się z sześciu (6) do dziewięciu (9) członków, których wybiera Walne Zgromadzenie.

(2) Członkowie Zarządu, Likwidatorzy i pracownicy Spółki mogą być wybrani do Rady Nadzorczej dopiero gdy przestaną być członkami Zarządu, Likwidatorami lub pracownikami Spółki.

§ 34. — (1) Członkowie pierwszej Rady Nadzorczej zostają wybrani na jeden (1) rok, a członkowie następnych Rad Nadzorczych na trzy (3) lata.

(2) Z chwilą zaprowadzenia trzyletniego okresu wyborów, jedna trzecia (1/3) część członków Rady Nadzorczej ustępuje

corocznie z Rady według starszeństwa wyboru. W pierwszym okresie trzyletnim starszeństwo ustala się za pomocą losowania.

(3) Mandaty ustępujących członków Rady Nadzorczej gasną z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności, bilans oraz rachunek zysków i strat za ostatni rok ich urzędowania. Mandaty wszystkich członków ustępujących mogą być odnawiane.

(4) Członek lub członkowie nowo wybrani obejmują mandat członka lub członków, na miejsce których zostali wybrani.

§ 35. — (1) Rada Nadzorcza obowiązana jest wykonywać stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich gałęziach jej przedsiębiorstw.

(2) Do szczególnych obowiązków Rady Nadzorczej należy badanie sprawozdania z działalności, bilansu oraz rachunku zysków i strat, sporządzanych corocznie przez Zarząd zgodnie z § 43 niniejszego statutu, zarówno co do ich zgodności z księgami i dowodami, jak i stanem faktycznym, badanie wniosków Zarządu w przedmiocie podziału zysku lub, w razie potrzeby, pokrycia strat bilansowych oraz składanie Walnemu Zgromadzeniu dorocznego sprawozdania pisemnego z wyników powyższego badania.

(3) Dla wykonywania powyższych czynności może Rada Nadzorcza wglądać w każdy dział gospodarki Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień, przeprowadzać rewizje majątku Spółki, tudzież sprawdzać jej księgi i dokumenty.

§ 36. — (1) Do kompetencji Rady Nadzorczej należy ponadto: 1) zastępowanie Spółki w sporach z członkami Zarządu tudzież przy zawieraniu umów pomiędzy Spółką a jednym lub kilkoma członkami Zarządu;

2) mianowanie i odwoływanie członków Zarządu; jednakowoż odwoływanie odbywać się może tylko z zachowaniem prawa do odszkodowania, należnego odwołanemu członkowi lub odwołanym członkom na zasadzie zawartej z nimi ewentualnie umowy o pracę;

3) zawieszanie w czynnościach z ważnych powodów jednego, kilku lub nawet wszystkich członków Zarządu. W razie zawieszania w czynnościach lub stałej niemożności sprawowania tychże przez któregośkolwiek z członków Zarządu, Rada Nadzorcza powinna niezwłocznie przedsięwziąć odpowiednie kroki celem uzupełnienia składu Zarządu.

4) delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego prowadzenia spraw Spółki w zastępstwie jednego, kilku lub nawet wszystkich członków Zarządu nie mogących sprawować swoich czynności;

5) zwoływanie Walnych Zgromadzeń w wypadkach, przewidzianych w artykule 393 § 2 Kodeksu Handlowego;

6) układanie dla Zarządu regulaminów prowadzenia spraw.

§ 37. — (1) Po zamknięciu każdego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona prezesa i jego zastępcę. Wybór dokonywany jest i wówczas, jeżeli w ciągu trwania mandatu prezesa lub jego zastępcy jeden z nich składa mandat z jakiegokolwiek przyczyny.

(2) Prezes Rady Nadzorczej musi być obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 38. — (1) Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się w miarę potrzeby, lecz przynajmniej trzy (3) razy do roku. Posiedzenia zwołuje prezes Rady Nadzorczej lub, w razie niemożności, jego zastępcą czy to w siedzibie Spółki, czy też w jakimkolwiek innym miejscu, które należy wskazać w zawiadomieniu.

(2) Dla ważności obrad nieodzowna jest obecność większości członków Rady Nadzorczej.

(3) Uchwały Rady Nadzorczej są ważne, jeżeli wszyscy członkowie Rady zostali zaproszeni pismami poleconymi lub telegramami z potwierdzeniem odbioru, zawierającymi miejsce, datę oraz porządek dzienny posiedzenia i rozesłanymi przynajmniej na dziesięć (10) dni przed jego terminem, i jeżeli zapadły większością głosów obecnych członków. Wszelako można zaniechać zwołania zebrania w terminie dziesięciodniowym (10) za wspólną zgodą wszystkich członków Rady Nadzorczej.

Dla ważności uchwał przewidzianych w § 36, ustęp (1), punkty 1 do 4, niniejszego statutu, wymagana jest większość trzech (3/4) głosów obecnych członków.

W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

(4) Członek Rady Nadzorczej, który nie zgadza się z zapadłą uchwałą, może zażądać zaprotokołowania swego odrębnego zdania; w tym wypadku unika odpowiedzialności za zapadłą uchwałę.

(5) Uchwały Rady Nadzorczej wciąga się do księgi protokołów. Protokoły powinny stwierdzać miejsce odbycia, datę oraz porządek dzienny posiedzenia, nazwiska i imiona obecnych członków Rady Nadzorczej, ilość głosów oddanych za poszczególne

gólnymi uchwałami oraz zdania odrębne. Protokoły powinny być podpisane przez wszystkich członków Rady, którzy byli obecni na posiedzeniu.

(6) Rada Nadzorcza mianuje prowadzącego protokół bądź spośród członków Rady, bądź spośród osób obcych.

(7) Wyciągi z protokołów i dokumentów wykonawczych Rady Nadzorczej podpisywane będą przez prezesa i jednego z członków Rady Nadzorczej.

§ 39. — (1) Wynagrodzenie Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie w warunkach określonych w § 41 niniejszego statutu.

§ 40. — (1) Radzie Nadzorczej przysługuje prawo wyboru spośród swoich członków jednego lub kilku delegatów dla sprawowania specjalnego nadzoru nad Zarządem i biegiem spraw. (2) Delegaci mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym; Zarząd obowiązany jest uprzedzić ich w czasie właściwym o każdym swoim posiedzeniu.

(3) Delegaci otrzymują wynagrodzenie osobne, które wyznacza Walne Zgromadzenie.

(4) Delegaci nie mogą zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako spółnicy jawni lub członkowie władz, bez uprzedniego zezwolenia Rady Nadzorczej w każdym poszczególnym wypadku.

§ 41. — (1) Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują, oprócz zwrotu kosztów podróży, wynagrodzenie stałe oraz ewentualną bonifikację żelonową.

(2) Poza tym otrzymują jako tantiemę dodatkowe wynagrodzenie z pewnej części czystego zysku rocznego, zgodnie z § 46, ustęp (1), niniejszego statutu. Podział powyższej tantiemy między poszczególnych członków skutecznia się na zasadzie uchwały Rady Nadzorczej.

Sprawozdanie Zarządu, zamknięcie rachunków, podział zysku i wypłata dywidendy

§ 42. — (1) Rok operacyjny Spółki trwa od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia każdego roku.

§ 43. — (1) Zarząd Spółki obowiązany jest sporządzić bilans i rachunek zysków i strat, jak również sprawozdanie z działalności Spółki za rok operacyjny i złożyć te dokumenty celem zbadania Radzie Nadzorczej przed końcem marca następującego po roku operacyjnym.

(2) Ewentualna odmowa podpisu któregośkolwiek z członków Zarządu na rachunkach zamknięcia i sprawozdaniu z działalności powinna być umotywowana na piśmie.

§ 44. — (1) Odpisy sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat, łącznie z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej tudzież opinii biegłych rewidentów (artykuł 376 Kodeksu Handlowego) będą wydawane akcjonariuszom na ich żądanie w ciągu dwóch (2) tygodni przed zwyczajnym Walnym Zgromadzeniem.

§ 45. — (1) Bilans sporządzany jest zgodnie z przepisami artykułów 422 do 427 Kodeksu Handlowego.

§ 46. — (1) Czysty zysk roczny ustala się jak następuje: z ogólnych wpływów należy przede wszystkim potrącić wszystkie wydatki eksploatacyjne, administracyjne, wydatki na konserwację, straty i amortyzację, przelewy na rzecz rezerw dodatkowych i specjalnych, przewidzianych w § 47 niniejszego statutu, oraz odpisy na rzecz wszystkich funduszy odnowienia lub innych, wyszczególnionych w koncesjach nadanych Spółce. Następnie co najmniej osiem (8) procent przelewa się na rzecz statutowego kapitału zapasowego, przeznaczonego na pokrycie ewentualnych strat, aż do czasu osiągnięcia przez ten kapitał jednej trzeciej (1/3) części kapitału akcyjnego. Z pozostałości zacierpnięta zostanie suma, niezbędna do podziału na dywidendę podstawową od akcji w wysokości pięciu (5) procent. Następnie osiem (8) procent przyznaje się Radzie Nadzorczej jako tantiemę, po czym saldo, zwiększone o ewentualne sumy przeniesione z poprzednich lat operacyjnych, pozostaje do dowolnego rozporządzenia Walnego Zgromadzenia.

(2) Oprócz ośmiu (8) procent, wymienionych w ustępie (1) niniejszego paragrafu, na statutowy kapitał zapasowy przelewa się nadwyżki, osiągnięte przy emisji akcji powyżej parytetu, o ile wydatki, związane z emisją akcji, tych nadwyżek nie pochłonęły; dodatkowe wpłaty ze strony akcjonariuszów za przyznanie specjalnych przywilejów akcjom, będącym już w ich posiadaniu, bez podwyższenia kapitału akcyjnego, o ile te dodatkowe wpłaty nie zostaną użyte na pokrycie strat lub amortyzacji nadzwyczajnej; wreszcie dywidenda, o której mowa w § 48 niniejszego statutu.

(3) Przelewy, skutecznie czynione w wysokości co najmniej ośmiu (8) procent, winny być wznowione, jeśli statutowy kapitał zapasowy z jakiegokolwiek przyczyny spadnie poniżej jednej trzeciej (1/3) części kapitału akcyjnego.

§ 47. — (1) Spółce przysługuje prawo utworzenia obok statutowego kapitału zapasowego, innych funduszy zapasowych pod nazwą rezerw dodatkowych i specjalnych.

(2) Walne Zgromadzenie decyduje o użyciu statutowego kapitału zapasowego, jak również rezerw dodatkowych i specjalnych; jednakowoż ta część statutowego kapitału zapasowego, która odpowiada jednej trzeciej (1/3) części kapitału akcyjnego, może być użyta tylko na pokrycie strat bilansowych.

(3) Statutowy kapitał zapasowy oraz rezerwy dodatkowe i specjalne, o których mowa w ustępie (1) i (2) niniejszego paragrafu, zostaną rozdzielone, w razie rozwiązania i likwidacji Spółki, między akcjonariuszów proporcjonalnie do posiadanych przez nich akcji.

§ 48. — (1) Nie podjęta dywidenda przechodzi, po upływie pięciu (5) lat, na własność Spółki, z wyjątkiem, gdy przedawnienie na mocy praw obowiązujących zostało przerwane lub zawieszono. Od niepodjętych sum procenty wypłacane nie będą.

§ 49. — (1) Zarząd Spółki ogłosi zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie bilans oraz rachunek zysków i strat w ciągu dwóch (2) tygodni od daty ich zatwierdzenia.

(2) W tym samym czasie Zarząd złoży Sądowi Rejestrowemu i Ministerstwu Przemysłu i Handlu ogłoszony bilans, rachunek zysków i strat, jak również sprawozdanie z działalności i inne sprawozdania wraz z protokołem Walnego Zgromadzenia.

Rozwiązanie i likwidacja Spółki

§ 50. — (1) Walne Zgromadzenie może w każdej chwili uchwalić rozwiązanie i likwidację Spółki, zgodnie z postanowieniami Kodeksu Handlowego i niniejszego statutu.

(2) Po powzięciu uchwały o rozwiązaniu i likwidacji Spółki, Walne Zgromadzenie akcjonariuszów wyznacza przynajmniej trzy (3) osoby do likwidacji, które zbiorą się w siedzibie Spółki; jednocześnie Walne Zgromadzenie ustala sposób likwidowania i rozwiązania Spółki zgodnie z przepisami prawa.

Ogłoszenia

§ 51. — (1) Ogłoszenia, jakie Zarząd na zasadzie niniejszego statutu obowiązany jest publikować, winny być umieszczone w „Monitorze Polskim” i w piśmie wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu stosownie do artykułu 338 Kodeksu Handlowego (obecnie tygodnik „Polska Gospodarka”) oraz w innym piśmie w Polsce, które wyznaczy Walne Zgromadzenie

Postanowienia końcowe

§ 52. — (1) Wszystkie sprawy, nie przewidziane w niniejszym statucie, regulowane będą w myśl przepisów prawnych o spółkach akcyjnych, to jest obecnie w myśl Kodeksu Handlowego (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 roku, Dz. U. R. P. Nr 57 z dnia 30 czerwca 1934 roku, poz. 502).

§ 53. — (1) Niniejszy statut, po jego zatwierdzeniu przez Ministra Przemysłu i Handlu, zastępuje całkowicie statut „Towarzystwa Akcyjnego Elektrowni Zgierskiej”, zatwierdzony w dniu 28 lipca 1909 roku, wraz ze wszystkimi zmianami, zatwierdzonymi w dniu 15 marca 1927 roku, względnie „Elektrowni Zgierskiej, Spółki Akcyjnej”, zatwierdzony w dniu 17 września 1930 roku.

Panowie Akcjonariusze mogą wziąć udział w tym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 20 kwietnia 1938 r. złożą w biurze Elektrowni w Zgierzu, Rynek Kilińskiego Nr 8, swe akcje względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych: 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie, 2) La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei, 3) La Banque de la Société Générale de Belgique, w Brukseli.

Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Pisemne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w biurze Elektrowni w Zgierzu, Rynek Kilińskiego Nr 8, najpóźniej do dn. 12 kwietnia 1938 r.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł, Spółka Akt. w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie, w biurze firmy, przy ul. Dunajewskiego L. 6 w dn. 22 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w południe z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1937 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 2) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej, ew. udzielenie Zarządowi pokwitowania; 3) Uzupełniający wybór 3 członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej; 4) Oznaczenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu oraz 2 członków Rady Nadzorczej; 5) Zmiana § 29 statutu odnośnie sposobu podpisywania firmy.

U w a g i:

1) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny.

2) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje w 7 dni naprzód w kasie Spółki w Krakowie (ul. Dunajewskiego 6). 407

I OGŁOSZENIE

Przemysł Metalowy „Granat“, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w Warszawie w siedzibie Spółki przy ul. Smolnej Nr 14

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 3) Podział zysków za rok operacyjny 1937 i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybory uzupełniające dwóch członków Zarządu, oraz pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 5) Podwyższenie kapitału zakładowego Spółki z 1 800 000 na 2 400 000 w drodze wypuszczenia nowej emisji 6 000 akcji na okaziciela po zł 100 każda, z tym, że akcje wypuszczone będą po cenie nominalnej i pokryte w 1/3 części z rezerwy zysków, uzyskanych przez Spółkę z eksportu, a w 2/3 części z wpłaconych gotówką przez subskrybentów; 6) Zastąpienie dotychczasowego brzmienia § 4 statutu Spółki przez następujące: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 2 400 000, całkowicie wpłaconych gotówką podzielonych na 24 000 akcji na okaziciela, każda wartości nominalnej po 100 złotych”; 7) Upoważnienie Zarządu do kupna i sprzedaży nieruchomości Spółki oraz zaciągania długów hipotecznych.

PP. Akcjonariusze, pragnący zgłosić sprawy dodatkowe na porządek dzienny, winni to uczynić do dn. 12 kwietnia 1938 r. — tak, aby sprawy te mogły być umieszczone na porządku dziennym w II ogłoszeniu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni akcje swe lub kwity depozytowe złożyć w biurze Zarządu Spółki, ul. Smolna 14 w Warszawie najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 435

Zakład Lecznicy „Pod Piastem“ w Inowrocławiu

Spółka Akcyjna w likwidacji

Bilans za czas od dn. 1 I do dn. 31/XII 1937 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, banki zł 9 291'49; Papiery zł 1'00; Nieruchomości, ruchomości zł 66 195'58; Straty z lat ubiegłych i za 1937 r. zł 153 647'51; Ogółem zł 229 135'58.

STAN BIERNY. — Kapitały własne zł 162 644'50; Wierzy ciela zł 60 970'68; Dywidenda, tantiema zł 2 720'40; Sumy przejściowe zł 2 800'00; Ogółem zł 229 135'58.

Rachunek strat i zysków

STAN CZYNNY. — Koszty eksploatacji zł 4 207'29; Koszty ogólne zł 2 115'48; Amortyzacja zł 1 322'25; Ogółem zł 7 645'02. STAN BIERNY. — Wpływy za komorne zł 4 930'75; Odsetki zł 779'00; Strata za 1937 r. zł 1 915'27; Ogółem zł 7 645'02. 414

I OGŁOSZENIE

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
Spółki Akcyjnej Fabryki Portland-Cementu „Szcza kowa“**

Zarząd Spółki Akcyjnej Fabryki Portland-Cementu „Szcza kowa“ ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

51 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Warszawie, w biurze Spółki przy ul. Plac Napoleona 3 w dn. 22 kwietnia 1938 r. o godz. 3.30 po poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą za rok gospodarczy 1937; 2) Odczytanie sprawozdania Komisji Rewizyjnej, przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937, tudzież powzięcie uchwały co do wyniku bilansowego; 3) Udzielenie absolutorium dla władz Spółki; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Wybory Komisji Rewizyjnej; 6) Ustalenie wynagrodzenia delegatów Rady Nadzorczej do indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych oraz wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, mają prawo — w myśl § 16 statutu Spółki — zgłosić na piśmie do Zarządu, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia dodatkowe sprawy do porządku dziennego, które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w oryginale lub zaświadczenie na dowód złożenia akcji u notariusza, lub w jednej z krajowych instytucji kredytowych w następujących miejscach: w Bielsku, w Śląskim Zakładzie Kredytowym, w Warszawie, w kasie Spółki, Pl. Napoleona 3 m. 7, w Wiedniu — w Austriackim Zakładzie Kredytowym — Wiedeńskim Banku Związkowym I, Schottengasse 6. 439

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Polskiej Fabryki Wodomierzy i Gazomierzy
dawniej „Gazomierz“, Spółki Akcyjnej w Toruniu**

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 27 kwietnia b. r. o godz. 17 w Warszawie w lokalu przy ul. Piusa XI Nr 21 m. 8 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za 1937 r.; 3) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków na 1937 r. oraz uchwalenie podziału zysków; 4) Uzupełnienie uchwały Walnego Zgromadzenia o utworzeniu funduszu rezerwowego; 5) Sprawa remuneracji dla pracowników; 6) Przedłożenie planu działalności oraz uchwalenie budżetu na 1938 r.; 7) Uchwalenie poprawek redakcyjnych umowy z członkiem Zarządu; 8) Wolne wnioski. 437

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Wyrobów Dziaonych i Tkanych „R. Lipszyc“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w czwartek dn. 14 kwietnia 1938 r. o godz. 4 pp. odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Piramowicza 11/13

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu wraz z opinią Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r., tudzież powzięcie uchwały o podziale zysków; 2) Udzielenie pokwitowania władz Spółki; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz określenie ich wynagrodzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje Zarządowi przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem. 425

Zarząd Zakładów Przemysłowych Karola Eiserta

Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się **we wtorek dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł.** w siedzibie Spółki przy ul. Żwirki Nr 19 w Łodzi z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Podział zysku;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r.;
- 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 7) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;
- 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć w siedzibie Spółki w Łodzi, ul. Żwirki Nr 19 posiadane akcje wzgl. zaświadczenia notariusza lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji.

451-14-16

W dniu 16 marca 1938 r. odbyło się w Gdyni Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

T. B. O. — Towarzystwa Budowy Osiedli, Spółki Akc. w Gdyni

na którym powzięto uchwały treści następującej:

Na skutek porozumienia z Radą Miejską z dnia jedenastego marca tysiąc dziewięćset trzydziestego ósmego roku, wybrani zostają na członków Komisji Rewizyjnej Towarzystwa Budowy Osiedli:

- a) P. Hilary Ewert-Krzemieniowski,
- b) P. Stanisław Rzczycki, prokurent Banku Gospodarstwa Krajowego, Oddział w Gdyni,
- c) P. Kazimierz Wdziejczkowski, Wicedyrektor Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Gdyni w Gdyni,
- d) P. inżynier Stanisław Zaorski, Kierownik Nadzoru Budowlanego Komisariatu Rządu,
- e) P. Ferdynand Podhorodecki, radny miasta Gdyni.

Wobec ustąpienia z Rady Miejskiej P. Teodora Zielińskiego, na skutek porozumienia z Radą Miejską w Gdyni, do Rady Nadzorczej Towarzystwa Budowy Osiedli, wybrana zostaje P. Róża Frankowska, zgodnie z przepisami artykułu siódmego punktu e statutu Towarzystwa Budowy Osiedli.

453

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Włókiennicze Karol Hoffrichter, Spółka Akcyjna

na zasadzie § 16 Statutu ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć **w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł.** w lokalu Zarządu Spółki Akcyjnej w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 204

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, protokołu Komisji Rewizyjnej, jak również bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937;
- 3) Powzięcie uchwały o podziale zysku;
- 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki z wykonanych przez nie obowiązków;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego oraz planu działalności Spółki na 1938 r.;
- 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub odpowiednie zaświadczenia najpóźniej na 7 dni przed Zebraniem (§ 16 Statutu).

467

Zarząd Pierwszej Warszawskiej Palarni Kawy, Cykorii i Surogatów Kawy „Pluton” T. i M. Tarasiewiczów, Spółka Akc. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że **w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 17 m. 30** w lokalu przy ul. Żytniej Nr 10 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1937;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1937 i udzielenie Zarządowi pokwitowania;
- 4) Podział zysku za rok 1937;
- 5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego wydatków na rok 1938;
- 6) Zatwierdzenie poniesionych kosztów budowy domu mieszkalnego na posesji przy ul. Grzybowskiej Nr 37 w Warszawie;
- 7) Wybory członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Żytniej Nr 10 swoje akcje względnie kwity na zdeponowane akcje u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej.

454

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polskie Zakłady Marconi

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że **w dn. 26 kwietnia b. r. o godz. 12** w lokalu Spółki przy ul. Narbutta Nr 29, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku strat i zysków, za 1937 r.;
- 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki za czynności, dokonane w 1937 r.;
- 4) Obniżenie kapitału akcyjnego Spółki z zł 800 000⁰⁰ na zł 471 100⁴⁹ oraz jednoczesne podwyższenie kapitału akcyjnego do pierwotnej wysokości zł 800 000⁰⁰;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Uchwalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Biurze Zarządu Spółki (ul. Narbutta 29) swoje akcje, względnie dowody złożenia ich u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej, przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

459-14-15

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW**Spółki Akcyjnej Północne Towarzystwo Transportowe i Ekspedycyjne w Warszawie**

odbędzie się **w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w poł.** w kancelarii Notariusza Romana Jelnickiego przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 rok i udzielenie Zarządowi i Komisji Rewizyjnej pokwitowania z czynności, dokonanych w roku 1937;
- 3) Budżet na rok 1938;
- 4) Zmiana statutu Spółki przez uzupełnienie par. 1 następującym zdaniem: „Po angielsku nazwa firmy brzmi: „Northern Transport Company, Ltd.”;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 6) Pełnomocnictwa dla Zarządu;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący umieszczenia swych wniosków na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia, winni zgłosić do Zarządu pisemne żądanie ze wskazaniem konkretnych wniosków do dn. 14 kwietnia 1938 r.

455

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Goleszowskiej Fabryki Portland-Cementu, Spółki Akc.

Zarząd Goleszowskiej Fabryki Portland-Cementu Spółki Akcyjnej ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

39 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Warszawie w biurze Spółki, pl. Napoleona 3 m. 5 w dn. 22 kwietnia 1938 r. o godz. 2 po poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie z działalności Zarządu w roku gospodarczym 1937, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą; 2) Odczytanie sprawozdania Komisji Rewizyjnej; 3) Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok gospodarczy 1937 i powzięcie uchwały co do wyników finansowych za tenże rok gospodarczy; 4) Udzielenie absolutorium organom Spółki; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej według § 16 ustęp 2 statutu Spółki; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej według § 22 statutu Spółki; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla delegatów Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w oryginale lub zaświadczenie na dowód złożenia akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych w następujących miejscach: w Bielsku, w Śląskim Zakładzie Kredytowym, w Goleszowie, w Kasie Spółki, w Warszawie, w Warszawskim Banku Dyskontowym, ul. Fredry 8, w Wiedniu, w Austriackim Zakładzie Kredytowym — Wiedeńskim Banku Związkowym I, Schottengasse 6. 440

I OGŁOSZENIE

Dyrekcja Banku Naftowego, Spółki Akcyjnej we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 12 odbędzie się w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Leona Sapiehy L. 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia; 3) Sprawozdanie Rady, Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej za 1937 r.; 4) Zatwierdzenie zamknięcia rachunków za 1937 r. — udzielenie absolutorium Radzie i Dyrekcji za okres sprawozdawczy i powzięcie uchwały o użyciu wyniku bilansowego; 5) Uzupełniające wybory do Rady; 6) Wybór Komitetu Rewizyjnego i ustalenie wynagrodzenia; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający brać udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w kasie Banku najpóźniej na dni 7 (siedem) przed terminem Zgromadzenia. W razie niemożności osobistego przybycia, można udzielić pełnomocnictwa do zastąpienia, na którym wystarcza podpis bez legalizacji notarialnej.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego, mogą żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądania te powinny być zgłoszone nie później, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia. 433-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Astra”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 13 w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie przy ul. Kapucyńskiej Nr 6 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.; 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 4) Udzielenie władzom Spółki absolutorium z czynności w roku sprawozdawczym; 5) Wybór zarządu i członków Komisji Rewizyjnej na 1938 r.; 6) Wolne wnioski. 417

Zarząd Spółki Akcyjnej

„ZAP” Zakłady Przemysłowe, Sp. Akc. Mechanicznej Obróbki Drzewa i Metali oraz Fabryka Przetworów Spożywczych w Bydgoszczy

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 14 w lokalu Spółki w Bydgoszczy ul. Kwiatowa Nr 4, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków, oraz sprawozdań Rady Nadzorczej i Zarządu Spółki za 1937 r.; 3) Powzięcie uchwały co do zysku z 1937 r.; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członka Rady Nadzorczej, delegowanego do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru; 7) Powzięcie uchwały odnośnie niewypłaconej dywidendy; 8) Rozpatrzenie wniosków, które wpłyną do Zarządu Spółki w przepisowym terminie; 9) Wolne wnioski bez uchwał.

PP. Akcjonariusze, którzy życzą przyjąć udział w Walnym Zebraniu, winni na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć, za pokwitowaniem, w biurze Zarządu Spółki swoje akcje, względnie kwity depozytowe.

Zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny PP. Akcjonariusze mogą składać na ręce Zarządu nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 432

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Biuro Budowlane F. Skąpski i Spółka Inżynierowie Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 9 kwietnia b. r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Topolowa 4, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz r-ku strat i zysków za 1937 r.; 3) Podział zysku; 4) Uchwalenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej; 5) Wybory 2 członków Rady i 3 członków Zarządu.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć Zarządowi Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia swe akcje, względnie zaświadczenia banków. 416

Bank Towarzystw Spółdzielczych, Spółka Akcyjna

Bilans roczny (netto) dnia 31 grudnia 1937 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 26 marca 1938 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji zł 922 591'26; Bilety skarbowe zł 700 000'00; Waluty zagraniczne zł 2 736'47; Papiery wartościowe zł 543 979'50; Papiery wart. ust. kapit. zapas. zł 279 918'51; Banki krajowe zł 167 950'52; Banki zagraniczne zł 44 430'18; Dyskonto zł 3 638 337'07; Protesty zł 520 724'89; Kredyty w r-kach bieżących zł 1 217 079'79; Pożyczki terminowe zł 4 285 855'01; Nieruchomości zł 4 496 393'83; Różne rachunki zł 268 143'78; Suma bilansowa zł 17 088 050'31. Dłużnicy z tytułu gwarancji zł 307 131'34; Inkaso zł 817 849'21; Depozyty zł 15 564 179'95.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3 000 000'00; Kapitały rezerwowe zł 891 539'81; Fundusz amortyzacyjny nieruchomości zł 686 653'63; Wkłady zł 11 302 131'64; Rachunki bieżące zł 335 251'03; Różne natychmiast płatne zobowiązania zł 66 930'24; Banki krajowe zł 367 483'93; Banki zagraniczne zł 3 330'00; Redyskonto weksli zł 188 496'29; Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego zł 155 482'00; Wierzyciele hipoteczni zł 1 992'81; Różne rachunki zł 17 972'14; Procenty 1938 r. zł 68 666'35; Zysk za 1937 r. zł 2 120'94; Suma bilansowa zł 17 088 050'81.

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 307 131'34; Różni za inkaso zł 817 849'21; Różni za depozyty zł 15 564 179'95. 415

II OGŁOSZENIE

Zarząd Zjednoczonych Zakładów Włókienniczych R. Scheiblera i L. Grohmana, Spółka Akcyjna w Łodzi

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w **poniedziałek dn. 11 kwietnia 1938 r. o godz. 12 przed poł.** w gmachu Zarządu przy ul. Targowej Nr 65 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i r-ku zysków i strat za rok operacyjny 1937 oraz pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Powzięcie uchwały w sprawie podziału zysku względnie pokrycia straty za 1937 r.;
- 5) Ustalenie planu działalności na 1938 r.;
- 6) Wybory ustępującego członka Zarządu, jednego członka Rady, 5 członków Komisji Rewizyjnej i określenie wynagrodzenia Rady i Komisji Rewizyjnej oraz zawarcie umowy z Naczelnym Dyrektorem;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zastosować się do art. art. 394, 399 i 405 Kodeksu Handlowego („Dz. Ust. R. P.” poz. 502/1934 r.).

Stosownie do § 13 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, o ile przybędą na nie akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, reprezentujący łącznie co najmniej $\frac{1}{2}$ kapitału akcyjnego.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w powyższym dniu, takowe — na zasadzie § 14 statutu — odbędzie się w tymże lokalu i z tymże programem w **poniedziałek dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 12 rano w drugim terminie** a wtedy Walne Zgromadzenie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanego na nim kapitału akcyjnego. Dodatkowych ogłoszeń i zawiadomień o wyznaczeniu nowego terminu Walnego Zgromadzenia — na zasadzie § 15 statutu — nie dokonuje się.

343-13-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Browarów i Fabryki Drożdży Spirytusowych „Bergszlos“ w Równem, Spółka Akcyjna

zwołuje niniejszym

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW T-WA

na dz. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 19 w lokalu siedziby T-wa w Równem przy ul. 3 Maja 213/215.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków za 1937 r.;
- 5) Podział zysku;
- 6) Udzielenie pokwitowania władzom S-ki;
- 7) Budżet na 1938 r. i 8) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Dla prawa udziału w obradach Walnego Zgromadzenia należy — w myśl Statutu — złożyć akcje w Spółce na 7 dni przed terminem Zebrania.

413-14-16

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

A. Wróblewski i S-ka, Przechowywania i Przewozu Mebli i Towarów

zawiadamia, że w **dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 11** w biurze Spółki przy ul. Marszałkowskiej 108 w Warszawie odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat oraz powzięcie uchwały w tym przedmiocie;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Właściciele akcji są obowiązani zgłosić swe prawa głosu przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania.

420-14-15

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Warszawska Fabryka Wyrobów Gumowych „Wargum“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **dn. 12 kwietnia 1938 r. o godz. 19** w biurze Zarządu, Czerniakowska 84 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz zysków i strat za 1937 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 5) Podział zysków za 1937 r.;
- 6) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r.;
- 7) Wybory do Zarządu;
- 8) Wybory do Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem.

330-12-14

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Polski Przemysł Korkowy“, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości, że w **dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 13** odbędzie się w lokalu sklepowym przy ul. Marszałka Focha 9 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok 1937, podział zysków oraz plan działalności na rok 1938;
- 4) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążania nieruchomości, jak również kredytowania się w instytucjach państwowych i prywatnych;
- 5) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego występowania w imieniu Spółki we wszystkich instancjach sądowych;
- 6) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki;
- 7) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym zebraniu, winni złożyć Zarządowi swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zebraniem.

429-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Węgierska Górka, Górnicza i Hutnicza Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

XV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w **poniedziałek dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 12** w biurze Zarządu Spółki w Węgierskiej Górcie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za rok 1937;
- 3) Przedłożenie zamknięcia rachunkowego za rok 1937;
- 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunków strat i zysków;
- 6) Udzielenie absolutorium władzom Spółki;
- 7) Wybory do Rady Nadzorczej Spółki;
- 8) Ewent. wnioski, które PP. Akcjonariusze mają prawo zgłosić na zasadzie prawa o spółkach akcyjnych.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje lub świadectwa tymczasowe, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia w Kasie Spółki w Węgierskiej Górcie. Zamiast akcji wzgl. świadectw tymczasowych mogą być złożone również potwierdzenia, wydane na dowód złożenia akcji wzgl. świadectw tymczasowych u notariusza, mającego siedzibę urzędową w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

430-14-15

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że w dn. 27 kwietnia b. r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w Wilnie w lokalu Banku (ul. Mickiewicza Nr 8)

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW WILEŃSKIEGO BANKU ZIEMSKIEGO

Akcje, albo zaświadczenia instytucyj kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych powinny być złożone w Banku przed dn. 20 kwietnia b. r.

Depozytariusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dn. 20 kwietnia b. r. powiadomić Bank o zamierzonym uczestnictwie w Zgromadzeniu.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, mogą zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy (§ 102 statutu). Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 101 statutu).

O ile powyższe Zgromadzenie nie dojdzie do skutku — to następne Walne Zgromadzenie, prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na nim akcji, stosownie do statutu Banku (§ 106), zwołane zostanie na dz. 21 maja b. r. o godz. 6 po poł.

Porządek dzienny:

1) Referaty Komisji Rewizyjnej i Zarządu oraz związane z nimi wnioski;

2) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków oraz podział zysków za 1937 r.;

3) Wybór pisma dla zamieszczenia obowiązujących ogłoszeń;

4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za 1937 r. z bilansem i prowizorycznym zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski;

5) Preliminarz wydatków na 1938 r.;

6) Pokwitowanie władz Banku z wykonania przez nie obowiązków (art. 390 § 2 pkt. 3 Kodeksu Handlowego);

7) Zamierzone zmiany statutu Banku a mianowicie:

§ 31 ust. 1 z a m i a s t: „1) Po upływie co najmniej 6 tygodni od chwili wysłania zawiadomienia o wystawieniu dóbr na sprzedaż (§ 30) Bank zamieszcza obwieszczenie o licytacji w „Monitorze Polskim”, w jednym z wybranych przez Walne Zgromadzenie dzienników wileńskich, o którym podaje do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”, a także w piśmie wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu zgodnie z prawem o spółkach akcyjnych (art. 27)” —

u s t a n o w i ć: „1) Po upływie co najmniej 6 tygodni od chwili wysłania zawiadomienia o wystawieniu dóbr na sprzedaż (§ 30) Bank zamieszcza obwieszczenie o licytacji w „Monitorze Polskim”, w jednym z wybranych przez Walne Zgromadzenie pism wileńskich, o którym podaje do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”, a także w piśmie, wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu zgodnie z *Kodeksem Handlowym (art. 338)*”.

§ 31 ust. 2 z a m i a s t: „2) Obwieszczenia te winny być drukowane w „Monitorze Polskim” i w czasopiśmie, wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu, nie później jak na sześć tygodni przed terminem pierwszej licytacji, a w organie prasy wileńskiej nie później jak na dwa tygodnie od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim” —

u s t a n o w i ć: „2) Obwieszczenia te winny być drukowane w „Monitorze Polskim” i w czasopiśmie, wyznaczonym przez Ministra Przemysłu i Handlu, nie później jak na sześć tygodni przed terminem pierwszej licytacji, a w piśmie wileńskim nie później jak na dwa tygodnie od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim”.

§ 102 ust. 1 z a m i a s t: „1) Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenie w „Monitorze Polskim”, w piśmie, wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu, oraz w jednym z dzienników wileńskich, według wyboru Walnego Zgromadzenia, o którym podaje się do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”. Pierwsze ogłoszenie powinno być dokonane przynajmniej na 21 dni, a drugie przynajmniej na 10 dni przed terminem Zgromadzenia” —

u s t a n o w i ć: „1) Walne Zgromadzenie zwołuje się przez dwukrotne ogłoszenie w „Monitorze Polskim”, w piśmie, wskazanym przez Ministra Przemysłu i Handlu, oraz w jednym z pism wileńskich, według wyboru Walnego Zgromadzenia, o którym podaje się do publicznej wiadomości w „Monitorze Polskim”. Pierwsze ogłoszenie powinno być dokonane przynajmniej na 21 dni, a drugie przynajmniej na 10 dni przed terminem Zgromadzenia”;

8) Wolne wnioski;

9) Wybory.

398

I OGŁOSZENIE

Zarząd Lwowskiego Tow. Akc. Browarów, Sp. Akc. we Lwowie Kleparowska 18

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu własnym we Lwowie, przy ul. Kleparowskiej 18

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Reasumcja bilansów za lata 1933/34, 1934/35, 1935/36 i 1936/37 celem uzgodnienia ich z obowiązującymi przepisami podatkowymi; 2) Powzięcie uchwały o pokryciu wynikającej straty wzgl. u życiu zysku.

Właściciele akcji mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli złożą akcje w kasie Spółki we Lwowie, ul. Kleparowska 18, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie ul. Fredry 8, wzgl. w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14, najpóźniej do dn. 19 kwietnia 1938 r. i nie odbiorą takowych przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 395-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich, Spółka Akcyjna

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZEBRANIE DOROCZNE

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Nowy Świat 41 m. 28, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego;

2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie Zarządowi absolutorium za jego czynności w 1937 r.;

4) Zatwierdzenie proponowanego przez Zarząd podziału zysków, osiągniętych w 1937 r.;

5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1938 r.;

6) Wybór trzech członków Zarządu i pięciu członków Komisji Rewizyjnej;

7) Określenie czynności poszczególnych członków Zarządu i wysokości ich wynagrodzenia;

8) Upoważnienie Zarządu do wypłacenia na rachunek dywidendy za 1938 r. sum w terminie i do wysokości podług uznania Zarządu;

9) Wolne wnioski.

401-14-15

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Lüder & Müller, Fabryka Tkanin Technicznych i Filców

Spółka Akcyjna w Tomaszowie-Maz.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1938 r. o godz. 4 po południu w lokalu Zarządu w Tomaszowie-Maz. ul. Prezydenta Wojciechowskiego 2/4, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady; 4) Zatwierdzenie bilansu i udzielenie absolutorium władzom Spółki Akcyjnej; 5) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Zmiana akcji imiennych na bezimienne; 7) Sprawa wykorzystania siły wodnej; 8) Wolne wnioski. 299-12-14

Wysyłajcie listy

pocztą lotniczą

Zarząd Budowlano - Terenowego Towarzystwa, Spółki Akc.

zwołuje

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w **środe** dn. 27 kwietnia 1938 r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Łodzi przy ul. Kilińskiego Nr 72, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu oraz bilansu i rachunku zysków i strat za rok sprawozdawczy 1937. Przyjęcie protokołu i wniosku Komisji Rewizyjnej. Udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 3) Wybór dwóch członków Zarządu na miejsce ustępujących, zgodnie ze statutem Spółki;
- 4) Wolne wniośki.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 20 kwietnia 1938 r. złożą w Zarządzie Spółki w Łodzi przy ul. Kilińskiego Nr 72 swe akcje, względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Pisemne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 12 kwietnia 1938 r. 421

I OGŁOSZENIE

Rada Łódzkiego Banku Depozytowego, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Banku w Łodzi przy ul. Piotrowskiej Nr 5

**XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania władz Banku, bilansu netto, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937, protokołu Komisji Rewizyjnej oraz udzielenie pokwitowania władzom Banku z tytułu ich działalności w roku operacyjnym 1937;
- 2) Podział zysków;
- 3) Budżet wydatków na rok operacyjny 1938;
- 4) Wybory do Rady;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w godzinach urzędowych złożą w siedzibie Banku w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr 5 swoje akcje, względnie świadectwa tymczasowe, bądź też zaświadczenia którejkolwiek z krajowych instytucji kredytowych, z zagranicznych zaś — „The Anglo-Palestine Bank Ltd.” i „Lloyds Bank Ltd.” w Londynie. 409-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki „Radomska Przędzalnia Lnu”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki w Radomiu przy ul. Marywilskiej 12

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rach. strat i zysków za 1937 r.; 3) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 59 Pr. o Sp. Akc. — w biurze Zarządu, nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub zawiadomienie notariusza, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. 418-14-15

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej
zwołuje**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

które odbędzie się w **czwartek** dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 10 w gmachu Spółki w Łodzi przy ul. Przejazd Nr 58, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937;
- 3) Podział zysku, osiągniętego w roku 1937;
- 4) Zatwierdzenie budżetów na rok 1938;
- 5) Odpisy na Fundusz Odnowienia;
- 6) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 7) Wybory członków Zarządu.

Panowie Akcjonariusze mogą wziąć udział w tym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 21 kwietnia 1938 r. złożą w kasie Spółki w Łodzi przy ul. Przejazd 58 swe akcje, względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych: 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie, 2) La Banque Commerciale de Bâle, à Bâle, Genève et Zurich, 3) Le Crédit Suisse, à Zurich, Genève, Bâle, St. Gall et Berne, 4) La Banque de la Société Générale de Belgique, à Bruxelles, 5) La Banque Générale du Luxembourg, à Luxembourg. Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Pisemne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 13 kwietnia 1938 r. 422

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady „Suchard”

Spółki Akcyjnej w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki w Krakowie, przy ul. Masarskiej 6

**X ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady „Suchard”, Spółki Akcyjnej w Krakowie z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie roczne Zarządu za 1937 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania rocznego Zarządu, zamknięcia rachunkowego i bilansu oraz udzielenia absolutorium Zarządowi;
- 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków lub o pokryciu strat;
- 5) Powzięcie uchwały w sprawie wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej;
- 6) Oznaczenie ilości członków Zarządu i wybór członków Zarządu na okres 3 lat;
- 7) Wybór pięciu członków Komisji Rewizyjnej i jednego zastępcy na 1938 r.;
- 8) Wybór pełnomocników do zawierania umów między Spółką a członkami Zarządu;
- 9) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Celem korzytania z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu należy złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydawane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny do dn. 11 kwietnia 1938 r. Sprawy te będą ewentualnie umieszczone w następnym ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu.

W Krakowie, dn. 25 marca 1938 r.
Zarząd Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady „Suchard”,
Spółki Akcyjnej w Krakowie 426-14-15

Zarząd Warszawsko-Ryskiej Fabryki Wyrobów Gumowych „RYGAWAR”, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 12 kwietnia 1938 r. o godz. 17 w lokalu Spółki (Warszawa, Gocławska Nr 9) z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Reasumpeja i uchylenie uchwał Walnych Zgromadzeń z dat: 8/X 1931 r., 14/XII 1932 r., 12/XI 1933 r., 17/XI 1934 r., 9/XI 1935 r. i 22/XII 1936 r. — w przedmiocie zatwierdzenia bilansów oraz r-ków strat i zysków za lata operacyjne 1930/31—1935/36 włącznie oraz w przedmiocie strat; 3) Zatwierdzenie bilansów i r-ków strat i zysków na dz. 30/VI lat od 1931 do 1936 włącznie; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za 1936/37 r., bilansu oraz r-ku zysków i strat na dz. 30/VI 1937 r.; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 6) Pokrycie strat do wysokości zł 2 750 000 w drodze obniżenia kapitału akcyjnego o zł 2 750 000 przez umorzenie 27 500 akcji po zł 100 każda i w związku z tym zmiana § 6 statutu; 7) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej; 8) Wynagrodzenie członków Zarządu.

Stosownie do art. 392 § 2 K. H., Zarząd zawiadamia, że proponowana zmiana statutu polega jedynie na zmianie wysokości kapitału zakładowego, który zamiast zł 7 350 000, wynosić będzie zł 4 600 000 i podzielony będzie na 4 600 akcji po zł 100.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje w biurze Spółki (Warszawa, Gocławska 9) do dn. 5 kwietnia 1938 r. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, określone w art. 399 § 2 K. H.

361-13-14

I OGŁOSZENIE

Likwidatorowie Warszawsko-Łódzkiego Towarzystwa Handlowego Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 28 kwietnia b. r. o godz. 18 w siedzibie Spółki, w Łodzi przy ul. Wólczańskiej pod Nr 135 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania likwidatorów, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.; 3) Udzielenie pokwitowania likwidatorom; 4) Zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1938 r.; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski.

W celu uzyskania prawa uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze obowiązani są złożyć w biurze Spółki przy ul. Wólczańskiej pod Nr 135 swoje akcje na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

392-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów

Spółka Akcyjna, Warszawa, Nowy Zjazd 1

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 11 kwietnia 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie przy ul. Nowy Zjazd 1

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu;
3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937;
4) Udzielenie absolutorium Zarządowi;
5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
6) Wybór 4 członków Zarządu i 5 członków Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 4 kwietnia 1938 r. włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów S. A. w Warszawie, Nowy Zjazd 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

375-13-14

Zarząd

Zarząd Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich, Spółki Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 11 rano odbędzie się w gmachu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, ul. Czackiego 3/5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansów i rachunków strat i zysków za lata obrachunkowe 1932/33, 1933/34, 1934/35, 1935/36 i 1936/37 i drugie półrocze 1937 r.; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie podziału zysków za 1936/37 oraz drugie półrocze 1937 r.; 4) Udzielenie pokwitowania władzom Towarzystwa z czynności w latach 1932/33, 1933/34, 1934/35, 1935/36, 1936/37 i drugie półrocze 1937 r.; 5) Określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej; 6) Powiększenie ilości członków Rady Nadzorczej do 12 i wybór nowego członka Rady; 7) Sprzedaż nieeksploatowanej części nieruchomości fabrycznej.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, najpóźniej do dn. 19 kwietnia 1938 r. włącznie do godz. 4 po południu, złożyć w siedzibie Spółki Akcyjnej Towarzystwa Zakładów Żyrardowskich w Warszawie, Traugutta 8, akcje, względnie świadectwa depozytowe na złożone akcje bądź u notariusza, bądź w kredytowych instytucjach krajowych, bądź w następujących zagranicznych instytucjach kredytowych:

1) Banque de France à Paris et Succursales,
2) Crédit Commercial de France, Paris, Boulevard Malesherbes 21,
3) Hope and Cie, Amsterdam.

W zaświadczeniach depozytowych należy podać ilość i numery akcji, oraz stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

402-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy

Wilhelm i Hugo Bracia Müller

Merceryzownia, Bielarnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia

Spółka Akcyjna w Kaliszu, ul. Majkowska Nr 9a

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 30 kwietnia 1937 r. o godz. 15 odbędzie się w Kaliszu w biurze Zarządu Majkowska 9a

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za rok operacyjny 1937;
3) Rozpatrzenie i aprobaty bilansu i rachunku strat i zysków, zakończonych na dz. 31 grudnia 1937 r. i podział zysku;
4) Uchwała, dotycząca absolutorium Zarządu i ustalenia pensji członkom Zarządu i zastępcom;
5) Rozpatrzenie i aprobaty budżetu i planu działalności na 1938 r.;
6) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej;
7) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszy.

PP. Akcjonariusze, pragnący brać udział w Zgromadzeniu, winni nie później jak 7 (siedem) dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu, Majkowska 9a.

397-14-16

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział III Handlowy

Wpisano do rejestru handlowego Dział B. II. 96.

Dn. 18 lutego 1938 r.

Górnico-Hutnicze Towarzystwo Handlowe

Członkiem Zarządu został ustanowiony Dr Juliusz Tarnowski. Równocześnie wykreśla się wszelkie dotychczasowe ograniczenia drugiego członka Zarządu Dyr. Dawida Kurzmana, wpisane ts. uchwałą z dn. 11 sierpnia 1936 r.

405

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Pabianickich Fabryk WYROBÓW Bawełnianych „Krusche i Ender“

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia b. r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w biurze Spółki w Pabianicach przy ul. Zamkowej Nr 3

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1937 r. oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 4) Podział zysków;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na 1938 r.;
- 6) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 9) Wolne wnioski.

Gdyby Walne Zgromadzenie w powyższym terminie do skutku nie doszło, zwołyje się Walne Zgromadzenie w drugim terminie na dz. 10 maja b. r. o godz. 11 przed poł. do tegoż lokalu z tym samym porządkiem dziennym, które będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

411-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki WYROBÓW Jedwabnych Klinge i Schultz

Spółki Akcyjnej w Łodzi

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Piotrkowskiej 106

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie sprawozdania Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1937;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Wybór 4 członków Zarządu;
- 5) Ustalenie czynności i wynagrodzenia członków Zarządu;
- 6) Wybór oraz ustalenie wynagrodzenia 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mają prawo zgłaszania wniosków najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje albo kwity depozytowe lub zastawowe banków i instytucji kredytowych w siedzibie Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania, czyli najpóźniej do dn. 19 kwietnia b. r.

410-14-16

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe A. L. Sojka, Spółka Akc.

zawiadamia niniejszym, że w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 17 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI**

w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Piusa XI Nr 10 w Warszawie, z porządkiem dziennym następującym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;
- 2) Pokwitowanie Zarządu z wykonania obowiązków;
- 3) Uchwała w przedmiocie nadwyżki bilansowej za rok operacyjny 1937;
- 4) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie, przewidzianym w art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dopełnić formalności, przepisanych art. 399 Kodeksu Handlowego.

424

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Banku Handlowego w Łodzi

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że w piątek, dn. 22 kwietnia 1938 r. o godz. 16 odbędzie się

**60 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań Rady, Likwidatorów i Komisji Rewizyjnej, oraz bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r. i udzielenie pokwitowania władzom Banku z ich czynności w 1937 r.;
- 3) Upoważnienie Likwidatorów do sprzedaży pozostałych nieruchomości Banku;
- 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie budżetu na 1938 r.

Do uczestnictwa w powyższym Zgromadzeniu mają prawo Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem zgłoszą swe akcje na okaziciela w kasach Banku Handlowego w Łodzi Sp. Akc., Oddziału jego w Lublinie, lub w Commerz- und Privat-Bank w Berlinie, lub też u The British Overseas Bank Ltd. w Londynie. Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

427-14-15

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Przemysłowo-Budowlanej Spółki Akcyjnej
dawniej Karol Korn w Bielsku**

zawiadamia, że w poniedziałek dn. 25 kwietnia 1938 r. o godz. 15 w sali posiedzeń wspomnianej Spółki w Bielsku przy ul. Mickiewicza L. 21 odbędzie się

17 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r. oraz udzielenie władzom Spółki odnośnego absolutorium;
- 2) Powzięcie uchwały odnośnie do wyniku bilansu;
- 3) Wybory członków Rady Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie zmiany par. 1 statutu Spółki, a mianowicie zmiany brzmienia firmy;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni swe akcje, uprawniające do głosowania, złożyć najpóźniej do dn. 16 kwietnia 1938 r. w kasie Spółki w Bielsku lub w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku za odbiorem karty legitymacyjnej.

428-14-15

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Orzeł“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

**XVII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 7 kwietnia b. r. o godz. 5 po poł. w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego S. A. w Warszawie przy ul. Fredry Nr 8 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat za 1937 r. oraz powzięcie uchwały o podziale zysków;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie w 1937 r. obowiązków;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 5) Określenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze, posiadający akcje na okaziciela, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub zaświadczenia depozytowe przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Warszawie przy ul. S-to Krzyskiej 30 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim S. A. w Warszawie przy ul. Fredry 8.

431

I OGŁOSZENIE

Zarząd Banku

Bank für Handel und Gewerbe Poznań
Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, Spółka Akc. w Poznaniu

zawiadamia, że odbędzie się we wtorek dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w południe w lokalu banku w Poznaniu, ul. Maształarska 8a

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1937 r.;
- 2) Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1937 oraz podział zysków;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 5) Wnioski.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu mają ci akcjonariusze, którzy złożyli w banku: Bank für Handel und Gewerbe Poznań Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu Spółka Akcyjna w Poznaniu, najpóźniej 7 dnia roboczego przed wyznaczonym Walnym Zgromadzeniem do godz. 14 akcje tegoż banku, przeznaczone do uczestniczenia, wraz z spisem numerów tych akcji, a, o ile tych akcji nie otrzymali, odpowiednie noty ugodowe, względnie kwity depozytowe wyżej wspomnianego banku i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, mającego siedzibę w Polsce, albo w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia. Dla akcjonariuszów, mających miejsce zamieszkania stale w Niemczech, instytucją złożenia jest na tych samych warunkach Dresdner Bank w Berlinie.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia. Żądanie to powinno być zgłoszone nie później, niż 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia przy złożeniu dowodu poświadczającego przepisanej ilości akcji. 442-14-15

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego „Leścer“, Sp. Akc.

zawiadamia, że w dn. 30 kwietnia 1938 r. o godz. 18 w kancelarii notariusza Stanisława Jurkiewicza w Warszawie Kąpczyńska 6 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1937 r. oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania;
- 4) Podział zysków; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu akcje lub dowody depozytowe.

462

Zarząd Częstochowskich Zakładów Włókiennych „Stradom“

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt zawiadomić, że w dn. 21 kwietnia 1938 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Plac Napoleona Nr 9

**35 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Porządek obrad Zebrania:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.;
- 2) Preliminarz wydatków na 1938 r.;
- 3) Upoważnienie Zarządu do nabywania względnie sprzedaży nieruchomości i korzystania z kredytu z zabezpieczeniem hipotecznym;
- 4) Ustalenie liczby i wybór członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej.

436

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Spółki Akcyjnej „Bacon-Export-Gniezno“, Spółka Akc.
w Łodzi**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się we wtorek dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 11 przed poł. w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Żwirki Nr 19 w Łodzi z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r. i udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Podział zysku;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1938 r.;
- 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 7) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć w siedzibie Spółki w Łodzi, ul. Żwirki Nr 19 posiadane akcje wzgl. zaświadczenia notariusza lub właściwych instytucji kredytowych o złożeniu u nich akcji.

452-14-16

**XXIV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

Ziemskiego Banku Hipotecznego, Spółki Akc. we Lwowie

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1938 r. w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Słowackiego 14, I p. o godz. 11.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie oraz wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z działalności i stanu Banku za rok 1937, zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok 1937 i udzielenie absolutorium Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Banku;
- 3) Rozdział zysku;
- 4) Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 5) Wnioski po myśli § 67 statutu.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni ci akcjonariusze, którzy — po myśli § 60 statutu — najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Banku swoje akcje lub zaświadczenia, przewidziane prawem. Uprawnionym do wstępu na Walne Zgromadzenie będą wydane legitymacje.

Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mogą nie później jak 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego.

Lwów, dn. 28 marca 1938 r.

**Dyrekcja Ziemskiego Banku Hipotecznego
Spółki akcyjnej we Lwowie.**

444

I OGŁOSZENIE

**Zarząd Fabryki Wyrobów Metalowych „Metros“, Spółka Akc.
w Częstochowie dawn. M. Rosenstein**

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że we wtorek dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 11 w lokalu siedziby Zarządu przy ul. Berka Joselewicza 3 w Częstochowie odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1937; 3) Wynagrodzenie członków Zarządu w 1937 r.; 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki absolutorium; 6) Wybór jednego członka Zarządu; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przysługują PP. Akcjonariuszom, którzy złożą akcje w biurze Zarządu przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

447-14-15

Zarząd Zakładów Przemysłowo-Budowlanych „Dźwignia“

Spółka Akcyjna w Sosnowcu

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w niedzielę dn. 24 kwietnia 1938 r. o godz. 16 w lokalu Spółki przy ul. Swobodnej L. 3 w Sosnowcu, z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1937 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1937, dokonanie podziału zysków i udzielenie pokwitowań Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na 1938 r.; 5) Upoważnienie Zarządu do ewentualnego kupna, sprzedaży lub wydzierżawienia; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej i członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 18 Statutu Spółki — złożyć Zarządowi swoje akcje lub dowody banku na ich posiadanie co najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Wolne wnioski będą rozpatrywane, o ile zostaną przedstawione na piśmie Zarządowi najpóźniej do 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem. 443

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Bawełniany Teodor Tietzen i S-ka Spółka Akcyjna

zawiadamia, iż w dn. 26 kwietnia 1938 r. o godz. 3 pp. w biurze Spółki w Łodzi, przy ul. Andrzeja Nr 78 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego;
2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1937 r.;
3) Wybór nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących;
4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
5) Upoważnienie Zarządu do kupna nieruchomości;
6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia zgłosić swoje akcje lub kwity depozytowe do Zarządu Spółki. Akcjonariusze zaś życzący zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego, winni takowe złożyć na piśmie do Zarządu Spółki najpóźniej do dn. 12 kwietnia 1938 r. 449

Inż. Jan Weber, Budowlana Spółka Akcyjna, Warszawa

Bilans na dz. 1 stycznia 1938 r.

AKTYWA. — Nieruchomość zł 586 853'98; Ruchomości zł 65 527'81; Kasa zł 1 083'84; Banki zł 92 174'23; Papiery procentowe zł 2 268'60; Sumy do wyliczenia zł 29 285'60; Kaucje zł 33 040'68; Dłużnicy różni zł 549 958'15; Weksle zł 2 110'00; Materiały zł 75 276'84; Budowy w toku zł 2 416 309'59; Należności wątpliwe zł 863'25; Sumy przechodnie zł 3 718'50; Straty za lata ubiegłe zł 83 014'45; **Razem zł 3 941 485'62.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 105 439'51; Wierzyciele różni zł 760 047'86; Akcepty zł 221 445'00; Banki zł 184'00; Budowy w toku zł 2 590 721'51; Zysk 1937 r. zł 13 647'74; **Razem zł 3 941 485'62.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo wekslowe zł 152 089'91.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Dłużnicy różni zł 39 971'66; Budowy zł 26 115'30; Ruchomości zł 1 850'00; Amortyzacja nieruchomości zł 14 873'88; Amortyzacja ruchomości zł 39 041'71; Koszty handlowe zł 259 056'81; Zysk zł 13 647'74; **Razem zł 394 557'10.**

ZYSKI. — Wierzyciele różni zł 822'87; Budowy zł 140 147'58; Kamieniarka zł 230 192'87; Eksploatacja nieruchomości zł 23 393'78; **Razem zł 394 557'10.**

408

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Towarzystwo Miejskich i Międzydzielcowych Komunikacji Autobusowych, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia, że w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie firmy w Warszawie, przy ulicy Nowy Świat Nr 16 m. 35

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

powyższej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Przedstawienie sprawozdania Zarządu dla Komisji Rewizyjnej; 3) Przedstawienie sprawozdania Komisji Rewizyjnej dla Walnego Zgromadzenia i zatwierdzenie obu sprawozdań; 4) Zatwierdzenie bilansu na 31/XII 1937 r., oraz rachunku zysków i strat za 1937 r.; 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej z ich czynności za 1937 r.; 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie pokrycia strat, oraz dalszego istnienia przedsiębiorstwa; 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży przedsiębiorstwa oraz do przeprowadzenia likwidacji przedsiębiorstwa. 445

I OGŁOSZENIE

Zarząd Hurtowni Aptekarzy Polskich, Spółka Akcyjna

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

na dz. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki Warszawa ul. Długa 16.

Porządek obrad:

Wybór przewodniczącego; Sprawozdanie Zarządu za 1937 r.; Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat na dz. 31/XII 1937 r.; Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; Udzielenie Zarządowi pokwitowania; Podział zysków; Ustalenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; Budżet na 1938 r.; Sprawa podwyższenia kapitału zakładowego; Wybory 1 członka Zarządu; Wybory Komisji Rewizyjnej; Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni — zgodnie z § 19 Statutu — złożyć Zarządowi swoje akcje lub dokumenty depozytowe do dn. 21 kwietnia 1938 r. 460-14-15

Zjednoczone Zakłady Materiałów Wybuchowych i Azotu

Spółka Akcyjna, Łaziska Górne

Bilans zamknięcia na dz. 31 XII 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunty zł 517 128'03; Budynki: a) administracyjne zł 178 813'17, b) fabryczne zł 2 114 539'80, c) mieszkalne zł 50 963'72; Wały, drogi i zaдрzewienia zł 234 723'30; Urządzenia techniczne zł 8 207 766'13; Inwentarz zł 196 531'87; Koszty założenia Spółki zł 38 801'44; II. Majątek płynny: Kasa zł 8 676'87; Banki zł 782 542'31; Weksle zł 30 407'79; Dłużnicy zł 458 640'62; Materiały zł 909 982'32; Sumy przechodnie zł 38 001'84; **Razem zł 13 767 519'21.**

Sumy pozabilansowe zł 156 887'00.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 1 000 000'00; Kapitał zapasowy zł 35 076'01; II. Odpisy amortyzacyjne zł 856 137'26; III. Zobowiązania: Kredyty hipot. zł 7 313 015'51; Wierzyciele zł 1 558 473'65; Sumy przechodnie zł 2 218'10; Specjalne konto przejściowe różnic kursowych zł 2 951 390'62; Zysk: Pozostałość z 1936 r. zł 10 445'38; Zysk z roku operacyjnego zł 40 762'68; **Razem zł 13 767 519'21.**

Sumy pozabilansowe zł 166 887'00.

Rachunek strat i zysków

MA. — Pozostałość z 1936 r. zł 10 445'38; Wpływy za produkty, towary, odszkodowania i odsetki zł 4 029 702'48; **Razem zł 4 040 147'86.**

WINIEN. — Koszty administr. ogólnej, koszty fabrykacji, koszty sprzedaży pp. zł 2 831 986'35; Odsetki zł 443 663'91; Podatki państw. i komunalne zł 173 900'28; Dotacja kapitału zapasowego zł 4 204'40; Odpisy zł 535 184'86; Zysk zł 51 203'06; **Razem zł 4 040 147'86.** 434

Polski Przemysł Wódczany Zakłady Przemysłowe Rektyfikacja Warszawska Winkelhausen i Akwawit

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans połączony na dz. 30 września 1937 r.

służonowanych Spółek: a) Towarzystwa Warszawskiego Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu „Rektyfikacja Warszawska „RW” i b) Polskiego Przemysłu Wódczanego w skrócie „PPW”

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: 1) Grunty: a) „RW”: Opaleń z 233 906'14; Warka z 4 000'00; Lipawa z 85 098'72; Odesa z 1'00, b) „PPW”: Warszawa z 46 600'10; Starogard i Chojnice z 59 161'75; Poznań z 28 413'00, 2) Budynki fabryczne: a) „RW” Lipawa z 271 575'27, b) „PPW” Warszawa z 635 675'86; Starogard z 167 349'56; Poznań z 152 351'05; 3) Budynki gospodarcze: „PPW” Starogard z 5 000'00; 4) Budynki mieszkalne: a) „RW” Opaleń z 4 676'94; Warka z 34 952'63, b) „PPW” Starogard i Chojnice z 53 463'94; 5) Inwentarz zakładowy martwy: a) „RW” Lipawa z 11 494'45, b) „PPW” Warszawa z 361 002'94; Starogard z 395 940'79; Poznań z 115 366'59; 6) Ruchomości: „RW” Opaleń z 1 244'87; 7) Beczki octowni „PPW” z 36 494'47; 8) Park przewozowy: „PPW” Warszawa z 61 728'40; Razem z 2 765 498'47; II. Majątek płynny: 1) Gotówka w kasie i bankach: a) „RW” z 4 048'80, b) „PPW” z 212 794'84; 2) Weksle w portfelu i inkasie: „PPW” z 266 557'97; 3) Papiery procentowe: a) „RW” z 7 320'00, b) „PPW” z 53 701'24; 4) Akcje: „PPW” z 279 594'15; 5) Udziały: „PPW” z 551 431'00; 6) Materiały: „PPW”: a) surowce z 48 604'40, b) pomocnicze z 184 209'95; 7) Półfabrykaty: „PPW” z 512 953'21; 8) Gotowe wyroby: „PPW” z 481 423'44; 9) Dłużnicy: odbiorcy: a) „RW” z 40'15, b) „PPW” z 335 812'89, dostawcy: „PPW” z 843'18; różni: a) „RW”: z 21 723'58; b) „PPW” z 240 975'09; wątpliwe pretensje z protest. weksli: „PPW” z 24 449'77; wątpl. należn. w postęp. rewind. „PPW” z 27 098'91; wątpliwe inne: „PPW” z 1 231'94; 10) Sumy przechodnie: a) „RW” z 9 184'97; b) „PPW” z 16 477'75; Razem z 3 280 477'23; Fabryka octu r-k ewidencyjny „PPW” z 170 582'41; **Suma bilansowa z 6 216 558'11.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał zakładowy: a) „RW” z 250 202'00, b) „PPW” z 3 549 798'00; 2) Kapitał zapasowy: a) „RW” saldo z r. ub. z 212 685'33 minus spisana strata z r. 1935/36 z 143 595'85; zostaje saldo z 69 089'48, b) „PPW” saldo z r. ub. z 99 767'86 plus dopisane z zysku z r. 1935/36 z 11 234'49, plus dopisane z niepodniesionej dywidendy z 375'00 — saldo z 111 377'35; 3) Kapitał amortyzacyjny: a) „RW” saldo z r. ub. z 120 872'35 plus dopisana amortyzacja w r. 1936/37 z 8 897'51, razem z 129 769'86; b) „PPW” saldo z r. ubiegł. z 1 067 337'22, minus spisana amortyzacja z 18 947'06, plus dopisana amortyzacja w r. 1936/37 z 88 418'81, razem z 1 136 808'97; 4) Zobowiązania: Akcepty: „PPW” z 74 795'00; Banki: „RW” z 146 511'14; Podatki płatne po l.X.37 r.: a) „RW” z 54'76, b) „PPW” z 30 059'93; Dostawcy: „PPW” z 39 603'01; Odbiorcy „PPW” z 900'63; Różni: a) „RW” z 66 552'05, b) „PPW” z 166 494'12; 5) Sumy przechodnie: „PPW” z 8 545'53; Fabryka octu r-k ewidencyjny „PPW” z 170 582'41; Zysk z r. 1935/36 „PPW” z 129 196'67; Zysk z r. 1936/37: a) „RW” z 27 088'23, b) „PPW” z 109 128'97; **Suma bilansowa z 6 216 558'11.**

Sumy pozabilansowe. — 1) Różni za depozyty „RW” z 115 614'00; 2) Redyskonto weksli: „PPW” z 175'74; 3) Obligo weksłowe: a) „RW” z 100 000'00, b) „PPW” z 15 000'00; Obligo weksłowe (zabezp. gwarcją hipot. do sumy \$ 520 000'00) „PPW” z 569 045'64; 5) Gwarancje: „PPW” z 400 000'00; **Razem z 1 199 835'38.**

Uwaga. — Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 16 042'27.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — 1) Koszty handlowe: a) „RW” z 19 567'53, b) „PPW” z 317 640'22; 2) Koszty sprzedaży: „PPW” z 289 632'87; 3) Koszty fabrykacyjne: „PPW” z 261 717'43; 4) Podatki państwowe i komunalne: a) „RW” z 1 657'49, b) „PPW” z 169 193'05; 5) Świadczenia społeczne: a) „RW” z 170'08, b) „PPW” z 29 913'08; 6) Straty na dłużnikach: „PPW” z 32 040'32 minus odzyskane pretensje z 9 568'09, zostaje z 22 472'23; 7) Straty na udziałach „PPW” z 200 000'00; 8) Koszty kredytów. „RW” z 3 398'23; 9) Amortyzacje: a) „RW”

z 8 897'51; b) „PPW” z 88 418'81; Zysk za rok operacyjny 1936/37: a) „RW” z 27 088'23, b) „PPW” z 109 128'97; **Ogółem z 1 548 895'73.**

MA. — 1) Zysk brutto z towarów: „PPW” z 1 416 103'16; 2) Procenty „PPW” z 26 515'23, 3) Różnice kursowe: „PPW” z 6 988'92; 4) Różne zyski: a) „RW” z 60 779'07, b) „PPW” z 38 509'35; **Ogółem z 1 548 895'73.**

Walne Zgromadzenie w dn. 21/III 1938 r. zatwierdziło powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków, uchwalając dywidendę za rok 1936/37 w wysokości 2%, która wypłacana będzie w kasie Spółki począwszy od 1/IV b. r. przy równoczesnej zamianie dawnych akcji na nowe akcje 100-złotowe. 473

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Tektury i Papieru „Fordon”. Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 kwietnia 1938 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1937; 3) Zmiana § 11 Statutu na brzmienie następujące: „Z czystego zysku rocznego, jaki pozostanie po potrąceniu wszystkich wydatków i strat, oraz amortyzacji ruchomego i nieruchomego majątku Spółki, wydziela się przede wszystkim conajmniej 8% na kapitał zapasowy, następnie kwotę, określoną przez Walne Zgromadzenie, na dodatkowe wynagrodzenie członków Zarządu, pozostała część zysku pozostaje do dyspozycji Walnego Zgromadzenia”; 4) Utworzenie kapitału rezerwowego, przeznaczzonego na inwestycje, na rezerwę dywidendową lub na powiększenie kapitału akcyjnego, oraz reasumcja uchwały w sprawie kapitału zapasowego; 5) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu, r-ku strat i zysków i podział zysku za 1937 r. oraz udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności; 6) Zatwierdzenie budżetu na rok 1938; 7) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Uchwalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Prawo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu będą mieli ci akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 1.

468

Air France, Oddział w Warszawie, Aleje Jerozolimskie 35

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Place na Okęciu z 22 336'98; Ruchomości z 2 599'16; Samoloty i silniki z 342 167'70; Magazyn z 5 830'53; Kasa z 673'52; Banki z 739'50; Sumy przechodnie z 1 777'80; Rachunek zysków i strat z 422 146'32; **Suma aktywów z 798 271'51.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy z 100 000'00; Centrala w Paryżu z 469 970'53; Sumy przechodnie z 4 532'81; A.ortyzacja z 223 768'17; **Suma pasywów z 798 271'51.**

Rachunek zysków i strat

STRATY. — Koszty ekspl. handl. z 24 177'09; Koszty ekspl. techn. z 95 927'53; Amortyzacja z 69 276'51; **Razem z 189 381'13.**

ZYSKI. — Dochód z eksploatacji. z 67 879'22; Procenty z 175'77; Strata z 121 326'14; **Razem z 189 381'13.** 456

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakładów Przemysłowych „Kadzelnia”

zawiadamia, że

XVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1938 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Boduena 1.

Porządek dzienny:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku zysków i strat, podział zysków i uchwalenie dywidendy oraz udzielenie absolutorium Zarządowi — wszystko za rok op. 1937; 2) Wybór Komisji Rewizyjnej; 3) Uchwalenie wynagrodzenia władz Spółki; 4) Wnioski Akcjonariuszów. 472

Poznańska Kolej Elektryczna, Spółka Akcyjna w Poznaniu

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Tory zł 4 144 844'70; Kable zł 226 150'76; Sieć napowietrzna zł 631 430'16; Wagony zł 5 054 304'29; Warsztaty zł 697 671'38; Instrumenty, narzędzia i inwentarz zł 162 198'73; Inwentarz domów mieszkalnych zł 42 491'88; Autobusy zł 940 676'18; Trolleybusy zł 323 664'85; Nieruchomości: 1) grunty zł 1 536 881'84, 2) budynki: a) fabryczne zł 972 721'58, b) gospodarcze zł 899 250'58, c) mieszkalne zł 4 114 431'20 = zł 7 523 285'20; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 16 187'05; Gotówka w bankach zł 16 706'80; Papiery procentowe: a) do dyspozycji Spółki zł 111 084'56, b) złożone jako kaucje zł 16 477'80 = zł 127 562'36; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 1 802 500'00; Materiały: a) potrzebne do konserwacji i remontu zł 600 915'39, b) mundurowe zł 17 702'14 = zł 618 617'53; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 15 473'62, b) dostawcy —, c) różni zł 56 799'00, d) wątpliwe należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 13 427'24 = zł 85 699'86; Antycypacje debetowe zł 13 514'10; **Ogółem zł 22 427 505'83.**

Udzielone gwarancje wekslowe na kredyty zł 1 476 471'00; Udzielone gwarancje wekslowe na dostawy towarowe zł 60 000'00; Udzielone gwarancje wekslowe na zabezpieczenie zaliczek na dostawy towarowe zł 119 500'00; Udzielone gwarancje wekslowe na zabezpieczenie warunków umów na dostawy towarowe zł 43 440'15; **Ogółem zł 24 126 916'98.**

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 4 320 000'00; Fundusz amortyzacyjny kapitału akcyjnego zł 1 518 962'00; Fundusz zapasowy zł 537 866'98; Fundusz specjalnej rezerwy zł 723 752'68; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 10 697 005'72, b) umniejszenie przez odpis wycofanych urzędzeń zł 303 662'30 = zł 10 393 343'42, c) dopisane w roku sprawozdawczym zł 511 031'64 = zł 10 904 375'06; III. Zobowiązania: Wierzyciele a) kredyty bankowe hipoteczne-krótkoterminowe zł 1 435 534'45, b) kredyty bankowe hipoteczne-długoterminowe zł 1 369 451'51, c) podatki zł 163 174'85, d) świadczenia socjalne zł 19 174'90, e) opłaty na rzecz Gminy miasta Poznania zł 1 077 887'12, f) przedsiębiorcy za prace budowlane zł 84 744'40, g) dostawcy zł 114 467'82, h) różni zł 1 706'18 = zł 4 266 141'23; Sumy przechodnie: a) aserwaty zł 2 778'06, b) dywidenda za rok 1935 zł 672'00, c) dywidenda za rok 1936 zł 2 640'00 = zł 6 090'06; Zysk z lat ubiegłych zł 7'86; Zysk za rok 1937 zł 150 309'96 = zł 150 317'82; **Ogółem zł 22 427 505'83.**

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji wekslowych na kredyty zł 1 476 471'00; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji na dostawy towarowe zł 60 000'00; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji na zabezpieczenie zaliczek na dostawy towarowe zł 119 500'00; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji na zabezpieczenie warunków umów na dostawy towarowe zł 43 440'15; **Ogółem zł 24 126 916'98.**

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1937 r.

WINIEN. — Koszty eksploatacyjne tramwajowe: a) administracji ogólnej zł 220 540'75, b) inne zł 2 332 502'38 = zł 2 553 043'13; Koszty eksploatacyjne autobusowe: a) administracji ogólnej zł 9 899'40, b) inne zł 147 279'72 = zł 157 179'12; Koszty eksploatacyjne trolleybusowe: a) administracji ogólnej zł 4 567'57, b) inne zł 83 851'11 = zł 88 418'68; Odsetki i koszty kredytów zł 158 569'14; Opłata dla miasta zł 212 993'45; Podatki państwowe i komunalne zł 514 452'01; Utrzymanie budynków mieszkalnych i gruntów zł 55 080'81; Zapomogi emerytalne, ochronki itp. zł 102 505'04; Koszty zajęć przemysłowych zł 3 492'41; Odpis na nieruchomościach zł 9 970'38; Odpis na urządzeniach tramwajowych zł 47 123'40; Odpis na materiałach i inwentarzu zł 375'03; Odpis na papierach wartościowych zł 50 251'12; Odpis na dłużnikach zł 23 198'09; Różnice kursowe przy wylosowaniu zł 1 834'60; Odpisy amortyzacyjne zł 511 031'64; Zysk zł 150 309'96; **Ogółem zł 4 639 828'01.**

MA. — Przewóz osobowy tramwajowy zł 4 000 079'15; Przewóz osobowy autobusowy zł 178 011'80; Przewóz osobowy trolleybusowy zł 81 778'40; Reklama zł 25 584'36; Dzierżawa zł 123 086'50; Odsetki zł 158 354'04; Zajęcia przemysłowe zł 7 373'77; Aserwaty zł 559'24; Różne zł 65 000'75; **Ogółem zł 4 639 828'01.**

Poznań, w marcu 1938 r.

Zarząd: (—) *Maćkowiak* (—) *Marchwicki*

Rada Nadzorcza: (—) *Więckowski*

Potwierdzamy zgodność powyższego bilansu oraz rachunku

strat i zysków p. 31 grudnia 1937 r. z inwenturami i książkowością „Poznańskiej Kolei Elektrycznej”, Sp. Akc. w Poznaniu. Poznań, dn. 16 marca 1938 r.

„Powiernik” Spółka Rewizyjno-Powiernicza Thiel i Marciniak (—) *A. Thiel*, dyplomowany i przysięgły rewizor ksiąg.

Potwierdzamy zgodność bilansu, rachunku strat i zysków z zbadanymi i przedłożonymi zestawieniami i książkami.

Poznań, dn. 18 marca 1938 r.

Komisja Rewizyjna:

(—) *Wybieralski*, (—) *Zaleski*, (—) *Zawadzki*

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 25 marca 1938 r., zatwierdziło wyżej podany bilans oraz rachunek strat i zysków i uchwaliło podzielić zysk w sposób następujący: 1) 8% od zł 150 309'96 do funduszu zapasowego zł 12 024'80, 2) 2% dywidendy zł 108 000'00, 3) wynagrodzenie Rady Nadzorczej zł 15 500'00, pod warunkiem zgody Prezydenta Miasta i 4) pozostałość zł 14 785'16 przenieść na rok następny.

441

Centrala Handlowa Młynarzy Polskich, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Ruchomości zł 5 621'25; Kasa zł 4 210'42; Banki zł 9 050'02; Papiery procentowe zł 9 427'65; Akcje zł 2 510'00; Weksle zł 2 671'70; Towary na składzie zł 76 400'60; Różni zł 36 027'50; Sumy przechodnie zł 1 825'95; **Razem zł 147 745'09.**

Depozyty zł 5 000'00.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 100 000'00; Kapitał zapasowy zł 7 687'35; Kapitał amortyzacyjny zł 3 815'68; Rezerwa na podatki zł 223'00; Różni zł 27 416'11; Sumy przechodnie zł 956'30; Czysty zysk za 1937 r. zł 7 646'65; **Razem zł 147 745'09.**

Deponenci zł 5 000'00.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Procenty wypłacone zł 38'43; Koszty handlowe zł 42 850'74; Koszty sprzedaży zł 4 439'82; Podatki zł 3 689'65; Amortyzacja ruchomości zł 281'06; Czysty zysk za 1937 r. zł 7 646'65; **Razem zł 58 946'35.**

ZYSKI. — Procenty pobrane zł 4 126'29; Zysk na towarach zł 54 790'30; Różnice kursowe zł 29'76; **Razem zł 58 946'35.**

406

Zarząd Spółki Akcyjnej „J. Franaszek”

zwołuje na dz. 26 kwietnia 1938 r. godz. 17.30 do biura Spółki w Warszawie przy ul. Wolskiej 41

XXIX WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok 1937; 2) Zatwierdzenie budżetu na rok 1938; 3) Wybory Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, zamierzający zgłosić wnioski, winni złożyć je Zarządowi Spółki co najmniej na 2 tygodnie przed terminem Zgromadzenia.

457

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłowego „Kabel”, Spółka Akc.

zawiadamia, że w dn. 28 kwietnia 1938 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Kaczej 9/11

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

zwołanej Spółki z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie władz Towarzystwa; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1937 r., uchwała w sprawie podziału zysków oraz udzielenie absolutorium władzom Towarzystwa; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących, zatwierdzenie kooptacji członka Rady i określenie wynagrodzenia członków Rady; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed jego terminem złożyć swoje akcje względnie świadectwa depozytowe w biurze Spółki przy ul. Kaczej Nr 9/11.

470-14-16

Radomskie Towarzystwo Elektryczne, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty zł 191 260'14; Budynki: a) fabryczne zł 322 688'00, b) gospodarcze zł 12 365'60, c) mieszkalne zł 104 810'59; Urządzenia techniczne zł 3 749 745'16; Sieć zł 2 405 876'24; Ruchomości zł 129 268'15; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 6 376'47; Udziały zł 100'00; Weksle w portfelu i w inkasie zł 63 597'61; Materiały zł 354 820'54; Towary zł 4 730'39; Dłużnicy: Abonenci zł 303 669'32; Magistrat m. Radomia za kaucję zł 11 800'00; Różni zł 453 301'99; Wątpliwe należności. Weksle protestowane zł 21 296'26; Inne należności wątpliwe zł 18 483'72; Inne aktywa: Odszkodowanie za zrzczenie się prawa skupu elektryczni zł 589 007'79; Sumy przechodnie: rozliczenia międzyokresowe zł 114 539'26; **Razem zł 8 857 737'23.**

Sumy pozabilansowe. — Papiery procentowe obce zdeponowane zł 1 778'00; Weksle gwarancyjne własne zł 10 000'00; Weksle gwarancyjne obce zł 42 950'00; Weksle zażyrowane w obiegu zł 52 107'29; **Razem zł 106 835'29.**

Ogółem aktywa zł 8 964 572'52.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 800 000'00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegłego zł 144 700'49, dopisano w roku sprawozdawczym zł 10 822'44; Kapitał amortyzacji koncesji zł 1 213 310'47; Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegłego zł 4 328 174'29, dopisano w roku sprawozdawczym zł 285 417'86, odpisano zł 95 338'76, pozostaje zł 4 518 253'39; Zobowiązania: Wierzyciele: a) banki zł 34 795'00, b) dostawcy zł 26 544'68, c) Electropol zł 492 821'41, d) różni wierzyciele zł 225 129'35, e) różne zobowiązania zł 222 613'79; Sumy przechodnie: rozliczenia międzyokresowe zł 6 066'74; Zyski: pozostałość z lat ubiegłych zł 33 509'55; Zysk za 1937 r. zł 129 169'92; **Razem zł 8 857 737'23.**

Sumy pozabilansowe. — Depozyt papierów procentowych obcych zł 1 778'00; Weksle gwarancyjne własne zł 10 000'00; Różni za weksle gwarancyjne zł 42 950'00; Zobowiązania z tytułu żyra weksli zł 52 107'29; **Razem zł 106 835'29.**

Ogółem pasywa zł 8 964 572'52.

Zobowiązania zagraniczne zł 492 821'41.

Rachunek strat i zysków za 1937 r.

STRATY. — Wydatki eksploatacyjne: a) koszty administracji ogólnej zł 195 538'02, b) koszty wytwarzania energii zł 271 153'51, c) koszty ogólne zł 71 471'59, d) podatki państwowe zł 37 683'08, e) 5% opłata koncesyjna zł 68 039'39, f) utrzymanie urządzeń zł 95 074'69; Procenty, dyskonto, prowizje: 7% od pożyczki Electropola zł 33 779'60; Dyskonto, prowizje od inkasa i inne zł 10 022'68; Odpisy amortyzacyjne: 1/15 odszkodowania za prawo skupu elektryczni zł 84 143'97; Amortyzacja majątku zł 285 417'86; Różne straty: a) skreślono z wypłaconych miastu naprzód na r-k 5% opłaty zł 99 088'83; b) podatki państwowe za ubiegłe okresy zł 83 806'53; c) inne straty zł 46 615'65; Zysk do podziału zł 162 679'47; **Razem zł 1 544 514'87.**

ZYSKI. — Pozostałość z lat ubiegłych zł 33 509'55; Wpływy eksploatacyjne zł 1 440 414'14; Procenty, dyskonto, prowizje zł 3 668'23; Nieuznana amortyzacja inwentarza za 1935 r. zł 49 811'70; Różne zyski zł 17 111'25; **Razem zł 1 544 514'87.**

438

Spółka Akcyjna „Cerata“ w Warszawie

Bilans w dniu 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Ziemia, nieruchomości, maszyny i narzędzia zł 1 937 135'49; Kasa i banki zł 7 726'81; Pożyczka Narodowa zł 16 848'00; Dłużnicy zł 207 281'83; Udziały zł 500 000'00; Towary zł 26 750'27; Dłużnicy wątpliwi zł 1'00; **Razem zł 2 695 743'40.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 1 350 000'00; Kapitał zasobowy zł 341 201'82; Kapitał amortyzacyjny zł 939 646'33; Wierzyciele zł 19 547'60; Długi hipoteczne zł 10 868'70; Dywidenda niepodniesiona zł 4 244'00; Zysk za 1937 r. zł 30 234'95; **Razem zł 2 695 743'40.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Strata na towarze zł 3 303'92; Koszty handlowe, procenty, prowizje i podatki zł 35 545'92; Zysk do podziału zł 30 234'95; **Razem zł 69 084'79.**

MA. — Pozostałość z 1936 r. zł 2 325'18; Dochód z dzierżawy fabryki i inne zyski zł 66 759'61; **Razem zł 69 084'79.**

412

„Englebert“, Polska Spółka Akcyjna Wyrobów Gumowych

w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 5

Bilans na dz. 31 grudnia 1937 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Plac w Zyrardowie zł 2 500'00; Ruchomości zł 23 195'48; Samochody zł 18 597'54; Majątek płynny: Kasa zł 4 158'39; P. K. O. zł 2 182'45; Weksle zł 269 401'82; Bank Handlowy w W-wie inkaso zł 98 117'49; Bank Związku Sp. Zarobk. inkaso zł 10 755'50; Kontokurenty (saldo debetowe) zł 846 861'56; Kontokurenty „P“ zł 533'09; Pożyczka Inwestycyjna zł 3 000'00; Kaucje gotówkowe zł 5 900'00; Tow. Englebert et Cie, Liege „r-k gwarancji“ zł 175 000'00; Kaucje wekslowe zł 4 000'00; Towary komisowe (konsygnacyjne) zł 551 184'41; R-k straty za 1931 r. zł 35 585'73; **Razem zł 2 050 973'46.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 250 000'00; Kapitał amortyzacyjny zł 28 501'49; Bank Handlowy w Warszawie „r-k bieżący“ zł 13 134'65; Tow. Englebert et Cie, Liege, „r-k sprzedaży tow. kons.“ zł 1 160 930'68; Weksle własne zł 15 000'00; Kontokurenty (saldo creditowe) zł 21 658'74; Tow. Englebert et Cie, Liege, „r-k towarów komisowych“ zł 551 184'41; Różni za udzielone gwarancje zł 4 000'00; Czysty zysk za 1937 r. zł 6 563'49; **Razem zł 2 050 974'46.**

Rachunek strat i zysków za 1937 r. (na dz. 31/XII 1937 r.)

Koszty handlowe zł 51 984'68; Koszty transportu zł 30 650'77; Utrzymanie samochodów zł 5 425'45; Koszty podróży zł 25 679'05; Pensje zł 74 620'15; Prowizje agentów zł 25 492'74; Straty na klientach zł 8 363'00; Podatki zł 23 999'24; Amortyzacja zł 5 319'78; Czysty zysk zł 6 563'49; **Razem zł 258 098'35.**

Prowizja S. A. zł 251 058'01; Procenty i prowizje zł 7 040'34; **Razem zł 258 098'35.**

419

Towarzystwo Piotrkowsko-Sulejowskiej Kolei Dojazdowej SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1937 r.

STAN CZYNNY. — Wartość drogi zł 1 608 743'42; Gotówka w kasie i banku zł 4 817'55; Materiały w magazynie zł 10 123'32; Dłużnicy za straty wojenne zł 1'00; Kaucje zł 500'00; Sumy przechodnie zł 580'00; Straty za lata ubiegłe zł 202 575'19; Strata za 1937 r. zł 129 978'52; **Ogółem zł 1 957 319'00.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 1 516 200'00; Kapitał zapasowy zł 2 470'20; Kapitał obrotowy zł 3 923'00; Rezerwowy kapitał odnowienia zł 2 329'33; Straty i szkody wojenne zł 1'00; Kapitał amortyzacyjny kapitału akcyjnego zł 37 374'94; Różni zł 394 268'51; Kaucje zł 119'39; Sumy przechodnie zł 632'63; **Ogółem zł 1 957 319'00.**

Rachunek strat i zysków za rok operacyjny 1937

Wydatki zł 181 826'89; Wpływy zł 51 848'37; Strata za 1937 r. zł 129 978'52.

446

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładów Przemysłowych „Standard-Gips“, Sp. Akc. w e L w o i e

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w sobotę dn. 23 kwietnia 1938 r. o godz. 12 w lokalu Zarządu Spółki we Lwowie, ul. Fredry 9 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok 1937; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonanych czynności; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej na okres lat trzech; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na rok 1938; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem akcje lub świadectwa tymczasowe, wzgl. notarialne lub bankowe dowody depozytowe. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

448-14-15

280 STRON DRUKU

8 ILUSTRACIJ WIELOBARWNYCH

48 ILUSTRACIJ JEDNOBARWNYCH

JANINA ORYNŻYNA

PRZEMYSŁ LUDOWY W POLSCE

NAKŁADEM
TYGODNIKA „POLSKA GOSPODARCZA”
WARSZAWA

Cena zł 10'00, z przesyłką pocztową zł 11'00

Do nabycia w Administracji tyg. „Polska Gospodarcza” w W-wie,
Elektoralna 2, oraz w księgarniach, bazarach przemysłu ludowego itp.

Fabr. Ekonomic. Paliwowej Fabryki
Fabryka 3

POLMIN

**PAŃSTWOWA FABRYKA
OLEJÓW MINERALNYCH**
CENTRALA LWÓW AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A BENZYNY

MOTOROWE, FRAKCYJNE, EKSTRAKCYJNE,
WYSOKOOKTANOWE, ETYLIZOWANE.

**NAFTĘ OSWIETLENIOWĄ,
PRYMUŚOWĄ I SILNOPŁO-
MIENNĄ, ETER NAFTOWY.**

O L E J E

ŁOŻYSKOWE, CYLINDROWE,
SILNIKOWE, GARBARSKIE,
TRANSFORMATOROWE, TURBINOWE,
SAMOCHODOWE, BEZBARWNE.

S M A R Y

STĄŻE I PÓŁPĘYNE, OLEJE I SMARY PRZYSTO-
SOWANE DO WSZYSTKICH TYPÓW MASZYN.

**PARAFINE I CEREZYNE,
ASFALTY PRZEMYSŁOWE,
PAPOWE, IZOLACYJNE, DROGOWE**

**KOPALNIE WŁASNE.
RAFINERIA W DROHOBYCZU
ODDZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE.
STACJA BUNKROWA W GDYNI.
STACJE BENZYNOWE
W CAŁEJ POLSCE.**